

Átalvető

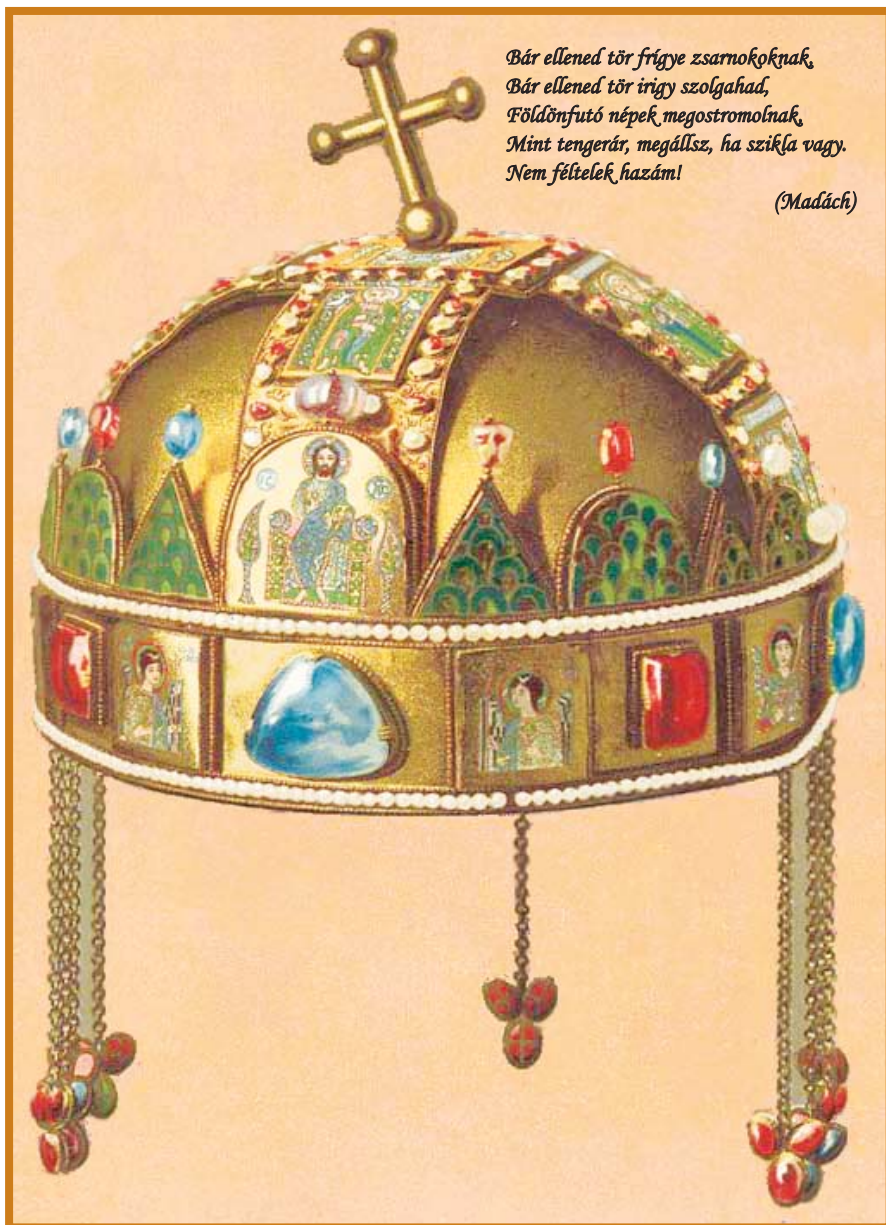
2018. június

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedéves lapja

A TARTALOMBÓL

Európai horizontú kormány	4
Hitünk a jövőben – vezércikk	5
Kocsis István a Szentkoronáról	8
B. Osvát Ágnes kósza gondolatai	10
Szász I. Tas naplójából	12
Ágoston András elemzői	16
Keszeg Tibor:	
Mi lesz veled, Európa?	18
Felvidéken jártunk III.	24
A mi (?) egyetemünk... I, II.	26, 30
Gyárfás András hozzászól	32
Könyvbemutató	35
In memoriam...	40
Rendhagyó (rém) álom...	42
Serdült B Éva: Gerinceltörésben	48
Irodalom: Szántó György	56

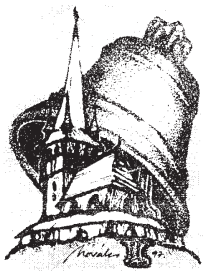

*Bár ellened tör frígye zsarnokoknak,
Bár ellened tör trígy szolgálhad,
Földönfutó népek megostromolnak,
Mint tengerár, megállsz, ha szikla vagy.
Nem féltetek hazám!*

(Madách)

Wass Albert: **A bujdosó imája** (részlet)

**A Kárpátok alatt, ahol apáim éltek,
rendelj ki nekem is egy csöndes menedéket.
Csak akkora legyen, hogy elférjek én s a béke.
Nézzen az ablakom patakra, fára, rétre.
Kenyér mellé naponta jusson egy szál virág
s láthassam, amint Téged dicsér egy új világ...
Uram, ki fönt az égben lakozol fényességben,
hallgasd meg kegyesen, hallgasd meg könyörgésem.**

EKOSZ

Az Erdélyi Körországos Szövetsége május 12-én tartotta meg éves közgyűlését Budapesten, az Erdélyi Gyülekezet Reménység Szigetén, 14 tagszervezetünk küldöttségének részvételével. A közgyűlés az Elnö-

Balról jobbra: Kövesdy Pál, Szekeres Sándor, Orbán Csaba, Úry Előd

ki beszámolóval kezdődött, majd ebéd után meghallgattuk *Meister Éva* színművésznő lenyűgöző pódium-műsorát *Psalms Hungaricus* címmel. Ezt követően bemutatkozott a *Kárpát-medencei Magyarok Kulturális Egyesülete*, melynek elnöke, *Fejér Tamás* a további kapcsolattartás fontosságát hangsúlyozta, *Thököly Vajk*, illetve *Miriszlai Miklós* pedig ízelítőt adtak írásaikból. A közgyűlés megtárgyalta és elfogadta a 2017. évi közhasznúsági jelentést és zárszámadást, majd a 2018. évi költségvetést és a 2018. évi munkatervet. *Dr. Kövesdy Pál* az Átalvető helyzetéről tájékoztatott röviden, kérve a közgyűlés egyetértését a lap politikai vonalvezetését illetően, *Dr. Szekeres Sándor* elnök pedig a lap anyagi helyzetét biztosító pályázati kérelmünk sikeres elbírálásáról számolt be. Úgyszintén tájékoztatta a küldötteket arról, hogy sikerült megnyerni az erdélyi fejedelemség főszakácsának 1580-ban írt Szakács Tudományának kiadását

biztosító pályázatot. A könyv elkészült, a példányok kiosztásra kerültek a tagszervezetek képviselőinek, a megmaradó nagyobb rész pedig a Kárpát-medence magyar középiskoláinak és egyetemeinek könyvtáraihoz fog kerülni. (A *könyvismertetőt lásd a 36. oldalon.*)

A tagszervezetek beszámoltak az eddig végzett tevékenységükről, illetve javaslatokat is megfogalmaztak. Az EKOSZ közgyűlése kezdeményezi, hogy a 2006 óta elnémult Kossuth-szignál legyen hallható a Kossuth rádióban, illetve a köztelevízióban hétfőeken legyen jelen magyar néptáncok és népdalok, ezzel is erősítve önazonosságunkat. Az időközben megszűnt Szegedi Erdélyi Kör volt elnökének, v. Szakács Attilának munkáját az EKOSZ közgyűlése egy Oklevéllel ismerte el.

Másnap, május 13-án megtekinítettük az Országház melletti felújított szobrokat, a szobrok történetéről az EKOSZ elnöke beszélt, végül a parlament díszőrség tisztelegését láthattuk. **Dr. Szekeres Sándor, EKOSZ elnök**

Recsk

Bolyai Farkas Erdélyi Baráti Kör 2017. évi programjai

Január 19. *Szakoleczay Lajos* Széchenyi díjas irodalomtörténész és kritikus előadása. Az előadás címe: Határon túli magyar irodalom. Közreműködött *Faragó Laura* énekművész.

Február 16. *Farsangi Vigasságok* című előadás. *Turai Kiss Mária* dalénekes és *Wesztergam Miklós* tárogató műsora.

Március 10. Arany János születése 200. évfordulójának alkalmából megemlékező előadás, *Dr. Cs. Varga István* irodalomtörténész professzor. Közreműködött *Ungvári P. Tamás* előadóművész.

Április 11. Ember az embertelenségben című előadás a Magyar Költészet

Napján *Réti Árpád* színművész előadása.

Május 18. Kodály Zoltán születésének és halálának évfordulóján az Egri Csillagok Népdalkör előadását hallgathattuk meg *F. Molnár Gabriella* vezetésével. Közreműködött az Egerszalóki Tekergő Zenekar.

Június 7. Hazajárók címmel *Kenyeres Oszkár* előadása.

Augusztus 19. Erkel Ferenc: Bánk bán című operájának „keresztmetszet”-előadása. Szervező *Miller Lajos* operaénekes. Szereplők: Magyar Állami Operaház művészei.

Szeptember 27. *Tóth Imre* református lelkész „Egy dél-alföldi település Világirodalomban” (Vásárhelykutas, mai Székkutas) címmel tartott előadást.

Október 19. „Érik a szőlő hajlik a vessző” – Abasári Férfikórus előadása. Az előadás után abasári borokat kóstolhattunk meg.

November 8. A nagyváradi Kiss Studio Színház előadásában *Kocsis István*, *Árva-Bethlen Kata* című darabja alapján a Reformáció 500. évfordulójáról emlékeztünk meg.

December 7. *Löwey Lilla*, *Dr. Soós Andrea* és *Váradai Péter Pál* vetített képes és verses előadása az Erdélyi Mezőségről szóló új albumáról.

A felsorolt kulturális műsorokon kívül részt vettünk a Község ünnepein, koszorúzásain, és egyéb megemlékezésein.

Csepregi Béláné alelnök

Salgótarjáni Erdélyi Kör

2018. március 13-i összejövetelünkön *Csank Csaba* tanár – a Morvai Petőfi Expedíció tagja – tartott előadást Magyar szabadságharcosok Szibériában (1849) címmel.

2018. április 28-án tartottuk meg éves közgyűlésünket. A közgyűlés keretében *Murányi Sándor* nyugdíjas igazgató érdekes előadást tartott az 1848-as áprilisi törvényekről. Elhangzottak a következő előterjesztések: *Valiskó Ferenc* elnök részletes beszámolója, a 2017-es

Szerkesztőbizottság:

Dr. Kövesdy Pál főszerkesztő, *B. Osvát Ágnes* (irodalom és gyermekoldal), *Szabó M. Attila* (Székelyudvarhely)

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: **Orbán László**

Levelezési cím: *Dr. Kövesdy Pál* – 7100 Szekszárd, Otthon u. 2. Tél./fax: (36) 74/417-705
E-mail: ekosz@tolna.net

A kiadásért felel a lap főszerkesztője • ISSN 1416-4698

Nyomdai előkészítés: Galamb Marietta • Nyomdai munkák: Böcz Nyomda, Szekszárd

év költségvetésének teljesítése, a Felügyelő Bizottság jelentése, és a 2018-as év munkaterve és költségvetés-tervezte. A közgyűlés az előterjesztéseket egyhangúlag elfogadta és határozatot hozott a tagdíj 2019. január 1-től történő emeléséről.

Valiskó Ferenc elnök

Nagyatádi Erdélyi Kör

Ebben az évben is Wass Albert megemlékezéssel és koszorúzással indult az évünk az írófejedelem nagyatádi szobránál. Februárban hagyományörző disznótort szerveztünk Jákóban. Március 15-én negyvenen vettünk részt a „Békemeneten” Budapesten. Támogattuk a „FIDESZ” Kormányt, melynek stratégiai partnerei vagyunk. Az európai őshonos kissebsegek jogorvoslatáért aláírásokat gyűjtöttünk, melyhez lengyel kapcsolatainkat is felhasználtuk. Vendégünk volt a „Hazajárók” csapata, filmvetítéssel egybekötött nagyon érdekes előadást tartottak. Áprilisban Szent László nyomában Somogyvárra szerveztünk kirándulást, majd megtartottuk a Bethlen Gábor megemlékezést, koszorúztunk az emlékműnél. Május 2-án Taranyba látogattunk, ahol a helyi nevezetességek megtekintése után a szőlőhegyen kiosztjuk az új „Nótáskönyvünket” és flekkensütés mellett nótaestet tartunk.

Készülünk a Nemzeti összetartozás napjára, ahol Szekeres Sándor, az EKOSZ elnöke mondja a beszédet, majd a Nándorfehérvári diadal napjára, idén Hunyadi Mátyással a középpontban.

Dr. Orbán Csaba elnök

Ótágú Síp Kulturális Egyesület 2017/18 folyamán teljesített programjaink

1. 2017. február 14.: **Bálint-napi vigasság** Balassi Bálint és a Balassikardos költők tiszteletére. Felléptek: a Dugonics András Piarista Gimnázium Népzenei Kamaraműhelyének diákjai, *Fábri Géza és Ivanovics Tünde* (Délvidék) vezető tanárokkal az élen. Balassi verseit is diákok mondták el!

2. 2017. március 27.: Koszorúzás a szegedi Rákóczi emlékhelyeknél, ahol meghívott vendégünk *Balassa Zoltán* (Kassa) is jelen volt. Az ő könyvét mutattuk be az ünnepélyes megemlékezés délutánján, amelyet Kassáról írt s útikönyvnek szánt. A munka ennél jóval többet nyújt olvasójának!

3. 2017. április 11.: **Arany-est** a költő születésének 200. évfordulójára emlékezve. Felléptek *dr. Magyarossy József* és barátai, versmondással, a költő életútjának ismertetésével, a közönség tájékoztatásával Arany János Montgomery városának díszpolgárává választásáról.

4. 2017. május 13.: **Kárpát-medencei publicista találkozó**. Erről az Átalvető 2017 júniusi számában, valamint a Magyar Szó című újvidéki napilapban részletes ismertetés jelent meg *Kisimre Ferenc* tollából

5. 2017. július 21–22.: **Nándorfehérvári Napok**, a győzelemre való emlékezés örömmünnepe, melynek ez a rendezvény 2006 óta igyekszik megfelelni. A Magyar Demokrata 2017. 30. számában is olvasható erről beszámoló.

6. 2017. október 14.: A VII Szögedi

Nemzet találkozóra került sor, s itt az előadók sorában már délvidéki egyetemistákat is sikerült beszervezni, akik kiváló előadóknak bizonyultak munkásságukról adott beszámolóikkal.

7. 2017. november 27.: **„Csillagok közt fényességes csillag”** volt a mottója a Szent László királyunk életéről és tet-teiről szóló vetélkedőnek, amelyen a megjelent versenyzők meglepően komoly tudásról tettek tanúbizonyságot!

8. 2018. február 14.: **A Bálint napi vigasság** ebben az évben főleg a fegyverekről, a korabeli harcokról szóló összeállítás jegyében zajlott, amelyet a mottó is mutat: *„Te vagy egy szál kopjám, te vagy éles szabályam”*. A Pavane Reneszánsz Táncegyüttes is ehhez alakította fellépését: korabeli, fegyveres katonatáncokat adtak elő. A verseket az idén is diákok mondták el, ráadásul „segédeszköz” nélkül.

9. 2018. március 27.: Koszorúzás a szegedi Rákóczi emlékhelyeknél

10. 2018. április 28.: A 200 éves, szegedi kirajzású **Kisiratos** (Erdély) ünnepein való részvétel. Az ünnepségekről a Kossuth Rádió Határok nélkül elnevezésű műsorában két alkalommal is beszámolt a kiküldött riporter. Példaértékű az ő kulturális életük, mindennapjaik részét képezi a dal, kórusok, a tánc, a versmondás, közösségi összejövetelek, s mindezek rendezett, kulturált környezetben zajlanak, ami a lakosság és vezetőik igényességét bizonyítja!

Dr. Horváth István Károlyné elnök

Csángók-székelyek zarándokútja Csíksomlyóra

Európai horizontú kormány

Április 8-án a Fidesz-KDNP szövetsége nyerte el a választók bizalmát. 1998-ban több mint másfél millió, míg idén kétmilliónyolcszáz ezer szavazatot kaptunk. Az új kormány tagjaiként most tizennégyen állunk önök előtt. Kellő szerénység mellett elmondhatom, hogy akár több kormányra való, szolgálatkész emberekkel rendelkezünk – mondta a miniszterelnök. Bár minden kormányban különböző képzettségű és karakterű emberek szolgálnak, mindig arra törekedtem, hogy a minisztereknek legyen egy közös szenvedélyük, ami Magyarország – fogalmazott. A támadásokat állni kell, de észben kell tartani, hogy a vita sohasem lehet öncélú. A mi kormányunk európai horizontú, a nemzetet szolgáljuk, de a helyünk Európában van – mondta Orbán Viktor, majd arra kérte a minisztereket, hogy törekedjenek jó kapcsolatot ápolni Európa többi országával.

Negyedik kormánya tagjait bemutatva – a miniszterei nevében is megköszönve az országgyűlési képviselők bizalmát – a miniszterelnök elmondta: **Bártfai-Mager Andreát** nemzeti vagyoneért felelős miniszternek kérte fel. Kiemelte: Magyarországot 1990 után komoly vagyonesztés érte, nyolc év munkájával azonban sok mindent visszazerezte. A miniszter feladata lesz, hogy az ország vagyonekezelési stratégiáját kialakítsa, a stratégiai vagyont megtartsa, működtesse. Azt kívánta, sikerüljön a nagynevű előd, Mádl Ferenc elnök nyomába érnie.

Pintér Sándor a felelős mindannyiunk biztonságáért – mondta a kormányfő, megköszönve neki, hogy helyreállította a magyar rendőrség becsületét, fáradhatatlan volt, és nem tűrt ellentmondást, amikor meg kellett védeni a határokat. Munkáját mostantól belügyminiszterként és miniszterelnök-helyettesként, a nemzetbiztonsági kabinet vezetőjeként is végzi majd – közölte Orbán Viktor.

Kásler Miklóst, az emberi erőforrások miniszterét úgy mutatta be, mint akinek vállát különös felelősség nyomja majd. Sikeres Magyarországhoz tanult, szilárd jellemű és egészséges magyar emberekre van szükség, ez a minisztérium „reneszánsz embert” követel, ráadásul olyat, aki nem ijed meg a saját árnyékától. Átlátni, átfogni és összehangoltan irányítani egy ilyen hatalmas minisztérium gépezetét, olyan embert próbáló feladat, amelyre csak kevesen vállalkoznának – fogalmazott.

Benkő Tibor a hadsereg első számú katonájából lép elő honvédelmi miniszterré – folytatta a kormányfő, aki szerint súlyos, évtizedes elmaradásokat kell pótolni most, amikor szomszédaink hadseregei jóval előttünk járnak. Még nem késő, még utolérhetjük őket – mondta Orbán Viktor, azon meggyőződésének is hangot adva, hogy a tisztai állományban még óriási tartalékok rejlenek. Azt kérte a minisztertől, hozza ezeket felszínre.

Süli Jánosra a paksi erőmű bővítéséért felelős miniszterként számít a továbbiakban is a miniszterelnök. Az atomerőmű bővítése elengedhetetlen ahhoz, hogy megőrizzük a rezsicsökkentést és olcsó energiával növeljük a magyar vállalatok versenyképességét – jelezte.

Trócsányi Lászlónak az lesz a feladata – folytatta –, hogy az ország szuverenitását, a jog, különösen az európai jog területén megvédjék. Értékelni kell az évtized elején megalkotott új

alaptörvény és új igazságszolgáltatási rendszer működését is. A miniszternek sűrű évei lesznek – fogalmazott a kormányfő.

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesnek a szilárd, elvi hozzáállása értékes lesz az új kormány számára is – emelte ki. Ő felel azért a bizonyos horgonykötélért, amely nem engedi, hogy „gyakorlatias munkánk során a kelleténél távolabbra sodródjunk eszmei kiindulópontjainktól” – mondta a kormányfő, megköszönve Semjén Zsoltnak a magyar nemzet határokön átívelő újraegyesítése érdekében végzett tevékenységét is. Munkájára miniszterelnök-helyettesként és a nemzetstratégiai kabinet vezetőjeként számít a következő években Orbán Viktor.

Varga Mihály az új kormányban pénzügyminiszterként és a nemzetgazdasági kabinet vezetéséért felelős miniszterelnök-helyettesként szolgál majd – közölte a kormányfő. Kérte, mindig emlékeztesse őket arra: addig nyújtózkodjanak, ameddig a takaró ér. Pénzügyi stabilitás, kiszámítható költségvetés, alacsony hiány, csökkenő államadósság – ezt várják tőle – mondta Orbán Viktor.

Palkovics Lászlóról elmondta: az újítás, az innováció, a technológiai megújulás feladatát kapta az új kormányban. Azért van szükség az új tárcára, mert az új, technológiainak mondott korszakban is „nyertesek akarunk lenni”, a magyar gazdaságnak az új technológiák alkotó és alakító befogadásában élen kell járnia – fejtette ki.

Nagy Istvánra bízzák az egyik húzóágazatot, az agráriumot – ismertette a miniszterelnök, azzal folytatva, hogy a magyar föld ezer éve tartja el a magyar embereket, meg kell őrizni és tovább kell adni a következő nemzedéknek. Az új agrármisztertől olyan politikát vár el, amely megbecsüli a gazdákat, tiszteli a munkát, nyitott az új technológiákra, összebékíti a különböző típusú agrárvállalkozásokat, és megvédi az érdeket Brüsszelben is.

„Láthatják, hány európai országban nő a távolság napról napra az emberek és a demokratikusan megválasztott kormányok között. Hogy ez velünk és nálunk ne következzen be, ezért **Rogán Antal** lesz a felelős” – fejtette ki Orbán Viktor, azt kérve a Miniszterelnöki Kabinetiroda vezetőjétől, kitartóan keresse az emberek és a kormány közötti egyetértési pontokat.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszternek az elmúlt években nehéz és bonyolult helyzetekben kellett helyt állnia, „ezekből most sem lesz hiány” – közölte a miniszterelnök, hozzátéve: az országnak önálló, nemzeti érdekeket képviselő külpolitikára, a nemzetközi gazdasági versenyben pedig hatékony külgazdasági politikára van szüksége. Orbán Viktor szerint Magyarországnak évek óta Szijjártó Péter testesíti meg a nemzetközi kapcsolatokban a folyamatosságot és a terepismeretet.

Végül **Gulyás Gergelyt**, a Miniszterelnökség új vezetőjét mutatta be, akinek feladata a stratégiai tervezés, „egy egész országot kell látnia”. Azt várja a tárcavezetőtől, hangolja össze a minisztériumok működését, képviselje a tisztelet, az együttműködés kultúráját. Ez a minisztérium a kormány vilámlámpájának vezetője, ezért arra kérte a politikust, képviselje bátran a kormány érveit az országról szóló szellemi természetű vitákban itthon és külföldön is.

Hitünk a jövőben

Győztünk, örüli, örülni! – szakadt fel a kiáltás azon az április 8-i éjjelen, szerte a Kárpát-medencében. Domonkos László közíró így szól: „Ezen a vasárnapon nagyjából az történt, amit testvérnépünkől származó Szentatyánk meghirdetett: az irgalom teljes mértékben megnyílt a magyar lelkeknek.” De jogos a történelmi-művészi analógia is, Gárdonyi Géza tollából, Eger vára alól: „...mennyországi öröm szállta meg a várbelieket... Az emberek táncoltak... Az ágyúkat kilőtték. Márton pap a kezében lévő keresztet égnek tartva, az öröm őrző hangján üvöltötte: **Te Deum laudamus!**” Régi-új miniszterelnökönkéből, nem véletlenül, azon a késő esti órán, Wojtyła és Márton pap szel-leme szólalt meg alázattal: **Soli Deo gloria – egyedül Istené a dicsőség!** Az őt hallgató milliók megnyugodva érezhették: jó kézben maradt az ország, a nemzet irányítása.

Fojtogató szorongás engedett fel néhány óra alatt. Enged-tessék meg, hogy – szerénytelenül – idézzek egy nyolc évvel előbbi, egy másik, szintén sorsdöntő népszavazást követő írá-somból (Katarzis az éjben, 2010. június): „*Odaálltunk, és az eredmény egy katartikus élmény volt április 25-én az éjben, amit azonnal és magától értetődően követett a május 26-i, 20 éve ese-dékes lélekelő döntés a leszakítottak magunkhoz öleléséről. Joggal érezzük hát, hogy végre a gödör aljára értünk, megindul-hatunk felfelé, vége az éjszakának...*” A következő nyolc év bevál-totta reményeinket, megindultunk felfelé, csodálatos eredmé-nyek nyomán írhattuk legutóbb, hogy a két elszakított szerel-mes, az erdélyi és az anyaországi magyar, márvány-liliomszár-ként egymásba ölelkeznek. A külhoniak által leadott szavazatok 96 százaléka igazolta ezt.

A szorongás jogos volt, hiszen a mai napig érezzük, tudjuk, milyen feneketlenül mély a tó, melyet Hunyadi Mátyás halála óta ásott alá a történelem, és amelybe Mohács, Trianon, a kommunizmus szörnyetege, legutóbb a „rendszerváltás” nevű birodalmi kifosztás vetett, és amelyben a mai napig ezernyi hínár húz lefele. Bízunk a tényekben, a józan észben, legfő-képpen bízunk a legfőbb titokban, lelkünk legmélyén őrzött szakrális lényünkben, de előttünk állt a sötétség ezernyi bizo-nyítóka és annyszor bizonyított hatalma, esendőségünk tuda-ta, ezért joggal retgettünk, hogy a hínár ismét aláránt.

élni akartok
golyót kötelet kaptok
barbár magyarok
döntöttek azok
távoli rendek karok
pokolfajzatok

Hetekig töprengtem, mit is írhatnék lapunk eme – ismét ün-neplésre jogosult – számába, szorongatott a felelősség, meg az ezernyi adat, elemző gondolat és vélemény, ami szakadatlanul ömlik felénk minden forrásból. Nehezen, de végül a gép elé ültem.

Mit is említsek előbb? Ha már szóba került a hínár, álljon itt – letudandó a rosszat – a gyurcsányi fertő egyik közemberi megnyilatkozása. A facebook-on írja szerkesztőtársunknak Marosvásárhelyre bizonyos Á. Gy.: ...*Maga az itt élőknek, adó-*

zóknek ne ossza az észet, tapossa tovább a trágyát Erdélyben! Maradjon ott, ahol van, oda való. Ön sokunk számára NEM MA-GYAR, hanem ROMÁN, ROMÁN, ROMÁN, ROMÁN, RO-MÁN!!! Valamikor én is „Erdély”-párti voltam és a környező orszá-gokban ragadt „magyar” származású emberekért kiálltam. Most már megváltozott a véleményem, és UTÁLOM ezeket az izé „ÁRULÓKAT!” Beleszólnak pofátlanul az életünkbe és van képük kioktatni és sértegetni! Élvezik a mi adóinkból kapott pénzeket, intézményeket, stb... és még aláznak minket! PÉNZÉHES ROMÁN tetűk, eláruják az anyaországban élőket, akiknek az adó-forintjaikból élnek... Pfff...

Az „ötletgazdát” egyébként köszönet illeti, hiszen pontos felmérést végzett számunkra a Magyarhonban élő magyargyű-lölök számarányáról. Láthatjuk, elegendő vannak egy számottevő parlamenti frakció biztosításához, a lelkek közpénzen történő további mérgezéséhez. Veszélyes bohóccal állunk szemben! Ámbár hajlanék rá, hogy Madách Luciferének tanácsát követ-ve, a tragédiát nézzük inkább komédiának, s az mulattatni fog!

Szívesen lépnek tovább, de képtelen vagyok visszafojtani magamban a Jobbik (ó jaj!) oldaláról történt két megnyilatko-zás felemlítését. Az egyik nagy publicitást kapott, három Jobbik-feliratú pólós ficsúr alázott ocsmányul egy rendőrnőt. Bevallom, látva-hallva őket, nyilas-ávós (egyre megy) keretle-gények képzeete támadt bennem, amint vigyorogva a Dunába lönek embereket. Ilyen alakokból állna a párt megmaradt tábora? És mekkora erkölcsi fölényben volt velük szemben a mocskot rezenéstelen arccal tűró fiatal rendőrnő! Mekkora erkölcsi különbség van a két oldal között! Mily nagy a külön-bség a szemkilövő gyurcsányi és a mai, polgárvédő rendőrség között! A másik „jobbikos” esemény nem igen vert fel nagy port, pedig mindent elárul e társaságról: lemondásra szólították fel azt a Morvai Krisztinát, aki az EP-ben a legkeményebben védi Magyarországot! Siratni való farizeusok és júdások gyüle-kezete ez, ezért a Szent Korona előtt tett esküjük is hiteltelen számomra. De talán nekik is megnyílik egyszer az irgalom.

Az irgalomra nem csak e megtévedt lelkeknek, de magyar közösségünknek, népünknek, meg egész kontinensünknek is most van csak igazán szüksége. Ha 2010-ben joggal mondtuk, hogy elkezdődött a jövő, akkor most (Bogár László nyomán) azt is kijelenthetjük, hogy egy folyamatos jövőben élünk. Melyben iszonyatos erővel örvénylenek az egymással ellenté-tes energiák, a Magyarországnak nevezett lokalitásban, és a globalitásban, számunkra meghatározóan annak európai ré-szében egyaránt. Az örvénylés legmélyebb oka pedig nem más, mint az a nyugatias modernitás, amelyik „egyre végzete-sebb módon roncsolja szét az emberi létezés külső természetét, vagyis az ökológiai rendszert, és a belső természetét, vagyis lelki, szellemi, erkölcsi talapzatát” (Bogár László: Európa LIBEgő léte, Magyar Hírlap, 2018. május 11.)

Nevezett talapzat roncs-voltát jól jelzik az általunk értetlen-ül bámult honi történések is, a szerencsétlenek, akik veresé-güket feldolgozni képtelenek, a „demokratikus ellenzék” demokráciát megcsúfoló viselkedése, meg a jobb sorsra érde-mes eszementek (nem ritkán itt élő erdélyiek! – I. Ábrám Zoltán írását a 21. oldalon), akik a hajdan legsúlyosabb bünte-

tést, a „*damnatio memoriae*”-t, az emlékezet eltörlését szenvedik (Ulicza Tamás.) Saját gyökereiket, itteni napi tapasztalataikat, anyagi gyarapodásukat, saját környezetük épülését-szépülését, gyermekeik mindennapjainak virulását, az egyéni és közös jövő biztonságának megszilárdulását – a tényeket tagadják. Mert jobban hisznek a virtuális képzeteknek, a manipulált érzésnek és gondolatnak, mint a kézzelfogható valóságnak, kéjjel engednek teret a pusztító gyűlöletnek, semmint a lélekemelő szeretetnek, a szomszéd, a város, az ország, embertársuk-nemzettársuk iránt. De mit is várhatnánk el tőlük, az ostobaság és gyűlölet pókhálójában csápoló szerencsétlenektől!

Európai vonatkozásban ugyanezt látjuk, és egyértelmű a folyamatok összefüggése, a honi rombolók irányítottasága, totális függése egy pusztító és önpusztító, mert pusztulásra ítélt beteg ideológiától, a neoliberalizmusnak nevezett örülettől. Melynek központi eleme a **nyílt társadalom** elve és gyakorlata. Ennek lényegéről álljon itt most csupán annyi, hogy a „*nyílt társadalom teoretikusai szerint a kulturális identitások képesek egy adott társadalmon belüli konfliktusmentes keveredésre, mi több, egymást erősítve és színesítve új értékeket hoznak létre.*” (Wikipedia).

Nos, mindennapjaink valósága adja a legékeesebb cáfolatát mindennek, amikor a mások véleményének, nézeteinek, érzelmeinek, kulturális identitásának gyűlöletig menő tagadása képezi az uralkodó viselkedési elvárás (mit elvárás, parancs!), a polkorrektség lényegét és gyakorlatát. Mára viszont jóval túl léptek a tagadáson, a tudatos rombolás, a politikai, lelki, esetenként már a jogi terror útját járják. Íme, a létrehozott új értékek! Mögöttük pedig ott magasodik korunk Moloch-ja, Ady disznófejű nagyura, a legfőbb érték: a pénz. A valóság. A többi: füst-takaró.

*mikor a pokol
megtelt bűnös lélekkel
a sátán gondolt
valami nagyot
s telehintette pénzzel
a gondolatot*

A nyílt társadalom másik alaptétele a nemzeti jelleg tagadása. Alapító ideológusának, Karl Poppernek véleménye szerint a nyílt társadalom alapvető jellemzője a kulturális hibriditás, amely fenyegetésként éli meg valamennyi **zárt közösség** létezését. Állítása szerint „*tartós békét és igazságosabb társadalmi viszonyokat csak a nemzetállamok meghaladásával, a nyílt vagy liberális társadalmi modell általánossá tételével lehet elérni.*” Emlékezzünk csak: „*a világbékét és igazságosabb társadalmi viszonyokat csak a nemzetállamok meghaladásával, a szocializmus világméretű győzelmével lehet elérni!*” A hegeli dialektikának megfelelően tehát megismétlődik ugyanaz, csak magasabb fokon. (Ezek után már egyenesen nevetségesnek tűnik elvárni az ultraliberális erők dominálta EU-tól, hogy a kontinens nemzeti kisebbségeinek – zárt közösségek, nemdebár – ügyével érdemben foglalkozzék, érte netán kiálljon. Ez a kisebbségvédelmi kezdeményezés sorsát is előrevetíti, legálábbis a jelenlegi politikai konstellációban!)

Igen, naponta éljük meg e torz ideológia politikai következményeit. Amikor a füst-takaró valósággá kondenzálódik. Gondoljunk csak végig: évmilliók alatt alakult ki a teremtés akaratának megfelelően az élet, majd az emberi fajok és az emberi társadalmak formálódásával a kultúrák sokfélesége, kontinen-

sekhez, körülírt földrajzi helyekhez kötöten, saját biológiai-szellemi jellegeiket, szokás- és értékrendjüket kialakítva, éppen ezzel biztosítva az emberiség anyagi és szellemi fennmaradását, fejlődését. E változatosság nyomán jöttek létre a nemzetállamok, mint az emberi lét legfőbb keretadói, fenntartói. A biológiai és kulturális diverzitás, a nemzetállamok felszámolása az évezredek szerves fejlődés semmissé tételét jelenti, a biológiai-kulturális rendezettség, egy magasabb szervezetségi szint lerombolását. De hát, úgy látszik, számukra már semmi sem drága! Hiszen – jól tudjuk – a legfőbb érték a pénz.

Nos, mindennek tudatában áll ki az ezredévi tapasztalattal felvértezett magyar nemzet-kormány a világ, a kontinens elé, és védi annak közös értékeit, szolgálja közös érdekeit, egy eddig soha nem létezett pusztító folyamattal szemben. (E sorok már hetekkel előbb megszülettek, amikor elhangzott miniszterelnökünk székfoglaló beszéde. Szavai számomra az eszmei tábor egységének bizonyítékát jelentették.)

Ezek után természetszerűen merül fel az emberben a szorító kérdés: mire támaszkodhatunk, milyen erők állnak rendelkezésünkre, mi védi meg a kicsi, ezernyi idegen erőnek kitett, a függőségek hálójában vergődő Magyarországot, szétépett nemzetét, és az általa képviselt eszmeiséget? A magam részéről csupán két szempontot vetnék itt fel.

Elsőként: a nagy feladathoz nagy emberek kellene. Kiváló intellektus, politikai bölcsesség és kiváló jellem, tiszta erkölcs, emelkedett lélek. A haza iránt érzett felelősség átérzése a mindennapok munkája során. Soha nem lehet elégedetten hátradőlni, mondván: ha a nép velünk, ki ellenünk? Mert aki ma velünk, holnap könnyen lehet ellenünk. Továbbá: szerénység a mindennapokban, alázat a megnyilatkozásokban. Politikusoktól és a média embereitől egyaránt. Igencsak visszatetszést szül, amikor kiváló, közismert média-személyiségek elégedetten és kajánul nevetgélnek a felsült ellenfeleken. Illene tudniuk, hogy igencsak kontraproduktív a káröröm, hiszen ismert: ma neked, holnap nekem... A népakarat leckéjéből tanulni kell, ez is a politikai bölcsesség része.

De tanulni kell a kampány során a nevetségességig felfújt, az EU-s fórumokon is váltig lobogtatott, felhuzodott korrupciós vádakból is. Egy hatalmas néppárthoz törvényszerűen csapódnak oda a haszonlesők, alapvető érdek és kötelesség a lehetőségek szerint lemosni ezeket magunkról. A kritikus hangok, jóindulatú bírálatok meghallása, meghallgatása pedig éppúgy elemi érdek. Nagy örömmel olvastuk, hogy az általunk is évek óta emlegetett tétel: „*érted haragszom, nem ellened*” – újabban éppen Balog Zoltán miniszterünk szájából hangzott el.

Ami a konkrét feladatok garmadáját illeti, mindenképpen ki kell emelni ezekből kettőt. Elsőként demográfiai folyamataink örvendetes javulását kell említenünk, az elkezdett út határozott folytatását, a teljes Kárpát-medencei magyarságra kiterjedően. (Lapzártai hír: nemzeti konzultáció készül a demográfiai fordulatról!)

*ne törődjete
unokák sem lehetnek
ha nincsen gyermek
majd eltemetnek
kényes orrú idegenek
carpe diemek*

A másik sem könnyebb feladat: a jelen és az elkövetkezendő fiatal generációk gondozása, kimentése a lelki sivárság,

műveletlenség és közöny mocsarából, és beemelése Makkai „lelki nemzetébe“, anyanyelvünk édes tengerébe.

*A nyelvem élelem
amikor talán éppen
nem is beszélem
némán is éden
dallam ritmus egészen
magyar rezgésben*

Nélkülük nincs, nem lesz magyar jövő! Jól tudta Orbán Viktor, miért kell kiemelten szólnia a fiatalságról ama április 8. éjjelén! Ami pedig a menthetetleneket, Szász I. Tas által „sárkányfogvetemény“-társaságnak nevezettekkel illeti (l. 12. oldal), tényleg nincs más hátra, mint természetes módon túlnőni őket.

Másodsor, fentiekhez kapcsoltnak, de legfőképpen: az ember gyarló, ereje evilági és behatárolt, ezért legfőbb támasza és örök reménye nem lehet más, mint lényének fentebb említett jobbik, szakrális része. Ami az ember életösztöne mögött is ott rejtőzik, és amelynek forrása és táplálója a hit és a hagyomány. Ennek gyönyörű kifejezésekként álljon itt néhány sor alkotmányunk preambulumból: „Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. Büszkék vagyunk országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre. Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira. Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította annak közös értékeit. Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Tiszteletben tartjuk történelmi alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét...”

2011-ben, alig egy évvel megválasztása után iktatta törvénybe a Magyar Országgyűlés e sorokat. Eme legfőbb, megtartó értékeinket a haza, a nemzet ellenségei okkal tekintik számunkra veszélyesnek, ezért is szeretnék megsemmisíteni alkotmá-

nyunkat. Thomas Mann nyomán mondhatjuk: mélységes mély a múltnak kútja, esetünkben a magyarság történelmi-közjogi-szakrális múltja. Nem véletlenül áll ki tehát éppen Magyarországra a szakralitás ellenségeivel, a kontinenst pusztulással fenyegető veszedelemmel szemben, és talán az sem véletlen, hogy éppen e vész idejére adatott megfelelő vezetője is ennek a népnek.

Jelen írás vége felé érkezünk el egy beláthatatlanul fontos kérdéshez. A Szent Korona tiszteleténél többről, történelmi jogaiba való visszahelyezéséről lenne szó. Ami a 2011-s alkotmányból továbbra is kimaradt, bármennyire is lélekemelő a megemlézése. Igen összetett létkérdésünket annak egyik legavatottabb ismerője, Kocsis István elemzi mellékelt dolgozatában. Jelen sorok írója csupán arra kéri az olvasót, szegődjön társul Kocsis Istvánhoz. A történész-író április 8. előtt fejezte ki elvárásait e kérdéskörben, ami az eredmények ismeretében tovább él, immár közös reményként. Távlatosabb feladat számunkra aligha van, kiváltképp napjainkban, az újabb, minden eddigit meghaladó erejű birodalmi alávetési kísérletek idején. Sajnos semmi jele annak, hogy reális politikai célként, de legalább vitatémaként szerepelne a magyar politikai életben, a közgondolkodásba viszont annál inkább be lehetne/kellene vezetni. Saját oldalainkon ezennel egy piciny lépést teszünk ezirányban.

Befejezésként ismét csak Szász I. Tástól idézek egy mondatot: „Európa lelkének megmentése spirituális feladat elsősorban... Erre pedig Isten segedelmével egy kis nép is alkalmas lehet.”

Nem tudtunk egymás írásáról. Nem lehet véletlen, hogy ketten, többen, sokan, többmillióyan együtt gondolkodunk, érzünk. Ez az érzés pedig nem más, mint a békemenetek, a csíksomlyói búcsú felemelő közös szelleme, a boldogító összetartozás tudata. Nem alaptalanul hiszünk a magyar jövőben!

Kövesdy Pál, 2018 május-júniusában

(A beillesztett verseket *Miriszlai Lajos* „hatra-vakra” c. kötetéből válogattuk. A költő a Kárpát-medencei Kulturális Egyesület írói tagozatának tagja.)

Magyar címer koronával és anélkül

Ilyenkor, választások tájkán a szokásosnál kiemeltebb téma a határon túli magyarok hovatartozásának, szavazati jogának a helyzete. Az alábbi kis történettel bizonyíthatom: magyarnak lenni elsősorban kulturálisan meghatározott érzés, de másodsorban papíros kérdése is lehet. Lehetőleg mindkettő.

Balog Zoltán miniszter tavalyi torontói ígahirdetésében mondotta el az alábbi esetet, amely mélyen tükrözi a diaszpórában élő ifjabb nemzedék identitástudatát. Néhány napos, sűrű programokkal teletűzdelt kanadai látogatása harmadnapján este a főkonzulátus munkatársaival sörözni mentek. Végre egy nyakkendő, öltöny, palást nélküli szabad óra, amit legcélszerűbben így lehet kihasználni! Öten üldögéltek egy asztalnál, és beszélgettek, közös téma bőven akadt. Egyszer csak az asztalukhoz jött egy tagbaszakadt hu-

szonéves ifjú, és tört magyarsággal, mély szenvedélyességgel feléjük fordult: „Maguk mind magyarok?” A miniszter igenlően válaszolt, miközben – nyilvánvaló bizonyíték gyanánt – a mezére mutatott, amelynek bal oldali felső sarkában színes koronás magyar címer díszelgett. Az ismeretlen érdeklődő szemei hirtelen felcsillantak, miközben megszállta az indulat. Kívülről teljesen jelentéktelennek tűnő trikóját feltépte, és a mellére, a szíve tájkára mutatott. Arra a helyre, ahol egy tetovált magyar címer díszelgett. Kissé szánva-bánva, mégis inkább lelkesen jegyezte meg: „A korona még hiányzik róla!”

Biztos vagyok abban, hogy a mű befejezésével, a magyar koronának a címer fölé való tetoválásával nem várta meg az esetleges újabb miniszteri látogatást. És a magyar állampolgárság felvételét sem halogatta tovább. Talán már a következő héten beiktatta programjába mindkettőt. Miközben a magyar okmány megszerzésének a célszerűségén túl számára mégiscsak a befejezett tetoválás, a koronával ellátott címer adta meg a teljes fokú magyar identitás érzését. Kitérőn véletlenül, lemoshatatlanul, tagadhatatlanul. Magyarságát nap mint nap a szíve felett hordozva. **Dr. Ábrám Zoltán**

Kocsis István

A jogfolytonosság helyreállításának kötelezettsége

A törvénysértés jogot nem alapít elve alapján a magyar történelemben mindig helyreállt a jogfolytonosság, ami annyit jelentett, hogy az abszolutizmus megszűnése után a magyar nemzet hivatott képviselői országgyűlésen, illetve nemzetgyűlésen meg nem történtté nyilvánítottak mindent, ami az abszolutizmus idején a látszat-törvényhozás terén történt. Könnyen bizonyítható, hogy a Mohács utáni nehéz évszázadokban a magyar államiság azért maradt meg, mert eleink a jogfolytonosságot sohasem mulasztották el helyreállítani.

Jogfolytonosságot állított helyre a magyar nemzet I. Lipót korában (1687-ben), II. József után (1791-ben), 1867-ben, 1920-ban.

A jogfolytonosság a magyar közjog múltjának, jelenének és jövőjének legfontosabb kérdése. A jogfolytonosság-helyreállítás pedig legaktuálisabb kérdése volt mindig, így a Trianon utáni években is a közjogi küzdelmeknek.

1918-ban, Károlyi Mihályék hatalomátvételekor megszakadt Magyarországon a jogfolytonosság. De az 1920–1926 közötti nemzetgyűlések a jogfolytonosságot helyreállították a magyar nemzet nevében.

A jogfolytonosság helyreállításának kérdése

1990 után

1944 márciusában külföldi hatalom – a német harmadik birodalom – erőszakkal vonta ki Magyarországot a Szent Korona védőboltozata alól, de az 1945. évi nemzetgyűlés bizonyára mindent megtett volna, hogy ugyanúgy határozhassa meg a jövőndő Magyarországa politikai életét, mint az 1920. évi nemzetgyűlés. De 1945-től 1990-ig a Szovjetunió hadseregének a fenyegető jelenléte tette lehetetlenné Magyarországon a törvényes jogalkotást. (1946-ban az államforma-változást elrendelő törvénycikket már Sztálin parancsára terjesztik elő.)

Az 1944 márciusában megszakadt jogfolytonosságot ezért 1990-ben lehetett volna helyreállítani. Ám a rendszerváltás hangadói a jogfolytonosság jelentőségét nem tudták felfogni: nem állították helyre a jogfolytonosságot, elfogadták azt a kényelmesnek tűnő megoldást, hogy a történelmi magyar alkotmányjog helyét továbbra is a szinte ötletszerűen kölcsönzött és ötletszerűen – és persze gyakran – változtatott idegen jog foglalja el.

Mit kellett volna tennie a magyar nemzetnek 1990-ben? A Szentkorona-tan szellemében, annak tantételei tiszteletben tartásával hozzá kellett volna kezdenie a jogfolytonosság helyreállításához... Miért a Szent Korona tanának szellemében, annak tantételei tiszteletben tartásával? Mert a Szent Korona mint jogi személy továbbra is a magyar államhatalom alanya, s így a Szentkorona-tan nemcsak emléke egy di-

csőbb magyar múltnak, hanem érvényben levő, kötelező erejű közjogi tan. Kezdhethetnénk ennek bizonyítását annak hangsúlyozásával, hogy miképpen a király sem, a nemzet sem határozhatja meg a Szent Koronához való viszonyát. De nem szorul bizonyításra, hogy a Szent Korona közjogi tana ma is kötelező erejű. Hisz a magyar nemzet törvényes képviselői a Szent Koronát sosem tagadták meg, s a Szentkorona-tant sem hatálytalanította soha alkotmányosan összeült magyar nemzetgyűlés vagy országgyűlés.

1990-ben jogszerűen semmi más nem lehetett volna tenni, mint helyreállítani a jogfolytonosságot. Miért nem állították helyre? Mi történt a rendszerváltás éveiben? Van-e magyarázat arra, hogy semmibe lehetett venni mindazt, aminek a magyar nemzet a fennmaradását köszönheti? Nem könnyű felfogni, hogy a jogfolytonosság helyreállításának a kérdése

miért nem vált a rendszerváltás központi kérdésévé. Annak ellenére nem, hogy a jogfolytonosság helyreállítása, tudjuk, nem oldható meg egyikkönnyen, de még a helyreállításnak a tervezete sem vethető papírra egyik napról a másikra. Ami bizonyos: egyetlen percre, de csak egyetlen percre mindent érvényesnek kellett volna tekinteni, ami a jogfolytonosság megszakadása órájában érvényes volt. De a következő percben már el kellett volna kezdeni a hatalmas munkát, melynek során megítélhették volna a magyar nemzet ezzel megbízott közjogászai, hogy a történelmi magyar alkotmányból mi vált korszerűtlenné, illetve mivel kell feltétlenül kiegészíteni. Miért nem vállalták a jogfolytonosság helyreállítását azok, akiknek megadott, hogy felelős beosztásban részt vállalhassanak a rendszerváltás irányításában? Nem tudjuk.

(Nehezíti a történetíró munkáját, hogy a rendszerváltás hiteles forrásai – miképpen a Szovjetunió szétesésének hiteles forrásai is – egyelőre hozzáférhetetlenek. És az is nehezíti, hogy a nyilvánosság előtt nem azok szerepeltek, akik a „fordulat” stratégiáját és taktikáját kidolgoztatták, illetve kidolgozták.)

A következőkön is gondolkodjunk el ismét:

A Szent Korona tana megőrző erejévé vált a magyar alkotmánynak, a magyar államiságnak, meghatározójává a magyar közjogfejlődésnek, de jelentősége nem akkor volt a legnagyobb, amikor a magyar nemzet jólétben és biztonságban élt, hanem akkor, amikor nehéz helyzetekbe került. Történelme legnehezebb helyzetein a Szent Korona segítségével lett úrrá a magyar nemzet. Megteremtője volt a nemzeti egységnek a magyar történelem legnehezebb, legdrámaibb helyzeteiben. És ezért mondhatjuk azt is, hogy ma sem engedhetjük meg magunknak, hogy fentiekből ne vonjuk le a megfelelő következtetéseket, elsősorban azt, hogy a magyar nemzet mai vagy jövőndő képviselőinek kell megtenniük mindazt, amit a magyar nemzet képviselői 1990-ben elmulasztottak megtenni. Mely időponthoz köthetik a magyarság

képviselői a jogfolytonosság helyreállítását? A jogfolytonosság megszakításának napja előtti naphoz, azaz 1944. március 18-hoz.

A magyar nemzetnek nem szabad éppen azt a megoldást választania, amelyik együtt jár mindannak a tagadásával, ami múltjában értékes. *Ragaszkodnia kell a sajátosan magyar közjoghoz, a történelmi magyar alkotmányhoz, a Szent Korona misztériumához és tanához – semmi másra, mint önvédelmi ösztönére hallgatván, s kijelentvén, hogy ami történelme során a legveszélyesebb helyzetekben mindig megmentette, az nem megsemmisítendő, nem kicserélendő.*

Megelégedéssel fogadhattuk, hogy az új, 2011-ben elfogadott alaptörvény a preambulumban (a nemzeti hitvallásban) tisztelettel szól a magyar közjogi hagyományokról, és hogy maga az alaptörvény is komolyan veszi a nemzeti érdekek védelmét, de aggodalommal tölt el minket, hogy alkotmányozóink nem fogták fel, hogy a magyar közjogi hagyományokhoz való visszatérés – a jogfolytonosság-helyreállítás – legfontosabb követelményének annak kellett volna lennie, hogy az idegenből kölcsönzött kancellári – miniszterelnöki – rendszert olyan elnöki rendszer váltsa fel, amelyben az államfő jogutódja annak a királynak, aki méltóképpen – mert az alkalmatlan király hatalmát hatékonyan korlátozó Szentkorona-tan szellemében! – megosztotta a nemzettel mind a törvényhozó, mind a végrehajtó hatalmat, és ez az államfő, a köztársasági elnök a hatalommal annak ellenére nem élhetne vissza, hogy birtokolná a hajdanvolt magyar király hatáskörének a 90%-át...

Ezzel a kétharmados többséggel bíró országgyűlési koalíció megteremthette volna a biztosítékát annak, hogy a magyar nemzet többé ne kerülhessen olyan kiszolgáltatott helyzetbe, amilyenben a hírhedt nyolc esztendőben – 2002 és 2010 között – volt, de az alkotmányozó országgyűlés nem volt képes feloldani azt az ellentmondást, hogy akit alkalmasnak tartott arra az államfői szerepre, amely megfelel a magyar közjogi hagyományoknak, a mai miniszterelnöki rendszerben a miniszterelnök szerepét tölti be... Mindazonáltal csak látszatra volt feloldhatatlan ez az ellentmondás, hiszen nem volt komoly, elháríthatatlan akadálya annak, hogy a kétharmados többséggel bíró országgyűlési koalíció legtekintélyesebb politikusa vállalja azt a régi-új szerepkört, amely megfelel a magyar közjogi hagyományoknak...

A magyar közjogi hagyományoknak megfelelő elnöki rendszerben a következő közjogi intézmények biztosíthatók volna még a magyar nemzeti érdekek érvényesülését:

- erős országgyűlés, amely azáltal erős, hogy nem támogatja mindig és feltétel nélkül a köztársasági elnököt, de ha méltatlanná, illetve alkalmatlanná válik küldetése betöltésére, akkor éppen a köztársasági elnök az, aki a kényszerítő körülményekre hivatkozva feloszlathatja...
- méltó felsőház,
- valódi vármegyei önkormányzat...

Ami nem fér össze a magyar közjogi hagyományokkal, az pedig nem más, mint az idegenből kölcsönzött kancellári – miniszterelnöki – rendszer.

A miniszterelnöki rendszerben a miniszterelnök ugyan papíron csak a hajdanvolt király hatalmának és hatáskörének legfeljebb a 90%-át bírja, de rejtélyes módon a 90% átalakul legalább 150%-ká. Melyik az a rejtély, amellyel

egyetlen nép sem számol, amikor elfogadtatják vele a kancellári rendszert? E rejtély: a kancellári – miniszterelnöki – rendszer azért kevésbé demokratikus minden más rendszerénél, mert a kancellár eleve és feltétel nélkül birtokolja az országgyűlési szavazatok többségét. A 90% így alakul át legalább 150%-ká. A helyzetet súlyosbítja, hogy e rendszerben az államfőnek – a köztársasági elnöknek – nincs valóságos hatalma. (A miniszterelnöki rendszer természetesen a jövődől olyan drámai helyzeteiben válhat veszedelmessé, amelyben ismét olyan politikus foglalja el a kancellári széket, aki kész szembefordulni nemzetére érdekeivel.)

Személyes hangú megjegyzéssel fejezem be fejtegetésemet: remélem, hogy az 2018. évi választáson ugyanazok győzedelmeskednek, akik 2010-ben és 2014-ben, de a győzelmük után majd sietnek bejelenteni, hogy éppen azért, hogy a jövődőlben – olyan drámai helyzetben sem, amelyben (idegen hatalom támogatásával vagy egyszerűen annak következményeképpen, hogy a magyar nemzet tagjai elvesztik önvédelmi ösztönüket?) olyan politikusok alkothatnak kormányt, aki készek szembefordulni nemzetük érdekeivel – kudarcot valljon minden olyan politikai kísérlet, cselszövés, mely veszélyeztetni lenne képes a magyar nemzet biztonságos jövődőljét, helyreállítják a jogfolytonosságot a magyar közjog *törvénysértés jogot nem alapít* elve alapján – visszahe-lyezve jogaiba a hajdanvolt szakrális király jogutódját, a Szent Koronát...

Nyugodt lélekkel tudomásul véve, hogy a Szent Korona nem szimbólum, nem ereklye, hanem a magyar államhatalom legmagasabb rangú alanya... És felismerve annak valódi értelmét, hogy a Szentkorona-tanban az is benne van, hogy miképpen a király sem, a nemzet sem határozhatja meg a Szent Koronához való viszonyát. Felismerve, hogy ez ugyan azt jelenti, hogy a Szent Korona tana nemcsak a király, illetve jogutódja, a köztársasági elnök, hanem a nemzet hatalmát is korlátozza, és így természetesen azt is jelenti, hogy a Szent Korona tana mind az államfő, mind a nemzet cselekvési lehetőségeit szűkíti, de – és ennél semmi sem megnyugtatóbb! – a gyakorlatban tulajdonképpen azt jelenti, hogy a nemzetnek nem áll jogában olyan hibákat elkövetni, amelyek létében veszélyeztetnék. Például nem áll jogában idegen érdekeket a nemzeti érdekek fölé helyezni. És aki vezető politikusként lenne képes olyan törekvéseket támogatni, amelyek a magyar nemzetet létében veszélyeztetnék? Az szükségszerűen kudarcot vallana, hisz törekvéseit csak törvénysértéssel valósíthatná meg, csak a Szent Koronával szembefordulva valósíthatná meg. (Emlékezzünk csak vissza, hogy járt Magyarország nehéz évszázadaiban – Mohács után – minden olyan uralkodó, aki a magyar alkotmányt megsértve, a Szent Koronával szembefordulva próbált uralkodni? Úgy járt, mint József, a kalapos király, aki örömmel felszámolta volna a Magyar Királyságot... A magyar nemzet nem esett áldozatául akármilyen ravasz fondorlatokat szöve előkészített terveinek, hisz felfogta, hogy csak a Szent Koronát megtagadva támogathatná a népámításban felülmúlhatatlan, a liberális ideológiát legvonzóbb csalétekként kínáló uralkodót.) Igen, ha a magyar nemzet hivatott képviselői képessé válnának ismét helyreállítani a jogfolytonosságot, akkor bizony a Szent Korona misztériuma és tana további évszázadokon át védelmezhetné biztonságosan a magyar jövődőlét.

Kósza gondolataim, a letagadhatatlan győzelem árnyékában

„Európa az a szárazföld a világon, amelyről többnyire utólag derül ki, hogy a tegnap még megvolt.” írta szegény Bajor Andor, az *Európa fölfedezésében*, aki, mint a zsenik általában, mindent előre látott, csak a fennálló elvárások fényében kénytelen volt a látomásait burkolt humorba csomagolni, aminek a lényegét az elvtársak – hiányos iskolázottságuk és még hiányosabb intelligenciájuk – folytán képtelenek voltak felismerni. Aki meg felismerte, az jobbnak látta hallgatni róla.

És most kénytelen vagyok egy olyan kényes témához nyúlni, amiről talán jobban tenném én is, ha örökre elhallgatnám. Merthogy mi a fenét érek az összefüggésekből eredő felismeréseimmel, ha azzal úgysem tudok megakadályozni az égvilágon semmit abból, ami történik körülöttünk. Legfeljebb annyit érek el a meglátásaimmal, hogy notórius irigynek vagy üldözési mániásnak, vagy nemes egyszerűséggel csak bajkeverőnek neveznek. Mert az emberek nagy többsége egyáltalán nem ismeri az előzményeket és az ezekből fakadó összefüggéseket. És, ha sejti is valaki, azzal intézi el, hogy mi köze neki ehhez az egészhez? Pont úgy, ahogy – mint már több írásomban szóltam róla –, Oriana Fallaci is hiába figyelmeztette a nyugati világot már évtizedekkel ezelőtt a muszlim veszélyre, senki nem vette figyelembe amit mond. Sőt, menekülnie kellett Európából, mert halálosan megfenyegették. Vagy Csurka István is ugye – amiket mondott és leírt már kb. 27-30 évvel ezelőtt, az pontosan úgy bekövetkezett mára, de akkor amikor mondta, az égvilágon mindennek elnevezték, éppen csak le nem hülyézték (vagy még azt is), ahhoz, hogy mára már kiderüljön, hogy minden meglátása igaz volt. Hát igen. Életükben ez a sorsa a látnokoknak. Kortársaik kiröhögik, fasisztának, üldözési mániásnak nevezik, kiközösítik, aztán halála után

néhány évtizeddel, amikor már láthatóan pontosan az lett amit megjósolt, akkor (cseppet sem szégyenkezve azelőtti hülyeségük miatt) piederasztálra emelik, mintha ők fedezték volna fel, hogy ki is volt a vátesz, aki közöttük élt, de akkor persze, nem állt érdekükben ráhallgatni. Azért nehogy már valaki azt gondolja, hogy mindezzel a felvezetéssel a saját előrelátásaimat akarnám igazolni, mert isten őrizzen, hogy fent említett példaképeimmel egyvonalon érezném magam. Erről szó sincs, eszembe nem jutna soha az ő tudásukhoz, tehetségükhöz és felkészültségükhöz hasonlítani magam. Maradjunk csupán a meglátások szintjén, ami viszont szinte teljesen azonos. És itt elértem egy olyan fejezethez, ami azért is kényes pont, mert szinte bizonyíthatatlan. Hogy úgy mondjam, ilyen esetben a bizonyítékok mindig teljes egészében eltűnnek, vagy jobb esetben csak „átlényegülnek.” És amúgy is. A karrieristák mindig is jó érzékkel az emberi feledékenységre alapozva építették a maguk imázsát, és jól számítanak, mert két-három évtized elteltével aligha emlékszik valaki bármilyen összefüggésre is, aki meg emlékezhetne, azt vagy elteszik láb alól, vagy koránál fogva úgyis meghal, mielőtt még ellentmondhatna valaminek. Úgyhogy bármit gátlástalanul magukénak tulajdoníthatnak, senki nem fogja megcáfolni őket. Sőt. Akiknek érdekében áll, még rá is tesz néhány lapáttal, egymást jelölik különböző állami díjakra, kitüntetésekre, mert az illetékesek nem szoktak utána járni annak, hogy a kitüntetést valójában kinek is adják. Bőven elég az, ha két-három közismert személy pozitívan véleményezi a jelölt személyét és létező vagy nem létező vagy később kitalált addigi tevékenységének igazát. Most említsem fel, hogy az igazán okosak bizony nem kértek az ilyen felhígult, már-már hiteltelen értékű díjakból?

Jelen lapszámunkat dr. Bernády György marosvásárhelyi polgármestersége (1902–1912., 1926–1929.) alatt épült iskolák, középületek, kórházak egy részének fotóival díszítettük.

Marosvásárhelyen a városi modernizáció döntő szakasza egyértelműen dr. Bernády György első világháború előtti polgármesterségéhez és az építészet szecessziós esztétikai fordulatához kötődik. A város Bernády alatt emelt középületei egyszerre jelentik a kort, a stílust és a várospolitikát. Konkrétan pedig jelentenek egy relatíve szűk térben, tervszerűen egymás mellé illesztett épületegyüttest (a városháza, a kultúrpalota, a nyugdíjbérbház és az iparkamara épülete), és néhány különálló városi középületet, az említett városesztétikai és urbanisztikai fordulat kifejezői. Mindezek azonban csupán a „homlokzatát” jelentik egy komplex városszerkezeti átalakításnak és nagyszabású építkezési programnak, amelyben helyet kap a villanytelep, a vízmű, a csatorna- és vízvezeték-hálózat kiépítésétől, az utcák kövezésén és aszfaltozásán át iskolák, kórházak, téglagyár és középületek építése. Az így véghezvitt városmodernizációs mű rendkívülisége a jellegzetes arculatot adó épületei és a bennük született szellemi-művészi teljesítmények távlatából szemlélve mutatkozik meg igazán. Marosvásárhely felvirágoztatása volt az élete értelme. Alakjáról legendák, anekdoták keringtek. Polgármestersége alatt épültek a mára már a város jelképévé vált Városházán és Közművelődési Palotán kívül többek között: öt elemi iskola, polgári iskola (ma műszaki egyetem), felsőkereskedelmi iskola (ma műszaki egyetem), leánygimnázium (ma Papiu Ilarian Liceum), katonai alreális-kola (ma orvosi egyetem), kereskedelmi és iparkamara. Nevéhez fűződik továbbá 117 új utca nyitása, 3000 telek kialakítása, a Maros

szabályozása, gátépítés, műcsatorna és hidak építése, víztisztító üzem, víztározók, szennyvíztelep építése, gyermekmenhely, Polgári Sportlövölde a Somostetőn, Tisztviselő-telep kialakítása villasorral, tanári lakások sora a Kazinczy utcában stb. További terveit (színház-épület és Vigadó a Főtér felső felében (ma ortodox román templom és Avram Ianco-szobor foglalja ott a helyet) az első világháború, illetve az azt követő trianoni békeszerződés szétverte.

Mondjam azt, hogy Székely János, igaz, gerinces emberhez méltóan utasította vissza az 1992-ben felkínált Kossuth-díjat?

Vannak dolgok az emberi életben, amelyek visszafordíthatatlanok. Hasonlóképpen van ez a magyar történelemmel, ami a világtörténelemnek nyilvánvalóan és letagadhatatlanul markáns fejezete. És ilyen ez a mai kor is, amire nem hiszem, hogy éppenséggel büszkének kellene lennünk. Eljutottunk egy szintre, amelyben az aljasságnak és annak a kártékony és undorító szellemiségnek az esszenciáját tapasztaljuk, amit úgy nevezünk, hogy liberálbolsevik szellemiség. Nos, ez az emberi gonoszság és idiotizmus fertőző és sokakban félelmet keltő keverese, amely hangoskodással, logikátlan és ostoba mellébeszélésekkel, erőszakkal, és hovatovább gyilkosságokkal igyekezne sakkban tartani az államokat. Egyébként az úgynevezett kommunista eszmék is hasonlóan logikátlan és erőszakos alapokra épültek. Senki ne kívánja tőlem, hogy erkölcsi piederstálra emeljem ezeket az eszméket. A liberális szemléletnek sikerült az európai élet minden szegmensét megtámadnia, s odáig süllyesztette, rombolta, züllesztette Európa társadalmait, hogy ma már visszafordíthatatlanná vált ez a züllés, az értéktelenség, az erkölcstelenség és a kulturálatlanság, a hitetlenség... még a legjobb egyetemeken és a legkatolikusabb országokban is. A sátáni világ mindenhol felfedezhető... gazdaságban, magánéletben, politikában. És olyan mértékű ez az ördögi átalakulás, amely normális ésszel, érvekkel és indokokkal talán soha nem billenthető helyre. Ne legyen igazam. Ám az elkeseredéshez bőven sok csak rá nézni is az üveges tekintetű, mély-primitív egyetemistákra, akik a drog és az alkohol hatására ölni, kormányt váltani, Magyarországot megszüntetni akarnak egy-egy mámoros, üvöltözős összebörülésükön. Minősíthetetlenül ocsmány módon ócsárolják Magyarországot demokratikusan megválasztott miniszterelnökét, rekedtre üvöltött hangú szónokaik pedig nagyjából úgy néznek ki, mint az elmeogyászati kezeltek, amikor elfelejtik nekik beadagolni a nyugtatót. Hogy a hivatásos politikusaikat ne is említsem, mert ki lettek ők már vesézve éppen eléggé, pont olyan mértékben, ahogyan megérdemlik.

A világ megbolondult és ki kell mondanom – nagyon úgy néz ki, hogy a végét járja. Persze, nem úgy, ahogyan azt sok, különböző szekták próféciáiban magát kiélő ember hiszi... Ez most még egy olyan mélyrepülés, ahol be lehet engedni gyilkos merénylöket, Európában alig ismert betegségeket, lehet leszedni a templomokról a keresztet, hogy ne sértse a szinte már többségbe kerülő csöcselék fanatikus vallási meggyőződését, lehet többszáz éves műemlék templomokat lerombolni és mecseteket építeni a helyükön, ma már mindent lehet. Ám a Föld egyszer csak megrázza magát. mert megelégedi, hogy az ember nem tudott élni a rábízott értékekkel, önző és kapzsi lett (bár ez utóbbi nem éppen a legújabb jelenség) és már-már Istennek képzeli magát. Hamarosan eljöhét – talán már el is jött –, az olyan megpróbáltatások ideje, ami rádöbbsenti az európai embert arra, hogy van Isten, van erkölcsi követelményrendszer, vannak imái, fohásza, amelyek meghallgatásra kerülnek. Erkölcs nélküli világ azonban – hiába próbálják ránk erőltetni – sokáig nem létezhet. Ideig-óráig lehetséges azt hinni, hogy mégis van... de a végén belátjuk, hogy nincs. Nem lehet az isteni parancsokat formálgatni az emberi nem elaljasodásának mértékegységei szerint... mert nem a törvények lettek mások, hanem az ember vált ördögivé. Egy viszonylagosan hosszú élet tapasztalatainak fényében (vagy árnyékában) nyugodtan ki merem jelenteni, hogy meg lehet

próbálni akár a magunk által, akár a mások által ránk kényszerített törvények szerint élni, a végén mindig kiderül, hogy egyetlen törvény van: az Istené.

Ma, Magyarország az egyetlen kis sziget Európa közepén, ahol április 8-án a választók többsége megértette, hogy identitásunkat, értékeinket megőrizni kell, nem pedig belekavarni a nyitott társadalomnak nevezett örület bűzös masszájába. Egy ideig még lehet hóbörögni, lehet hordószónokoskodni, de ahogy mondják, számbőgés nem hallszik a mennyországba. Az isteni törvények állandók, és ezeket nem lehet felülírni a világ végezetéig...

Hadd fejezzem be – annak dacára, hogy saját, mégis - kedvenc versem, záróoraival: *Tedd, hogy megértsem: Rád bízhatom/ a jövőt, s hogy a Te jószágos kezvedbe/ helyezhetem sorsát a kedveseknek, / kik ha gondtalanul reám nevetnek, / mondhassam azt, hogy jó az ember és élni jó. / Tedd, hogy az ő számukra e Földön/ minden ami szép, igaz és való, /soha ne legyen hiábavaló!*

B. Osvát Ágnes

Utóirat: Amióta fentieket leírtam, azóta történt egy és más Magyarországon, többek között a választási csalást üvöltöző, demokráciát, sajtószabadságot követelő bukott pártokat képviselő csöcselék tüntetése, ami újból csak írásra késztet. Nem tehetek róla, szakmai ártalom. Ugyanis, fogalmam nincs, hogy az a tömeg, melynek pártja lebunkozza és leparasztozza a vidéki embert csupán azért, mert az szereti a nemzetét és arra szavaz, aki garantáltan a hazáját és családjá békéjét védi, - milyen jogon és főleg miért tüntet? Végső soron, a gyűlölködésen kívül van-e alternatívája? Mert abba a vitába még belebocsátkozni sem szabad, hogy van-e létjogosultsága a nemzeti liberalizmusnak a jelzőtlen „liberalizmus” mellett, hiszen érvénnyel csak ez az egy, a nemzeti létezik Magyarországon. Versenyre kelni tehát a magukat liberálisnak állító pártokkal politikai baklövés lenne, hiszen megerősítené a közvéleményben azt, ami nem igaz, ami csak álca: hogy a magukat liberálisnak mondók valóban azok. A végtelen türelem a kormány és a rendőrök részéről tehát nem az általuk elképzelt félelem, hanem inkább a bölcsesség jele velük szemben. Hogy ne idézzem az okos enged, számár szenved, közismert gyermekmondókát.

A szocializmusnak volt egy soha meg nem valósított, sőt az ellenkezőjére fordított, népnek szóló oktatási politikája, a népből merítés elve. Ezt nem lehet letagadni. Igenis, a népből kell meríteni, minél mélyebbről és minél többet. Csak így alakulhat ki az az erős nemzeti középosztály, amelyik megtartja az országot, a hazát.

Halálra van ítélve minden párt, amelyik ugyanakkor, amikor nem tud igazságot tenni, sőt melynek kormányzása alatt a nép által, a szegények által tapasztalt igazságtalanságok a csillagokig szöknek, egyszersmind lemond a nép megszólításáról, megtiszteléséről, a rá való hivatkozásról. Ami azt illeti, egyesek az egymásra mutogatás kínos óráiban mégiscsak kezdtek rájönni erre az alapigazságra. Késő bánat.

A szavazással szembeni közöny és a távolmaradás sem mondható célszerűnek. Ők azok, akik akár gyávaságból, akár tőlünk elfordulva, de mégsem pártoltak át máshová – mert hová is mehethének? – inkább elbújnak szegényükben, talán helyettünk is szégyellik magukat, hogy magyarként, állásfoglalás híján, bűjdosniok kell a hazájukban. Reméljük, négy év múltán csak előjönnek ők is rejteükből.

B.O.Á.

Szász István Tas naplójegyzetei

2018. február 18.

Tovább élő gyűlölet

Balliberális oldalon egyszer elhangzott a vallomás: mi jobban gyűlölünk titeket, mint ti bennünket.

Önkéntelenül is a székely kubikusok jutnak eszembe. A róluk szóló viccben az apró székely bácsi, amikor a munkakerülők a munka pusztá látványától felingerelve haragra lobbannak és verést emlegetnek, a munkagödörből felnéz és kalapját feltolva ezt kérdezi: tük münkeket, vagy mük tükteket?

A vicceknek is van mélysége és többféle hátsó értelme. Hiszen a „píszí” miatt megnevezhetetlen munkakerülőt is a becsületes és eredményes munka, a teljesítménnyel keresett megélhetés látványa zavarja. Amint örökkön örökké zavarta a jó pusztá látványa is a rosszat.

De mi az, ami oly erős gyűlöletet ébreszt a „nem nemzetben gondolkodók” szívében? Mert ugye ma már nem a jobbnak és a balnak nevezett oldalak között van a nagy törésvonal, hanem a nemzetet védők és az azt (meg)tagadók között. Vajon itt is a jó pusztá létezése zavarja a rosszat?

Valamikor a rendszerváltáson történő átmenetek látán abban reménykedtünk, hogy az átsettenkedők (velünk együtt) kivénülnek, kihálnak. Nem ez történt.

Mint már előbb is, felnövekedett egy új sárkányfogvetemény. A történelem ismételte önmagát.

1919 idején fogott először össze a bal meg a lib. Az a bal sem volt már az elméletben ismert, a lib pedig messze járt már Deákéktól. Ebből lett Jászi internacionalizmusa, és ezzel szövetkezett ráadásul Károlyi annyit vitatott szelleme-jelleme, kisebbségérzése vagy hatalomvágya. Döntse el a történelem. Emlékezhünk arra is, hogy ez a gyűlölet demonizálta a század nagy politikusát, Tisza Istvánt, és vitte véghez a leggyalázatosabb gyilkosságot. Tiszát most kezdjük értékén értékelni. Ugyanakkor a demonizálás és a gyűlölet újabb irigyelt célpontra talált, pedig a rohanó időben, a száguldó fejlődésben azt várhattuk, hogy mindezt elnyeli az új idők új szelei által hordott új lehetőség, szükség és igény.

De megmaradt a gyűlölet minden ellen, ami nemzet. Minden ellen, ami Isten. Minden ellen, ami haza. Minden ellen, ami család. Vagyis minden ellen, ami a Teremtőtől való. Ez a gyűlölet izzó, fröcskölő, pusztító, mint a tűzhányó kráterébe kitörni készülő láva, melyet mélyen működő energiák tartanak életben, hogy halált hozzon. És ármányos, mely fortélyos félelmet szül.

Honnan ennek az új népnek, ennek az egyáltalán nem „másfajta rajnak” a belső indíttatása?

Németh László egy köztes történelmi időszakban, a harmincas években találkozott a jelenséggel, mégpedig az értelmiség köreiben. Akkor ő ezt mondta: „Világnézeti táborokba, irodalmi, társadalmi klikkekbe születtek bele, s nem csak érdekelttségük, de szívük és gondolkozásuk is elszakíthatatlanul fűzte őket ezekhez”.

Ami az érdeket illeti, örökké létező hajtóerő. Ismerjük. No de hogy szívük és gondolkozásuk oly erősen fűzze őket

ahhoz, amibe beleszülettek, hogy tulajdonképpen saját távlatosabb érdekeiket is feledjék? Hiszen tudjuk, hogy amit ma képviselnek, az a közös vesztünket vetíti előre, nem is olyan hosszú távon.

Itt közbevetőleg, mintegy segédeszközül olvashatjuk Albrecht Dezsőnek Kornis Gyula nyomán is a kolozsvári *Hitelben*, 1940-ben, a magyar politikai természetéről írott gondolatait. Kiemeli a jogérzést, az elvekhez való tántoríthatatlan ragaszkodást, az ellenzéki kritikai obstruáló hajlamot, az érzelmi antiracionalista természetet. Mintha a konzervatív letargia és a szalmaláng-fellobbanás között hanykolódna. Hirtelen fellángol, majd a tragédiába hamar belenyugszik.

Ezt átgondolva, nem hivatkozhatunk csupán az ismerethiányra, az értékvesztés tudatos táplálására, a rossz magyar szóval emlegetett „lebutításra”. Hiszen gondolkodásra képes emberek. Szemük, fülük, elméjük nyitva a valóság érzékelése felé. Ennek ellenére nem azt hiszik, amit látnak, nem azt hallják, ami elhangzik, s az ezek nyomán születő gondolat is elszakad a valóságtól.

Egyedüli magyarázatnak ama obstruáló hajlamnak a gyűlöletig történő fokozódása marad. A vegytiszta gyűlölet. Az, amit az emberiség az idők kezdetei óta a Sátán névvel, vagy annak szinonimáival illetett.

Mit tehet hát a tisztánlátó, az, aki már hallja a kitörni akaró vulkán moráját? Mit tehet, amikor tudja, hogy megoldást csak egységes erő hozhatna? Hiszen a kétfelé húzó belső energiákat egy külső fogja hatalmába keríteni és megkülönböztetés nélkül elsöpörni.

Makkai Lászlót idézném, először ezt a mondatát: „Az örökölt és tanult eredményeket, a megszerzendő műveltséget magukba olvasztva a tárgyilagos feladatszemléletet és a magasabb egységet a való életben tettekbe önteni.” Aztán a talán legfontosabbat, legszebb reménységét: „Ha a világnézetek levetkeznek céltalan hódító magatartásukat s szellemekben a belső építés felé fordulnak, a külső, közös feladatokat minden tábor egyesülve, tárgyilagosan megoldhatja”. Nos, akkor. De erre a sárkányfogvetemény nem lesz képes.

Sajnos csak egy út marad. Azt, ami belőle még beoltható – talán akadhat ilyen is – megpróbálni megnevesíteni, a maradék azonban gyomnak minősül.

A gyom eltávolításának nem úgy kell történnie, mint azt fordított esetben tervezgetik és ajánlgatják: halántékon lövést, lámpavasat, gyilkosság utáni emberevést, börtönt és egyebeket emlegetve, hanem egyszerűen, mondhatni természetes módon, a nemes vetemény táplálása, erősítése útján. Ennek árnyékában kell elsorvadnia a gyűlölet gyilkos illatú virágainak.

Az elnyert erőt erre kell használnunk.

2018. március 26.

Történelmi pillanatot

Ismét nagyhétre ébredtünk, de most a megváltás hitének ünnepi hangulatára földi szorongások árnyéka vetül. Mert mi tagadás, emberek vagyunk, s hordozzuk földi életünk és

földi jövőnk gondjának terheit. Az ünnepnapok után egy héttel vajon ünnepelhetünk-e, vagy diadalt vesznek a bűnt bűnre halmozó emberiségen a poklok erői? Kérdemeltük-e, hogy elérkezzen egy új, száraz özvív ideje?

Vajon az a küldetéstudat, amelyet ma csak gúnyosan emlegetnek (a napokban éppen Gy. F. tette ezt), él-e egy olyan nemzetben, amelynek nemzettudatát olyannyira legyengítették? S akik közöttünk e tudat birtokában mégis felvállalják a küzdelmet, képesek-e erősebbnek lenni azoknál, akik a minden emberben kisebb vagy nagyobb mértékben létező sötétebbik oldalra játszva folytatják félrevezető propagandájukat?

Nézem a teljes zűrzavar érzetét keltő plakátokat, s látom, hogy ezt nem gazdálkodhatták ki a megengedett anyagi eszközeikből. De kit érdekel most ez? Pedig erre is figyelni kellene, helyes volna felmérni, dokumentálni. No, de ne vesszünk el a részletekben, bár mint tudjuk, azoknak lakója éppen a fő ellenség, a Sátán. Mert ilyen gondolati eltévelyedést hogyan is okozhatna a pusztán emberi gonoszság (ha steril formában egyáltalán létezik ilyen)?

A tömegek esetében az irigység, a (rágalomra alapozott, hazug) szenzációk igénylése, az eredmények felismerésének hiánya és a mindig többet kívánó hajlam, ezért a hamis ígéretekre való fogékonyság, a rövid memória és megannyi más ilyen tulajdonság tisztánlátást gátló jelenléte sok mindent megmagyarázhat. De mi a magyarázata annak, ha pallozott elmék is felsorakoznak a gonosz oldalán? Kevés

csak annyit feltételezni, miszerint megvették őket. Van ilyen, nem is ritkán, de ennél többről van szó. Aztán ott vannak a sértettek (hiúság, anyagi vagy más érdek stb. miatt), akik az egyik legveszélyesebb ellenfelet jelenthetik. És még ez sem elég. Vagy elég lehetne az ideológiailag elvakult elkötelezettség? Nem tudom. Ezt szakértőknek kellene felmérni.

Azért mégis tekintsünk visszafelé, a felismerés szándékával. Az az erő, amely történelmünk során most először visszafordíthatatlanul felszámolhatja a hazát és a benne élő magyarságot, nagyon régen indulhatott el a szerveződés útján, és valódi sátáni munkát végzett. Első, jól látható nyomait 1919-ben lelhetjük fel. A vörös terror, a páncélvonat az elképzelhetetlenig fokozta Trianon hatását, és meghatározta további utunkat. Erre a szellemre alapozhatott aztán a háború utáni kommunista hatalomátvételt megvalósító csapat, a hazatérő Rákosi brigád. És ez képezte magját és alapját az 56 utáni kádári retorziót kivitelezőknek, a munkásörök világának, a magyar parasztságot felszámoló, nemzetünk gerincét megtörő kollektivizálásnak stb.

Valamennyi pedig együtt annak, amit a hozzáértők „proletarizálódásként” emlegetnek már vagy nyolcvan (lehet, hogy több) esztendeje, s ami 1848, majd '67 után kezdődve, egyre nagyobb lendületet kapott. A szó egészen mást jelent, mint a kurta pejoratív proli, vagy a dicső és éhes proletár. Ez a szó foglalja magában azt a célt, amit az a réges-régi erő kitűzött maga elé, hogy az emberiséget masszává silányítva, uralhassa a világot.

Ennek a folyamatnak vagyunk most a kellős közepében, és ez szorongásaink fő okozója. Mert hatalmas az az erő, olyan hatalmas, hogy ellene akár le is tehetnénk a fegyvert.

Hacsak... hacsak nem látunk túl gyarló emberi szkafoand-rünkön.

És ehhez kell a nemzettudat egyénileg, és a hivatástudat együttesen. Ehhez kell tudni azt, amit váteszeink megjósoltak, nevezetesen, hogy olyan feladatot kell felvállalnunk, amely nemcsak saját egyéni és nemzeti túlélésünket szolgálja, hanem egy kontinens megmentésével egy világfolyamatot képes megtorpanásra készíteni.

Amikor most törpe gonoszok üvöltöznek a médián keresztül vagy utcasarkokon, amikor a választópolgárok elvakítása folyik, ezt kell szem előtt tartaniuk azoknak, akik erre hivatottak. Mert a folyamatok visszafordítására már nincs lehetőség, de az őrzőknek, akik egyben harcosok is, és az őket támogató tisztánlátóknak mindent meg kell tenniük, hogy a legfelső akaratnak legyenek földi végrehajtói. Amint a népi bölcsesség mondta már régen: segíts magadon, s az Isten is megsegít!

Ami most következik, az valóban az utolsó esély. Ha most elrontjuk, visszaút már nincs, de ha sikerül, akkor következik kifelé a legnagyobb küzdelem és befelé az elkerülhetetlen építkezés, amely nem csupán a gazdaságra s az ezzel járó és elvárt fizikai jólétre korlátozódik. Tudatot kell építenünk, mert újabb próbák előtt állunk, és nem engedhető meg, hogy még egyszer ekkora kockázatot vállaljunk és hiábavalóvá tegyünk sok száz előző generáció áldozatát.

Mert továbbra is él a figyelmeztetés, és nem más nemzetek ellen, sőt azokat is megerősítve a magukéban, hogy: merjünk magyarok lenni!

Posta- és táviráda Palota

2018. április 9. hajnalán

Lehetőség – feladat – küldetés

Ezzel a 2018. április 9-re virradó éji gondolatsorral – előre megfontoltan – tulajdonképpen naplójegyzeteim hatodik kötetét szándékoztam zárni, miközben aggodalmakkal tele vártam az erre a napra kiírt választásokat.

Most a nagy és nehéz pillanat után megkönnyebbülve, de a folytatás hatalmas súlyát érezve kezdek el gondolkodni a jövőn.

Kapaszkodónak csak egyet találok, s ezt az olvasó elfogadhatja vagy elvetheti. Mert szerintem az, ami most történt, nem a véletlen, nem a kampánymunka, nem az elért sikerek vagy egyszerűen csak a migrációtól való félelem, és nem az ellenfél hibáinak egyszerű és logikus eredője, hanem annál több. Hiszen a valóság utcáit járva, a közeget ismerve, ennek az ellenkezőjét nap mint nap tapasztalhatunk. S mégis. Ezúttal a tömeg hangja nem Barabbást kiáltott, hanem Jézust mondott.

Sokan és sokszor, időben eltolódva, régen s újabban jósltak országunkról olyanokat, hogy egy nagy változás elindítója lehet.

Nekünk a leginkább érthető és hozzánk közelálló a Németh László féle feladat kijelölés. Eszerint „kovász”-országnak kell lennünk. Olyannak, amely képes erejét meghaladó feladatokra, olyanokra, amelyek által Európa is megmenekülhet.

A választások előtti utolsó percig okkal, ok nélkül kritizáló hangok ellenére, el kell ismerni, hogy már az eltelt ciklusban is sok erre irányuló erőfeszítés történt.

Kívülről-belülről bírálták, hazugságokkal mocskolták ennek a ciklusnak a munkáját és annak vezetőit, de nem tudtak mit kezdeni eredményeivel. És ezzel sikerült időt nyernünk. Időt arra, hogy példánk nyomán mások is felbátorodjanak és vállalják a szövetséget velünk. Ez a tábor országokkal, pártokkal és közösségekkel, magukat megmutató vagy rejtőzködő európaiakkal gyarapodott, és gyarapodik folyamatosan. Az ébredés időszakát éli a hosszú előkészítő munkával öngyilkosságra nevelt ősi föld. Az az Európa, melynek – Albrecht Dezsőt idézve – reménytelen szerelmesei voltunk örökké, és amely már szerinte is (1936) csak bennünk él tovább. Ez a most életbevágó érdekeit védelmező, azokat felismerő tábor nem hasonlítható a szocializmus építésének korát túlélő ifjúságom mondva csinált béketáborához. Akkor a „harcolunk a békéért” paradoxonján mosolyogtunk titokban. Ma békességünk elnyeréséért valódi harc következik. Reméljük nem fegyverek ellenében, de annál is veszedelmesebb ellenféllel: a pénz hatalmával.

Ez ellen a siker reményében harcba szállni csak isteni küldetéstudattal felvértezett vezetőkkel bíró, és ezt nemzettudattal, s a benne rejlő egészséges veszélyérzet mozgósító erejével megáldott nemzet képes.

A régi-új miniszterelnök mértéktartó és méltóságteljes győzelmi beszédében elhangzottak szerint *lehetőséget* kaptunk önmagunk megvédésére. Tudjuk, hogy az iszlám első támadása során a 150 év alatt ez nemcsak önvédelem volt,

hanem ugyanakkor Európa védelme, és így van ez ma is. Akkor testünkkel védtük a hálátlanokat, most spirituálissá nemesülhet a feladat.

Soli Deo Gloria, hallhattuk a beszéd végén. Ennek elfogadása a *lehetőséget* elválaszthatatlanul egészíti ki azzal, hogy *feladat*. A felülről kapott isteni feladat pedig egyben *küldetésnek* is nevezhető.

Ha pedig ez így van, ismét kérdezhetjük, hogy kicsoda ellenünk?

2018. április 23.

Isten kezében

Merész vállalkozásnak tűnhet új naplójegyzet-sort indítani a 80. küszöbén, de megkönnyíti a gondolatot, hogy ez csupán folytatása az eddigieknek, és bár befejezése nincsen, de előre elrendeltetett.

Az előző lezárásának és az új elkezdésének törésvonala eleve adva volt. A parlamenti választások ezúttal sorsfordító jellegükkel vonták meg ezt a határt. A hogyan továbbra határozott választ kaptunk.

Az is nyilvánvaló, hogy a küzdelemben nincs határvonal, az folytatása az eddiginek, és így van rendjén, hiszen ilyen vonal csak a nemzeti megmaradás célját tagadók győzelme esetén fordulhatott volna elő, már középtávon visszafordíthatatlanul lezárva történetünket.

Erős kijelentés, de mégis igaz.

Ezen a ponton lehet megragadni azt a sok részlet-kérdőjelet egyesítő nagyot, mely azt a kérdést veti fel, hogy miért lehet egy mesterségesen és évtizedeken át generált gyűlölet erősebb az életösztönnél.

Gyökerei ott vannak időben és térben egyaránt. Hiszen 1919 internacionalista, világforradalmat vizionáló és eddig mindent túlélő szelleme hol pusztító vihar gyanánt, hol az alapokat alámosni képes bűvópatak módjára velünk maradt. Kereshetjük okozóit határokon belül is, de a jelenleg világméretű, csupán más és más módon érvényesült a gazdag Nyugaton és a bolsevik szörnynek Jaltában odadobott Keleten. És most már természetesen a minket elárló Európáról beszélünk.

Nyugaton a jólét és a látszólagos szabadság mindennél veszedelmesebb, tudatromboló hatásai készítették fel a társadalmakat a ma ott észlelhető, eszement hanyatlásra. Keleten a nyomor és a diktatúra tette ezt, talán valamivel kisebb határfokkal, hiszen az örökké létező ellenkezés itt még mozgásban tartotta a tudat egyes éltető elemeit.

Reményeink szerint itthon a választásokkal eldőlt, hogy a küzdelmet folytatni fogjuk. A kívülről támogatott belső ellenoldal soha el nem képzelhető keveréket alkotva akadályozná meg ezt a saját létét is meghatározó harcot. Esetükben a vakságnak olyan mértékével van dolgunk, amit eddig nem képeltünk el. Ennek jelképe az árpádsávos zászló alatt vonuló gyurcsányista tüntető, vagy a magát leghazafiasabbnak nevező jobbikos demonstrálása a nemzetet a menekülés útján vezetni egyedül képes erő ellen, nem törődve annak összes kockázatával.

A harc, amelyet fel kellett vállalnunk, a megmaradás szempontjából nevezhető akár a végsőnek is, de sok csatá-

ból álló háború lesz. Ha bírjuk, kormányokon átívelő feladat vár reánk, s lehetnek még újabb választási izgalmaink is négyévente, hiszen ha reménykedhetünk is a sikerben, abban aligha, hogy ez négy év alatt végleg eldőlhessen. A világ leghatalmasabb, rejtőzködő uraival állunk szemben, és csak abban reménykedhetünk, hogy azok most elérkeztek a falhoz. A teremtés, a Teremtő, vagy ha úgy tetszik, a természet és az evolúció szabta törvények ellen vonulnának. Ha kicsinységünk reménytelensége kísért, leghatalmasabb szövetségeseink ezen utóbbi mondatban ismerhetők fel.

A bibliai magyarázat szerint a Teremtő ereje éppen az erőtlenen át érvényesül. A golgotai példa ennek leghatalmasabb bizonyítéka. Et resurrexit tertia die.

A transzcendenst mellőzni óhajtó magyarázat szerint viszont az, amit ez a hatalom a neoliberális örület pusztító erejével rajtunk gyakorol, minden természettudományos törvényt felülír. Ennek részletezése az olvasó számára felesleges, hiszen naponta hallhat olyan esetekről, amelyek a komikumba hajolva mutatnak a tragikum felé. Gondoljunk csak a szigorúan ellenőrzött békés turistákra és az ismeretlen eredetű tömegek szabad vándorlásának legalizálására, vagy egészen más területre figyelve a nemek tagadására, esetleg a kiobbantott háborúk átlátszóan mondvacsinált okaira stb. stb.

A nagy elődök által megjósolt kovász-nemzet feladatát egy demokratikusan és jelentős fölényrel megválasztott kormány magára vállalta, és nem csupán szavakban, hiszen már évek óta bizonyít e téren.

A küzdelem azonban ezután érkezik a döntő fázisába. Nekünk, állampolgároknak, minden erőnkkel fel kell sorakoznunk azok mellé, akik ezúttal nem fegyverekkel, de a szolgálat szellemének, az alázatnak, a hazaféltségnek és főleg a hitnek minden erejével próbálnak megvívni egy olyan háborút, amely – nem először – saját életben maradásunk mellett a kontinens túlélését is jelentheti.

Az ellenzék magatartását látva leginkább attól kell tartani, hogy - ha netán küzdelmünk áldozatvállalást is fog kívánni -, képes lesz-e a megtévesztett másik oldal felfogni, hogy erre valóban szükség van? Lesz-e idő arra, hogy a lerombolt nemzettudat tovább erősödhessen, és felépüljön ez a józan veszélyérzet és az áldozatvállalás képességét is magában hordozó erő?

2018. április 28.

Végső eredményhirdetés után

2002-re gondolok. Akkor, amikor valóban elképzelhető volt valamilyen visszaélés, hiszen egy kisebb csalás is megfordíthatta az eredményt, Orbán Viktor elegánsan gratulált a győzteseknek. S ha jól emlékszem, az új hatalom részéről a dokumentumok megsemmisítése sem késett.

Ma egy nagyarányú győzelem is vita tárgyát képezi. Nyilvánvalóan a zavarkeltés céljából. Minden adat a kezükben van. Elektronikus és papíralapú. Az eredményt befolyásolni képes hiba lehetetlen. De amint azt a feljelentésre készülő és újraszámolást, sőt új választásokat követelő egykori miniszterelnök jósolta a balliberális vagy akár összefogással elért győzelem esetére: káoszt vártak, sőt óhajtottak.

Ez segíthetett volna aztán a társutasoktól való megszabadulásban és a kisebbség „demokratikus” hatalomátvételében. Erről álmodik most is, s ezért tesz meg mindent az az ember, aki a hatalom megszerzése érdekében hajlandó lenne feláldozni hazája jövőjét is.

Nem fogadom el azt, hogy „ők nem látnak tisztán”. Nem gyengeelméjűek, és rendelkezésükre áll a világ minden szakemberének minden információja. Tudhatják, hogy ha a Soros nevével mostanság csupán fémjelzett világ reánk nehezedik, az maga a vég. Sőt annak részletei, és menetrendje is elég világosan előre látható. Iszlamizációnak nevezik.

Az internacionalista ellenzék túllépi az internacionalizmus józan határait is. Ugyanis az, amit kockáztatna, arról szól, hogy egy vallásos alapon nacionalista diktatúrában feloldódva legyünk internacionalisták.

Itt nem az utópiákból ismert nemzetközivé váló világról van szó, hanem egy egészen sajátos, kegyetlen, meg- és legyőzhetetlen diktatúráról, az iszlámról, amelyet a földünket ma észrevétlenül uraló erők fel akarnak használni rövid, vagy maximum középtávú hasznukra. Ez, a Mohamed óta törzsi gyökereitől máig el nem távolodott világ pedig, e feladatában találkozik a saját szent céljához, a vallási terjeszkedéshez szükséges, számára itt felkínált lehetőségekkel, és támogatást kap a megvalósításhoz.

A támogatók viszont feltehetően azt hiszik, hogy az iszlám eluralkodása után azt is hatalmukba hajthatják. Addig meg semmi sem drága. Az emberiség legtöbbet alkotó bölcsőjének pusztulása is nem létező pénzek számítógépes nyilvánosságokban létező halmazát növelheti. Nekik valóban semmi sem drága, a szó földhözragadt értelmében. Tudják, hogy ennyi pénz már fel sem használható, de úgy érzhetik, ez adja meg az alapot ahhoz, hogy Istennek hihessék magukat.

A tömeg egy része pedig nem érti. Ők valóban nem tudják. Nincsenek felkészülve, felkészítve.

Ezt a munkát kellene elvégezni. Ismerje meg a legegyszerűbb ember is, mi az, ami reá vár, ha a kizárólag külső támogatással hatalomra törni képes balliberális világnak sikerülne megszereznie azt.

A DK-tól az árpádsávósokig terjedő „kézenfogva” tüntetők ezt nem értik. Ők vélt és valós sérelmek és főleg rágalmak alapján – egységüket csupán a közös tárgyú gyűlöletre alapozva – sepernék el az egyetlen nemzeti erőt, szédülten vetik bele magukat a „mi vagyunk a többség” hamis közérzetébe, s azt sem látják, hogy a pódiumon dadogó jelentéktelen, de végtelenül gátlástalan figurák nem vezethetik ennek az országnak és a magyar nemzetnek a megmaradásáért folyó, nem kizárt, hogy végső, de mindenképpen döntő nagy küzdelmét.

Mi több, ők személyükben éppen azokat a minket eltüntetni akarókat képviselik. Láthatjuk, hogy tehetségtelen senkik, de lelepleződött, vagy esetleg általuk sem ismert gazdáik jóvoltából halálos veszedelmet hordoznak magukban.

A támadás újult erővel folytatódik, és ismert történelmi szavakat használva: csapataink harcban állnak, ki tudja meddig, s hogy merre visz a végzet? De csak ez maradt nekünk. Itt állunk, és másként nem tehetünk!

Ágoston András

Megvan!

Az országgyűlési választáson a Fidesz – KDNP pártszövetség már harmadszor szerezte meg a képviselői mandátumok kétharmadát. Ha jól megy, lehet ez még az erős kétharmad is.

Trianon óta Orbán Viktor az első nagyteknélyű vezető, aki, ha ez nemzeti érdek, pártkoalíció élén, rendre maga mögé tudja állítani a magyarság tömegeit. Nem demagógiával, hanem demokratikus úton, eredményeket felmutatva. Ami már most biztos, a 199 tagú Országgyűlésben a Fidesz-KDNP 134 képviselői helyet szerzett.

A szavazás eredményein túlmutató, nagyarányú részvétel, nemkülönben a súlyos milliókkal támogatott hazai ellenzék felmorzsolódása egy irányba mutat: a magyaroknak nem érdemes hazudni, mert átlátnak a szitán. Magyarországon a balliberális ellenzék és a külföldi mentorok bedőltek saját propagandájuknak. Az olyan elsőrangú nemzeti ügyekben, mint Soros György megállítása, a migránsáradat eltérítése, meg az EU vezetők központosítási törekvéseinek megghiúsítása, nincs lehetőség taktikázásra, esélylatolgatásra, vagy pártérdekekkel való kereskedésre. Szavazóként oda kell állni, ahol a legnagyobb az esély a biztonságra. Ezt tette a Kárpát-medencében élő magyarok erős kétharmada.

Sok ez, vagy kevés? Annak, aki nem néz szét Európában, könnyen olybá tűnhet, mintha a mozgósítás, amit a miniszterelnökkel az élén a Fidesz – KDNP pártszövetség véghezvitt, nem kicsattanó siker. Pedig az.

Látni kell ugyanis, hogy migránsügyben a dekadens, a jólétben megfáradt európai elit, elsősorban a volt gyarmattartók ideológiailag satnya leszármazottjai, a polkorrekt magatartás rabjaként, szinte maguk hurkolják nyakukra a kötelet. Látják ugyan a bajt, de ahelyett, hogy tennének ellene valamit, ami hatékony, homokba dugják a fejüket. A kötelező befogadási kvóták súlykolásával a maguk felelősségét szeretnék csökkenteni, s a migránsveszélyt inkább szétkennék Európában.

Hát, ez most már továbbra sem fog menni. A büszke, bátor magyarok miatt sem, akik nem átalottak órákig sorban állni, s kitartóan várni, hogy a Fideszre adhassák szavazatukat. Tudták, ez az egyetlen jó megoldás.

Legyünk őszinték: a melldőngető, pénzzel kitömött ellenzéki kampányguruk az internet rosszindulatú használatával, álhír-dömpinggel, meg egy csattanós találattal Hódmezővásárhelyen, elhintve a kételkedés magvait, igencsak gondba ejtették a nemzeti érzelmű szavazókat. De, a veszély szerencsére megnöveli a bátorságot. A választások előtti hetekben új erőre kapott a Fidesz-tábor, s velük együtt a nemzeti érzelmű választópolgárok tömegei.

Összegezve: a nagy magyar választási győzelem három dolognak köszönhető. Először is nagy volt a tét: Magyarország megmarad-e magyarnak, vagy sem. Másodsor, a Békemenet, a hídon dobogó sok tízezer ember, s a végén az Orbán-beszéd, megacélozta a tömegek már-már megingó önbizalmát. Harmadsor, a csendes düh, amit akkor érzünk, ha nagyon rá akarnak szedni bennünket, mind oda vezettek, hogy személyesen is részt akartunk venni nemzetünk történelmének alakításában.

Történelmünkben ritka jelenség, hogy nemzetközi felfordulás közepette, a magyar vezetők teljes fegyverzetben állhatnak ki a viadalra. Utoljára talán Mátyás király fekete serege bizto-

sított egy magyar vezetőnek ilyen támogatást, mint most 2018-ban a kétharmad. (Reméljük, fekete seregre sem itthon, sem az EU-ban azért mégsem lesz szükség.)

Nézzük, mire számíthatunk? Mire kell számítani?

A belföldi helyzet viszonylag átlátható. Tartani kell az irányt, ami jó. Az ellenzék el lesz magával: még egy kicsit hóbörög, de már oda a zászlóshajója, a napilap, veszélyben a televíziója, s közben elindult a lemondások sorozata. Egymásnak esnek azok, akik eddig egyszer sem tudtak összefogni. Ami marad, az a félbehagyott törvényhozási tevékenység sürgős lebonyolítása, valamint a nyomozati szakaszban levő nagy visszaélések tisztázása és lezárása. Mindezt az új Orbán-kormánynak kell levezényelni.

A nemzetközi porondon viszont összekuszált helyzettel kell szembenézni. Ott, jobb híján, olyan kavardásra lenne szükség, ami lehetővé teszi, hogy jövőre az Európai Parlamentben végbemenjen az őrsváltás, s a 68-as eszmék, valamint gyarmattartói mentalitás képviselői csendben, vagy zajongva levonuljanak a színpadról. A tisztázódáshoz a magyar kormány nagyban hozzájárulhat.

A cél, hogy Magyarország végre magabiztos nemzetállamként foglalja el méltó helyét az európai szinten. *Április 9.*

Kész

Hosszú halódás után a magyarországi ellenzék egyszerre bomlási stádiumába került. A Kárpát-medence magyarsága a kétszer kétharmad után, a harmadik után feltette az i-re pontot. Meg kell várnunk a nem hivatalos végeredményeket, de az a hír járja, hogy a Fidesz-KDNP pártszövetség egymaga több szavazatot kapott, mint az ellenzék összesen.

Az sem titok többé, mi az oka az ellenzék katasztrófájának. Egyértelmű, csakúgy, mint a normális nyugati demokráciákban, az alapvető nemzeti érdekeket is mellőző, internacionalista balliberálisoknak Magyarországon sincs jövőjük.

Lehet ezt csúrni-csavarni, de a lényeg a lényeg: az Európához felzárkózó magyarok erről az ellenzékéről nemes egyszerűséggel lemondtak. Úgy néz ki, hogy átlátnak a szitán. Ha a napi lökdösődés folyamán esetleg vannak rossz tapasztalataik a Fidesszel, pontosabban egyes tagjaival, az a politikai vonalvezetés, amelyet ez a magyar párt évek hosszú során át visz, felülír minden ellenszenvet. A Kárpát-medencében élő magyarok túlnyomó többsége, különösen a történelmi megpróbáltatások idején, mint amilyen a migránskvóták szorgalmazása is, nem hisz a külföldre kacsingató balliberális ellenzéknek. Különösen nem a Soros-bérenc vezetőknek.

A kérdés most az, hogyan tovább?

Feltehetően átmeneti időszak következik, melyben jöhet egy a nemzeti érdekeket nem semmibe vevő új, nemzeti liberális és ténylegesen szociáldemokrata nemzedék. Talán felbukkan néhány, Kélti Annához, vagy Pozsgai Imréhez hasonló vezető, aki képes lesz új utakat mutatni a pártszervezésben és hozzáfog a tetszetős programok megalkotására.

Erre az újjászületésre azért van esély, mert a demokrácia és a többpártrendszer fenntartása továbbra is össznemzeti érdek. Reméljük a legjobbakat.

De, mi legyen Sorossal? Erre a feleletet azok a globalista erők adják majd meg, amelyek máris felfogni látszanak, a tőzdecápa terve legalább is elhamarkodott. Nem a nyílt társadalom eszméire, de egy egészen új, emberközpontú, a 21. század kihívásainak megfelelő eszmeiségnek lehet csak esélye.

Ha szerencsések vagyunk, legalább Európában, de miért is ne, akár globális méretekben is.

Április 14.

„Olyan vagy, mint a LIBE! Frusztrált.”

Csütörtökön, április 26-án mutatták be az Európai Parlament (EP) belügyi, állampolgári jogi és igazságügyi bizottságában (LIBE) készülő magyar különjelentés tervezetét Brüsszelben. Egy, vagy két órával az élő közvetítés után, a nemzet fiatal külügyminiszterének különszámát követően már olvasni lehetett a fenti szöveget az interneten.

Olyan ez, mint az április 8-i szavazás. Bizonyíték arra, hogy a nemzet nagy többsége ugyanazt gondolja, s arra is, hogy a miniszterelnök és csapata nem tréfál, teszi, amit ebben a helyzetben meg kell tennie.

Mit mondott Sziijártó Péter?

„Úgy tűnik – felelt meg az ordináre támadásokra és beszédjének önkényes megszakítására a magyar külgazdasági és külügyminiszter – hogy, az Európai Parlamentben szabad gyaláznia egy országot, illetve a demokratikusan megválasztott kormányát, azonban ha mindegyik valaki válaszol, megsértődnek”.

Sziijártó Péter külgazdasági és külügyminiszter a LIBE-bizottság ülése után tartott sajtótájékoztatóján megismételte ezt a politikai értékelést. Okkal.

Csütörtökön újra bebizonyosodott, hogy a LIBE-bizottság már hosszú ideje kitartóan, koncepciós eljárást folytat Magyarországgal szemben. Annak ellenére, hogy a bizottság Soros-libling jelentésteveje által előterjesztett dokumentumban „minősített hazugságokat” olvashattak a képviselők Magyarországról, s ezeket a magyarok képviselői a fejére is olvastak, Judith Sargentini holland politikus, az Európai Parlamentben a holland Baloldali Zöldek tagja, az Európai Zöld Párt képviselője, korábban az amszterdami városi tanács baloldali zöld párti frakciójának vezetője, kitartott állításai mellett. Ami végtére nem csoda, hiszen szemmel láthatólag az egész politikai színjáték csak része az EU nagyjai tervének.

A cél az, hogy Magyarország vagy behódoljon, s besoroljon a bevándorló országok csendes igazodó csapatába, vagy szembesüljön az EU-tagként rá váró teljes kirekesztettséggel, szavazati jogának megvonásával, az azt kísérő tetemes anyagi hátrányokkal.

Mindentől függetlenül, jó volt tegnap a Kárpát-medencében, s azon kívül is magyarnak lenni.

Látni, hogy igazunk van, s van, aki azt jó érveléssel, kemény stílusban megvédi. Amilyen az adjon isten, olyan a fogadj isten.

Aki egy kicsit tájékozottabb Európa újkori politikai történetében, 1948-ra gondolhat. Nemcsak a magyar forradalom és szabadságharc száz éves évfordulójára, hanem arra is, hogy Sztálin akkor rontott neki Titónak. Mérsékelt sikerrel. Minden más, ide nem illő jellemzőn túlmenően, ma már megállapíthatjuk: a „gyökérkezelésbe” nem Titónak tört bele a foga.

Vannak történelmi helyzetek, amikor az érintettek a veszély nagysága ellenére is jól érzik magukat. A kétharmad után a tegnapi LIBE vita a nemzet többségét jó érzéssel tölti el. Jó ezt tudni. Ahogy azt is, hogy Sziijártó Péter tagja marad a nemzeti kormánynak.

Látták azt az úriembert, aki a magyar miniszter válasza alatt szinte letépte a fejről a fülhallgatót, s ideges sietséggel elhagyta az üléstermet? Csak annyit mondhatunk, jól tette.

Erre a korára begyűjtött tapasztalatai azt súghatták neki, hogy ez a játszma elveszett. Úgy is van.

Végül valakinek engednie kell. Annak, aki nem mond igazat.

Valamit mondani kellene a magyar ellenzéki képviselők LIBE-ügyben tett nyilatkozatairól. Persze. Leszerepeltek.

Április 27.

Magyar-magyar témák

Érdekes interjút adott Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy polgármestere a Krónika c. kolozsvári napilapnak. A lap címben emeli ki: „Mi is adhatunk sakkot” – Antal Árpád szerint kockázatos lehet, hogy Magyarország átvállalta a román állam feladatait. Ez valóban izgalmas téma.

Nehéz kívülről véleményt mondani, ezért a legjobb, ha vajdasági áttekintésből indulunk ki. A magyarországi támogatások hírére a politikai színtér gyorsan felvette a magyarországi alakzatokat. A magyar Mozgalom (MM), s a tőle jobbra álló radikálisok (akikhez még nem jutott el a Jobbikban bekövetkezett eszmei válság) balról és jobbról veszik tűz alá a támogatások ügyét. Több-kevesebb hevességgel érvelnek Budapest és a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) ellen. Bírálataikban az átláthatóság hiánya, a támogatások céljának lebecsülése, másrészt a valóban meglévő gondok, mint amilyen a kivándorlás és a nyelvhasználat hiányosságainak abszolutizálása állnak, szemben a magyarországi támogatások vitán felül álló, nagy politikai értékével...

Egészeben véve, s ezt tetszik ki a magyarországi országgyűlési választási eredményekből is, a szavazó kettős állampolgárok óriási többségben a Fidesz-KDNP pártszövetség listái mellett tették le a voksot...

A választási eredmények arra utalnak, hogy a romániai magyarok viszonya a nemzet egészéhez olyan, mint a történelmünk folyamán a nehéz időkben mindig is volt. Szenvedélyesen együtt érző. S ez így van rendjén.

Meg kell adni, Antal Árpád a Krónikának adott interjújában fontos magyar-magyar témákat vet fel, amelyek továbbgondolást, közös gondolkodást igényelnek.

Átvállalta Magyarország a román állam feladatait, vagy csupán olyan kiegészítő támogatást ad, amely hozzájárul a nemzeti integrációs folyamatok ütemének fenntartásához?

Veszélyes lehet hosszú távon, hogy a romániai magyarság intézményrendszere a magyar kormánytól függ, vagy a körülmények ismeretében ez mégis rendben van, de oda kell figyelni mindenkinek, akinek az ügyben felelőssége van?

„Mi először és sokadszor is Bukarestbe megyünk a gondjainkkal... De ha ott mindig szembesapják velünk az ajtót... kénytelenek vagyunk máshova fordulni, és az első, ahova mehetünk, az Budapest” – részletezte a polgármester.

Az esetek többségében ez az út. A nemzeti integráció legfontosabb dolgaiban is? Mint amilyen az autonómia kérdése, a transzilvanizmus, vagy nálunk a Vajdaság autonómiája? Függetlenül a történelmi előzményektől, nem inkább a kissé naív multikulturalizmus bukásáról van mindkét esetben szó? Ahogy évekkkel ezelőtt még Angela Merkel is elismerte?

A Nemzeti Együttműködés Rendszere (NER) ezeknek a sorskérdéseknek a megvitatására, valamiféle prioritás megállapítására szolgál. Csak használni kellene.

Hiszen ezek és az ilyenek lennének az igazi magyar-magyar témák.

Április 30.

Mi lesz veled, Európa?

avagy „Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz”

„Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz” – állította a múlt század ötvenes éveinek elején három keresztény államférfi, a német Konrad Adenauer, az olasz Alcide De Gasperi és a francia-német Robert Schuman, akik, mint alapító atyák, megálmodtak egy egységes Európát, a későbbi Európai Uniót.

Adenauer politikáját az egyház társadalmi tanítása motiválta, ezáltal alap gondolatává vált, hogy a modern társadalmat is az Isten által meghatározott rend kell irányítsa. Ehhez kapcsolódó gondolatai közül a következőt idézhetjük:

„Erőfeszítéseinkkel igyekszünk keresztényként élni és ezen az úton haladva szeretnénk lassan a tökéletesség egyre magasabb fokait elérni... Európa ne csak közös ház, hanem egyben a szabadság háza is legyen minden európai számára.”

Alcide De Gasperi és Robert Schumant is mély keresztény hit vezetett. Schuman történelmi jelentőségű nyilatkozata a következő: *„A világékét csak úgy lehet megőrizni, ha az azt fenyegető veszélyekkel arányban álló kreatív erőfeszítéseket teszünk... Európát nem lehet egy csapásra felépíteni, sem pusztán valamely közös szerkezet kialakításával integrálni”.*

A cél nem az volt, hogy Európában megszűntessék a nemzetállamokat, azok szuverenitását, vagy eltöröljék az etnikai és politikai határokat, hogy összevegyítsék, uniformizálják őket, és egy országok feletti államot hozzanak létre, hiszen a nemzeti kultúrák és hagyományok színes sokasága együttesen képezi az európai kultúrát.

Alcide De Gasperi egész politikai munkásságára nagy hatást gyakorolt mély katolikus hite. Vallotta, hogy az egyház szociális tanítását és tevékenységét mindig egyeztetni kell a politikai mozgalmakkal. A keresztény politikus döntéseit minden esetben az egyház tanítása kell vezérelje.

Az elmúlt több mint 60 évben Európában a kereszténység sajnos jelentősen gyengült, és az EU vezető politikusai és a nyugati országok vezetői között már alig akad hívő keresztény. Európának újabb kihívásokkal kell szembenéznie, mert az alapítók eredeti szándékával ellentétben egyes nemzetállamok szuverenitása és jogegyenlősége vitathatóan kérdésessé vált, és a migráció következtében a kontinens keresztény alapjai kerültek veszélybe.

Mivel az egyházakat is olyan globális politikai és gazdasági hatások érik, amelyek új feltételeket szabnak, az egyházi vezetőknek többet kellene tenniük Európa keresztény kultúrájának megmaradásáért. Sajnálatos módon megállapítható, hogy a keresztény közösségek vezetői, de főleg az egyházi hierarchia magasabb képviselői nem akarják észrevenni az iszlám térhódítását, és nem beszélnek a híveknek nyíltan és bátran az európai migráció veszélyeiről, amelyeknek napjainkban egyre nyilvánvalóbb és erőszakosabb jelei vannak. Ha pedig Európa ellen (vallás)háború folyik, akkor a keresztény egyházaknak kötelességük állást foglalni és megvédeni a híveket, hiszen ők valószínű éppen erre, bátorító szavakra vágnak. Ezért az egyház képviselőinek igenis politizálniuk kell, mert ha nem teszik, akkor a politika előbb-utóbb elhallgattatja az egyházat. Nehéz megítélni, hogy a világszervezetek, nemzetközi szervezetek, a pénzhatalmi világ, háttérerők próbálják-e befolyásolni a pápát,

de feltételezhető, hogy vannak ilyen törekvések.

Nem lenne hasztalan átolvasni az előző pápa, XVI. Benedek lemondásának körülményeit és okait. XVI. Benedek pápa lemondása 2013-ban meglepő és szokatlan volt, annak ellenére, hogy maga a pápa idős korára és romló egészségi állapotára hivatkozott. XVI. Benedek előtt az egyetlen pápa, aki önként mondott le a pápai trónról, V. Celesztin volt, 1294-ben. A Kánonjog szerint, *„Nincs fellebbezés vagy más út a pápa döntései vagy határozatai ellen.”* Tehát nem kérdőjelezhető meg a pápa döntése, önkéntes lemondása. Ennek ellenére nem kevés feltételezés látott napvilágot arról, hogy milyen okok vezethettek a lemondáshoz. Íme néhány: A pápa regensburgi beszéde, a Williamson-ügy, kiskorúak papok általi szexuális zaklatása, a pápa a Vatikán pénzügyi reformjával szembeni ellenállása, valamint az egyház liberális elvek szerinti modernizálásának igénye, a homoszexuális főpapi lobbis, külső nyomás, stb.

Érdekes kutatás anyagát képezné, hogy kik állhatnak a támadások mögött, és mi lehet a mögöttes szándék. Jogi szakértők szerint XVI. Benedek lemondása egyházi jogi szempontból szabályos volt, azonban a lemondás okával kapcsolatban világszerte számtalan kétely merült fel.

Az utóbbi időben kiderült, hogy katolikus csoportok Donald Trump elnök közbenjárását kérték annak kiderítésére, hogy Barack Obama adminisztrációja gyakorolt-e nyomást Benedek pápára. A pápához közel álló Luigi Negri érsek szerint nem véletlen ez a kérdés, hiszen a pápa a rá nehezedő hatalmas nyomás miatt mondott le. *„Az igazság előbb-utóbb mindenképpen ki fog derülni azzal kapcsolatban, hogy a pápa lemondásával összefüggésben kinek milyen súlyos felelőssége volt a Vatikánon belül és kívül is.”* – monda az érsek.

XVI. Benedek utódként 2013 márciusában a bíborosi testület Ferencet (Jorge Mario Bergoglio) választotta meg Róma püspökévé, a 266. pápává. Az olasz származású Ferenc 1936-ban született Buenos Aires-ben, Argentínában. Ő az első jezsuita egyházi és az első amerikai kontinensről megválasztott pápa. Ezzel egyidőben a migráció felerősödése egyik legsúlyosabb és legvitatottabb kihívásává vált a kontinensnek, kezelése pedig közös feladata lenne az európai államoknak. Ennek ellenére ellentétes erők és érdekek feszülnek egymásnak. Válaszút elé érkezett a keresztény Európa, hívei jogosan és várakozva tekintenek az egyházi főre, a pápára.

A Vatikán és Ferenc pápa válasza sok kérdésre meglepő, érthetetlen, olykor erősen vitatható. A Vatikánon belül is sok kérdésre várnak választ, ami egyelőre késik. A pápa meglehetősen óvatosan vélekedik a migrációról. Kevésnek tűnnek csak a békeségre és megértésre intó szavai. Beszédeiben nem ítéli el a migránsok erőszakosságát, bűncselekményeit, terror-támadásait. Több lenne elvárható annál, mint: *„Olyan Európáról álmodom, amelyben migránsnak lenni nem bűncselekmény, hanem inkább egy meghívás nagyobb elköteleződésre az emberi méltóság iránt”* formájú kijelentések. A tömeges európai bevándorlási válság idején érthetetlen módon a pápa nem nyilatkozik biztonsági kérdésekről, nemzeti értékekről és érdekekről, nem ítéli el a terrorakciókat, melyeknek egyre több áldo-

zata van, nem szólal meg, amikor a befogadók keresztetket tüntetnek el és nem énekelnek karácsonyi éneket, hogy ne sértsék a muszlim migránsok érzékenységet. Beszédeiben olykor olyan gondolatoknak ad hangot, amelyek minden tiszteletünk ellenére meglepőek és erősen vitathatók. Ilyenek például: minden vallásnak megvannak a maga fundamentalistái, nemcsak az iszlámnak, az iszlám terroristák csak a szegénységre és a társadalmi igazságtalanságra adott válaszként követnek el szörnyű erőszakos cselekedeteket(!), a jelenkori terrorizmus végső oka a kapitalizmusnak, a pénz istenítésének tulajdonítható, napjainkban a kommunisták azok, akik leginkább keresztények módjára gondolkodnak, különleges, krisztusi módon törődnek a szegényekkel. A migrációról kizárólag humanitárius szempontok szerint alkot véleményt, de nem nyilatkozik arról, hogy mi történik Európával, ha sokmillió muszlim bevándorlót fogad be, akik képtelenek elfogadni, sőt erőszakosan tiltakoznak a keresztény kultúra ellen, lerombolva a szabadság gyakorlatát és az emberi méltóság európai felfogását.

Mindezért a pápát sok bíráló érzi, például hogy a Vatikán támogatója lett a liberális politikának és a globális gazdasági erőknél. Magyarország nemzeti határainak megvédéséért megépült déli határárról egyértelműen kijelentette, hogy „a kerítés nem jelent megoldást”, és „nincs alternatíva a bevándorlók befogadásával szemben”.

2017 őszén egyik Európa jövőjéről szóló konferencián azon véleményét fejezte ki, hogy a menekültek hasznot jelentenek Európa számára, a nemzeti programok azonban veszélybe sodorják Európa alapítóinak álmait!

Több sajtóvélemény kiemeli, hogy a pápa azonos módon vélekedik és ért egyet azzal a migrációs politikával, amelyet Soros György képvisel. Egyes vélemények szerint a kettejük közötti szoros kapcsolat alapját Argentínához kötődő közös érdekük jelenti. A pápát az ország súlyos gazdasági állapota aggasztja, Soros pedig félmillió hektárnak és jelentős argentin mezőgazdasági és pénzügyi eszköznek tulajdonosa! Soros kiterjedt hálózata már a '80-as évek óta befolyásszerzésre törekedett a katolikus egyházban, ezért jelentős összegekkel támogatta, például az amerikai Legális Katolikus Migrációs Hálózat nevű szervezetet. Az elmúlt években komoly pénzügyi fordítást fordított a katolikus egyház hierarchiájának manipulálására. 2015-ben például 650.000 dollárt fordított arra, hogy Ferenc pápa, amerikai látogatása alkalmával, Hillary Clinton elnökválasztási kampányának támogatására befolyásolja az amerikai katolikus püspököket.

2015 januárjában a (ICMC) elnökévé választják – a Szent-szék jóváhagyásával – az ír nemzetiségű befolyásos üzletembert, Peter Sutherland-ot, aki a Goldman Sachs és a BP elnöke volt, valamint az ENSZ korábbi migrációügyi vezetője és egyéb fontos vezetői állás betöltője. (Elhunyt ez év januárjában.)

A bizottság célja a Magyar Katolikus Lexikon szerint az, hogy koordinálja a katolikus nemzeti migrációs szervezetek tevékenységét. Az utóbbi években a bizottság munkájának súlypontja a menekültek felé tolódott, noha céljai között az szerepel, hogy minden elvándorló gondjaival foglalkozni kíván. Anyagilag, tanácsadással, utazási hitellel és letelepítéssel segíti elsősorban azokat az elvándoroltakat, akik maguk nem képesek megoldani helyzetük rendezését. Ugyanakkor tanácskozási vagy teljes jogú tagja az ENSZ-hez kapcsolódó egyéb szervezeteknek.

Nehéz lenne felmérni, hogy ennek a migrációs bizottságnak tevékenysége hogyan befolyásolta a pápa és a Szent-szék mig-

rációról alkotott véleményét és állásfoglalását, azonban Sutherland már 2012-ben a brit felsőház bevándorlásügyi bizottság előtt tett kijelentése egyértelmű volt: „Az EU jövőbeni jóléte attól függ, hogy multikulturális társadalmak jönnek-e létre vagy sem. A migráció elengedhetetlen, hogy felpörgessük a gazdasági növekedést, ám néhány EU-tagállamnak ezt nehéz lesz elmagyarázni... Nézeteim szerint, az EU-nak alá kell ásnia minden olyan törekvést, amely arra irányul, hogy egyes tagállamok megőrizzék homogenitásukat és különbözőségüket.”

Figyelmet érdemel a szabadkőművesség (az Olasz Nagy Kelet páholy) megszólalása is, amely megelégedését fejezte ki már a pápa megválasztásakor (XVI. Benedek pápa esetében vajon miért nem?), és egy „új világ” egyházfőjét látják benne, elvárva azt, hogy az általuk elképzelt demokratikus útra vezeti majd az egyházat, és „semmi nem lesz többé olyan, mint előtte”.

Sajnos nem meglepő huszonnyolc európai szabadkőművespáholy 2015-i nyilatkozata sem, amelyben felszólítják az európai kormányokat, hogy fogadják be az összes bevándorlót, ellenkező esetben „megosztottságot és újabb konfliktusokat” fognak szítani. Céljuk a nemzetállamok megszüntetése és a globalizmus győzelme, a kereszténység és a keresztény egyház helyett egy újféle „ökumenizmus” kialakítása.

Egyértelmű, hogy velük azonos célú és irányvonallú tevékenységet folytató szervezeteket, intézményeket és személyeket támogatnak.

Ez év januárjában a pápa bejelentette, hogy mostantól minden év szeptemberében megtartják majd a migránsok és menekültek világnapját, és a következőket üzentte: „Befogadni, védelmezni, támogatni és integrálni kell a migránsokat és menekülteket.” Talán az sem véletlen, hogy a pápa idei húsvéti Urbi et Orbi üzenetéből elmaradt az eddig megszokott, a hívekhez több mint félszáz nemzeti nyelven intézett áldás.

Ferenc pápának a Vatikánon belül is még sok felmerült kérdés kérdést kell megválaszolni, illetve tisztázni. Ilyen a vatikáni pénzügyi reformja, vagy az Amoris Laetitia nevű pápai enciklika, amely komoly és gyakorlati kérdéseket vet fel, de az egyházon belül sokan elfogadhatatlanul liberálisnak tartanak. Ezekben az ügyekben a pápa egyelőre hallgat.

Az ENSZ tavaly ősszel megválasztott portugál főtitkára, António Guterres a következőket írta az év elején a brit The Guardian lapnak:

„A migráció erősíti a gazdasági növekedést, visszaszorítja az egyenlőtlenségeket és távoli társadalmakat köt össze... Olyan világot kell létrehozunk, amelyben megünnepelhetjük a migráció hozzájárulását a jóléthez, a fejlődéshez és a nemzetközi egységhez. Közös erőfeszítéssel elérhetjük ezt a célt. Az ebben az évben létrejövő globális megállapodás mérföldkő lehet azon az úton, amelynek végén a migráció mindannyiunk számára hasznos lehet.”

Az EU teljes gőzerővel igyekszik már az idén dűlőre vinni a migrációs kérdést, a kerítések és határok lebontását, a felső határ nélküli betelepítést, vagy legalább a kvótarendszer elfogadtatását, mert jövő év májusában Európai Parlamenti választások lesznek, ezért igyekeznek a „munkát” mielőbb befejezni. Ennek ellenére Európa nemzeti talán még reménykedhetnek az ébredező kormányok józan döntéseiben. Reménykedhetünk? Reménykedjünk!

Keszeg Tibor Szentendre

Forrás:

Katolikus Válasz, Magyar Idők, Vatikáni Rádió, katolikus-honlap.hu

Siker az őshonos európai nemzeti közösségek ügyében

2017. április 3-án az Európai Bizottság bejegyezte az őshonos európai nemzeti közösségek ügyében indított petíciót, miután a Kezdeményező Bizottság 2013 szeptemberében sikeresen megfellebbezte a kezdeményezés bejegyzésének korábbi elutasítását az Európai Törvényszéken.

Érdeemes idézni a FUEN közleményéből: „Nemzetközi sajtótájékoztatóval zárta az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) a MinoritySafePack aláírásgyűjtő kampányát április 4-én, Flensburgban a Kisebbségek Házában, csupán néhány órával az aláírásgyűjtés lezárása után. Vincze Loránt FUEN-elnök ismertette az eredményeket: a MSPI 1.215.789 támogató aláírást gyűjtött, ebből 771.089 támogató online, 444.790 pedig papíron írta alá a kezdeményezést. Ez a szám messze meghaladja a szükséges egymillió aláírást. [...] Köszönetet mondok minden egyes európai állampolgárnak, aki aláírta a Minority SafePack kezdeményezést. Azért hallatták a hangjukat, hogy elismerést és védelmet kérjenek az Európában élő nemzeti kisebbségeknek és nyelveknek.” – jelentette ki Vincze Loránt, aki köszönetet mondott a kampánycsapatnak, a helyi koordinátoroknak, partnerszervezeteknek és az MSPI barátainak, valamint azoknak a többségi közösségeknek is, akik támogatták az ügyet.

Ezen kívül az is rendkívül fontos, hogy nem csak 7 európai uniós államban, hanem 11 uniós országban sikerült teljesíteni a lakosságárányos kvótát. Ebben kiemelkedő szerepet játszik a Kárpát-medence magyarsága, hiszen az öt államban élő magyarok a legnagyobb számban támogatták a kezdeményezést.

„Az országos küszöböt 11 országban érték el: Románia (303.695 aláírás), Szlovákia (57.890), Magyarország (569.813), Lettország (8.252), Horvátország (18.884), Spanyolország (53.772), Dánia (12.194), Bulgária (25.691), Litvánia (20.284), Szlovénia (6.895), és a kampány legutolsó napján Olaszország (60.545). A tagállamoknak három hónapjuk van érvényesíteni az aláírásokat, ezután pedig az általuk kibocsátott tanúsítványokat átadják az Európai Bizottságnak, amelynek szintén három hónap áll rendelkezésére, hogy nyilvános vitára bocsássa az ügyet az Európai Parlamentben, és kifejtse megítélését a kezdeményezés jövőjét illetően.

Ma azt ünnepeljük, hogy több mint egymillió európai állampolgár támogatta az ügyet, és, ami még fontosabb, egy európai szintű kisebbségi jogi mozgalom születésének vagyunk tanúi. 1.215.789 személy fejezte ki világosan az EU irányába, hogy a kisebbségi jogokat védő törvényi keretrendszert akarnak. Kisebbségvédelmi mozgalmunk semmit nem akar elvenni Európától vagy a többségi közösségektől, de meg akarunk bizonyosodni arról, hogy európai kulturális és nyelvi örökségünk megővésre kerül” – mondta a FUEN elnöke.

A FUEN mellett az RMDSZ is rengeteget tett a kezdeményezés sikeréért, de nem elhanyagolható a Kárpát-medencei magyar szervezetek tevékenysége sem, a Rákóczi Szövetség, az EKOSZ 15 egyesülete, a CÖF és más civil szervezetek, de

a nemzetben gondolkodó más szervezetek is, mint amilyen a Fidesz-KDNP.

Az EKOSZ elnöke örömmel olvasta a FUEN egyik levelét, melyben megköszönték szervezetünk munkáját: „Köszönjük levelét és önfeláldozó munkáját, amelyet közös célunk érdekében folytat! Mint bizonyára látta, közben már nyolc olyan országnál tartunk, ahol teljesült a küszöb, és ez minden bizonnyal az ön, önök segítségével is köszönhető.” E levél után hamarosan kiderült, hogy több országban is sikerült teljesíteni a kezdeményezéshez szükséges kvótát.

„A FUEN és az RMDSZ kisebbségvédelmi „csomag kilenc javaslatot tartalmaz: európai uniós ajánlást szorgalmaz a kulturális és nyelvi sokszínűség védelmére, támogatási programokat létesítene a nyelvi közösségekért, nyelvi sokféleségi központot hozna létre, a jelenlegi támogatási programokat a kis régiókban élő, kisebbségi nyelvet beszélő közösségek számára is elérhetővé tenné. Uniós szinten deklarálná az állam nélküli kisebbségek egyenlőségét, anyanyelven lennének hozzáférhetőek a más tagállamokból érkező szolgáltatások, médiaközvetítések és audiovizuális tartalmak a kisebbségi régiókban, felmentené a kisebbségi közösségeket, médiát és örökségvédelmet segítő állami támogatásokat az Európai Bizottság felé irányuló értesítési kötelezettség alól – tehát helyben dönthetnének az ilyen támogatásokról. A kezdeményezők azt is elvárják az EU-tól, hogy erősítse a kisebbségi nyelvek használatát a közigazgatásban, az oktatásban, az igazságszolgáltatásban, a médiában, az egészségügyben és a kereskedelemben.”

Csak remélni lehet, hogy az EU 2019 után olyan szabályozást fog elfogadni, ami a fenti emberi-, közösségi- és nemzeti jogokat rögzíteni fogja. Az EU nemzetállamainak épp ez lenne az alapvető nemzeti érdeke, mely egyúttal garantálná e nemzetállamok függetlenségét, szemben a papíron már megtervezett, de az európai emberek által el nem fogadott Európai Egyesült Államokkal, amely egyúttal az európai nemzetállamok megszűnéséhez vezetne.

Mindenkinek köszönöm, aki részt vett e nemes feladatban!
2018. 04. 13.

Dr. Szekeres Sándor

Városháza 1909 körül

Felelőtlen bírálatok és minősítések

A magyarországi választások kétharmadnál magasabb szavazókedvvel és az erdélyi segédlettel kétharmados többséggel megerősített eddigi politika folytatására való voksalással értek véget. Egyesek megköszönték a győzelmet a Jóistennek, a támaszt nyújtó házastársnak, a sikerhez hozzájáruló támogatóknak, sőt még a határon túli szavazóknak is. Mások a diktatórikusnak és illiberálisnak címkézett ország helyett nyitott, európai Magyarország létrehozásában elmerülő törekvésükben teljesen európaiatlan és kulturálatlan módon elfelejtettek gratulálni a győzteseknek. Az egykori – inkább maradjon jelzőtlen – kommunista rendszer párbeszédre törekvő szocialista miniszterelnökjelölt-utóda egyenesen hordának titulálta a régi-új győzteseket, egyes – bizonyára elnyomott – sajtóorgánumok pedig opciójuk miatt hülyéknek jellemezték több millió magyar választópolgárt. Az erdélyieket, minket valószínűleg totál hülyéknek, miközben bizonyára a számunkra legellenszenvesebb és leghiteltelenebb politikus – zárt térben dohányfüstöt eregetve, ami amúgy az általa is felvigyázott törvény szerint pénzbírsággal büntetendő – azon sopánkodott, hogy „nem látja az ellenszert”, pedig „kigyók kigyóztak”. Mintha retorikában, szóbőségben, tartalomban és hitelességben egyaránt önmagát számúzta volna másodosztályba.

Mégis. Az elmúlt időszakban övön aluli módon egymásnak feszültek nemcsak a politikusok, hanem a választók is. A politikai nagyotmondások, túlzások, kampányfogások családok, rokonok, barátságok, különböző közösségek hangulatát metelyezte meg. Számos tekintetben egészségtelen a közhangulat Magyarországon (is), egyre furcsább mentalitás jellemző egyesekre. Számunkra talán az a legfájóbb, amikor áttepedett egykori honfitársaink szidják legvehemensebben a magyarországi állapotokat. A leggyakoribb témák: rossz az életszínvonal, a fideszesek agyonlopták magukat, diktatúra alakult ki, veszélybe kerültek a szabadságjogok és-atöbbi. Lehet-e, érdemes-e vitába szállni az ilyen és hasonló véleményekkel, amelyek részben a viszonylagos jólét inger-szegénységében elcsökevényesedett és elferdített gondolkodás termékei? Értelmetlen vita helyett én inkább hazahívnam a tékozló fiúkat és leányokat, pár hétre feléleszteném számukra és minden panaszkodó magyar állampolgár számára a Kárpátok Génuszát, esetleg valamely, valóban totalitárius országba váltanék nekik jegyet. És létrehoznék egy tudományos bizottságot, csakis szakemberekből, annak a kivizsgálására, hogyan lehetséges az, hogy a történelme során számos alkalommal a szabadság mellett merészen kiálló magyar nép genetikai állománya oly mértékben megváltozott az elmúlt fél évszázad alatt, hogy a szovjet tankokkal szembenéző hősök unokái ma már diktatúra után vágnak.

Amúgy a tízparancsolat betartását – önmagam is ember, azaz gyarló lény lévén – leginkább a Fennvalóra bíznam, de az oktatási intézményekben – az óvodától az egyetemig – újra bevezetném az erkölestan című tantárgyat. A migránsokból

kevesebbet kérnék a híradásokban, és több pozitív üzenet, gondolat, példa közvetítésére szavaznék. A politikust meghagynám a politikustárssal való iszapbirkózásban, és felhívnam embertársaim figyelmét a mindennapok örömeire, a politikai csatározások meghatározó voltától független, infarktusmentes boldogság elsőbbségére. Miközben megfontolásra javasolom a százharminc éve született Tavasz Sándor gondolatait, amelyek 1936-ban jelentek meg a Pásztor-tűzben: „A felelősséget érző bírálatnak a nemzet-szervezetben ugyanaz a feladata, mint a vérkeringést előmozdító hajtóerőnek: eleven, élénkítő folyásban kell tartania azt a vitalitást, amelynek jelenlététől és hatásától függ a nemzeti élet egészsége. Nemcsak, de ezenkívül fel kell vennie az elszánt harcot mindazokkal a kórokozó törekvésekkel, amelyek a nemzeti élet egységét építő magyar akarat ellen törnek.”

Dr. Ábrám Zoltán

Baka István

Üzenet Új-Huligániából

Határ Győzőnek

Itt minden egy hetes a forradalmak és a szerelmek is eldobható papírzsebkendő ez az ország beléfújják szerencsésebb hatalmak a finnyás Európa minden mocskát s lucskok az is mi még eladható egy hétre szól minden s garancia sincs hernyótalp tiporja el vagy hernyó rágja meg s belépetézik és bábjából a pillangó kikel s kitarva tarka szárnyát szállnia ideje is jut legalább egy hétig egy hét a hitre ám hívót ki látott áldjon vagy verjen itt a sors keze mint valutázó szerbé vagy cigányé valódiak közt pénzformára vágott újságpapírral van az is tele s csak azt nem vágja át ki jól figyel országnak ország még hazának árnyék itt rég nem halni itt túlélni kell

Népművelő?

Gyerekkori barátom illetett életemben először ezzel a névvel. Meglepődtem. Aztán gondolkodóba estem. És lassan megértettem: megtisztelt ezzel. Jól esett.

De nem ezért írok, hanem hogy végiggondoljam: mit is jelent „népművelőnek” lenni. Ki lehet ez ma?

Ugyanaz, aki bármikor az emberiség történelme során. Az, aki „műveli” a népet. Növeli mindnyájunk műveltségét – még ha ez ma nehezen értelmezhető is, tartalma alapvetően megváltozott a régebbi korokhoz képest -, világlátását, kitekintését javítja, gazdagítja. Vagyis ismereteket, tudást ad át, vagy csak saját cselekedeteivel, életvitelével állít példát és így végzi el említett, megnevezett feladatát. És mindezt tudatosan, jó szándékkal teszi.

Hogyan lehetek én magam ezen feladat teljesítője?

Énekelek egy kórusban, Magyarországon, egy kisvárosban, amelynek közelében lakom, nemrégén költöztem oda a nagyvárosból. A kórusalléban végzett tevékenység önmagában is – hiszen gyakran vannak kisebb-nagyobb átfogású előadásaink, mind szűkebb földrajzi környezetünkben, mind máshol is – társaimmal együtt népművelői szerep is. Hiszen viszünk magunkkal zenei kultúrát és közvetítjük azt. És ez még sok öröm forrása is, úgy magunknak, mint hallgatóinknak.

De vajon miként lehetek hasznára – elvállalt népművelői minőségemben – szülőföldemnek, magyarságomnak, erdélyi mivoltomnak? Hogyan „taníthatok”? Nyilván nem úgy, amint József Attila írta Születésnapomra című versében: „Én egész népemet fogom /nem középiskolás fokon/ taní-/tani!”

Megelégszem én természetesen az „alapfokú” oktatással is.

Éppen ezért szolgált nagy örömmre, amikor kórusunk valósággal kikövetelte, hogy szervezzek egy erdélyi utat. Úgy éreztem: íme, itt van az a lehetőség, hogy betölthessem nemes és szívemnek kedves feladatomat.

Gondosan és szeretettel terveztem meg az útvonalat, szándékom szerint a mindössze szűk öt napba sűrített úttal sokrétű képet kívántam adni a résztvevőknek. Akik között ugyan voltak rólunk, erdélyi magyarokról sok ismerettel és tapasztalattal rendelkezők is, de jó néhányan olyanok is, akiknek most először volt módjuk tájékozódni.

Alapvetően az emberi, lelki, szellemi tájékozódást tartottam szem előtt, de nem elhanyagolva a táj, a vidék, az építészeti, a kultúra elemeit sem.

Énekelhettünk szülővárosomban, ahol maga a város és a csodás Farkas utcai református templom is „megemelt” bennünket. Ez volt a belépő, a népművelés nagyszerű első élménye.

Csak a további, fontosabbnak vélt lépésekről adok még röviden számot.

Második állomásunk Gyimesbükk volt. Itt a táj – az odaútas során is – alapozta meg a hangulatot, majd szállásadónk és vendéglátónk, Deáky András tanár úr „lélektől lélekgig” szóló esti szavai. Amelyek érzékletes képet adtak az anyanyelvért és a hagyományokért folytatott küzdelemről, a megmaradásról és erőt a továbbiakhoz. Sokunk szeme

befelhősödött. És tudásunk, egyben megértésünk gyarapodott. A történelemről. Erdélyről. A magyarságról.

Csíksszeredában az Ezer Székely Leány rendezvényén való részvételünk volt hasonlóan lélekemelő és ismereteinket minden értelemben gyarapító, „népművelő” esemény. Beleértve a résztvevőkkel, előadókkal, látogatókkal való beszélgetéseket, sőt egyik kórustagunk még lóra is pattant, nagy örömmel és büszkeséggel. Ezzel magának és sokunknak is örök élményt szerzett. Ámulattal tekintettük meg a csíksszeredai Milleniumi (Angyalok) templomát is. Részt vettünk a csíksszeredai református templomban az istentiszteleten, és utána műsorral kedveskedtünk a híveknek, majd szeretetvendégségen ismerkedtünk és beszélgettünk velük. A nemzet így épül. Erősödik.

Ez előtt és után is Hargitafürdőn élveztük szállásadónk kedvességét és szeretetét. Módunk volt a székelység szent hegyének egy részét is megismerni, feljutván a csicsói Hargita tetejére. Része volt ez is a „népművelésnek”. Mert azon nemzettársainkat is feltöltöttük magyarságtudattal, akik ezt eddig nem értették, nem tapasztalták meg.

A népművelés csodás dolog.

Kívánom minél többünknek, hogy ezt megértse, és ereje szerint vegyen részt benne.

Nagy Miklós

Helyreigazítás Decemberi lapszámunk 44. oldalán közölt Rendhagyó recenzió (Eke és toll – dr. Nagy Miklós emlékezete) szerzőjeként N-M. G.-t (Nagy-Major Gábor) tüntettük fel. A valódi szerző dr. Nagy Miklós másik fia, Nagy Miklós (N-M. G. testvére). Az írás megjelent a Művelődés 2017. 9. számában.

Gaál Árpád

Apám emlékére

Megeríte még a hetvenöt évet
küzdelmes napok végtelen sorát.
Végül mégis legyőzte a végzet,
ellopva tőlünk kedves mosolyát.

Két háború viharzott át fölötte,
testét repesz sebezte, majd golyó,
volt, amikor rendőrpribék gyötörte,
azért vallotta, magyarnak lenni jó.

Fehér haján fénylett a holdsugár,
ha esténként, munkáját hagyva már,
mesélt nekünk, szemében méla bú.

A hold míg lustán vándorolt az égen,
mi hallgattuk, hogy miért volt régen
oly sok bánat, könny és háború.

Nagyromán egyesülés napról napra

Márciusban egyetlen hét alatt két brüsszeli konferencián is megemlékeztek az úgynevezett Nagy-Románia létrejöttéről. Norica Nicolai liberális képviselő március 6-i, majd Victor Bostinaru szocialista képviselő március 7-i centenáriumi rendezvénye nyomán alig egy hónapot kellett várni Laurantiu Rebeaga konzervatív képviselő (a European Conservatives and Reformists Group tagja) kiállítására, Az európai Románia – az 1918-as Nagy Egyesülés következménye címen.

A korabeli fotókkal és dokumentumokkal gazdagon illusztrált kiállítást maga a szervező képviselő nyitotta meg április 25-én. Az I. világháború, illetve „a nemzet kiegészüléséért” (románul: intregirea neamului) folytatott „nagy háború”, valamint Besszarábia, Bukovina és Erdély „visszatérésének” eseménysorozatáról Ioan Opris történész beszélt, aki I. C. Bratianu néhai miniszterelnököt idézve „történelmi csodaként” magasztalta Nagy-Románia megszületését. Gheorghe Onisoru történész, a Securitate Levéltárát Átvilágító Országos Tanács (CNSAS) volt tagja, illetve elnöke a francia-német modell mintájára szorgalmazta az európai népek békés együttműködését. A múltidézés rendjén az is elhangzott, hogy Erdélynek a Román Királysággal való egyesüléséhez 1919 folyamán a szászok és a svábok is csatlakoztak a medgyesi, illetve lugosi nagygyűléseiken kimondott határozataikkal.

A megemlékezés alkalmára kinyomtatott, ünnepi kivitelezésű szórólap megfogalmazása szerint a száz éve „megalakított (újraalakított, kiegészült) európai nemzetállamok létrehozatala az illető népek akarátának a kifejeződése, és semmiképpen nem a nagyhatalmak béketárgyalásokon elfogadott akarátának az eredménye volt”.

Laurentiu Rebeaga meghívására Tőkés László EP-képviselő is részt vett a centenáriumi rendezvényen, és tisztelettel adózott a románság ünnepi eseménye előtt. Mindazáltal saját megítélése szerint a „Nagy Egyesülés” egyoldalú hangoztatása nem egyéb, mint történelmi mítosz, hiszen Nagy-Románia – Erdély katonai megszállása nyomán – végül is a háborúban győztes nagyhatalmak békebíráskodásának köszönhetően, 1920-ban jött létre.

Erdélyi képviselőnk szerint a centenáriumi időszak (2018–2020) fontos feladata volna a történelmi valóság román–magyar egyetértéssel való helyreállítása, valamint az ezelőtt száz évvel történtek közös jelenünkre és jövőnkre tekintő következtetésekének a levonása. Csak ilyen módon volna elérhető, hogy az erdélyi magyarság ne maradjon kárvallottja az egykori történelmi változásnak, hanem a románokéval együtt az ő sorsa is jobbra forduljon.

Brüsszel, 2018. április 26.

Tőkés László EP-képviselő sajtóirodája

Izrael–Bonyhád

Potápi Árpád János a zsidó állam megalakulásának 70. évfordulója alkalmából rendezett Szentanúk című városi kiállítás megnyitóján Izraelt ajánlotta azok figyelmébe, akik úgy vélik, hogy Magyarország rossz úton jár, amikor ragaszkodik történelméhez és kultúrájához.

Az ott élő nemzet az eltelt két-hármezer évben megvédte kultúráját, és ezt megteszi a mai napig – fogalmazott.

A város egykori neológ zsinagógájában tartott eseményen az államtitkár emlékeztetett arra, hogy a zsidó közösségek történelmük során hatással voltak a közép-európai emberekre, így a magyarokra és Bonyhádra is. A völgyeségi városban 250 éven át élt virágzó zsidó közösség 1944-ig. Ekkor annyi embert gyilkoltak meg egy nap alatt, ahány iskolás gyermek ma van Bonyhádon – mondta.

Felidézte azt is, hogy Magyarország 1939 és 1957 között olyan történelmet élt át, ami után elgondolkodtató, hogy csodának köszönhető-e az, hogy megmaradt. A világháború egymillió elesett katonája, egymillió hadifoglya mellett kiirtottak 600 ezer zsidó származású magyar embert, további félmilliót kitelepítettek, egymillió embert zártak börtönbe, 1956-ban pedig 220 ezren hagyták el az országot – mondta.

„Az itt maradtak mindent megtesznek annak érdekében, hogy ez az ország a következő évszázadokban is meg tudja őrizni önmagát, és minden nemzetiségének, vallásának hazája legyen” – hangsúlyozta az államtitkár.

József Amrani, Izrael budapesti nagykövete arról beszélt, hogy Magyarország és Izrael között – a két ország miniszterelnökének köszönhetően is –, minden eddiginél szorosabb kapcsolat van, amely egyre erősebb lesz. Megjegyezte: Magyarország és Izrael között a gyökerek miatt sok híd van, amelyek egyike a magyar zsidó közösség.

Kiemelte: sok Magyarországon született zsidó művész járult hozzá az izraeli művészet teljesítményéhez. Köztük méltatta Kluger Zoltán fotográfust, akinek képeit a kiállításon is bemutatják. A korábban Kaposváron és Dombóváron is megrendezett tárlat Bonyhádon Dan Reisinger grafikusművész alkotásai mellett több mint ötven, 1948-ban készült fotón mutatja be az akkori izraeli mindennapokat.

(vajma.info)

Teleki-ház, előtérben dr. Bernárdy György szobrával

Juhos-Kiss János

Felvidéken jártunk 2017 augusztusában

– történelmi és friss életrészletek, harmadik rész –

Trencsénbe (Trenciansky) érkezve megnéztük a belváros patinás épületeit, a Várat, a Kegyetemplomot és a Piarista templomot.

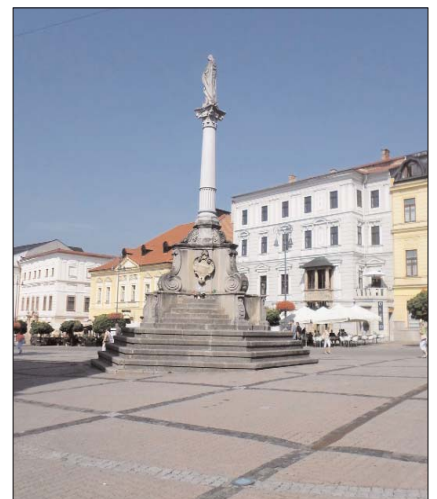
A Felvidék legnagyobb és legfontosabb erődtípusa **Trencsén vára**, mely három oldalról, a Vág folyó fölötti meredek sziklaktól megközelíthetetlen, egyedül az erdő felé eső része lankás. A római légiók (a limes-sel védett birodalom határaitól messze) i. sz. 179-ben a kvád törzsek felett arattak győzelmet, ezt a sziklába vésett felirat is megörökítette. A Vág folyó völgyét a morva birodalom időszakától folyamatosan lakták, a morva birodalomtól a lengyelek kaparintották meg a várat, aztán Szent István király volta az, aki 1017-ben hódoltatta a vidéket. A Vár ezután épült ki fokozatosan, elsőként egy hatalmas torony megépítését említik, de bizonyos, hogy a XIII. század első felére már állnak a falak, hisz *Anonymus* név szerint említi a várat, amely ellenállt a tatárok 1241-es ostromának. Az Árpád-házi királyaink idején nem egyszer helyszíne volt fontos külpolitikai eseményeknek, Az Árpád-ház fiúinak agának kihalása utáni kiskirályok közötti háborúban **Csák Máté** tartományúr központja lett, palotát építtetett, felújította a régi tornyokat és falakat. Csák Máté halála után Károly Róbert seregei megszállják Nyitra megyét, a Trencsén megyei Ugróc várat, a többi vár kapitánya átáll a magyar királyhoz. A toronyban látható egy szlovák nyelvű térkép, amelyik szemlélteti Csák Máté tartományának zsgorodását. Két emeleten is láthatók korabeli szakállas puskák, a ravasznál az ujjakat díszes kovácsoltvas ívek védik. A falakon fegyverkovács-műhelyeket ábrázoló korabeli illusztrációk (német és magyar nyelven). A legfelsőbb toronyszobában a várral kapcsolatos nemesi címerek vannak megfestve és kiállítva, de neveik csak szlovákul, illetve szlovákosítva olvashatóak. Nem csoda, hisz a felvidéki iskolákban ma azt tanítják, hogy Csák Máté szlovák volt, azért harcolt a magyar király ellen. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy **a Csák nemzetség őse Szabolcs vezér volt**, akit több krónika is említ. Félek a felcseredő új szlovák generációtól, mert hazugságokkal tömik a

fejüket. Újra a múltba menekülünk – feleslegesen, egy-két évtizeddel ezelőtt ki hitte volna, hogy ilyen jó szomszédok leszünk Szlovákiával? Éljenek a V4-ek! Mátyás király idejében elzalogosították a várat (a helyi idegenvezető csak Mátyás királyunkat említette meg, szlovákul Matej Korvín, Matej Huľady-nak írják, tanítják). A sorban a két Szapolyai következett. Szapolyai János, a későbbi erdélyi vajda, aki a kornak megfelelően újabb falakat építtetett, biztosítékként a Habsburg-ellenség közelségében. Szapolyai János erőfeszítései ellenére egy hónapos ostrom után a várat bevették a Habsburg-zsoldosok 1528-ban. (Dénes László, nagyváradi író barátomnak a facebook oldalán olvasható, mai világunkra is nagyon találó vicce: „Nagy csata után, rettenetes rossz állapotban tér haza a lovag. Horpadt a páncélja, lerepült a sisakja, száz sebből vérzik, szinte kiesik a nyeregből, csak sánta lova viszi nagy nehézkesen a király elé. – Hát veled mi történt, vitéz lovagom? – Felség, hűséges maradtam hozzád, becsülettel harcoltam érted, és az ellenséget visszaűztem nyugatra. – Nyugatra? – kérdi a király emelt hangon. – Hiszen Nyugaton nem is voltak ellenségeim! – Neeem? – réved el a lovag. – Hát most már vannak!”)

1708-ban vastag falai ellenálltak a kurucoknak is. 1790-ben a városban keletkezett tűzvész átterjedt a várra és teljesen leégett középkori berendezéseivel együtt. 1953-tól folyamatosan renoválják, egyes helyiségeit különösen szépen helyreállították. Csodás látvány tárul elénk a toronyból, a múlt mélyen dalol, a jelen egy füves pályán focizik, messzi gyarak füstölnek – Szlovákia szépen fejlődik. A külső várban a **Luxemburgi Zsigmond-bástya** börtönként szolgált hajdanában, a deres, a kerékbetörő kerék, a kínzóeszközök közszemlére vannak téve; a bejárat előtt a felállított kalodát sok felnőtt és gyerek ki is próbálja, fényképezgetnek.

Besztercebánya (Banská Bystrica) ovális központja, sétalóutcája csodákat rejteget, mondják, hogy a középkorban annyi aranyat bányásztak itt, hogy azzal ki lehetett volna kövezni minden utcáját. Ma 90 ezer lakosa van, Szlovákia 6. legnagyobb városa. Múemlékváros. Miként már említettem, az aranybányászat fénykorától kezdődően nagy szerepet játszottak a német telepések, akik magukkal hozták az arany-, ezüst- és rézbányászat technológiáját. Ma is látható a németek és a magyarok gótikus, re-

neszansz és barokk palotái, templomai, láthatatlan „szellemükkel” találkozhatunk sétáink alatt a város gyönyörű központjában, ahol az Óratorony még büszkén ácsorog. Valamit, valakit vár? (1552-ben óratoronynak építették, használták, tűzvész esetén, netán a közeledő ellenség láttán, az ott lakó kürtösök figyelmeztették a szomszédos települések őrtornyait és riadóztatták a város lakosságát.

Árpád-házi királyaink idejéből való a Vár, a 13. század körül épült a **Szűz Mária templom** a vár közepébe. A vár védelmi funkciót látott el, a nemesfémek komoly jövedelmet jelentettek a királyi kincstárnak. Ugyanakkor a vár az uralkodók reprezentatív székhelyeként is szolgált, itt ülésezett a városi tanács.

A **Szűz Mária templom** az átépítések során barokk stílusban tündökölt, nem messze tőle a gótikus Mátyás-ház látható, idegenvezetőnk sem tudta, hogy mit véshettek rá a két hatalmas falitábla egyikére, a másik le van festve fehérre. (Az interneten azt olvastam, hogy a város nevezetes épülete a gótikus Mátyás-ház, azaz a Majetov dom, amelyet a rajta

látható Mátyás király címeréről neveztek el!) Ma semmiféle címer sincs! A négyemeletes épületet egykor puskapor és gabona tárolására használták, volt benne egy malom is. 1907-1909-ben felújították, és megnyitották benne a múzeumot. A vár területén áll az 1479-ben épült **Régi Városháza** is, melyben ma galéria működik. A 16. századtól jelentősen alakították; 1495-ből származó dokumentumok tudósítanak a **Thurzó-ház** meglétéről, amikor Thurzó János rézkohót és hámort hozott létre a városban, két megvásárolt házat összekapcsolt. A gótikus házat egy kétszintes reneszánsz házzá varázsolták, mely valamiképpen a Thurzó-Fugger Társaság székhelye is lett!

Bementünk a *Xavéri Szent Ferencről* elnevezett **Katedrálisba**, melyen az utolsó építészeti beavatkozásokat 1880-ban Ipolyi Arnold (1872-1886) püspöksége alatt végezték. A „magyar idegenvezetőknék” említettem (mellettem cammogott), hogy elmehetnénk az alsó templomba is, ott volt Ipolyi Arnold fiatal plébános. Voltam ott korábban. Láttam a falon lévő márványtáblán a nevét szlovákra kanyarintva. Számunkra fontos, tudós pap, ő írta a **Magyar Mithologia** értékes, vaskos könyvet, először Heckenas Gusztáv Pesti nyomdájában látott napvilágot 1854-ben; egy hasonmás kiadással én is rendelkezem – mondtam. – Nem hallottam róla – válaszolt kurtán.

A Xavéri Szent Ferenc Katedrális helyén egykor Königsberger Mihály gazdag beszercebányai polgár háza állt (az 1503-as írásos feljegyzés szerint), amelyben volt egy gótikus kápolna Keresztelő Szent Jánosnak szentelve, a háziak és a bányász-kamara számára, egyedül itt misézhettek, mert a 16. században a beszercebányai templomok hívei protestánsok lettek, de 1647-ben a Königsberger telkén megtelepedtek a jezsuiták, akik félszázaddal később kollégiumot építettek, a templomépítést 1702-ben kezdték. A templom egyhajós barokk építmény, hat kápolnával. Torony nélkül, de barokk csúccsal ékeskedik, többszöri felújítás után is. Egy modern üvegoltár található a templomban, Isten kegyelmének a jelképe, az oltárról lefolyó zöld víz elárasztja a világot; ahol víz van, ott minden életre kel. Az oltár és a képek megvalósítására görög és indiai, barnás és zöldeskék árnyalatú márványokat használtak, „ezek a színek a sivatagot és a sivatagba áramló vizet jelentik meg” – olvasom a katedrális magyar szórólapján - itt az is van! De jó lenne, ha ténylegesen is víz áramolna a sivatagba vagy törne fel, hogy ne legyen annyi menekült!

Ambón: része annak a nagy gondolatnak, annak a nagy szentségnek, amit a keresztség jelent – olvasom, a zöldeskék márványból kialakított kard bevésődik a vörös márványkőbe és szétfeszíti azt, ez az alkotás Isten ígéjének erejére emlékeztet: „*Mert Isten szava eleven és hatékony, áthatóbb minden kétélű kardnál, behatol az értelemnek és a léleknek, az ízeknek és velőknek elágazásaihoz.*” (Zsid. 4,12.)

Csiki András

A szépség tanúja

...ez a menedék ez a fedezék a bunker a dekkung a futóárok az ürgelyuk az óvóhely (kinek vasbetonból kinek papírból) ez a menedék a fedezék amelyből amelyből olykor olykor kirohanunk...”
Szilágyi Domokos – Haláltánc-szvit

Kibélelem a lelkemet,
Derűvel, áhítattal,
Magszélidítem azt, miről
Hallgattam nagy haraggal.
Vasárnapot, tavaszt hívok,
Csupa ünnepi népet,
Vesztett idők odvát vésem:
Féltem, féltem a szépet.
S féltésem – jaj, bizony! –
A világot bejárja,
Annyi van csillagom,
Mit szemem bár ne látna.
Kibélelem a lelkemet,
Vesszek meg is benne!
Szűkölkök, sorvadok
Korhadó rengetegben.
S kibélelt lelkemmel
Állok a vártába,
A Szépségnek tanú kell,
És nem, nem lehet halála.

2018. 04. 11. A költészet napjára

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem és a Petru Maior Egyetem szenátusa is megszavazta a két intézmény egyesülését. A magyar tagozat a MOGYE szenátusi üléséről való távollétével kívánta nyomatékosítani, hogy ellenzi az egyetemegyesítést. A számunkra megrendítő esemény teszi időszerűvé az alábbi két áttekintő tanulmányt.

Quo vadis, marosvásárhelyi magyar orvosképzés?

Rövid történelmi áttekintés

Erdélyben, Kolozsváron 1872-ben létesült a Ferencz József Tudományegyetem, amely ettől az időponttól kezdve a kor kívánalmainak megfelelő magas szintű orvosképzést biztosított. Többszörös történelmi változásokat követően, az 1945. május 29-én megjelent királyi törvényrendeletök önálló magyar egyetem megeremtését szavalták. Mivel Kolozsvár ezentúl két egyetemnek adott otthont, és nehéz feladatnak bizonyult az épületek megosztása, a Kolozsvári Magyar Egyetem (később Bolyai Tudományegyetem) Orvostudo-

mányi Kara Marosvásárhelyre költözött. A reformtörvény értelmében 1948-ban a marosvásárhelyi kar önálló magyar tannyelvű Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézetté alakult (MOGYI). Az intézetben kibontakozó egyetemi és posztgraduális magyar nyelvű orvosképzést a szakmai és etikai igényesség, valamint a gyakorlati orientáltság jellemezte.

Fontos politikai változások következtek be Romániában miután az ötvenes évek végén a megszálló szovjet csapatok elhagyták az országot. A későbbi pártvezér, Nicolae Ceaușescu kapta azt a pártfeladatot 1959-ben, hogy a kolozsvári magyar nyelvű Bolyai Tudományegyetemet megszüntesse, és azt a román nyelvű Babes Egyetembe olvassza. Várható volt tehát, hogy néhány évvel később, 1962-ben a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézetet a romániai oktatáspolitikai kétnyelvűvé változtassa, majd bekövetkezett a magyar szak fokozatos elszorítása. A nyolcvanas

évek, az úgynevezett „aranykorszak” ember- és nemzetiségellenes politikája következtében a magyar hallgatók aránya az 1984/85-ös tanévtől kezdve kevesebb mint felére csökkent, és a rövid idő alatt bekövetkező drasztikus változások miatt a diktatúra utolsó évében, 1989-ben alig több mint tucatnyi hallgatót vettek fel a magyar tagozatra.

A romániai rendszerváltást követően a helyzet jobbulása csak fokozatosan következett be, de nem a kívánt mértékben. Két évtized alatt sikerült elérni, hogy a magyar nyelven is oktató képzésekben a magyar előadásokat hallgatók aránya megközelítse a fele-fele arányt, de eközben a magyar oktatók aránya alig haladta meg az egynegyedet. Az egyetem többnyelvűségének kiszélesítését szolgálta, miszerint 2008 őszétől angol nyelvű orvosképzés indult. És miközben új reménysugarat hozott a 2011-es oktatási törvény, mégis úgy tűnik, hogy gyors léptekkel egyre inkább felszámolódik a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvosképzés önállósága.

Itthoni helytállás és elvándorlás

Felmérés végeztünk azzal az elsődleges céllal, hogy „kísérletileg” igazoljuk, hogy az egykor csak magyar nyelven tanuló orvosok (1959-1960-as évfolyamok végzősei) az orvosi szakkifejezéseket az állam nyelvén is helyesen alkalmazva, bármely nemzetiségű betegek gyógyulását szolgálva, magas fokú hivatásról és szakértelemről tettek tanúbizonyságot Románia bármely részén. Az adatok alátámasztják a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben magyar nyelven végzett orvosok döntő többségének itthoni szakmai helytállását, és biztosítékkal szolgálnak aziránt, hogy a betegellátás szakmaiságát nem veszélyezteti a kisebbségek anyanyelvű oktatása.

Ugyanakkor a kommunizmus idején a Romániából elvándorló (magyar) értelmiségiek körében első helyen az egészségügyben dolgozók álltak. Egy másik tanulmányban azt mutattuk ki, hogy minden harmadik Marosvásárhelyen végzett magyar orvos Magyarországon telepedett le. Tudományos kutatás igazolta az utóbbi évtizedek hétköznapi tapasztalatait, és konkrét adatokkal támasztotta alá a Magyarországra irányuló romániai magyar orvosi migráció méreteit. Az adatok szerint Magyarországon 1953 és 2008 között 3486 honosítás történt. Marosvásárhely részesedése ebből 46,73%-ot jelentett (N=1629). A bimodális gyakoriság első csúcsa a rendszerváltozást követő évben, 1990-ben jelentkezett, míg a második csúcs 2005-ben volt, egy évvel azután, hogy Magyar-

ország csatlakozott az Európai Unióhoz. Az elemzésre kerülő adatoknak megfelelően a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Magyarország orvos és fogorvos utánpótlásának integráns részét alkotja. Az anyaország már csak ezért sem lehet közömbös a marosvásárhelyi magyar orvostudomány iránt.

A remény sugarai

Az 1989-es rendszerváltást követően a marosvásárhelyi oktatók és diákok érkeztek látta az időt a helyzet orvoslására. A nyomban létrejött Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetség megfogalmazta az egyenjogú egyetem működéséhez alapvető paritásos elveket, és azokhoz kitartóan ragaszkodott. Az 1990 februári-márciusi sikertelen tárgyalásokat és üléssztrájkot követő marosvásárhelyi pogrom azonban a magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés önállósodási törekvéseit befagyasztotta. A családias hatalmas méreteket öltött, az elvándorlás az orvostanhallgatók és fiatal orvosok körében fokozódott. Bár kevesen teszik, de ma már be kell vallanunk: 1990 fekete márciusa nemcsak a román visszarendeződést, hanem a magyar hatalmi erővonalak átszervezését is szolgálta. És ebben a bonyolult politikai mágneses térben a nagy tervek elnyomta a beszűkülő érdek és a tehetetlenség. Adófizető pénzünkéből ezért nem sikerült újra létrehozni a Bolyai Egyetemet, és ezért nem volt lehetséges a jelentősebb előrelépés a marosvásárhelyi orvosegyetemen az önálló magyar tagozat megvalósítása irányába, amiről egy évtizeden át „hallgattunk”. Megelégedtünk a kis lépésekkel. Például azzal, hogy magyar oktatókat is sikerült felvenni (igaz, a diákság arányszámához képest jóval kevesebbet), vagy rendkívül színvonalas tudományos diákkori konferenciákat szerveztünk - az egyetemünk kapuin kívül.

Annak érdekében, hogy valóban kialakuljon és önállóvá váljon a magyar tagozat, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem oktatói és diákjai, az egész erdélyi magyar közösség számára biztatónak bizonyult az 1/2011 sz. tanügyi törvény parlamenti elfogadása. A törvény a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem és a marosvásárhelyi Művészeti Egyetem mellett a MOGYE-t multikulturális egyetemnek nevezi meg (363. cikkely), ami önálló tanulmányi vonal/tagozat létrehozásával jár (135. cikkely). Sajnos, a román többségű egyetemi szenátus erről nem akart tudomást venni, nem óhajtott engedelmeket tenni az önálló magyar tagozat létrejöttére és kiteljesedésére érdekében. 2011 júliusában egy olyan új egyetemi chartát fogadott el a MOGYE szenátusa, ami a törvény előírásait nem vette figyelembe, sajátos értelmezés szerint a törvény fölül helyezve az egyetemi autonómiát. Az egyetem szenátusában egyharmadot sem kitevő magyar oktatók és diákok azon egyszerű észérvéről sem vett tudomást a többség, miszerint az anyanyelven való tanulás könnyebb és pontosabb felkészülésre nyújt lehetőséget, miközben evidencia az állam nyelvének ismerete és a beteg anyanyelven való kommunikáció.

Utópiával állapítható meg: egy demokratikus országban a demokrácia szabályainak az alkalmazása, a kisebbségek jogainak biztosítása egyáltalán nem rövidíti meg a többség jogait. Sőt. Esetünkben külön magyar tagozat működtetése a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen csupán adminisztrációs teendőket vont volna maga után. A

megoldásra váró problémák megvalósításához nem kellene egyéb, mint közös akarat és kölcsönös jóindulat.

Kiáltó szó

Egyébként az 1989-es rendszerváltást, 1990 fekete márciusát követően egy évtizednek kellett elteltie ahhoz, hogy egyáltalán érkezettnek tűnjön az idő a magyar tagozat létrehozása igényének újabb felvetésére. Az 1999 júliusában elfogadott tanügyi törvény ugyanis lehetőséget nyújtott önálló karok, kollégiumok létrehozására, valamint magánegyetemek alapítására a kisebbségek nyelvén. És miközben a Babes-Bolyai Tudományegyetemen megerősödött a magyar nyelvű oktatás, és elkezdődött a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem megalapítása, az orvosin nem történt előrelépés. Az évek teltek, a magyar oktatás néhány írott rendelkezés és számos kompromisszum alapján fennállt, és a többnyire behatárolt keretek között működött tovább. A magyar oktatók alacsony aránya megmaradt, az újonnan létrehozott szakok zöme (kivételek az általános egészségügyi asszisztensképzés és a bábaképzés, utóbbi később megszűnt) csak román nyelven indult és zajlik manapság is.

A kétezertizenegy július huszonkettedikei ominózus szenátusi ülést követően, lelkiismeretemre hallgatva, nyílt és őszinte helyzetértékelést tartam a nyilvánosság, a magyar közvélemény elé. Ezt tettem hét évvel korábban is, bár akkor néhány barátom, ismerősöm együttérző szavain kívül sem a szakma, sem a sajtó nyilvánossága nem erősítette meg „kiáltó szót”. Akkoriban a vérszesen hallgató médiában túlságosan szókimondónak bizonyult az elemzésem.

Innen kezdve azonban már hallgatni nem lehetett, és mivel az RMDSZ az új tanügyi törvény nyújtotta helyzetben átértékelte a MOGYE-val kapcsolatos álláspontját, a marosvásárhelyi magyar orvostudomány helyzete az egyik leggyakoribb téma lett a sajtóban, a politikai és közösségi megnyilvánulásokban. Ha úgy tetszik: a romániai demokrácia egyik legfőbb próbakövévé vált az erdélyi magyarság számára.

Amúgy érdemes lenne elemezni a sajtóban megjelent cikkeket, riportokat, beszámolókat, kommentárokat. Külön a román és külön a magyar sajtóban közöltek. Arra a következtetésre jutnánk, hogy „egymás mellett elbeszélgetünk”, miközben ugyanazokat a frázisokat puffogatjuk. Ebben az ördögi körben mi sem tudunk előre lépni. Hiszen néhol átfogóbb elemzésre, több önkritikára és előremutató javaslatra lenne szükség. Miközben Európának elege van a ma is megemészthetetlen trianoni igazságtalanságot netán éreztető, napjaink igazságát nyíltan hirdető magyar politikusokból. Tetszik, nem tetszik: ez a közhangulat.

Úgy vélem, hét évvel ezelőtti megállapításom ma is érvényes: „Sikerek és kudarcok együttes eredménye, hogy a marosvásárhelyi magyar orvostudomány ma egy olyan szekérhez hasonlítható, amelyet egyre több ló egyre több irányba húz, miközben az alig-alig halad előre, néhol akár téves irány felé veszi útját. Hogy a metaforikus képnél maradjak: a sokfelé húzó lovak helyett ideje lenne már két olyan paripát befogni a magyar orvostudomány szekérrúdjához, amely jó irányba és minél előbbre vinné a szekert.”

A fenti gondolat időszerűsége megmaradt, a széthúzás és a sokfelé húzás is, bár egy lényegi változás mégiscsak tör-

tént: „két olyan paripát sikerült befogni a magyar orvosképzés szekerrúdijához”, melyek következetesen kiállnak igazuk mellett. Igaz: mindeddig látványos eredmények nélkül.

Közös kudarc

Oktatótársaim és a magyar hallgatók nevében ma is azt vallom: mi szinte minden lehetségeset megtettünk a demokrácia keretei között, szűkösnek bizonyuló eszköztárunkból ennyire tellett. A helyzet meghaladott bennünket. Mi, tanárok és diákok elsősorban a magyar oktatás lehetőségének a megteremtésében vagyunk, lehetünk felelősek. Hogy legyenek magyar jelentkezők és a bejutási-továbblépési feltételeknek megfelelő tanárok, hogy létezzen megfelelő színvonalas magyar oktatás és kutatás. És negatív megkülönböztetés, jogmegvonás esetén szavunkat hallathatjuk, különböző módon felléphetünk. Sajnos a helyzet semmilyen szempontból sem kedvező.

A kisebbség számára az oktatás, kiemelten a felsőoktatás legfontosabb igényeinek a teljesítése elsősorban politikai kérdés. Igazi jogállamban lehetne jogi alapon meghozott döntés, szakmai indoklással. Közelmúltbeli példákat adhatunk a Bolyai Egyetem létrehozásától és beolvasztásától a Sapientia-EMTE megteremtéséig, a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvosképzés történetén át. Ezért évekkal ezelőtti megállapításom időszerűségéből semmit sem veszített: „politikusaikon áll vagy bukik: a gyakorlatban is be tudják-e bizonyítani, hogy a tanügyi törvény valóban előrehaladást és nem visszafejlődést jelent a magyar nyelvű orvosképzés részére.”

Mára sem történt meg az elmúlt negyedszázad kritikai elemzése. Még nem vallottuk be magunknak, hogy mindig akadt hatalmat kiszolgáló tisztségviselőink. Vagy olyan helyzetek, amikor nem az egyetem jövője, hanem egyesek pozícióba hozása, vagy éppenséggel mások onnan való eltávolítása volt némelyek számára a pillanatnyi fő cél. Hasonlóképpen fájdalmas, hogy fiatalabb (potenciális) oktatóink néhol nem feleltek, felelnek meg az erkölcsi és szakmai elvárásoknak, egyetemünkben saját boldogulásuk eszközét látják csupán, vagy még azt sem, amennyiben jobb munkahelyre találnak. És ami a legsajnálatosabb: egyre gyakoribb, hogy az egykori lelkesedést elfáradás, érdektelenség váltja fel. Miközben ebben a képmutatón demokratikus világban nem könnyű az igazságot képviselni sem az ország, sem az egyetem szenátusában. Még saját berkeinkben sem.

Amúgy a marosvásárhelyi magyar oktatás helyzetének az elemzése alapos tanulmányok tárgyát képezi. Meg is kellene írni őket!

Az egyetemi autonómia diadala

És miközben az erdélyi magyar politika kudarcán és saját tehetetlenségünkön túl a stratégia-hiányra és a széthúzásra sem találtunk gyógyírt, az egyetemi autonómia és a román jogalkotás diadalmenetének asszisztálhatunk. A 2011-es tanügyi törvény megjelenését követő hét esztendő egyáltalán nem bizonyult szűk hét évnek a marosvásárhelyi orvos-egyetem számára. Inkább a bőség zavaráról tanúskodik kívülállóknak és a folyamatot belülről követőnek egyaránt. Ma már a városlakók nemcsak az egyetem területén működő klinikák miatt térnek be az orvosira, hanem akár uszodá-

ba, foci- vagy tenispályára igyekvésükkor is. A nemrég létrehozott testnevelési szak ugyanis korszerű létesítmények megépítésével járt együtt. Miközben nagyon jelentős beruházásokra került sor a központosított kormány és az autonóm oktatási intézet közötti összhang eredményeképpen: a főépület tatarozása, külön fogászati és gyógyszerészeti központ megépítése, korszerű könyvtár, tízmillió eurós kutatóbázis, az eddigiehez képest is fokozódó szépségű egyetemi park esatöbbsi.

A máig érvényes tanügyi törvénnyel szemben autonómiát hangoztató egyetemi politika megkérdőjelezhetetlenül sikeresnek bizonyult. Nemcsak kívülről, hanem belülről nézve is. Egyrészt mind a magyar tanárok, mind a magyar diákok létszáma fokozatosan csökkent, ami továbbra is „megnyugtató módon” biztosítja a kétharmados többséget. A legutóbbi oktatói versenyvizsgán például 29 orvosos helyre csupán hat magyar jelentkező volt, közülük három vizsgázott sikeresen, egyikük csupán – önmagát lefokozva – tanszéket változtatott. Az angol kar bővítése, az egyetlen kivételtől eltekintve román nyelvű mesterképzők létrehozása, a felvételi rendszer módszerének a megtartása a magyar diákok létszámának a viszonylagos csökkenéséhez járult hozzá. Miközben bárki számára megkérdőjelezhetetlen: a felvételi módszertanának az elfogadása mindenhol és mindenkoron az egyetem szenátusának a kompetenciája, a törvényes keretek betartásával. Ezért formailag egyáltalán nem marasztalható el a kétharmadnál nagyobb többséggel rendelkező MOGYE-szenátus azért, hogy Marosvásárhelyen az orvosi és fogorvosi karra még mindig egyetlen tantárgyból kell tesztet írni, és a román hallgatók viszonylagos túljelentkezése miatt a tandíjas helyekre már évek óta szinte kizárólag csak román diákok kerültek be. Az idejű beiskolázási terv ugyanakkor a katonarorvosi létszámot emeli meg jelentős mértékben. Az nyilvánvaló kérdés, hogy lesz-e elég jelentkező, az viszont nem, hogy kiket fog elsősorban érdekelni.

Szintén az egyetemi autonómia sikereként könyvelhető el, hogy az oktatás módszertanának és folyamatának nagymértékű megreformálására kerül sor Marosvásárhely orvos-egyetemén. CEIPSCU – ez a bűvös jelszó, ami kizárólag teszt alapú vizsgáztatást, évközi TBL és CBL foglalkoztatást, a „számítógépes jegyadás” kereteinek a kiterjesztését foglalja magába. Dehát ez már egy másik téma, ami másfajta elemzést igényel. Miközben a világ, az ország, az egyetem vonatkozásában is kihangsúlyozandó kijelentés: a mélyebb változásokat az emberi agyokban, a mentalitásban kellene hangsúlyosan véghezvinni. Másként oly szemebetűnő disszonanciák korszakát éljük meg, amit mindannyian tapasztalhatunk mindennapi életünkben.

A víz szalad, a kő marad

A nyolcvanas években az „aranykorszak” utolsó évfolyamának végzettjeként nosztalgiaival emlékszem az akkori időkre, jóra és rosszra egyaránt. A lapozgatásoktól és aláhúzásoktól elvásott egyetemi jegyzetekre, a villanyspórlás miatt lámpafénynél eltöltött felkészülésre, a szigorú pedagógus-tanárok szigorlataira, a küszöbön álló kilátástalan kihelyezés okozta szorongásokra. Aztán még idejében bekövetkezett a rendszerváltás, annak (is) köszönhetem, hogy az egykori alma mater tanára lettem. Az oktatás módszere

fokozatosan megváltozott, a plansókat a retroprojektor, majd a videoprojektor és a számítógép váltotta fel. Az oktatás ilyen szempontból korszerűsödött, ellenben a pedagógusi szerep csökkent, az egykori marosvásárhelyi orvosképzés lelkesége és szellemisége megkopott. Az új kilátások és lehetőségek, a kor kívánalmainak megfelelő – sokszor túlzásba vitt – változások korszaka érkezett el.

Közben az egyetem neve is változáson esett át, előnyére válva. Elődöm, mesterem még a Bolyai Egyetem orvosi fakultásán kezdte el tanulmányait, én magam a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet végzettje voltam, majd tanári pályafutásomat a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen kezdtem el. És talány, hogy milyen elnevezésű egyetemen fejezem majd be. Évek óta ismert ugyanis az a kölcsönös szándék, hogy a marosvásárhelyi orvosegyetem és a Petru Maior Egyetem egyesüljön. És eldöntött, hogy kétezertizennyolc április tizennyolcadika lesz erre nézve a legalkalmasabb időpont, amikor az egyetemi szenátus meghozza a szükséges döntést.

A szándékkal párosuló eddigi fejleményeket, a két egyetem közötti konzorcium megalakulását mindeddig tehetetlenül szemléltük. Sem a magyar politikum, sem a szakma részéről nem fogalmazódott meg átütő ellenvélemény mindaddig, amíg az egyesülés kérdését, pontosabban az utóbbi években anyagi és szakmai krízishelyzetbe jutó Petru Maior Egyetem „bekebelezését” nem vitatta meg egy ad hoc bizottság és nem tűzte a soron következő szenátusi gyűlés napirendjére az egyetem vezetősége. Az ezt megelőző rektori konzultációk során számos érv elhangzott a szándék mellett: működési és gazdasági előnyök, új távlatok, a tízezer feletti diáklétszámmal rendelkező egyetemek kiemelt minisztériumi támogatása, a gyógyszerészeti kar megerősítése, világszinten is észlelt központosító tendenciák stb.

Való igaz, kizárólagos orvosi egyetemek éppen Magyarországon nem léteznek már. Például, az egykori Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem immár jó évtizede csupán alkotó része a Szegei Tudományegyetemnek. Ennek ellenére a marosvásárhelyi orvosegyetem magyar tagozatának oktatói nyílt szavazással (szóval, itt is hiányzott a másoktól elvárt titkos szavazás) egyhangúlag a közgyűlés megtartásakor még javaslatként szereplő dokumentum ellen foglaltak állást, a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetség és a magyar diákok zömének a támogatását élvezve. Amúgy a hallgatóknak, oktatási nyelvtől függetlenül, leginkább az okoz dilemmát, hogy ezek szerint orvosi, fogorvosi, gyógyszerész diplomájukat immár a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Műszaki Tudományegyetemen fogják megszerezni. Persze, az átalakuláshoz idő kell, de az idei végzetek talán az utolsó MOGYE-évfolyamot alkotják majd. Egyébként az új egyetem magyar nyelvű megnevezése is tisztázandó. (A cinikusok szerint az UMF új rövidítése UMFST helyett UMFOST lesz.) (Fost: volt. – a szerk.)

Az ellenérvek között szerepelnek: ragaszkodás a történelmi hagyományokhoz, a magyar nyelvű orvosképzés amúgy is tapasztalható tévesztésének a fokozása, feltételezhető „félelmek” a rendhagyóan új helyzettől, az új karok jellegétől. Helytálló vélemények továbbá: a publikációs eredmények sokkal jobbakként az orvosin (sajnos nem feltétlenül a magyar oktatóknak köszönhetően...), mindeddig alig létezett

szakmai együttműködés a két egyetem között, a bizalmatlanság csak fokozódni fog, a szavazás módszertana megkérdőjelezhető. Valóban, nyílt szavazás helyett a titkos szavazás valós lehetőséget nyújthat az ellenszavazatra, de hát ez nem érdek. A szavazógépezetet áttörni, a saját lelkiismeretre hallgatni, az esetleges szenátusi tag rokonokat, barátokat, kollégákat meggyőzni csakis titkos szavazás esetén lehetséges.

Amúgy – legalábbis elméleti szinten – sok mindenben egyet lehet érteni a rektor által elmondottakkal. Az sem elhanyagolható, hogy vette a fáradságot, és az új helyzetben a román és a magyar tanárok arányára vonatkozó szimulációs számításokat végzett. Sőt, annak a lehetőségét is felvetette, hogy akár orvostudományokon kívüli új magyar képzések létrejöjjenek a majdani marosvásárhelyi egyetemen. Ebben az esetben valóban lenne értelme a százalékok kiszámításának. De ha reális vagyok, akkor kételkednem kell benne. A karaván halad. A víz szalad, a kő marad, a kő marad.

Új világnak új dalaival

Egy másik, igazmondó költőt is idézhetek. Az új idők új dalait érzékelő, fiatalon elhunyt költő azonban nem érte meg az új világ és új dalai beköszöntét. De ha megéli, vajon mit tehetett volna ellene? Vajon akkor megakadályozhatta volna, hogy szerelmének, hites feleségének a szülőhelye mauzóleummá változzon?

A jövőt vizionáljuk mi is, hátrahagyottak. Egy olyan marosvásárhelyi tudományegyetemről álmodunk, amely – a színivel kiegészülve – Bolyai és a nevét viselő egykori magyar egyetem szellemiségét hordozza tovább. Frissen átadott „magyar” kórház szalagavatása lebeg a szemünk előtt, ami a Sapientia-EMTE orvosi karának a működését fogja biztosítani. Álmodozunk, álmodozunk. Aztán felébredünk, felébredünk a valóságra. Az új világ új dalai szólalnak meg, a globalizáció új kihívásai és valósága elevenedik meg. Visszatértünk a jelenbe.

Bár a helyzet kétségtelenül előnytelennek tűnik, hiszen kisebbségi létünk – kimondva vagy kimondatlanul – ilyenkor pozitív diszkriminációt kívánna, semmiképpen se legyünk kishitűek! Talán nézzünk mélyebben önmagunkba, lehetőségeink szerint nyújtsunk még többet, és igyekezzünk hozzájárulni a marosvásárhelyi (magyar nyelvű) orvosképzés jobbtételéhez! Gyermekünk, diákjaink, pácienseink jobbulását szolgálva.

Prof. dr. Ábrám Zoltán

Ad notam

Szabó Béla, a MOGYE professzora, a magyar tagozat nem hivatalos vezetője úgy véli, a multikulturalitást csak papíron vállaló vezetőségnek az egybeolvadást követően már könnyű dolga lesz az önálló magyar kar létrejöttéért küzdő magyar tanárokkal szemben. *„Eddig 29 százalékos volt a magyarok aránya az egyetemen, az összeolvadás után 20 százalék alá esik ez az arány. Ami azt jelenti, hogy semmibe nem lesz beleszólásunk”* – figyelmeztetett az orvos-professzor, aki elmondta, így sem tudnak beleszólni abba, amit a vezetőség elhatároz, mert túl kevesen vannak a szenátusban ahhoz, hogy saját akaratukat érvényesítsék, illetve megakadályozzák a számukra hátrányos döntéseket. *„Mi már most sem tesszük ki az egyharmadát a szenátusnak, így simán meghozzák a döntéseiket nélkülünk is”* – tette hozzá.

Romániában közigazgatási bírói úton megmenthető-e a magyar orvosi és gyógyszerész képzés?

Van más megoldás?

Marosvásárhelyi és bukaresti peres tapasztalatom alapján a leghatározottabban ki merem jelenteni azt, hogy a teljes körű magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés jövője jogi eszközökkel nem biztosítható, hiába hárít erre hivatkozva az RMDSZ elnöke, akinek téves (naiv?) álláspontját a Romániai Magyar Jogvédő Egyesület elnöke és még sokan mások is támogatják.

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) az egyetlen olyan intézmény, ahol a közel másfél milliós erdélyi magyarság az anyanyelvén képezhetné gyógyítóit. Az egyetemet 1945-ben – a párizsi béketárgyalások előtt – királyi rendelettel kizárólag a magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés biztosítása végett hozták létre az osztrák-magyar kiegyezés után alapított kolozsvári intézmény helyett. A MOGYE 1962-ig csak magyar nyelven működött, országos és nemzetközi hírnévre tett szert. A Román Kommunista Párt Politikai Bizottsága 1962-ben telefonon közölt határozatával elrendelte a román tagozat létrehozását. A kétnyelvű oktatás bevezetése ürügyén erőszakos elrománosítás kezdődött, magyar nyelven csak előadásokat lehetett tartani, a gyakorlatok, szemináriumok, megbeszélések, diplomavizsgák kizárólag román nyelven folyhattak. Nagyszámú magyar oktatót nyugdíjaztak és bocsájtottak el és egyre kevesebb magyar hallgatót vettek fel. 1989-ben, a nacional-kommunista diktatúra bukásakor, az egyetemen az elsőéves magyar hallgatók aránya nem haladta meg a 15%-ot (korábban fele-fele volt az arány!), az oktatóknál pedig a 33%-ot. Ma, 29 évvel a fordulat után a magyar oktatók aránya tovább csökkent, nem éri el a 30 százalékot sem! A tervezett egyesülés után az oktatók aránya 20% alá esne, a diákoké pedig az „aranykor” végét idézné. A multikulturális meghatározott MOGYE jelenlegi vezetősége, adminisztrációja és diáksága etnikai térképe a következő: a rektor román, 3 prorektor román, 1 prorektor magyar. Mindhárom dékán román, a szenátusi elnök román, a gazdasági igazgató román, az adminisztratív személyzet 9 ügyosztályának minden vezetője román, a dékáni hivatalokban 15 titkárnő közül 14 román, 1 magyar. Magyar diákok létszáma: 1552 az 5211-ből, számarányuk továbbra is romlik.

A rendszerváltás kezdetekor az egyetem magyar diákjai, tanerői és a magyarság akkori politikai képviselői a paritás elvének tiszteletben tartását követelték, sztrájkoltak is ennek érdekében. Mindhiába. Jellemző módon 29 év után így néz ki a „paritás”, az egyenjogúság! A magyar oktatás fejlődését, visszaállítását – a magyar nyelvű gyakorlati oktatás és ezáltal az oktatói utánpótlás akadályoztatásával – eszközökben nem válogatva gátolja az egyetemi szenátus kétharmados román többsége. Ne feledjük, 1990. március 19-én, a „hodákiak” első behozatalakor a felbőszített román parasztok először az orvosira mentek, hogy megleckéztessék az egyenjogúságért tüntető magyar diákokat, akik szerencsésükre aznap reggel felfüggesztették az ülősztrájkot. A Vatra Româneasca „kulturális” egyesületet megalapító professzorok és famulusaik szelleme még mindig kísért!

Hét éve, 2011 januárban elfogadták az 1 sz. új román tanügyi törvényt. A törvény által kijelölt három multikulturális egyetemen előírták azt, hogy a kisebbségek az egyetem keretén belül létrehozandó önálló tagozatokban, oktatási vonalakban saját maguk megszervezhetik a teljes körű, anyanyelvükön történő ok-

tatást. A két másik multikulturális egyetem (a kolozsvári Babes-Bolyai és a marosvásárhelyi Művészeti) a tanügyi törvény kisebbségi rendelkezéseit tiszteletben tartva alkotta meg az egyetemi Chartát (alapszabályzatot). A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen a kétharmados román többségű szenátus az egyetemi autonómiára hivatkozva elutasította a törvénynek az anyanyelvi oktatás kiterjesztésére vonatkozó rendelkezéseinek az egyetemi Charta-ban történő rögzítését és azok alkalmazását. Számos tevékenység esetén a román nyelv kizárólagos használatát írták elő. Ez azt jelenti, hogy a jelenleg hatályos Charta előírásai szerint a tananyag 30%-a magyar, 70%-a pedig román nyelven kerülhet elsajátításra. Igencsak problémás és tudomásom szerint sehol a világon nem alkalmazott megoldás az, hogy az előadásokon magyarul leadott tananyagot a szemináriumokon, a gyakorlatokon román nyelven kell visszaadni! Súlyosan sérül tehát a magyar hallgatók anyanyelvi oktatáshoz való alkotmányos joga.

A MOGYE Charta egyáltalán nem tartalmazza a tanügyi törvény 135. szakaszának előírásait, amelyek a multikulturális egyetemeken előírják a teljes körű anyanyelvi használatot. Ennek következtében a 2011. évi 1-es tanügyi törvény 128. szakaszának rendelkezései értelmében a törvénytelen előírásokat tartalmazó egyetemi Charta abszolút semmisségét kellene megállapítani. Ezt a semmisséget azonban a romániai bíróságok nem voltak hajlandóak kimondani, sőt azt állapították meg, hogy az egyetemi Charta törvényes! Ezekre, a tanügyi törvény egyértelmű rendelkezéseit semmibe vevő ítéletekre rendszeresen hivatkoznak a román illetékesek... Joggal kérдем, miért képzeljük azt, hogy a két egyetem egyesítését peres úton meg lehetne akadályozni akkor, amikor ez az elképzelés sokkal kevésbé jogsértő, mint a közigazgatási bíróságok által több esetben is szentesített Charta? Ne feledjük, a MOGYE itt Marosvásárhelyen még a román kormány ellen is pert tudott nyerni!

Azért, hogy valahogy megváltoztassuk a törvényt sértő MOGYE Chartát 2013 novemberében az RMOGYE (akkori elnöke prof. dr. Kincses-Ajtay Mária) és a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetség (akkori elnöke Tubák Nimród) képviselőiben újabb pert indítottunk, ezúttal Bukarestben. A Bukaresti Táblabíróságon közigazgatási bírói úton azt szerettük volna elérni, hogy állapítsák meg azt, hogy a Felsőoktatás Minőségét Ellenőrző Hivatalnak (ARACIS) kizárólag a marosvásárhelyi orvosok használatra megalkotott szabálya (sztenderdjé) érvénytelen. A magyar oktatást korlátozó ARACIS sztenderd védelmében az RMOGYE és az MMDSZ felperesek által indított perbe (ügyszáma 7552/2/2013) a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem a Bukaresti Táblabíróságon „természetesen” sikeresen beavatkozott. A lefolytatott bizonyítási eljárás során az ARACIS jogi képviselője beismerte, hogy a felperesek által vitatott sztenderdet nem hagyta jóvá a tanügyminisztérium és nem foglalták kormányrendeletbe sem. A mulasztások ellenére az illetékes bíróságok első és másodfokon sem voltak hajlandóak kimondani a sztenderd érvénytelenségét! Arról nem is beszélve, hogy a 2011 évi 1-es törvény 5. szakasza rögzíti azt, hogy valamennyi, a tanügyi törvénnyel ellentétes rendelkezés hatályát veszti. Ebből az következne, hogy az elméleti

oktatáson kívül a román nyelv kizárólagos használatát előíró ARACIS szabály hallgatólagosan hatályon kívül helyeződött. Persze, erre a törvényhelyre is hiába hivatkoztam. Ezek után a Bukaresti Táblabíróság és a Legfelső Ítéző Tábla elutasította az RMOGYKE és az MMDSZ abszolút megalapozott közigazgatási keresetét ill. fellebbezését, sőt ezzel sem elégedtek meg, hanem érdemben helyben hagyták a MOGYE magyar oktatás ellenes beavatkozását. Az Azamfirei rektor által aláírt beavatkozás tételesen tartalmazza azt, hogy az elméleti oktatáson kívüli tevékenységek, vagyis a gyakorlatok, szemináriumok, záróvizsgák nyelve a román és ez a helyzet egyáltalán nem diszkriminálja a magyar oktatást (??) Érvként hozzáfűzik, hogy sok magyar diák olyan előrelátó, hogy eleve a román tagozatra iratkozik be... Az idézett érveket az ítéletek indokolásába is belefoglalták!

A MOGYE Charta az ARACIS sztenderdre hivatkozva trükkös megoldással vezette be a magyar nyelv használatának drasztikus korlátozását. Nézetem szerint ezt a cseles megoldást fel kellene használni arra, hogy a Charta ne korlátozza, hanem engedélyezze az alkotmány és a tanügyi törvény által garantált teljes körű magyar orvos- és gyógyszerészképzést! Miről is van szó? A Felsőoktatás Minőségét Ellenőrző Hivatalnak (ARACIS) kizárólag a marosvásárhelyi használatra megalkotott sikertelenül peresített jogfosztó szabálya kimondja azt, hogy ha az egészségügyi alapképzés nem románul, hanem más nyelven történik, akkor a diák-páciens viszonylatban csak a román nyelvet lehet használni. Ezenkívül elrendelték azt is, hogy a klinikai gyakorlatok kizárólag román nyelven folyhatnak. A tiltást a MOGYE szenátusának román kétharmada a klinikai gyakorlatokon kívül kiterjesztette a preklinikai gyakorlatokra, a szemináriumokra és a diplomavizsgákra is. Azért, hogy ne legyen szembeötlő a magyar oktatást korlátozó törvénysértés, a vonatkozó tevékenységi körök szabályozásakor beszúrták azt a mondatot, hogy a tevékenység az „ARACIS szabályozásnak megfelelően”, vagyis kizárólag románul folytatható. Ebből következik az általam elgondolt megoldási lehetőség: jogi érvekkel alátámasztott politikai nyomással el kellene érni azt, hogy módosítsák az ARACIS sztenderdet úgy, hogy ne tiltsa, hanem a tanügyi törvény 135. szak. rendelkezéseinek megfelelően írja elő azt, hogy magyar és angol nyelvű előadások esetén a klinikai gyakorlatok magyar és angol nyelven is megtartandók. (Megjegyzem, a gyakorlatokon stb. az angol nyelvet most is használják) A kézenfekvő, a tanügyi törvény 135. szakaszának kógens rendelkezéseit alkalmazó módosítással a Charta jogsértőből jogvédővé változna!

A változtatás kicsikarásához az illetékesek figyelmét nagyszabású tüntetésekkel kellene felhívni, ezáltal a problémát nemzetközileg ismertebbé lehet tenni. Kötve hiszem, hogy a tüntetésektől való elhatárolódás az Azamfirei típusú alakokat vagy a közigazgatási eljárás részvevőit jobb belátásra bírná!

Ha ez a megoldás sem sikerül, nem marad más lehetőség, mint a MOGYE-n kívüli magyar orvos- és gyógyszerészképzés létrehozása. Tudjuk, hogy ez igen költséges, hiszen szükség lesz egy korház felépítésére is. A fekete március óta sokat rugdosott marosvásárhelyi magyarság, a romániai magyarság anyanyelvi egészségügyi ellátása talán megérdemelné ezt az óriási nemzetpolitikai áldozatot! Vannak, akik nehezen fogadják el azt, hogy ki kellene jönnünk az egykori magyar királyi hadapródiskola épületéből – már rég elfelejtődött az, hogy Marosvásárhelyen kikerültünk a Papiu, a Petru Maior, az Unirea stb. által használt ingatlanokból is. Az iskola szellemisége sokkal fontosabb, mint a kövei, mert Wass Albert szavaival élve, a víz szalad.

Marosvásárhely, 2018-04-30.

Dr. Kincses Előd marosvásárhelyi ügyvéd

A szerk. megjegyzése: Így néz ki tehát a román „jogállamiság”, ami az EU kompetens szerveinek szemét soha nem szúrja, annál inkább a magyar „jogtiprás”. És engedtessek meg egy személyes reflexió is: eszmélésem óta kötődök ama épülethez, ami beivódott lelkembe, része egész lényemnek, ennek ellenére, fájó szívvel, de várokozással tekintek a fenti megoldásra. A köveket már rég elorozták, mentsük legalább az utánunk következők szellemét-lelkét!

Amúgy pedig ideje lenne kimondani végre az „őszintét”: Romániában tíz (!) román nyelvű orvosi egyetem van – közülük öt Erdélyben -, szakmailag tehát semmilyen érv nem szól amellett, hogy éppen Marosvásárhelyen is fungáljon egy. Mindenekelőtt létező viszont nemzeti-szocialista (közismertebben: náci) szerepe, a magyar nyelvű orvos-gyógyszerész képzés 55 éven keresztül fojtogatása, ami napjainkban látszik sikeresen véget érni. Utána aztán akár be is lehetne zárni a kapukat, szakmailag amúgy is régen lezüllesztette magát. Félre kellene hát tenni minden diplomatikus sunnyogást, és szemükbe vágni, világgá kürtölni a valóságot. Nem mintha ez bármi eredménnyel járna, de jól esne. (K.P.)

Nem szabad a fejünket a homokba dugnunk, gondolkodni kell azon, hogy radikálisan más utat kezdjünk az erdélyi magyar orvostudomány területén – jelentette ki április 20-án Marosvásárhelyen Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára

A politikus részt vett az Erdélyi Múzeum Egyesület orvos- és gyógyszerésztudományi szakosztálya tudományos ülészakájának díszvacsoráján, ahol köszöntőbeszédet mondott.

Ezt megelőzően újságíróknak elmondta: a magyar kormány mindenképpen megoldást fog találni a kialakult új helyzetre, nem fogja magára hagyni a magyar orvostudományt Erdélyben, és mindent megtesz az erdélyi nemzettársakkal, hogy új struktúrát alakítsanak ki, amelyben folytatódhat a magyar nyelvű orvostudomány.

Az államtitkár arra utalt, hogy a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Egyetem (MOGYE) a magyar tagozat akarata ellenére összeolvadt egy helyi román műszaki egyetemmel, s ezzel a magyar oktatók befolyása 20 százalékkal csökkent.

Az államtitkár szerint meg kell fontolni, hogy más intézetben, hogyan lehet megvalósítani a képzést, ehhez azonban minden feltételt meg kell teremteni, és ez nem valósulhat meg egyik napról a másikra.

Az MTI kérdésére, hogy nem a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem keretében kellene-e elindítani a magyar nyelvű orvostudományt, elmondta: a konkrét megoldást az erdélyi magyar pártokkal és az érintett oktatókkal és szakemberekkel együtt kell meghozni, de leszögezte: nem hagyhatják, hogy a másfél milliós erdélyi magyarság magyar orvosok nélkül maradjon.

Az államtitkár elmondta: évtizedek óta a magyar orvostudomány elhanyagolása folyik Marosvásárhelyen, aminek sajnos már látszik a vége, ha folytatják a jelenlegi küzdelmet a MOGYE jelenlegi keretei között.

Megköszönte a határon túli magyaroknak, hogy nagy számban szavaztak a magyarországi országgyűlési választáson. Hozzátette: az erdélyi magyarok eddig is számíthattak a magyar kormány támogatására, amit most ők viszonzottak, és „a továbbiakban is együtt szeretnénk dolgozni” – mondta az államtitkár.

Gyárfás András

Nyugaton a helyzet változóban

Európa demokratikus felében (értsd: nyugaton), délben 12-kor besétál egy maszkos, szemmel láthatóan más kultúrában nevelkedett, ránézésre emberi lény a sugárút egyik leglátogatottabb vendéglőjébe, előveszi köpenye alól a kalasnyikot, és célzás nélkül tüzet nyit a békésen ebédelő vendégekre, meg az őket kiszolgáló személyzetre. Pár másodpercen belül több halott és sebesült hever a padlón. Amikor újra akar tölteni, egy olyan valaki, aki még nem részesült kellő rendőri felvilágosításban (nem szabad aktívan beavatkozni, várni kell, míg ők jönnek) ráveti magát és leteperi a földre. Gyorsan a segítségére siet néhány, a sokkos állapotból gyorsan szabadult és cselekvőképes jelenlevő, és lefogják a merényletet. (Itt talán bocsánatot kell kérnem, amiért merényletet írtam, mert még semmi sem bizonyított.)

A rendőrség és a terrorelhárító testület már körbevette a vendéglő több száz méteres körzetét, kihúzták a színes szalagot (se ki se be senki), és egymást jól begyakorolt módszerrel fedezve megkezdik a benyomulást az étterembe, miközben a mentők biztos távolságban várakoznak. Odabent közben elvérzik néhány ártatlan. (Sajnos ez már ezzel jár, a szabályokat be kell tartani.) A kommandósok rávetik magukat a merényletet a padlóra szorító emberekre, megbilincselik és azonnal az ajtó előtt várakozó rabszállítóba csukják őket, majd felsegítik a kezében még füstölgő gépfegyvert tartó tettest, eltakarják a közben valahogy odakerült fotósok elől, és szoros védelem mellett egy luxusautóba segítik.

Pár óra múlva sajtóértekezleten jelenti be a polgármester és a rendőrfőnök, hogy sikerült letartoztatni a vérengzésben résztvevőket (tehát a tettest lefogók) teljes rokoni és baráti körét, alapos házkutatást tartottak náluk, és bevitték az őrsre a számítógépeiket.

Az ugyancsak őrizetben levő és állandóan Allahot mint védőüggyvédet követelő személyt a tett elkövetésének alapos gyanúja miatt ideiglenes szabadságvesztésre ítéli a rögtönítélő bíróság. Pár nap alatt a halottakat és a súlyos sebesülteket felmentik a terrorizmus vádjáról, és alapos kikérdezés után feltételeken szabaddá helyezik a bátor szemtanúkat is. A még mindig csak gyanúsított személy teljes rokonságát és ismeretségi körét röpké fél év alatt kihallgatják, ő maga pedig ideiglenesen egy hétszobás cellába kerül a nyomozás további idejére. Kitudódik, hogy hat évvel előbb a piros lámpa ellenére gyalog átment a zebrán, ezt előbb tisztázni kell, újabb tanúk és ellentanúk vallomásait kell rögzíteni, majd, három év múltán, ügyvédje tanácsára visszavonja előző beismerő vallomását, és kezdetek előlről.

A munkát némileg késlelteti, hogy közben egyre sürgetőbb feladatok foglalják le az amúgy is túlterhelt jogászokat. A norvég nők egyik szóvivője az európai bizottság elé terjeszti a következőt: „A #metoo azért lett ilyen hatalmas erejű Norvégiában, mert a nőknek hatalmuk van, és nem félnek kinyitni a szájukat”.

Na, most akkor ez most hogyan is van? Tagadhatatlanul fontosabb és mindennél sürgősebb ez az ügy, hisz a világon

több milliárd nőt érint, és mi ez a néhány tucat halotthoz képest, akik különben is minek járnak vendéglőkbe, ahelyett, hogy otthon, a család biztonságos és békés (na, ez nem mindig biztos) körében ebédelnének...

Ami néhány perverz férfioltas számára még izgalmasabbá teszi a témát, az az, hogy ha egy nő ezentúl bátran kinyitja a száját, akkor ne tessék fenéksimogatással meg egyebekkel némi-nemileg zaklatni! Na de erre most nem térek ki részletesen (pedig mint minden másban, itt is a részletekben van a kisördög), mert még túl friss a hír, és most még csak gyűjtik a népszavazáshoz szükséges aláírásokat, hogy mi is számít zaklatásnak, továbbá hogy mely nőszemélyek esetében, mert teszem azt, ha egy erre szakosodott nőszemély nyitja a száját és esetleg nem szólásra, akkor az izé vagy nem izé?

Ja, a terrorista? Hát ő közben az érvényes brüsszeli útmutatásoknak és rendeleteknek megfelelően kérelmezte a csatládegyesítést, de valami visegrádi vagy isten tudja milyen, diktatúrákban szenvedő országok ezt ellenzik, és ez most mindennél fontosabb és sürgősebb, úgy hogy ezt most akkor még kivárjuk, és majd úgy 2033 körül folytatjuk...

Végre egy jó hír

„Végrehajtottuk az első emberi fejtültetést holttesten”- jelentette ki egy bizonyos Canavero egy bécsi sajtótájékoztatón. Ezentúl nem kell a sok időt és energiát igénybe vevő agymosással foglalkozni, sokkal egyszerűbb egy klinikai halott elvű elvtárs fejét átültetni egy haldokló ellenzéki, vagy más politikai elveket valló nyakára.

Máris egy fogas kérdésbe botlunk: ki fejét ki nyakára? És rá lehet-e vajon bízni a döntés felelősségét a műtőorvosra, annak politikai elkötelezettségére? Nem, ezt sehogy sem, hisz a mindenkori ellenzék szerint az egészségügy nyomorban van és lesz örökkön örökké, és akkor állandóan kormányellenes fejek kerülnek a még életre kelthető testekre. Vagy megtörténhet az is – ami Canavero urat igencsak elkeserítette –, hogy sikerült összehoznia egy kínai fogyatékos egy menthetetlenül beteg európaival, akik beleegyeztek a fejcserebe, de az utolsó pillanatban az európai meggondolta magát, mondván, hogy aki annyira hülye, hogy felajánlja a

Kulturpalota

fejét, azzal inkább nem cserél, és arra a kis időre, ami neki még hátra van, mégis „okosnak” marad.

És tényleg, ha már minden szervet át tudunk ültetni (azaz tudnak, mert én nem tudok), akkor miért nem választjuk a jóval olcsóbb és kockázatmentesebb megoldást: egy halott embert cseréljünk le egy erre felajánlkozó ép és egészséges – például hajléktalanra, és kész. Meghalt a király, éljen a király. Átveszi a nevét, családját, vagyonát (adósságait törlik), és semmi drága temetés, virágok, halotti tor, siratás, az élet megy tovább. Ez a megoldás viszont politikailag nehézkes, mert ha nem megfelelő beállítottságú az új/régi, akkor vissza az agyamosáshoz.

Megint elszaladt a fantáziám, miközben rádöbbsentem, hogy hasznos dolog írás közben gondolkodni is (ki hitte volna!) Ugyanis villámként hasított belém egy groteszk ötlet, mely megoldhatná a huszonegyedik század legsúlyosabb fenyegetését: nem hajléktalanra kell kicserélni a delikvenst (természetesen és kötelezően a családtagok beleegyezése vagy akár megkérdezése nélkül), hanem migránsra. Heuréka, Heuréka, és Hurrá hurrá meg hipp hipp. Nem kell nekünk kötelező betelepítési kvóta, hisz évente több tízezer ezer ember hal meg viszonylag kis országunkban, akiket azonnal pótolni lehetne, ezzel állandó maradna lakosságunk létszáma, továbbá semmi szomorúság, a halott hozzátartozói vidáman mennek oda, ahonnan a migráns jött, az övéi meg ide.

És integrálással sem lesz sok bajunk, hisz többnyire idős emberek hagyják el az árnyékvilágot, a beültetett migráns nyugdíjasként nem szorul munkára, kapja a nyugdíját annak, ki elment. Na persze a nyugdíjakat alaposan meg kell emelni, hiszen a maiért aligha hagyná ott bármelyikük is a németországi segélyét. Na de ezt a mindenkori ellenzék, kampányígéreteihez hűen, amúgy is megoldja, és kormányra kerülve a nyugdíj, egészségügy, tanügy, minden-minden tüstént mennyei magasságokba emelkedik (az ígéretekkel együtt.)

Na de vissza a fejtűtetéshez! Jómagam, hogy jó példát mutassak, felajánlom az enyémet. Igaz, kissé (na jó, nagyon) kopasz és idős, és most fáj is egy kicsit a fent összehordottak után, de sosem lehet tudni, hátha kell valakinek. (Érdeklődők kéretnek az Átalvetőnél jelentkezni.)

Kultúrpalota tükörterme

*

Adnexumként, de távolról sem mellékesen: Erdélyben már évtizedek óta bevezetésre került e módszer: ahogy kiürül egy székely vagy magyar ház, azonnal beköltözik oda egy román család. Amióta pedig Románia édes gyermeke lett az EU-nak, még egyszerűbb a képlet: felső korlát nélkül a Székelyföldre özönölhetnének a migránsok, ezzel egyszerre lehetne az EU-s és a saját elvárásoknak eleget tenni. Egyetlen kérdés vár még megválaszolásra: a 2020-as Somlyói Búcsún önkéntes vagy kötelező lesz-e az imaszőnyeg használata?

Hegeltől Mark Twain-ig

Hegeltől származik a gondolat, hogy a mennyiségi változások idővel minőségi változásokba mennek át. Igen kétségtelenül így van (ha Ő mondta/gondolta), ám néha megtörténik, hogy nem minőségi javulást, hanem romlást okoznak.

Vegyük csak a migránsügyet. Nem hiszem, hogy lenne valaki (Sorost leszámítva), aki abban bízna, hogy ha minél többet engednek be Európába, az egy jobb Európát szülné. Még választott hazámnak (pontosabban lakó- és élőteremnek), Svájcban is már nagyon elege van az új kultúrforradalomból. Egyre-másra jelennek meg az óriásplakátok: „Das Boot is voll” (a csónak tele van – a szerk.), mégis különböző riasztó külsejű alakok próbálnak bemászni a megtelt csónakba.

Persze ezek nem rasszista vagy náci/fajgyűlölő (uramnehagygyel) szövegek, mert ha figyelmesen és rendszeresen olvasod a világ legszavahihetőbb újságait (ezek kivétel nélkül a svájci sajtó termékei), akkor megvilágosodik, hogy ilyesmi csak Magyarországon fordul elő, ahol egy fasiszta diktátor ellenkezik a betelepítések ellen, szembemelve saját népének akaratával. Kissé érthetetlen (hogy engedhet meg ilyet egy diktátor?), hogy az EU parlamentben a magyar küldöttek jó része nem csak megszavazza az újabb és újabb kvótaterveket, de kidolgozásukban is részt vesz. De ha az újság így írja, akkor ez így is van, punctum.

Hogy a fent említett óriásplakát akkor mi? Hát a Magyarországon teljesen betiltott szólás- és sajtószabadság ellenpéldája. Na, gondolom, érthető. És nem is igazat közvetít, mert bent jártam a belváros több kilométer hosszú vásárlóutcájában, és becsszó, még legalább három sötét ember elfért volna ott, úgy hogy ne hülyítsenek engem azzal, hogy tele a csónak/hajó, engem csak az érdekel, hogy ha beengedik azt a hármat, kiknek itt Luzernben van még helye, azokat se elém, se mögém, se mellém ne állítsák, ha szabad kérem, mint teljes jogú választópolgár.

Aztán meg a magyar EU-s képviselőknek illene örvendezniük, hogy a magyar kormány nem hajlandó átvenni a román ötleteket, ahol ugyanis a napokban megszavazták, hogy az a román, aki a parlamentben vagy bármelyik európai intézményben a román érdekek ellen szól/szavaz, az hazaáruló, és elnyeri méltó büntetését. Igaz ugyan, hogy az illető személyek elsősorban Sógor Csaba, Winkler Gyula és Tőkés László lesznek, a törvény életbe léptetésének napján. A büntetés még nincs meghatározva, de az elsőkre elretentő példaként könyörtelenül kell lesújtson az igazság ökle. Aztán majd ha akad egy-egy, magát véletlenül elszóló

román is, hát azt azonnal visszahívják, és életfogytiglani polgármesterségre ítélik valamelyik székelv városkában.

Hogy valami tényleg okossal zárjak, hát idézem a számomra a Hegelnél is bölcsőbb Mark Twaint: A politikai pártok, amelyek azzal vádolják a hatalmon levőt, hogy felfalja a zsíros állásokat, olyanok, mint az egyszéri farkas: benézett az ajtón, látta, hogy a juhászok birkahúst esznek, és így szólt: - Na persze, addig rendben van, amíg ti eszitek, de próbálnám csak én, majd lenne nekem haddelhadd!

Csirkepaprikás

A pártoktól és ideológiáktól mentes újságíró leutazott vidékre: hadd lám, kik is döntötték el a választást. Találomra megállt egy kerítéssel körbevett udvar előtt. Beljebb nem mert menni, mert egy nagy kuvasz rohant a kapu felé örült csaholás/ugatással. Ezt azonnal be is jegyezte a noteszébe: - *Vidéken a kutya ugat, ellentétben a fővárosi civilizált kis ölebekkel...*

A nagy ricsajra kijött a házból egy asszony. - Csiba te, kuss-mars az óladba! Kit keres jó ember? - Hát én a vidékieket szeretném megismerni, a fővárosból jövök. - Na, akkor jó helyen jár kedves, mert mi vidékiek vagyunk, mióta az eszemet tudom. Jöjjön beljebb egy kis csirkepaprikásra, szívesen meghívom, mert mire elkészül, itt is az ebéd ideje. Elfogadja? - Köszönöm, nagyon szívesen. - Na, akkor szólok az uramnak, hogy vendég jött, s fogjon meg egy pár jércét hátul a tyúkudvarban.

Na, ezeket gyorsan be is kell jegyezni a noteszbe: (*Tehát "uram", semmi élettárs vagy párom. Szóval itt tart a vidék, na meg tyúkudvar, ahol összevissza szaladgálnak meg kaparnak a tyúkok, csirkék, nem úgy, mint a fővároshoz közeli farmokon, ahol rendszeren ketrecbe zárva, ellenőrizhetően, kulturáltan tartják őket...*)

Még megkérdezte, minek ide ez a szörnyű nagy kutya? - Hát teccik tudni, annyi gyanús és mindenféle színű meg nyelvű ember jár erre, jó, ha valaki vigyáz ránk. (Notesz: *Rasszizmus, migránsellenesség...*)

Ami itt következik, azt gyengébb idegzetűek ne is próbálják elolvasni. Kijött a házból egy férfi, a tornácon felkapta a gumicsizmákat, s kezében egy konyhakéssel hátrament a tyúkudvarba. Ott kegyetlen üldözés után elfogott egy csirkét, majd beszorította a combjai közé a rugdalódzó áldozatot, hátratörte a fejét, és reszelni kezdte a nyakát a konyhakéssel. A szerencsétlen élőlény verdesett a szárnyaival (ezt így kell, mert így kijön minden vére - mondta a hóhér), és miután átvágta/reszelte a nyakat, a vér spriccelt az odakészített pléhtányérra, majd fogott egy másik csirkét, és megismételte a horrort. (Notesz: *Ez egy pogány élőáldozat-felmutatás volt, az ebédhez a csirkét biztos már reggel kivette az asszony a hűtőből. És ezek mondják magukat kereszténynek?*)

Közben az asszony egy nagy lábosban vizet forralt, és a még ki sem hűlt testet belemártogatta a vízbe, hogy megfossa a tollaitól és a pihéktől. (Notesz: *Tessék kérem elképzelni a még érző lényt a fővő vízben, brrrrr*) Látni is rossz volt, és aztán a feldarabolás... Tiszta középkor, ahelyett, hogy bemennének a legközelebbi multihoz és megvennék külön a szárnyat, combot, mellet, meg amit akarnak. Nem, az

asszony nagy élvezettel vagdosta a közben már megdöglött állatot.

- Mi lesz a körítés? - Hát egy kis csipetke, azt úgy szereti az uram. (Már megint ez az „uram”). - És az miből készül? - Hát lisztből, mint mindenütt. Van egy kis földünk, aztán az uram ott búzát is termel, s mikor eljön az ideje, veszi a kaszát s bé a táblába, s levágja, majd.... (*Szóval azt sem veszik civilizált módon a Tesco-ban kilóra vagy ahogy akarják, hanem képesek bemenni abba a gyönyörűen hullámozó búzatengerbe - halld Petőfi/Kodály - és letarolni... Persze ezt csak a notesznek.*)

- És mondja, TV-t néznek? - Hát arra leltem nekünk nincs időnk, mi itt vidéken állandóan dolgozunk, s ha egy kicsi szabadidőnk kerül, hát felülünk a buszra vagy vonatra, és hála a mostani kormánynak, ingyen beutazzuk az országot. Aztán meg abból a pénzből, amit a mostani kormánytól kapunk rezsicsökkentésre Karácsonyra vagy más alkalmakra, hát elmegyünk Sárvárra vagy Hévízre egy kicsit fürdőzödni. Ha látná leltem, mi minden épült, szépült mindenfelé, hát az valami csodálatos, híreket meg hallunk Rozi nénitől a szomszédból úgy estefelé, ha kiülünk a lócára a kerítés elé, ő mindent tud a faluban történekről.

- S aztán választani voltak e? S kikre szavaztak? - Hát tudja leltem, az utóbbi időben annyian jártak erre, s mind arra biztattak, hogy szavazzunk a változásra, s mi nem vagyunk tanult emberek, hát hallgattunk rájuk, s az utóbbi nyolc évben annyi jó változás ért minket, hogy azokra szavaztunk, akik ennyi jót változtattak.

- És gyerekeik vannak e? - Hogyne kedves, négy is, két lány és két fiú. - Más nincs csak fiú és lány? - Hát itt vidéken csak ezek születnek, hallottuk Rozi nénitől, hogy odafele Pesten egy csomó más minden is van, de bevallom, mi itt olyan messzire vagyunk a várostól, hogy csak úgy maradi-an fiukat vagy lányokat szülnék az anyák. (Notesz: *teljes sötétség és mély nyomor, semmi lembqrtsw.*)

- Na és a gyermekek hol vannak? - Hát a nagyobbik fiam Szegeden, s hamarosan orvosként tér vissza, mert kiszámította, hogy mire ő végez, addigra nyugdíjba megy a mostani doktor bácsi, s így átveszi a rendelőt, különben is szegőrlvégről rokon is a mai. A második, a lányunk tanárnő lesz, és neki is szerencséje van, akár a húgának, aki óvónőnek készül, mert mindkét helyen üresednek az állások, az iskolából férjhez megy egy tanárnő s elköltözik, és most épül az új óvoda, s kell a szakember. Csak a legkisebb fiunkkal vagyunk gondba, az nem akar dolgozni, ő Debrecenbe van egyetemen, s ha elvégzi, újságíró vagy képviselő akar lenni. Nagy is a szégyene a családnak, de hát mindig is mondtam, hogy ne bújja állandóan azt a hülye - ki sem merem, mondani - valami faszbukot, mert onnan ragadt rá, pedig ha elmenne a mérnökire, amire az apja biztatja, mire elvégzi, átvehetné a sógor kovácsmühelyét s közepes vállalatá alakíthatná, a család és a falu büszkeségére. (Notesz: *Ezt az elburjázott korrupciót, családi maffiabirodalmat!*)

Közben elkészült a paprikás és ami a noteszbe nem került: soha ilyen finomat még keserű szájjá ellenére sem evett az oknyomozó.

A vidék menthetetlen - írta másnap az ellenzéki lapban -, és az a tudatlanság/vakság, amiben a mostani kormány tartja őket, 2022 re sem ígér semmi jót.

Kocsis István világa IV.

A mai magyar és a mai európai történetírás válsága

(Részletek a Bevezetésből és a zárszóból)

Közhelynek számít, hogy a megbékélés kulcsa az igazmondás. De nemzetközi tanácskozásokon nem lehet hivatkozni az igazmondás hivatalosnak, mérvadónak minősített tárházaira: a hatalmas (tíz-húszkötetes vagy még terjedelmesebb) összegező történelmi művekre.

Nem lehet és nem is illik. Mert senki sem hiszi, hogy ezek hitelesek.

A megbékélés kulcsa az igazmondás –ismételgetem, és felnevetek. Mert humoros történet jut eszembe.

Nevetek a történeten, pedig jó szándékúnak, sőt hasznosnak is nevezhetném azt, amin derülök. Min pontosan? Időnként összegyűlnek a magyar, a román, a szlovák és a szerb történészek, és arról tanácskoznak, miképpen lehetne olyan történelemkönyvet írni, amely a megbékélést és nem a gyűlöletszítást szolgálja, de a gyönyörű bevezetés után mindig arról kezdenek beszélni, hogy melyek azok a hazugságok, amelyeket mindenkinek el lehet, illetve el kell fogadni.

Miért nem lehet elhatározni egy ilyen jó szándékú tanácskozáson, hogy írjunk *igazmondó történelemkönyveket*?

Nem lehet egyelőre elhatározni. Nem lehet, mert megakadályozza a a rejtélyes trianoni pszichózis. Bemutatjuk majd ezt a pszichózist könyvünk VII. fejezetében, hiszen összefüggésben van a történetírás válságával.

De az is összefüggésben van a történetírás válságával, hogy a mai keresztény nemzetek képtelenek érdemi választ adni a legrettenetesebb kihívásra.

Nem volt még ennél nagyobb veszedelem. Ma már nemcsak magyarok beszélnek a magyar nemzethalál rémképéről, és nemcsak németek beszélnek a német nemzethalál elkerülhetetlenségéről, hanem franciák és a francia nemzethalál, angolok is az angol nemzethalál fenyegető réméről. Fogynak, öregszenek az európai nemzetek, és lelkiismeretes gondolkozóink már sejtik, hogy érdemi választ csak akkor tudnak adni a legrettenetesebb kihívásra, *ha képesekké válnak megbecsülni régi éltető hagyományait.*

De hogyan válhatnak képessé erre, ha történelemkönyveikben hamis történelem szerepel az igaz helyett?

Bizony soha nagyobb szükség nem volt a valódi, az igazmondást feltétel nélkül vállaló történelemtudomány segítségére, de a hivatalos, azaz mérvadó, azaz támogatott történetírás hitelessé válását szigorú elvárások, tilalmak, köztelező előítéletek és tabuk teszik lehetetlenné...

*

Mi a legdöbbenetesebb felismerés azok közül, amelyeket elég könnyen felismerhet a párizsi békekonferencia tanulmányozója?

Wilson eszméi, tervezetei, köztük 14 pontja valóban megteremthették volna a tartós béke feltételeit, az európai harmonikus együttműködés megszületésének feltételeit, Európa biztonságos jövődjének feltételeit, de a képtelen békediktátumok képtelen elfogadtatásával (amelyben a hazugságot

csak a cinizmus múlja felül) az Önpusztítás Európája születik meg... Igen, Európa további sorsát valójában nem az határozza meg, ami a fegyverszüneti egyezmények megkötése előtt történik, hanem ami utána! Az határozza meg, hogy Wilson a békekonferencián szembefordul eszméivel, megtagadja nyilatkozatait, tervezeteit. Mindaz, ami az európai politika végzetes meghasonlását eredményezi, ami a fasizmusnak, illetve a nácizmusnak, valamint a kommunizmusnak uralkodó ideológiává válását lehetővé teszi, ami a II. világháborút, majd a hidegháborút elkerülhetetlenné teszi, mindaz, aminek következtében ma az európai nemzetek nemcsak a harmonikus együttműködésre, de az önvédelemre is képtelenek (így a nemzethalál fenyegetésével sem képesek méltóképpen szembenézni), mindezek bizony annak a következményei, hogy *Wilson annak idején megtagadta korábbi önmagát, korábbi eszméit.*

Mindezekon kívül még a következőket is vegyük figyelembe:

– Az első világháború és a párizsi békekonferencia legfélelmetesebb rejtélye, hogy a kulisszák mögül éppen azok diktálták a béke feltételeit, akik előkészítették a háborút.

– A békekonferencia megnyitásakor mintha már el is döntetett volna, hogy a legfőbb cél a Hagyományos Európa felszámolása – ennek útját kövezik ki a Hazugság és a Cinizmus kultusza megteremtésével.

De e félelmetes következtetéseket csak azért mertük ismételtelen levonni könyvünk befejező fejezetében, mert megvilágosítják a megoldás útját. Hiszen mindössze két feltétel teljesítése szükséges ahhoz, hogy a Hazugság és a Cinizmus kultuszát felváltsa az Igazság és a Harmonikus Együttműködés kultusza, s hogy az európai nemzetek méltó választ tudjanak adni a nagy kihívásra (azaz méltóképpen szembe tudjanak nézni a nemzethalál rémével):

- a. Tiszteletben kell tartani az egyenlő esélyek elvét. Megismételjük: az egyenlő esélyek elve, ha hagyják érvényesülni, csodákra is képes: a gyűlöletet szeretetté tudja változtatni, miképpen az egyenlőtlen esélyek elve, ha érvényesül, gyűlöletté változtatja a szeretetet.
- b. Vállalni kell minden igazság, a teljes igazság kimondását. Azaz meg kell teremteni a hiteles történelemtudományt.

A Kárpát-medencében gondolkodva:

Az egyenlő esélyek elve – melyből kinőhet a szeretet virága – miképpen érvényesülhetne az igazmondás vállalása nélkül? A gyűlölködés szelleme a Kárpát-medencében, illetve az egész Trianon meghatározta közép-európai térségben is csak addig uralkodhat, míg az itt élő nemzetek – magyarok, románok, szerbek, szlovákok és a többiek – nem ismerik meg, illetve nem fogadják el múltjuk és jelenük minden igazságát.

De ha elfogadják, megszületik a Kárpát-medencében is a hiteles történelemtudomány, és ha ezzel egyidejűleg hagyják érvényesülni az egyenlő esélyek elvét is, akkor legyőzhetővé válik még a legyőzhetetlennek tűnő trianoni pszichózis is.

Szekeres-Lukács Sándor

Néhány gondolat az első magyar szakácskönyvről

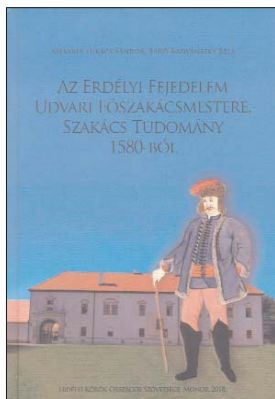
Örömmel tudom tájékoztatni az Erdélyi Körök Országos Szövetségének (EKOSZ) tagjait és a régi magyar kulturális értékek iránt érdeklődőket, hogy a méltánytalanul elfeledett **Szakács Tudomány 1580-ból**, melyet az erdélyi fejedelem-ség főszakácsa írt egykor, s mely kéziratot báró Radvánszky Béla 1892-ben legépelte és 1893-ban kiadta, 125 év után ismételten meg fog jelenni.

Az EKOSZ elnöke (e sorok írója) több év munkájával átírta, a mai helyesírást nehezítő 19. századi szöveget kijavította, előszót és szövegmagyarázatot írt hozzá, hogy ismételten ki lehessen adni ezt a rendkívüli fontosságú magyar kulturális örökséget képviselő remeket. A magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásának köszönhetően fog megjelenni ez a nagy kulturális értéket képviselő könyv, azzal a feltett szándékkal, hogy jusson el a Kárpát-medence minden magyar középiskolájára és főiskolájára könyvtárába. A Bethlen Gábor Alapkezelőhöz három nyomda árajánlatát nyújtottuk be, melyek közül a nyertes a budapesti Underground Kiadó lett.

Az első magyar szakácskönyvet, melyet kézzel írtak és korunkra is fennmaradt, tudomásom szerint eddig egyedül báró Radvánszky Béla (1849-1906) dolgozta fel és jelentette meg 1893-ban a *Házi történelmi emlékeink* sorozatban.¹ Sajnálatos módon a Szakács Tudomány írójának neve a kéziratok könyvből lemaradt, hiszen ennek első két oldalából alig maradt meg valami. Annyit azonban lehet tudni, hogy maga a főszakács nem egy közönséges ember volt, mert a főzés tudománya mellett – magából a Szakács Tudományból megállapítható –, művelt, több nyelven beszélő magyar ember volt. A főszakács a magyar nyelv mellett ismerte a német, a cseh és a lengyel nyelveket, de ezek mellett a kor színvonalának megfelelően ismerte a latint is, hiszen az általa írt előszót ezzel a mondattal fejezi be: „Finis prae-fationis”, vagyis vége a bevezetésnek, magát a szakácskönyvet pedig e szavakkal: „Laus et gloria Deus” vagyis Dicséret és dicsőség Istennek.

Radvánszky Béla jóvoltából Régi magyar szakácskönyvek címmel megjelent néhány magyar és cseh recept is a XV. század végéről, de ami kulturális örökségünk szempontjából még sokkal fontosabb, megismerhetjük az Erdélyi Fejedelemség főszakácsának gyönyörű magyarsággal megírt művét. Radvánszky Régi magyar szakácskönyvek kötetében a már említett Szakács Tudomány mellett Wecker Jakab János orvos beteg embereknek szánt műve és egy 1603-ból megmaradt étlap is szerepel, de mi a továbbiakban *Az erdélyi fejedelem udvari szakácskönyve a XVI. századból* című alatti művet fogjuk röviden ismertetni és néhány gondolatot megfogalmazni a magyarság szakácművészetével és általában az értékeivel kapcsolatosan.

A fejedelmi főszakács valamikor a XVI. század közepén tanulta ki a szakácmesterséget, iskolázott, több nyelven beszélő erdélyi magyar ember volt, aki Európa sok országában megfordult, de büszke volt magyarságára, hiszen tudatában volt annak, hogy a magyar konyhaművészet oly magas fokon állt akkor, hogy sok idegen nép fia tanulmányozta. Az erdélyi fejedelmi főszakács Radvánszky által 1893-ban megjelentetett

könyvét az elmúlt 125 év alatt ismételten nem adták ki, ami miatt csak néhány könyvtárban² olvasható. Az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárának és a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának és Tudásközpontjának³ digitális feldolgozásából is megismerhetjük a méltánytalanul elfelejtett első magyar nyelvű szakácskönyvet, de a papíralapú könyvformát véleményem szerint nem pótolja semmi. A kézzel írt szakácskönyv a Magyar Nemzeti Múzeumban volt, azt megelőzően pedig Fáy Ferenc könyvtárában, de ez sem volt eredeti példány, hanem másolat. A másik példány Galgóczy István könyvtárában volt, s e két

példányt összehasonlítva, összevetve másolta le és írta le írógéppel a művet Radvánszky Béla. Az igaz, hogy a Historiaantik Könyvesház keretében a Polihistor Kft. reprint kiadásban 2012-től megjelenteti a Szakács Tudományt is, de ehhez csak akkor jutnak hozzá az olvasók, ha véletlenül fellelik az interneten az említett könyvesház honlapját, s ezt követően néhány nap múlva a megrendelt példányt kézbe tudják venni.

Radvánszky alaposan körbejárta a kérdést, és a könyv előszavában elég részletesen boncolgatta, hogy melyik magyar király és erdélyi fejedelem idején keletkezhetett a mű. Szerinte a könyv írója Szapolyai János Zsigmond választott magyar király, illetve Báthory István, Báthory Kristóf és Báthory Zsigmond fejedelmek idejében is szolgálhatott szakácsként a fejedelmi udvarban. Véleményem szerint az erdélyi fejedelmi főszakács fiatalkorában minden bizonnyal szolgálhatott már II. János vagy ismertebb nevén Szapolyai János Zsigmond magyar király és első erdélyi fejedelem idején. Az utolsó magyar nemzetiségű magyar királyt sajnálatos módon még a történészek jelentős része is csak erdélyi fejedelmként emlegeti, pedig egyszerűen elegendő volna elolvasniuk, azt, hogy a magyar királyt életében vagy épp halálát követően milyen címmel illették, hiszen számtalan korabeli dokumentum maradt fenn magyar nyelven is, tehát a latin nyelv tudásának hiánya sem befolyásolhatja a történészeket.

Ezért idézem az 1571. március 14-én elhunyt magyar király mellére elhelyezett, arannyal bevont ezüsttábla szövegét, melyet a temetéskor helyeztek el a gyulafehérvári székesegyház szarkofágjába. Ezt olvasva hátha legalább a magyar történészek előtt világos lesz, hogy ki volt Szapolyai János Zsigmond: „*Felső Mária Második János Fejedeleme, Magyarország, Dalmácia, Horvátország stb., a néhai őfelsége, János király, a lengyel Zsigmond király és Bona királyné leányától származó Izabella királyné fia, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmácia és Horvátország stb. választott királya, isteni sugallatból felékesítve a nyelvek adományával, az élet tisztaságával, a lelkierővel, hadi szerencsével, hadicsellessel és az összes hősi erénnyel, a harc és az igazi kegyesség kedvelője, korának XXXI. évében, március XIV. napján hajnal előtt három órakor az övének legnagyobb veszteségére és gyászára, miután sokáig küszködött kólíka-fájdalmakban és epileptikus betegségekben, a kíméletlen halál elragadta őt, akiben a magyar nemzetség királyi magva, jaj, teljesen megszakadt, és fejünk koronája valóban lehullott, a hatalom pedig a külső nemzetekhez sodródott. Krisztus születésének MDLXXI. évében.*”⁴ Szerencsére Bethlen

Farkas Erdély Történetéről írt munkájában e feliratot megörökítette, ugyanis az erdélyi fejedelemség székhelyét, Gyulafehérvárt feldúló martalócok, akik feltörték a gyulafehérvári székesegyház szarkofágjait, ezt az ezüst táblát is elrabolták 1599. november 1-én. Ebből is tudható, hogy II. János magyar király, a halálát megelőzően néhány hónappal a Habsburgok ígéretései miatt lemondott a magyar királyi címről és erdélyi fejedelemként fejezte be az életét, de 1570 előtt a magyar jog szerint választott magyar király volt.

A Kriterion Könyvkiadó, épp a legdurvább magyarellenes Ceausescu diktatúra idején, 1983-ban jelentette meg Bornemissza Anna szakácskönyve című kiadványt. E művet valójában Bornemissza Anna fejedelemasszonynak ajánlva Keszei János írta és jelentette meg 1680-ban. Keszei János gyakorlatilag német nyelvű recepteket fordított le magyar nyelvre, és csak néhány erdélyi magyar recept szerepel művében. Az említett szakácskönyv egy 1604-es német szakácskönyv fordítása, melyet kéziratban, egyetlen példányban Bornemissza Anna fejedelemasszonynak készített Keszei János.⁵

Az Erdélyi Fejedelemség főszakácsának 1580-ban írt műve azonban nem német nyelvű receptek magyarra való fordítása, hanem igazi magyar receptes könyv. Maga a mű cáfolja azt az alaptalan állítást, hogy a magyarságnak ne lettek volna saját receptjei és minden receptet az idegen népek fiai állítottak volna össze.

Bizonyára más magyar nyelvű szakácskönyvek is léteztek korábban, de a történelem viharában rengeteg könyvünk, írásos dokumentumunk megsemmisült. Tudjuk, hogy Hunyadi Mátyás főszakácsa a Nagyszakácsból származó Veres György volt, de a főszakács mellett a személyzet is magyar emberekből állt. Miért is ne születhettek volna értékes művek Mátyás király udvarában, hiszen Magyarország abban az időben az európai államok között nagyhatalomnak számított, melynek könyvtára a vatikáni könyvtár után a második legnagyobb volt Európában. Radvánszky írja a könyv előszavában, hogy Bercsényi Miklós ungvári várának elfoglalásakor a Habsburgok emberei 1701-ben leltárt vettek fel, és ebben kilenc szakácskönyv is szerepelt. A szakácskönyvek közül kettő kézzel volt írva, míg hét könyv nyomtatott formában létezett, mára azonban egy darab sem maradt fenn ezekből a könyvekből, tehát nem csak a török, hanem a Habsburg hatalom is tudatosan pusztította a magyar értékeket. A magyar konyha, a sajátos magyar szakácstudomány nagy királyaink idején is méltó helyet foglalhatott el, de a mohácsi csatát követő hosszú évek sorozatos pusztításai nyomán az aranyánál is értékesebb könyveink eltűntek.

Radvánszky hangsúlyozza a könyvhöz írt előszavában, hogy ami a magyar szakácsművészetből fennmaradt, az tulajdonképpen Erdélyből került elő. A magyar konyha azonban már a XV. században világhíres volt, az európai uralkodók udvartartása már az 1400-as években igyekezett tanulni a magyaroktól. Maga az író-főszakács olyan erdélyi magyar ember volt, aki különbséget tett még a magyarországi magyarok és az erdélyi magyarok, illetve a székely-magyarok között is (székely-atyánkfiait külön hangsúlyozta). Mindez magából a szakácskönyv szövegéből tűnik ki, amikor számos alkalommal hangsúlyozza, hogy a magyar szakácsok milyen módon főznek.

Az erdélyi fejedelmi főszakács 689 ételleírást ad meg. Az ételek, receptek ismertetését a tehénhússal, vagy, ahogy ma mondják, a marhahússal, szarvasmarha hússal kezdi. A szarvasmarha a magyarságnál igen előkelő helyen szerepelt, hiszen több száz ezer szürke szarvasmarhát tartottak az országban, melynek egy

részét nyugaton értékesítették. A nemesi státusú székelyek a magyar király koronázásakor vagy fia születésekor portánként egy ökörrrel adóztak. A közhiedelemmel ellentétben a szürke szarvasmarha nem csak a magyar alföldön, hanem a teljes Kárpát-medencében és még a XIX. században is elterjedt hasznos házállat volt. E sorok írójának apai nagyapja, Lukács József arról mesélt, hogy gyerekkorában az ő nagyapjának olyan nagy szarvú ökrei voltak, hogy azok csak nagyon nehezen tudtak bemenni az istállóba, mégpedig csak oly módon, hogy elfordították szarvaikat és egész fejüket. E sorok írója említett nagyapjának elbeszélését mesének tartotta akkor, s csak jóval később látott szürke szarvasmarhákat.⁶

A Szakács Tudomány kivitelezésének ötlete ugyan e sorok írójától származott, de nem utolsósorban e lap oldalain is megköszöni az Underground Kiadó szerkesztőjének, Rudolf Elisabethnek hasznos segítségét a könyv borítójának kivitelezésében, továbbá a könyv tartalmának megszerkesztésében, de nem feledkezhet meg kedves feleségéről sem, Szekeresné Hompoth Olgáról, aki a könyv szövegének legépelésekor, illetve a szöveg diktálásakor, összevetésekor sokat segített, és ő rajzolta meg a hátsó borító magyar népi díszítőmotívumait, illetve a 199. oldalon látható rákot. A könyvborító első oldalát Szekeres Szabolcs Sándor készítette el, hiszen az ő kompozíciójában látható a gyulafehérvári Erdélyi Fejedelemség Palotája – jelenleg az Erdélyi Római Katolikus Egyház Palotája –, előtte egy XVII. századi magyar nemes alakjával. A Grazi Egyetemi Könyvtár II. 467. szám alatt egy kéziratot őriztek, benne vízfestékkel készített XVII.-XVIII. századi erdélyi viseletek ábráival. Ezt a könyvet Thim József orvos fedezte fel és ismertette 1885-ben a Magyar Könyvszemlében. Az említett anyagot a kolozsvári egyetem digitalizálta, és ennek jóvoltából került fel a világhálóra. Az erdélyi viseleteket ábrázoló kéziratban a 17-es számú festményen egy erdélyi magyar nemes látható. Akár ilyen kinézetű is lett az ismeretlen erdélyi fejedelmi főszakács.

A Szakács Tudományt olvasgatva a XXI. századi magyar embernek feltűnhet, hogy több mint 400 év után is az ízes magyarsággal megírt könyv szövegét minden különösebb nehézség nélkül el tudja olvasni a mai magyar ember. Ebből is látszik, hogy a magyar nyelv már abban az időben egy kikristályosodott, hatalmas szókinccsel rendelkező, az árnyalatokat is kifejezni tudó nyelv volt. Ez annál inkább figyelemre méltó, ha meggondoljuk, hogy pl. a mai angol olvasó értelmező szótár nélkül Shakespeare műveit eredeti formájában nem tudja elolvasni, nem érti, pedig ezek nagyjából azonos korban íródtak.

Arra biztatom a Kárpát-medencében tanuló magyar középiskolásokat és főiskolásokat, hogy olvassák el minél többen az erdélyi fejedelemség főszakácsának Szakács Tudományát, mert e nagy értékű könyvet olvasgatva tudatosulhat bennük, hogy a magyar nemzet fiai mily sok értéket adtak az emberiségnek.

Jegyzetek:

- 1.) Bátor Radvánszky Béla: *Régi magyar szakácskönyvek*, Budapest: Athenaeum R. Társ. bizománya, 1893.
- 2.) <http://mek.oszk.hu/08800/08864/08864.pdf>
- 3.) <http://digitalia.lib.pt.ehu/?p=2184#toc>
- 4.) Bethlen Farkas: *Erdély története II. – A váradi békekötéstől János Zsigmond haláig (1538–1571) II.-V. könyv*, Fordította: Bodor András, Enciklopédia Kiadó, Budapest, Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 332. old.
- 5.) Keszei János: *Bornemissza Anna szakácskönyve*, Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1983.
- 6.) Szekeres Lukács Sándor: *Székely Mózes Erdély székely fejedelme*, Székelyudvarhely, 2007., 186. old.

Az Ellenpontokról

*Tóth Károly Antal tollából az évek során számtalanszor közöltünk ismertetőket, írásokat. Az alább ismertett könyv minden eddigig meghaladó részletességgel taglalja a legsötétebb elnyomás időszakában revelációt jelentő szamizdat tevékenység háttérét, részleteit, utóéletét. Csupán a legizgalmasabb, „legütősebb” kijelentések, mondatok idézése hosszú oldalakat tenne ki. **

Tóth Károly Antal – Tóth Ilona

Egy szamizdat az életünkben Az ellenpontok

Ez a könyv arról szól, hogy miképpen jött létre magyar nyelven Nagyváradon, vagyis a mai Románia nyugati határszélén az ország egyetlen földalatti folyóirata – orosz eredetű megnevezéssel: szamizdatja –, hogyan működött annak szerkesztősége, a lap milyen technikával készült, ily módon jutott nyomára és leplezte le a román titkosszolgálat, valamint és nem utolsósorban – miként befolyásolta mindez egész családunk életét.

Mindaz, ami a szamizdat készítése és leleplezése idején velünk történt, és amit közben megéltünk, Tóth Ilonával és a velem készült interjúkból, valamint az e témában született önálló írásainkból ismerhető meg. Mindeközben néhány társunk egyéniségéről is gazdagodhatnak az olvasó ismeretei. **

A kötet igen fontos írása a magnófelvétel alapján – a teljes hitelesség érdekében – szó szerint lejegyzett budapesti beszélgetés az Ellenpontokról (1986), amelyben nem sokkal az események után négyen (vagyis a szamizdatunk szerkesztőségének tagjai) igyekeztek visszapergetni az eseményeket. Ennek a jelentősége akkor világlik ki jobban, ha az ottani megállapításokat egybevetjük azokkal a szóbeszédekkel és téves kijelentésekkel, amelyek mindmáig szinte meghamisítani törekednek az Ellenpontokkal kapcsolatos valós eseményeket.

Kriterion Könyvkiadó Kolozsvár 2017

* Álljon itt egy szinte taláalomra kiválasztott részlet. Tóth-Károly Antal és családja 1984-es, Magyarországra történt áttelepülését követően került sor egy találkozóra Knopp Andrással, az MSZMP KB egyik osztályának vezetőjével. Ez alkalomból T-K. A. felvetette, hogy „*az erdélyi magyarok, különösen az értelmiség, hiányolják, hogy a magyar állam nem tesz többet azért, hogy a megmaradásukat szolgáló nemzetiségi jogok valóban érvényesüljenek.*” Az időközben a megbeszélésre belépett Aczél György erre Balogh Edgárt idézte: „*Ne löjetez arra a repülőgépre, amelyen kétféle millió túsztok található.*” T-K. A. válasza: „*...azt a repülőt valahogy a valóság talajára kellene kényszeríteni.*”

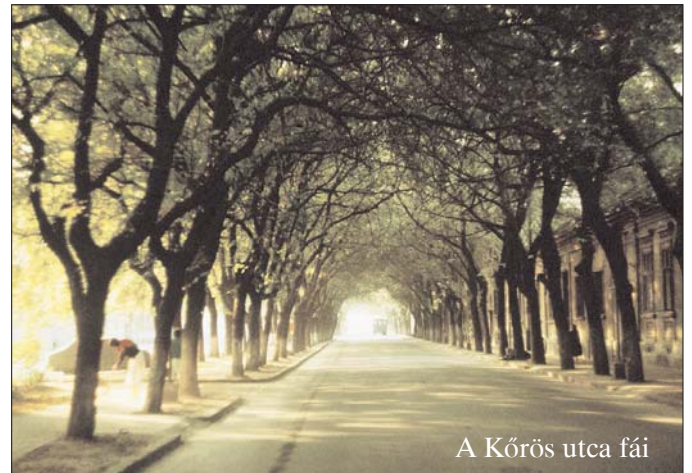
** Feltételezhetően elsősorban Ara-Kovács Attilára, a DK mai oszlopos tagjára utal. A szerk

A legváradiabb váradi

A régi Várad arcai Dr. Kiss András fotográfiáin

Dr. Kiss András kardiológus, bár bő negyedszázada elhagyta már Nagyváradot, annak előtte kétszer annyi időt élt itt, közöttünk, s azóta makacsul hazajáró lélekként tér vissza szeretett városába. Nem csak fizikálisan, hanem szellemileg is, amit eddig kétkötetnyi emlékirat bizonyít a legbeszédesebben. Mostani hazatérése viszont vizuális jellegű, kiderült ugyanis, hogy emlékeit fotográfiákban is megörökítette. Több száz felvételt őriz váradi éveiből, váradi éveiről. S ezekből a minap válogatott össze egy tárlatra valót, és mutatta be az Euro Foto Art galériában.

Érdeklődők népes közössége köszöntötte a születésnapját ünneplő, 80 esztendősen korában fotóművészként „debütáló” doktort.

A Kőrös utca fái

Kiss András felvételeinek fő vonulatát az utcaképek alkotják. A város emblematikus épületei mellett olyan utcarészletek, melyek már részben vagy teljesen eltűntek, vagy megőrizték patinás varázsukat. „Ez a fal gyerekkorom óta így nézett ki”- olvasható az egyik kép aláírásán, melynek háttérét az újjvárosi kéttornyú református templom képezi. A Mocos ház remek, szürkébe hajló pasztell-színeivel kelt feltűnést; az épületek kontúrjeinek vertikálitását a szemközti Kőrös-parton a bokorsor és a hosszan elnyúló korlát vízszintes vonalai ellensúlyozzák.

Legalább ennyire izgalmasak a fekete-fehér fotók is, az ódon külvárosi negyedek volt-nincs hangulatának megőrzői...

Kiss doktor fotógyűjteményének másik, legalább ugyanannyira fontos, kultúrtörténeti vonulatát a portrék képezik. Megannyi barát, színész, képzőművész, író arcását és belső értékeit egyaránt megjelenítő, a lélek mélyéig, a szellem magasáig beható felvételek ezek, melyet elkészítjük és az általa megragadottak együttrezgésének ékes bizonyítékai.

(Megjelent a Várad folyóirat internetes oldalán Szilágyi Aladár tollából, 2018 márciusában.)

Románia, a százéves „sikersztori”

**Megjelent magyarul
Lucian Boia egyesülről szóló könyve**

Romániának szerencséje volt, hogy létrejött, és „sikersztori”, hogy megmaradt – állapítja meg új könyvében Lucian Boia. A mítoszromboló történész egyesülről írt munkáját a Koinónia Kiadó jelentette meg magyar nyelven. A történelmi szükségszerűség helyett a szerencsén múlott Románia és Erdély száz évvel ezelőtti egyesülése, Romániának pedig sikerült kihasználni a szerencsés csillagállást – mutat rá legújabb könyvében Lucian Boia. A mítoszromboló román történész Az 1918-as nagy egyesülés – nemzetek, határok, kisebbségek (In jurul Marii Uniri de la 1918) című könyvének a Koinónia Kiadónál megjelent magyar fordítását április 4-én mutatták be a kolozsvári Koffer könyvesboltban.

Erdélynek nemcsak egy történelme van, hanem legalább kettő – hívta fel a hallgatóság figyelmét a történész megállapítására Fosztó László szociálintropológus, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatója, aki Rostás-Péter Istvánt, a könyv fordítóját faggatta Boia új művének hozadékáról. Úgy vélte, bár a tényanyagban nincs sok újdonság, a könyvet amiatt „jó kaland” olvasni, mivel a kritikai felkészültségű történész a száz évvel ezelőtti események körülményeit, viszonyrendszerét világítja meg. Másoktól eltérően elutasítja azokat a narratívákat, melyek történelmi szükségszerűségről beszélnek, és leírja, milyen más lehetséges megoldások, ötletek léteztek az Osztrák–Magyar Monarchia helyzetének rendezésére...

Szerencséje volt Romániának, hogy létrejöhetett, állapítja meg könyvében Boia, hiszen még 1916-ban, a háború közepén sem remélhette senki ezt a végkifejletet...Az, hogy Románia száz évig fennmaradt, „sikersztori”, mutat rá, ellenpéldaként a vele egy időben létrejött Csehszlovákia és Jugoszlávia felbomlását említve. Ám óva int attól, hogy az egyesülés centenáriuma kimerüljön a szólamokban, és kontra-reaktív, szakmaiatlannak tartja, hogy egyes történészek „rálicitálnak” az egységtudatra, Burebista vagy Mihai Viteazul idejéből eredeztetve azt. A határokról szólva Boia más lehetséges megoldásokat is felvázol, és nem hallgatja el a kényes helyzeteket sem, elismerve: az I. világháború legnagyobb vesztese Magyarország volt. A bukaresti politikusoknak választaniuk kellett, hogy Besszarábiát vagy Erdélyt kérik az antant-hatalmak oldalán történő hadba lépés fejében, és egyáltalán nem volt egyértelmű, hogy a román politikai elit Erdély mellett dönt – hívta fel a figyelmet Rostás-Péter István. Az 1812 óta orosz fennhatóság alá tartozó Besszarábiában élő románok helyzete ugyanis veszélyeztetettebb volt, mint az erdélyieké, mutat rá történész, mintegy furcsállva, hogy Bukarest mégis Erdély mellett döntött.

Erdélynek két történelme van, zárja könyvét Boia, és ezek olykor ellentmondanak egymásnak, de ki is egészíthetik egymást... A Bukaresti Tudományegyetemen tanító, de semmilyen intézményes szerepet nem vállaló Lucian Boia hatására Romániában kezd kialakulni egy olyan történész-réteg, mely kétségbe vonja a román történetírás berögződött mitikus elemeit, képes a paradigmaváltásra. Igaz, egyelőre még azok a történészek a meghatározók, akik a mítoszok révén építettek karriert maguknak, de idővel egy szintre kerülhet a kettő. Fosztó László ellenben úgy látja, hogy amíg a román történelemkönyvek a történelmi mítoszokról szólnak, nincs esély arra, hogy a Boia által képviselt történelemszemlélet győzzön.

(kronika.ro/erdelyi-hírek)

Nagy Endre

Így éltem és ezt láttam

A szibériai hadifogoly és erdélyi iskolaalapító életútja

A kiadótárs, Nagy Margit fülszövegéből: Nagy Endre (1883–1969) Erdély egyik legkiválóbb gazdasági szakembere, az erdélyi magyar szakoktatás jeles építője, szakiskolák alapítója, szervezője, gazdasági szaklapok munkatársa, szerkesztője élettörténetének leírásával ajándékozta meg családját, és ezáltal az olvasót.

Részletek Bellághné Nagy Rózsa bevezetőjéből:

Nagy Endre „Így éltem és ezt láttam” című műve a magyar önéletrajz- és emlékiratirodalom hagyományait követi, amikor is az író a

múltjáról beszél, emlékezik... Az önéletrajz, az emlékirat idős emberek műfaja. Nagy Endre 74 éves korában, túl élete legfontosabb szakaszain fogott hozzá műve megírásához, és 1953-ig folyamatosan írta... Nála nincs vádaskodás, de van vitatkozás, felháborodás és megdöbbenés. Ugyanakkor elfogadás, megbékélés, belenyugvás is árad soraiból, amelyhez mély hite, humora és jósága segítettek és vezették... Egy könyv sorsa a megírás első pillanataival kezdődik, és fordulóponthoz érkezik, amikor túljutva a kiadás nehézségein – találkozik az olvasóval. Közel 60 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy ez a találkozás most létrejöjjön a kiadók jóvoltából...

Ha egy író önéletrajzával arra törekszik, hogy művét dokumentumnak, megbízható adatok tárházának tartsák, akkor ez Nagy Endrének sikerült. Könyve nemcsak történelmi, művelődéstörténeti, gazdaságtörténeti, iskolatörténeti anyaga miatt figyelemre méltó olvasmány, hanem a kor és a szokások, az események és az emberek szemléletes leírása, megelevenítése miatt is. Sokat tanulunk tőle ma is az emberről, a hitről, a tisztességről, a hűség-ről, a hazaszeretetről.

A kötetet kiadta Nagy Margit és Nagy László, Újvidék

In memoriam Dr. Andrásófszky Barna

(1924. április 25.–2018. február 20.)

Vezérünk, örök példaképünk megtért Teremtőjéhez! Számunkra pedig itt maradt a kérdés, ki fogja folytatni az Ő küldetését? Ki fogja állhatatosan tovább követelni, hogy legyen végre igazi egészségtanoktatás Magyarországon? A bajt más is látja, sőt mindenki kénytelen látni, hogy mi magyarok, más európai népekkel együtt rohamosan fogyunk, hogy testileg-lelkileg megbetegedtünk, hogy az eltartóinkat, az élővilágot, az élő erdőségeket pusztítjuk, hogy mindent elszennyeztünk és közben gyűlölködünk egymás ellen. A gyógyítást, a reményt adó gyógymódot azonban teljes meggyőződöttséggel csak Dr. Andrásófszky Barna követelte! Mindenütt hangoztatta, minden fórumon harcolt, hogy határozott politikai döntéssel induljon el végre Magyarországon az igazi, hatékony egészségtanoktatási program az óvodától az egyetemig! Sokszor idézte Fodor József 1882-ben az európai kontinensen elsőként bevezette az egészségtanoktatást, amit az akkori politika Trefort Ágoston kultuszminiszter személyében a legfontosabb tantárgynak ítelt. Ha igaz volt ez a múlt század végén, nagyságrendekkel igazabb, nagyságrendekkel aktuálisabb ma, amikor az életellenes ártás a média csatornáin (TV, rádió) és a számítógépen keresztül már a csecsemőkortól rázúdul a gyermekekre. Ezek a modern technikák ugyanis könnyedén „átszakítják” a legszorosabb családi védőburkot is. Mindenkinek látni kell, hogy ádáz harc folyik ma a gyermekek lelkéért az egész világon. A „diktátor”, a felhalmozott pénz (regisztrált eladósodottság) hatalma – Krisztus szeretetparancsának érvényesítése helyett – gyűlölködést akar a gyerekek lelkébe mélyen beitatni. Minden gyermekből önpusztító „ostoba szolga” felnőtteket (József Attila meghatározása) akar nevelni, pedig ez az út nyilvánvalóan a „halál civilizációja”, a népek, a nemzetek pusztulásához, a Föld lakhatatlanná tételéhez vezet. Egyedül az óvodáskortól induló folytonos, igazi egészségtanoktatás lehet hatékony! Csak a testi-lelki egészségmegőrzés felelősségére való nevelés tudhatja az egész világon eluralkodó életellenes ármányt feltartóztatni! Ezt hirdette, tanította mindenütt, évtizedeken át Dr. Andrásófszky Barna... Ő ugyanis azt akarta, hogy egy igazi EGÉSZ-ség tananyag legyen kötelező, ami integrálja a hit- és erkölcs-nevelést. Magába foglalná a környezettudatosságra nevelést, értelmet adna a mindennapos sportolásnak, a „ma jobb vagyok, mint tegnap voltam”-életvitelre történő nevelésnek. Az életkor függvényében így biztosíthatnánk az egész séges én-tudat, az éltető család-, közösség-, nemzet tudat beoltását, az egymás szeretetét, az életmentés, a gyógyítás vágyát, vagyis mindazt, amit Krisztus parancsolt, hogy így minden embernek élete

legyen és „bőségben legyen”! Amikor Andrásófszky Barna négy évvel ezelőtt, 90 éves korában megkapta a Magyar Érdemrend Középkeresztje polgári tagozat kitüntetését, a „Vannak-e még megvalósításra váró tervei?” riporter kérdésére ezt válaszolta: „Nagyon szeretném elérni, hogy vezessék be az általános iskola első osztályától az egyetemig az egészségtanoktatását, ami jelenleg nincs Magyarországon.”

Minden ember „egyedüli példány”, ahogy Kosztolányi Dezső a Halotti beszéd c. versében írja, de amikor egy óriástól, az örök példaképtől búcsúzunk, fokozottan is kérdezzük, ki is volt Ő? Erdélyben, pontosabban Erdély Kapujában – a Partiumban, Szilágynagyfaluban született 1924. április 25-én. Édesapja családorvos, édesanyja tanítónő volt. Két idősebb lánytestvére volt. Elemi iskoláit Berettyószéplakon, a gimnázium alsó éveit Szilágysomlyón román gimnáziumban végezte, hogy szülei akaratát teljesítve, tökéletesen megtanuljon románul. A gimnázium felső éveit Kolozsvárott a Református Gimnáziumban folytatta, ahol 1943-ban érettségizett. Erre az időre megérlelődött benne, hogy édesapja nyomdokain, akit sokszor elkísért a betegekhez, az orvosi pályát választja. Kolozsvárott kezdte az orvosi tanulmányait, de egy év után, 1944 májusában behívták katonának. Hamar megsebesült, Magyarországra került, sőt orosz fogságból is szöknie kellett, mígnem a háború befejezése után 1945 novemberétől a Budapesti Orvostudományi Egyetemen tudta orvosi tanulmányait folytatni, ahol 1951-ben szerzett orvosdoktori diplomát. Az első munkahelye Sárváron, a kórház belgyógyászati osztályán volt, ahonnan két év után Szombathelyre, a kórház gyermekosztályára került, ahol gyermekgyógyász szakképesítést szerzett. 1956 nyarán megnősült, felesége szintén gyermekorvos volt, három gyermekük, két leányuk és egy fiuk született. Mielőtt munkásságának fő színterére Mosdóra került volna, 1957-ben Farkasgyepűre költöztek, ahol elsődlegesen tbc-s gyerekek gyógyítását végezte. 1959-ben megpályázta a főorvosi állást, amit elnyert, s így 1959. október 1-én elkezdte a munkáját Mosdóson, ami 1993. december végéig, nyugdíjba vonulásáig tartott.

A mosdósi 35 év egy csodatörténet. Egy viszonylag kicsi, 100 ágyas gyermek-tbc intézetből, ami akkor a Somogy Megyei Kórház kihelyezett osztályaként működött, egy hatalmas, több mint 400 ágyas országos hírű és országos jelentőségű, önálló gyógyító intézményt fejlesztett ki. Közben 1993-ban, az akkor újjá szerveződött Magyarok Világszövetsége égisze alatt, megszervezte az országhatáron átnyúló Magyar Egészségügyi Társaságot (MET) az orvosok és nem – orvos egészségügyi dolgozók összefogására. Sajnos, az élet azt hozta, hogy neki is részesülnie kellett abban a fájdalomban, amit Szent-Györgyi Albert így fogalmazott meg: mindent, ami a legkedvesebb volt számomra, a rák elvette tőlem. Ahogy Szent-Györgyi Albertnek, neki is elvitte a feleségét, és vele azonos módon meg kellett élnie még azt az iszonyatos fájdalmat is, hogy orvos fiát 2016-ban eltemesse. Előtte saját életéről még 2014-ben így vallott: „Sok viszontagságon keresztül, a kiegyensúlyozott családi életem jelenti a legnagyobb boldogságot számomra. Fájdalmasan fiatalon elhunyt feleségem emlékére őrizve három csodálatos, sikeres gyermekemmel és a nekik köszönhető nyolc unokámmal hálásak vagyunk, hogy tízévi egyedüllét után a sors akaratából megismert második feleségem olyan élettárs, aki minden téren biztosítja a megértő, meleg családi légkört a gyermekek és az unokák számára is. Talán ez a legnagyobb sikerem a magánéletem-

ben.” Most, az Élet örök rendje szerint, meg kell élni a fájdalmat azoknak, akik mellette éltek, akik nagyon szerették őt, de még egy ideig itt kell maradniuk. Ezeknek, mint nekünk is, most nem lehet mást tennünk, mint köszönetet mondani a Teremtő Istennek, hogy megteremtette őt, hogy ide teremtette, hogy ismerhettük, hogy csodálhattuk, hogy szerethettük. Talán még egy halvány ígéretet is kellene tennünk: Megkíséreljük a folytatást! Folytatni mindazt, amit a magyarság, sőt az összemberiség érdekében tettél, s akartál elérni Drága Barna! Biztosak vagyunk abban, hogy nemcsak örömeiben teremtett, hanem abban is, hogy mindazért, amit tettél, ahogyan éltél, örömeibe is fogadott a Mindenható!

2018. február 26.

Prof. dr. Keller Mayer Miklós
a Magyar Egészségügyi Társaság elnöke

Fájdalommal kell tudomásul vennem, hogy Dr. Andrásovszky Barna ígért, remélt látogatása otthonunkban most már végleg elmarad. Pedig mi mindent kellett volna kibeszélnünk! Az MVSZ-beli találkozásokat leginkább, amikor oly sok bölcs szempontot, szelles világlátásról, magas erkölcsiségről tanúskodó gondolatot hallottam tőle. El kellett volna neki mondanom, mennyire bánom, hogy figyelmező szavait akkor nem hallgattam, értettem meg, évekre volt szükség, hogy átlássam, mennyire igaz volt. De hát majd egyszer, ő most már tudja, mikor, csak sort kerítünk egy kis vidám eszmecserére. Drága Barna bátyám, vigyázz ránk továbbra is!

K.P.

RÉSZVÉTNYILATKOZAT

In memoriam Doina Cornea

Doina Cornea halálhírének hallatán a gyászoló Család és a román nép iránti őszinte együttérzéssel idézném fel a megboldogultnak a kommunista rezsim, a Ceausescu-diktatúra elleni következetes és halálmegvető küzdelmét. Különleges megtiszteltetésnek tartom, hogy „a Gonosz birodalmával” (the Evil empire – R. Reagan) szembeni ellenállásban útjaink találkoztak, majd a románok és magyarok összefogása jegyében a forradalmat követően országunk népét együtt képviselhetjük Bukarestben.

1990. január 23-án azonban Doina Cornea távozott a Nemzeti Megmentési Front Tanácsából, mivel rádöbönt, hogy nincs mit keresnie az Iliescu-féle „forradalmárok” között, akiknek legfőbb törekvése a kommunista struktúrák és hatalmi viszonyok, valamint a bukott rezsim embeleinek átmentése volt. Ő elsőként vette észre, hogy a temesvári népfölkelés örve alatt a Securitate egy része és a román hadsereg belső hírszerző szolgálatai puccsot hajtottak végre, és elárulták a forradalmat.

Közel húsz évvel a sorsfordító temesvári események után Doina Cornea ezenképpen nyilatkozott az időközben kialakult helyzetről: „Hiszékenységünk és gyávaságunk árát fizetjük ma.” Halála szolgáljon mementó gyanánt a romániai forradalom iránti hűség megőrzésére és az egykor elkezdett demokratikus rendszerváltozás folytatására nézve. Az Ő hitével és bátorságával térjünk vissza az általa járt útra, és haladjunk azon tovább!

Nagyvárad, 2018. május 5.

Tőkés László
európai parlamenti képviselő
az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke

E verséért 1920-ban Kárpáti Piroska tanítónőt a románok felakasztották

Üzent az Olt, Maros, Szamos,
Minden hullámuk vértől zavaros,
Halljátok, ott túl a Tiszán,
Mit zúg a szél a Hargitán?
Mit visszhangoznak a Csíki hegyek,
Erdély hegyein sűrű fellegek?

Ez itt magyar föld és az is marad,
Tiporják bár most idegen hadak,
Csaba mondája új erőre kél,
Segít a vihar és segít a szél,
Segít a tűz, a víz, a csillagok,
S mi nem leszünk mások, csak magyarok!

Ha szól a kürt, egy szálig felkelünk!
Halott vitézek lelke jár velünk.
Előttünk száll az ős Turul-madár,
Nem is lesz gát, és nem lesz akadály!
Ember lakol, ki ellenünk szegül,
A székelly állja, rendületlenül!

Üzenik a gyergyói havasok:
Megvannak még a régi fokosok!
Elő velük, jertek, segítsetek!
Székely anya küld egy üzenetet:
Hollók, keselyűk tépik a szívünket,
Rablóhordák szívják a vérünket!

Ha nem harcoltok velünk, elveszünk!
E végső harcban: egyedül leszünk!
És a honszerző hősök hantja vár,
Ha odavész az ősmagyar határ!
És ha rablóknak kedvez a világ,
Mutassunk akkor egy új, nagy csodát!

Megmozdulnak mind a Csíki hegyek,
Székelyföld nem terem több kenyeret,
Elhervad minden illatos virág,
Mérget terem minden gyümölcsfaág.
Vizek háta nem ringat csónakot,
Székely anya nem szül több magzatot!

Vadon, pusztá lesz az egész vidék,
S végezetül, ha ez sem lesz elég,
A föld megindul, a mennybolt leszakad,
De Erdély földje csak magyar marad!

B. Osvát Ágnes

Rendhagyó (rém)álmom, dokumentációval

Családi vonatkozású, illetékesek által elhallgatott, elhazudott, agyoncsapott fejezet a marosvásárhelyi, ma már nem létező Cukorgyár történetéből. (Részlet az *Álommisztika-Színek és illatok* c. családregegyéből)

I. RÉSZ

Egyszer, még Varró Ilona barátnőm életében (1991-ben), ott ültünk az asztal mellett, kavargattam az elém tett kávé, s a gyermekkoromról mesélgettem. Közben, bármennyire restelltem, kibuggyant a könnyem, mert másként nem tudok a nagyszüleimre emlékezni, akik a világot tárták fel előttem, akik belém oltották azokat a kőkemény erkölcsi normákat, melyek aztán mindörökre meghatározták a létemet, mert hiszen, ha mindent a feloldhatatlanul véges halálhoz mérünk, akkor a legapróbb múlt hangulat, mozdulat, érzés is lényeges, és nem az eszmék változó igaza, hanem a tovatűnő ízek, és az a viselkedéskultúra, amikor a jó modor nem modorosságot jelent, hanem az egymás iránti kölcsönös tiszteletet. Azt a ma már egyesek számára megmosolyogtató gesztust, amikor a tizenyolcadik születésnapom reggelétől kezdődően, Nagytata többé nem szervusz Babukám-mal köszöntött, hanem kezeidet csokolom-mal. Drága nagyszüleim, öreg korukra – éppen amikor a legnagyobb szükségük lett volna nyugalomra, megértésre, szeretetre – a létminimum határára csúszva, a legnagyobb kétségek között éltek, óriási lemondások és harcok árán tartva fenn magukat. És csodálatosképpen fennmaradtak. Hogy miként, az az ő titkuk, nekem talán nem lett volna soha erőm ehhez a gigászi küzdelemhez, ehhez a minden lépést bankban kiszámoltató, kicsinyesnek tűnő, ám valójában nagyformátumú élethez. „Élethez”, amit a „felszabadulás” nyújtott nekik. „Eltársias szeretettel”. És élünk, mondom, a külső körülményeket leszámítva, mintha semmi sem változott volna, olyan gazdag belső világunk alakult ki, hogy ez áthatolhatatlan védőburokkal vett körül, s szinte hermetikusan elszigetelt a valóságtól, amit nem akartunk tudomásul venni. Mert ronda volt a valóság a háború után, sőt nem sokkal azután még rondább, hiszen többé reménykedni sem lehetett abban, hogy valaha is visszaváltozik valami. Attól kezdve már csak romlott minden, szép fokozatosan, és az európai civilizáció átváltott félbarbár proletkultba, amiben rövid időn belül máris nyakig ültünk. A kommunista barbárságban szinte teljesen megsemmisült az európai szellem, abban a kulturálatlanságban, amely ellenségnek tekint minden kritikát. „Pedig jellembeli és szellemi arisztokrácia nélkül a bestiális tör fel a társadalomban, mint a szennyvíz, ha csőrepedés van a végében.” – állapította meg Márai. Jellemző a Nagymama mindent átvészelő derűjére, magasabbrendű emberséget hordozó humorára, hogy amikor egyszer a hatvanas évek közepén vendégül kellett látnunk egy sofőrt, aki bútoraimat és festményeimet szállította Udvarhelyről Vásárhelyre és kíséret is hozott magával, egy nagyszájú parkettező iparost, mi pedig leültettük őket a szobában és igyekeztünk nekik valami gyors harapnivalót előbbüvészkedni a konyhán, szóval azok ott benn filozofálni kezdtek, ami-

kor a sofőr egyszer csak az asztalra csapva az öklével, arról akarta meggyőzni a másikat, hogy „márpedig urakkal egy tálból cseresznyézni semmilyen körülmények között sem szabad”. Nekem kedvem lett volna berohanni és rögtön rákérdezni, hogy „rántottát enni szabad az asztaluknál?” - de Nagymama leintett, „hagyd, fiam, ezeknek szerencsére fogalmuk sincs, hogy kinek a lakásán ülnek, látod, mit jelent a szegénység?”, és olyan nevetőgörcs fogta el, hogy még a könnye is kicsordult, alig bírta abbahagyni ezt a paradox-helyzet kiváltotta, kétségbeesetten derűs kacagást. Nyolcvan éves volt akkor, Nagytata egy éve nem élt már.

Nagymama sajátos humora mindenütt felbukkant, ahol inkább sírni lehetett volna. Nemrég rendeztem a régi iratokat, és megkaptam egy általa írt hosszú listát, amit 1946 őszén, a menekülésből való visszatértünkkel készített az elveszetteltűnt holmimról, amiknek hollétét csak úgy szotyogva tudta meg hol ettől, hol attól. Egy helyen szépen egymás alatt felsorolja a hallberendezés minden darabját, majd következik az ebédülőbútor, aztán zárójelben annak a neve (Kedei Lőrinc), aki elvitte ezeket a darabokat a lakásból. Újabb zárójel: az illető Gödöllőre költözött, a bútorokat magával vitte. S az utolsó zárójel: **(szóval ellopta!)** Így, ilyen aranyos humorral biggyesztette a felsorolás alá a saját „különvéleményét”, ami sokkal inkább ingerelt nevetésre, mint szomorúságra. Hát ebben és sok hasonlóban rejlett az Ő ereje! Isten áldása legyen még a haló porain is!

Sajnálatomra, de a teljes igazság feltárása mellé ide kívánczik még valami: 1996-ban, amikor Lengyel László volt cukorgyári mérnököt és Székely Ferenc volt főtisztviselőt mint utolsó túlélőket megszólaltattam, és kérdéseimre, hogy nem tudják-e, kik voltak azok, akik feltörték a lakást rögtön a menekülésünk éjszakáján, és kik voltak azok, akik a legtöbb értéket elvitték, mindketten a Cukorgyár későbbi káderesének, Sz.I.-nak a nevét mondták ki, a fent említett Kedei Lőrinc neve mellett. A többiek, akiknek kevesebb konc jutott, már nem is említtem, nem érdemes. Hát így múlik el a világ dicsősége!

Soha nem írtam le azt az álmomat, amit a Nagytata halálának éjszakáján láttam. Persze, akkor nem tudtam, hogy mi történik, de azon az éjszakán azt álmodtam, hogy egy réten jártam, és apró fehér virágokat szedtem, nagy csokorral. Jeleltékelen kis virág ez, többnyire a nagyobb, színes csokrokat szokták díszíteni vele. Furcsa hangulatban ébredtem, és dél előtt megjött a Nagymama távirata: „Nagy tata az éjszaka meghalt.” Ma is előttem van, ahogy a távirattal a kezemben, valami félálomban támolyogtam felfele az udvarhelyi Kossuth utcán, mentem imbolyogva, majd egy helyen le kellett ülnöm a járda szélére. Akkor nem sírtam, később jegyet váltottam a délutáni buszra, és estefelé már meg is érkeztem M. Vásárhelyre. Másnap reggel elszaladtam koszorút rendelni, (s most jön be az álommisztika csodája), és a koszorúkészítő nem tudott másféle virágot ajánlani, csak azt az apró fehérét, amilyent álmomban szedtem a réten, ugyanis aznap volt a ballagás, és minden szekfű vagy más drágább virág elfogyott. Így voltam én kénytelen abból a szerény kis fehér szirmú virágból

koszorút rendelni Nagytatának, amit két nappal korábban megálmodtam, s ami számomra mindörökre a világ legkedvesebb és legdrágább virágává vált. A szeretet jelképe lett ez a kis fehér virág. A síron túl is élő szereteté.

Szóval, meséltem Ilonának, s kifolyt a könnyem, a sírjukra gondoltam, a marosvásárhelyi református temetőben, a küzdelemre, amit folytattak azért, hogy mindenkor és minden körülmények között megmaradhasson az az erkölcsi és etikai érték, amit egy életen át magukban hordoztak, és amit legjobb tudásuk és nagy-nagy szeretetükön keresztül igyekeztek belém is átplántálni. Ki ad most már elégtételt nekik? A változó történelem? Nekik már aligha. Az emléküknél, talán igen. Legalábbis ezt reméltem, amikor megtudtam, hogy a Duna TV a kilencvenes évek elején dokumentumfilmet készített a marosvásárhelyi Cukorgyár történetéről, akkor igen, akkor azt hittem, hogy Nagytatának, aki harmincnégy évet áldozott az életéből a Cukorgyárnak, - ebből az utolsó négyet mint adminisztratív igazgató, - méltó emléket állítanak azok, akik készítették a filmet. Amikor azonban végignéztam, nagy-nagy, olyanfajta csalódás ért, mint amikor az emberre rátör egy nem várt, nagyméretű elemi csapás, amit nem tud kivédeni, s lerombolja az egész élete munkáját, értelmét. Hihetetlen! Bemutatták a Cukorgyár történetét, a keletkezésétől fogva, a valamikori igazgatók nevét, fényképeit, a vezető embereket, a nagyobb funkciójú munkásokat, cukorfőző mestereket, gépészeket, egyszerűen, akik valamit, bármit is tettek a Cukorgyár fejlődése érdekében és..., Nagytatáról egyetlen szó nem esett. Sem névlegesen, sem semmiféle formában. Amikor Ő már a Cukorgyár megalakulásának a tizennegyedik évétől ott dolgozott, 1907 szeptemberétől, 1944. december 31-ig. Előbb, mint hivatalfőnök, majd mint adminisztratív igazgató, akinek az egész életét a Cukorgyár jelentette, akire a volt beosztottjai úgy emlékeztek, (már akiket még életben találtam, amikor kétségbeesetten megindultam felkeresni a még fellelhető adatközlőket, s akik azóta már mindannyian eltávoztak), mint a legkorrektebb, legigazságosabb főnökre, akit valaha is ismertek, aki viszont szigorúságánál fogva nagyon megkövetelte a rendet és a fegyelmet. De hiszen rend és fegyelem, meg hozzáértés nélkül, most aztán megnézheti akárki, hogy 2003-ra már mi történt a marosvásárhelyi Cukorgyárral. Ez azonban már nem az én dolgom. Az én dolgom az, hogy feltárjam, micsoda hallatlanul nagy igazságtalanság történt Nagytatával, az igazi okot mai napig sem tudom, csak sejthetem. S ha jól gondolom, ugyanebből az okból kifolyólag nem kapott soha nyugdíjat szegény a harmincnégy, nagyon becsületesen, nagyon hűségesen ledolgozott év után, pedig hát a gyár nem az Övé volt, Őt csak kinevezte a Budapesten székelő vezérigazgatóság, akik nagyon megbecsülték a korrektségét, a közgazdasági tudását és a precíz, gondos vezetői rátermettségét. Elfogulatlanságomat bizonyítandó, hiteles okiratok segítségével szeretném bemutatni azoknak, akiket ez még érdekel, hogy mennyire félrevezették a közvéleményt azok, akiknek a segítségével elkészült a fent említett kisfilm. Hogy annak a kulcsembernek van legnagyobb szerepe e félrevezetésben, aki a tulajdonában levő összes fényképet és dokumentációt szolgáltatotta a filmeseknek, akiknek persze fogalmuk sem volt, hogy milyen hatalmas igazságtalanságot követnek el. Nyilván eszükbe sem juthatott kételkedni egy köztiszteletben álló, már nagyon idős jogász becsületében, aki öregségére úgymond Marosvásárhely „szent öregjévé” avanszált, aki erkölcsi prédikációkat tart hetente a rádióban, aki úgy beszél az etikáról, az

emberi értékekről, mintha ő maga lenne azoknak az egyetlen földi megtestesítője. Ennek az embernek az apósa volt valamikor a gyárban a fő cukorfőző mester, akiről Nagytata, szegény, mindig úgy beszélt nekünk, mint barátjáról és jóakarójáról. A maga egyenességéből kiindulva, nyilván meg nem fordult volna a fejében, hogy talán, azért, mert a Budapesten székelő Vezérigazgatóság őt nevezte ki adminisztratív igazgatónak 1940-ben, vagyis, hogy az Isten tudja, miből fakadó rosszindulat mi mindenre, milyen tömértelen fura manipulációra készítheti a fent említett mester jogász-vejét, akinek aztán később, a háború utáni vad kommunista időkben, mint a gyár jogtanácsosának, bőven volt alkalmja megtorolni a család vélt sérelmét. De az is lehet, hogy tévedek és nem volt semmilyen családi sérelem, hanem – tekintettel az akkori, mindent megtorolni akaró politikai helyzetre -, csak felsőbb utasításra cselekedett. Ezt talán még meg is érti az ember. Na, de három évvel a rendszerváltás után is hiányos, hogy ne mondjam, hamis adatokat szolgáltatni egy Cukorgyár-történeti kisfilm készítéséhez, ezt nem értem és nem is lehet megérteni. S szegény, szegény Nagytatának ennek a „jósívű, segítőkész” jogtanácsosnak a tanácsait kérték, követték, (s életük végéig hálásak voltak neki a segítségért), amikor a nyugdíjkérelmek tömkelegét íratta velük, s azt ígérte, mindenben segíteni fogja őket. Tízévi hiábavaló reménykedés, kérelmezés, kihallgatás után sem kapta meg Nagytata a jogos nyugdíját a román államtól, s mindez azért történt, mert hallgatott arra az emberre, aki valójában nem segítője, hanem akadályozója volt az igazságtévesnek. Nagytatának minderről a manipulációról fogalmuk sem volt, az összefüggésekre én jöttem rá, amikor alaposan áttanulmányoztam a rengeteg kérvényt és választ, s főleg akkor ugrott be igazából a dolog, amikor megnéztem a Duna TV dokumentumfilmjét a Cukorgyár történetéről, és megtudtam, hogy ki volt a fő adatszolgáltató. Nagyon fáj, hogy mindez megtörténhetett, s hogy nyugdíját végül is minden volt vezető ember kapott, csak egyedül Nagytata nem, bár mondom, fogalma sem volt, ki állhat a folyamatos manőverek háta mögött. Azt hitte szegény, hogy csak egyszerűen maga a rendszer, a hozzá nem értő pártfunkcionáriusok, a merő rosszindulat mindazokkal szemben, akik a múltban úgymond „kizsákmányolók” voltak. És elvállalta, el kellett vállalnia, ha el akarta tartani önmagán kívül Nagymamát, Dédit és engem, hogy kampányidőben estétől reggelig ő végezze a könyvelést, ami azonkívül, hogy felelősségteljes, kimerítő munka volt, ráadásul csak éjszaka végezhetette, tehát hatvankilenc éves korától hetvenöt éves koráig, a kampányidő alatt évről évre végezte ezt a fárasztó, idegölő munkát, amit már a második évtől kezdve könyvelésről répaszelet-elosztásra degradáltak, hogy végül csak ezekért a nagyon öreg korban ledolgozott évekkért számoljanak fel Neki annyi nyugdíjat, ami éppen csak az éhhaláltól mentette meg a családot. S közben milyen jól szórakozhattak azok, akik a háború előtt olyan alattomos irigységet tápláltak iránta, hogy kitelt abból még az évtizedekkel azutáni életükre is. Remélem, valahol egy másik életben elnyerik méltó büntetésüket attól, aki nem csak jutalmaz, hanem büntet is, ott, ahol Ő jónak látja.

Ide másolok egy soha be nem adott nyugdíjkérvényt, ami szintén kétségbeesett kísérlet lett volna arra, hogy illetékesek talán mégis elgondolkoznak a jogos kérésen, no de, álljon itt maga a kérvénymásolat:

Pro memoriam

Alulírott, 1907 szeptemberétől 1944. december 31-ig álltam a

marosvásárhelyi Cukorgyár tényleges szolgálatában. 1945. január 1-től nyugdíjaztak. Államosítás után a nyugdíjam kifizetését a cukorgyár 1949. október 1-től beszüntette és utasítottak, hogy kérjem az állami nyugdíj megállapítását. Eziránti kérésem a vonatkozó 4. Rendelet alapján el lett utasítva. Tehát nyugdíj és kereset nélkül maradtam, miután az akkori viszonyok között és öreg koromra való tekintettel állandó foglalkozást nem kaphattam. Be kellett érnem azzal, hogy a Cukorgyár mint campagne-alkalmazottat 1950-1954-ig az üzem tartama alatt alkalmazott. 1954-ben újra lehetőség nyílt a nyugdíj megállapítás kérésére. Ez év február 27-én beadott kérésem kedvező elintézészt nyert ugyan, azonban az akkor érvényes rendelet értelmében nyugdíjam összegszerű megállapítása a cukorgyárnál már öregkorban teljesített munkám után kapott kereset szerint vették alapul, ami 37 évi tényleges szolgálatom alatt elért fizetésemnek alig egy harmadát éri el. Ez, amint Gh. Gheorghiu-Dej elvtársnak az RKP, Kv. 1959. július 13-14-i ülésén elhangzott jelentése is megállapítja, - előnytelen azoknak az alkalmazottaknak, akik előhaladott koruk miatt termelő munkájuk utolsó szakaszában kevesebbet kerestek.

A Román Munkáspárt Központi vezetősége plenáris ülése határozatának 2. pontja elrendeli: „a nyugdíjaknak méltányosabb elvek szerinti megállapítását a végzett munka jellege és a tarifa szerinti átlagfizetés alapján”. Ez az elvi megállapítás az én nyugdíjam megállapításánál nem érvényesült. Miután ez nem minden esetben így történt, legyen megengedve egy analog eset ideiktatása.

Schuller Artur, volt takarékpénztári adminisztratív igazgató 1954-ben azt kérte, hogy a takarékpénztári aktív szolgálata alapján állapítsák meg nyugdíja. Ez meg is történt és most a felemelésnél a tarifa alapján mint volt adminisztratív igazgató, 950 lejes alapot ért el az én 750 lejemmel szemben. (Schuller végzés száma 3076-4175. Schuller az imp. átvétele után 8 évet dolgozott a helyi instrukciónál, ezen évek elismerése iránti kérvény, a nyugdíjosztály előtt fekszik, melynek elintézését csak a felemelési munkálatok befejezése utánra ígérték.)

Véleményem szerint a két eset lényegileg teljesen azonos, csupán kevés formai különbség áll fenn. Én 1954-ben a gyári campagne-munkabérek is bevettem a kérvényekbe, melyek 5 év alatt összesen 16 munkahónap bérét teszik. Ő a takaréki nyugdíjaztatás elismerését kérte, és az utána dolgozott évek elismerését most kéri.

A Schullerrel szemben tanúsított méltányosságot kérem én is. Ismerjék el az adminisztratív igazgatói minőségemet és ez alapon állapítsák a fizetési kategóriát.

Nos, a fenti kérvény alján, keresztben írva a Nagytata írásával természetesen, ott áll a következő szöveg:

Ezt a reklamációt Dr. Imreh Ernő, gyári jogtanácsos tanácsára nem adtuk be.

No comment!

Közben eszembe jutott, hogy ebben az egész, a Nemes Béla nevét feledésbe gyömöszölő akcióban része lehetett azoknak is, akik a menekülésünk éjszakáján feltörték a gondosan lezárt villát és minden fellelhető értéket szétlopkodtak belőle. Szégyen lett volna, ha a nagytata nevével kapcsolatban kiderül róluk egy és más, hiszen a háború után mint megbízható káderek, elég magas funkciókat kaptak a Cukorgyárban. A teljes igazság kedvéért meg kell említenem viszont a Szabó József, volt raktáros nevét is, aki hazatértünk után a legmesszebbmenően támogatót és minden, általa elvitt darabot visszaadott, mondván, hogy ő azokat megőrzés végett vitte el,

hogy legalább ennyit elmenekítsen a féktelenül zabrálók kezéből. Mindez nagyon is hihető és valós történet, mert utána még sokáig segített nagytataékon úgy, ahogy és amennyire módjában állt. Utólagos köszönetem és elismerésem neki és feleségének, Juliska néninek.

Nem melleleg kell megemlítenem azt a szintén a Duna tv-nek adatszolgáltató társat, M. Barnát, aki segített a kisfilm készítésében, és akinek az apja-anya jó barátságban volt a nagyszüleimmel, olyannyira, hogy még az édesapám esküvői meghívója is fellelhető volt a hagyatékukban. Ezt a meghívót a menyük hozta el nekem a nyolcvanas években, mint engem illető dokumentumot. Nos, ez az ember, amikor felrótam neki, hogy miért nem említették meg a filmben a nagytata nevét, rám meredt és szemrebbenés nélkül vágta ki az érvet: „én ilyen nevű igazgatóról soha nem hallottam!” Nem hittem a fülemnek, úgy éreztem magam, mint aki gonosz varázslat alá került és lebénul minden funkció benne. Legfőképp a gondolkodás. Csak ültem és bámultam magam elé, nem tudom, más mit tett volna a helyemben, de én úgy jártam, mint kismadár a kígyó előtt. Mai zsargonban, veréb voltam, bután pislogó, ügyetlen, bűzlő löcstromok közt csetlő-botló, szürke veréb.

Csak egy dolgot magyarázzon el most már nekem valaki, hogy ha ilyen nevű vezetőember nem létezett, akkor mégis, hogy a csodában vehette át 1934. május 8-án, a Nemes Béla (románul Adalbert) nevére kiállított, Ipari és Kereskedelmi Minisztérium Román Királyság által jóváhagyott I. fokozatú kitüntetését, annak jegyében, hogy a Cukorgyár, abban az évben az Erdély területén legjobban működő ipari egységnek lett nyilvánítva. És Nagytata akkor még csak irodafőnöki (sef birou) funkcióban volt, és láss csodát, a kitüntetés mégis az ő nevére szólt. Igazgatói kinevezést csak 6 év múlva kapott. Előtte van az 1973-ban közzétett, a gyár megalapításának 80. évfordulójára írt, csaknem 50. oldalas összeállítás, ahol személy szerint vannak felsorolva a gyár történetében előforduló jelentősebb személyek, elért sikerek, stb. De se erről a kitüntetéséről, sem az abban az évben elért termelési sikerről szó sincs a jelentésben. Azok az évek egész egyszerűen különös metamorfózison mentek át, egyszerűen köddé váltak.

És rájöttem, hogy sokkal nehezebb valós adatok alapján bebizonyítani az igazságot, mint emlékekre, szubjektív élményekre támaszkodva, pityergős hangulatot előidézni az olvasóban. Aki nem járta még meg a poklot, annak javasolom, hogy még a közelébe se merészkedjék. Nem hiába születtek a legnagyobb igazságok a nép ajkán, „Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni”.

És bár tudom, hogy már semmit nem változtathatok azon a tengernyi szenvedésen és rettegésen, amit átéltek abban az életkorban, amikor egy embernek már csak az elmúlt éveiben elültetett gyümölcsfák gazdag terméséből kellene élni, és nem újak ültetésével próbálkozni. De Ilona barátnőm szerint ez élő történelem, amit részleteiben csak én éltem át, amikről csak én tudhatok, ne hagyjam hát semmibe veszni az emlékeimet, írjam le úgy, ahogy jönnek a gondolatok, aztán amikor már sok-sok ívpapír lesz tele, rendszerezem időrendben. De a fontos az, hogy ne menjenek feledésbe olyan események, melyek jellemzőek voltak arra a bizonyos korra és azokra az emberekre, akikkel mindezek megtörténtek.

(Folytatjuk)

B. Osvát Ágnes

EMLÉKEZTETŐ!

Mottó: A szellemi hagyaték kötelez

Az emberiség története során többszörösen bizonyított tény, hogy bármit elvehetnek tőlünk, akár mindent – öröklött vagyont, házat, földet, összegyűjtögetett javakat, egészségünket, netán becsületünket is -, csak egy dolgot nem vehet el senki és semmi – a szellemi örökségünket. A szellemi örökség örökéletű. És aki ezt nem becsüli, az nem érdemli meg az örökéletet.

(B. Osvát Ágnes)

Szemezgetés **Osvát Kálmán**
és **Osvát Ernő** hagyatékából.

„Hívó, boldog kultuszban, így múltunkkal együtt élve, hívők-ké tesszük őket is kik ma hitelenek. de holnap már rajongva emelik szemeiket az új csodára: égig érő fehér falaira az Irodalmi Egyháznak.”

(Osvát Kálmán *Hétfői levelek*, 1929)

Motívumok

Sehol több tehetség el nem pusztul, mint Magyarországon. És elpusztulnak, nem munka közben, nem lázban, nem az energiájuk halálos tusájában – elpusztulnak pihenő férfikkal, mielőtt a fejlődés homály-útját elhagynák, nyomtalanul és csak kevesektől észrevéve, mintha csak vázlatoknak születtek volna. Magyarország a teremtésnek egy ilyen vázlatkönyve: egy gyönyörű, nagy márványhegység, tele reliefekkel, kiugró fejekkel, karokkal, emberrészletekkel a la Rodin, melyek nem bírják kiszabadítani törzseiket, a körülmények nyomása és valami szibbasztó varázslat megkötik őket. És jön az idő és lépései alatt elkopnak a gyönyörű emberarcok... Az irodalomtörténet az ő csoportemléküket választhatná a maga hátteréül. Mert a mi irodalmunkban oly sokan vannak, akik csak voltak. Száz kezdetet látunk és ezek közül egy egész pályát. Aki nekem nem hiszi, lapozzon a Szinyeyi nagy irodalmi hullajegyzékében. Ebben a statisztikában éppen elég motívumot talál majd – egy elégiára. És milyen tehetségesek a mi kezdőink! Milyen középszerűek – általában a mi íróink! Milyen kevésbé érvényesülnek éppen a legtehetségesebbek! A közöny a nagy vétkes ebben – mondják. Igen, de talán nem-

csak a környezet közönye, hanem az a másik, az az öngyilkos közöny, mely a temetőknél egy egész passzív arisztokráciát adott minálunk, Magyarországon...

*

Hagyjuk egyszer a sérelmi politikát, a detail-kicsinyességet, a meredek viszonyok fellengző kritikáját. Beszéljünk egyszer a naivságnak és az önmegismerésnek azokról a magyar tragédiáiról, melyeknek hőseit a magyar irodalom veszíti el. Vannak erős íróink, kiknek köteteiben egy lépés haladást nem lehet kimutatni: tízévi munkájukban a fejlődésnek egy perce sem telt el, legkülönbözőbb tollvonásaik dátumait fel lehetne cserélni. Érezzük, hogy az írók sohasem tudnak hozzáfelföldni: a saját talentumukhoz, nem felejtnek és nem tanulnak, de mi megszokjuk őket és elszokunk tőlük. Ezek a saját kezdeteik ködében elakadt talentumok. Önmaguk töredékei. És vannak mások, éppen az ellenfeleik, akiket idő előtt elöregítenek a századok, melyeknek kábító kulturvilágán szellemük keresztül száll, élvezve és szenvedve, önbizalmukat aggályokra és kételyekre váltva, impresszióik gazdagságában elmerülő teremőerővel. Ezek a saját talentumaik fölé fejlődő egyéniségek, akik elmélyednek és belesüllyednek a saját mélységeikbe. Neveket könnyű volna említeni, túlságosan könnyű. A két csoport jó regénytemájája lehet egymásnak.

*

Az örökkévaló dolgokon kívül csak múló dolgok érnek valamit. S az ambíció, ez a kapkodás az örökkévalóság után, szintén múló dolog. Különösen a mi irodalmunkban. Az ideálok a halottaknál is gyorsabban lovagolnak. A komolyság az ifjúkori mesék közé kerül. A tollakat nagyon is hamar fogja el a „minden mindegy” blázirtsága. A kivételeket én tisztelem a legjobban. És ezek a meghatóan büszke tollak lesznek a vezetői irodalmi ifjúságunknak. Már ma lehet példákat felhozni.

*

Az individualizmusnak – mely különben megmarad a jövő mottójának -, kétségtelen túlzásai közé tartozik az is, hogy magányüggé tette az irodalmat. Az egyéniségek egymás ellenségeivé fejlődtek és meghamisították a saját esztétikájukat. Ebben az ellenségeskedésben – mely inkább érdekek mint eszmék harca volt – veszett el az irodalom belső komolysága. Törekvések, melyek megbecsülik egymást, egyéniségek, kik békében élnek és nem kívánják, hogy mindenki az ő módjukon legyen boldog, vgy inkább boldogtalan: ezek a jövő emberei és törekvései. És abban a fiatal gárdában, melyet előttünk verbuvál magának irodalmunk: ez a belátás és ez az akarat még nem érett meg.

Figyelő, 1905. január 1.

Osvát Ernő

Aktív demokrácia

(Különvélemény)

A kezemet lecsüggeszthetem, a szerszámomat letehetem, az igényeimet lefokozhatom, küszöbömöt fűvel benövehetem, - minden testi valóságommal passzív resistálhatok. Elvitázhatatlan és elvehetetlen emberi jogom ez. De a gondolkodásomat önkényesen nem ítélem bénaságra. S ha a gondolkodásomat nem, akkor – mint kétszerkettő négy, olyan bizonyos – a tollamat sem.

Nem jó hangon kezdtem. Mert ez olyan formán hangzik, mintha bocsánatot kérnék az alább mondandóért. Holott

nincsen miért s aholott nincsen kitől. Méltóztassanak hát az előbb mondottaktól eltekinteni és minden figyelmüket az új bevezetésre fordítani.

Vannak, vagy elképzelhetőek olyan betegségi állapotok, melyeknek belső lényegével, a betegség fellépése idején még nincsen tisztában az orvosi világ. Várakozó és megfigyelő álláspontra helyezkedik vele szemben. De ha ez a betegség olyan tüneteket produkál, amelyeknek egyike-másika a szervezetet erősen rongálja, netán elpusztítással is fenyegeti, nem kell-e kilépnie az orvosnak a passivitásból, nem kell-e legalább tüneti gyógykezelést alkalmaznia?

Hasonlatul a betegséget azért választottam, mert egy klasszikus meghatározás szerint, a betegség nem más, mint – *élet megváltozott körülmények között.*

És most – minden kertelés nélkül, menjünk a dolog velejére.

A demokráciáról kívánok szólni.

A demokráciával mindenhol és minden időben kacér játékot űztek, alkalmi szeretőnek tartogatták, nem választották hiteselegnek (Bocsánat a végtelenségig vitt hasonlatért, de attól meg már éppen óvakodtak, hogy a szerelemnek gyümölcse is legyen.) Melyik (hatalmon lévő) politikus, frakció vagy párt jegyezte el magát valaha is úgy a demokráciával, hogy létét kötötte volna a frigyhez. Soha, senki, soha egy sem.

Demokrácia... súlyos fogalmazású szó! De mi legyünk szerények s elégedjünk meg, ha legalább mai enyhébb fogalmazásában komolyan veszi a hatalom birtokosa: *ha minden embernek jogát az élet javaira és a közszabadságokra elismeri, ha születésre, fajra s minden másra tekintet nélkül, mindenkinek egyenlő sanszokat biztosít, ha mindenki részére nyit alkalmat és lehetőségeket és ha kívánja minden előjogok rögtönös megszüntetését.*

Ez a minimum.

Ám tesz-e ennyit is?

Mint császártalálkozások nagyebédjein sohasem hiányzott a toasztból az obligát „népeink java” – úgy a politikai programokból sem hiányzik soha a népjogok ígérete. És talán nem is a jóhiszeműség hiánya teszi komolytalanná ezt az ígéretet, hanem egy sajnálatos tradíció. Mintha valami szerves velejárója volna a demokráciának, hogy örökké csak ígéret maradjon. Rossz óráimban már magam is azt hiszem, hogy hogy nem is való másra, mint rétori dísznek, lelkes bombasztanak, pezsgős meghatottság koronájának...

Az okokra s a hibaforrásokra könnyű rámutatni.

A demokratizmus nem olyan kényelmes valamit, mint például a liberalizmus. Liberális lehetek, anélkül, hogy a kezeimet megmozdítsam. Mert ez csak egy álláspont, egy szívbéli vagy gondolkodásbeli elhelyezkedés, amelyből nézem a dolgok menetét. A liberalizmus, még a jóhiszemű liberalizmus is, lehet passiv. Nem így a demokratizmus! Itt nem nézhetem tétlenül a dolgok menetét, mert ha ezt teszem, nem demokrata vagyok, hanem ellensége a demokráciának. Itt egy langymeleg álláspont elfoglalása a semminél is kevesebbet ér. Itt a dolgok menetének – ellene kell dolgoznom. Ellenállásokat kell letörnöm. Erőt kell kifejtenem. Alkotnom kell. Summa summarum: a demokrácia csak aktív lehet. Ellenkező esetben – nem demokrácia.

ZORD IDŐ. II. évf. 8. sz. 1920. április 16. *Osvát Kálmán*

Csíki András

de melyik ég?

„és itt állok 89-ben,

Atyaúristen, de melyikben?!”

(Balázs Tibor: Aki háromszor légiós)

de melyik ég alatt állunk
melyik hazában a pokol-menedék
melyik bugyrában milyen
eredővel miféle apákkal
milyen hadrendben milyen
nyavalyákkal milyen esőt
havazást még bírunk
melyik élet ez s milyen
évet írunk hogy
tankok vaspáncélok
zuhannak nyakunkba
dögszagtól fulladunk s
ünneplünk álruha '88-tól
erre vagy onnan visszafelé
csak várjuk magunkat
csak nézünk fölfelé
de melyik ég alatt
melyik hazában
melyik bugyrorban
milyen nyavalyában
hogy sírkövek kopjafák
zuhannak nyakunkba
hogy hamvaink piszkáljuk
tűzet mart halomra.

Katonai reáliskola, ma orvosi egyetem

A fiatfalvi Ugron kastély és birtok története

Ha áttanulmányozzuk Pálmay József Udvarhelyszék nemes családjai című művét, Benkő Elek A középkori Keresztúr-szék régészeti topográfiája című művét (Budapest

ház, vagyis kastély (...) fedelére s palánk kerítésére nézve elsorvadott és romladozott állapotban vagon, amint hogy az épületnek dél felé álló részén volt fedézetek egészen egybe is omlottanak, lehullottanak, padlásai beszakadoztanak és egyszóval az épületnek ezen része lakhatatlanná lett, kivált a felsőbb szobái, minthogy azok nem is kőből, hanem boronfákból voltak építve. Az épületnek napkeletre álló része, minthogy egészen kőből vagon építve falára nézve még ma is lakható.”

1992.), dr. Molnár István Fiafalva, Hargita Népe 1993. november 19. számát és a Székely Oklevéltár Új sorozatát (szerkesztették Demény Lajos és Pataki József) I-II. Bukarest, 1983-1985, meg tudhatjuk, hogy a szóban forgó kastély a mai nevét csak legutóbbi tulajdonosának nevéől kapta.

A felkutatott dokumentumok szerint a terület első tulajdonosa Fiafalvi Illés (Elias de Fiafalva), tőle fia, Balázs örökölte 1460-ban. Később a birtok a Geréb család tulajdonába jutott. Geréb András, Bethlen Gábor testőrkapitánya 1625-ben az azelőtt ott állt udvarházat „kőből, vár alakjába” újraépítette.

Neki nem voltak gyermekei, így az uradalom visszaszállt az állami kincstárra. 1628-ban ifj. Székely Mózes kapta vitézségéért, de hűtlensége miatt 1635-ben elvették tőle. 1635 és 1652 között Brenkidai Hunor Mátyásé Alsóboldogasszonyfalva, Keresztúrfalva, Csekefalva, Szederjes és Felek, lakosaival és birtokaival együtt. Ez késztetett arra, hogy megírjam a kastély és tulajdonosainak történetét. Mert, amint a boldogfalvi Mini-monográfiában megírtam, Alsóboldogfalva a fent említett helységekkel együtt nem a szabadparaszti földje volt, hanem az uradalom zsellértelepülése a XVII. század közepétől. Lakosai csak a XVIII. század végén, a XIX. század elején kezdtek sorra szabadparaszttokká válni. Ezt bizonyítja az is, hogy a legutóbbi zsellérházat, melyben legutóbb Csapai Dániel családja lakott, az 1970-es években bontották le.

A fiatfalvi Ugron kastély

A XVII. század második felében a kastélyban nem volt építkezés, állapota annyira leromlott, hogy 1718 tavaszán Hemányil Dienes József „Romlott kastélynak” nevezi. A régi kastélyról 1805-ben egy írás így tájékoztat: „*Kő udvar-*

Ez az állapotleírás magyarázza, hogy a terület 14-ik tulajdonosa Mikó Miklós és felesége, Mikó Róza miért kezdett kastélyfelújításba.

A jelenleg is álló, L alakú, két sarokbástyaszerű manzárdtetős épületet 1817 körül ők átépítették. Mikó Miklóstól leánya, Mikó Eszter örökölte, aki Mikes Miklós felesége lett. Tőle Zakariás Antal vette meg, de valószínűleg pénzzavarba kerülhetett, ezért 1855-ben 30 000 forintért eladásra kínálta a községnek. A község a birtokot és a kastélyt nem vette meg.

1866-ban a birtokot mindenestől Ugron János és neje, Györfly Ágnes vásárolták meg 40 000 forintért. Ezen kívül egyéb birtokaik voltak Székelyszentlászlón, Szombattalván és Kadicsfalván is. Egyébként ők Ábránfalviak voltak...

Egyébként az Ugron családnak volt köszönhető (a már meghúzott határvonal megváltoztatásával), hogy Fiafalva 1940-ben visszakerült Magyarországhoz. A bárói család 1948-ig, az államosításig használhatta a kastélyt és birtokait, ekkor a kommunista hatalom mindenükre kezet tett, a kastélyba befészkelte magát az Állami gazdaság, a birtokait szétosztották, főleg a párttagok között. A kastély javítására semmi anyagi áldozatot nem fordítottak, így a rendszerváltozáskor a kastély szinte az 1805-ben leírtakhoz hasonlított.

A még életben lévő örökösök a kastélyt és a birtokainak egy részét visszakapták, így még ma is létezik Ugron birtok a domb keleti részén.

A fent említett dokumentumokon kívül volt szerencsém az itteni szőlősben személyesen elbeszélgetnem a Marosvásárhelyen lakó örökösökkel, akik keserű szájjal emlékeztek 1948. március 3-a éjszakájára, amikor a „fekete kocsi” végrehajtotta a kilakoltatásukat, és kényszerszállásra vitte a jogos tulajdonosokat.

Mint az egykori Ugron kúria zsellértelepülésének utódai, ismernünk kell a múltunkat, amit Nemeskürty István így fogalmazott meg: „A múltunkat tőlünk elvenni nem lehet, de az csak akkor a miénk, ha ismerjük is”

Ez vezérelt engem e dokumentumok felkutatására és közreadására.

Gálfalvi Gábor, ny. ig. tanító, helytörténész

Amikor nem volt biztos a holnap

Töredék

(Barátom leveléből)

...

*Megfogyva is és törve is
mi már itt alig élünk
percek vagy napok kellenek csupán
s fölmondjuk legrégebb vétünk*

*nevünket ejtik s így vagyunk
titkos táblákra fölskribálva
nem sietős már senkinek
hogy ügyünkért kiállna*

....

Azon az estén, 1959. július 10-én Kuthi Istvánné már nem vacsorázott, mert érte jöttek, és elvitték egy zárt autóban. Éppen csak hazajöttek a mezőről a lányokkal, takarni voltak, megforgatták a szénát. A nagy melegtől és a munkától fáradtan mindnyájan asztalhoz ültek. A puliszka ott párolgott az asztalon, mikor a három egyenruhás bejött az ajtón. Maga velünk jön, mondták az asszonynak, de előbb „körülnézünk” a házban. Körülnéztek, mindent felforgattak, a szekrényekből a ruhákat kidobálták, az ágyneműt a földre szórták, az istállóban megforgatták villával a szénát, a padlásra is felmentek, a pincébe petróleumlámpával mentek le, aranyat és fegyvert kerestek. Maga velünk jön, mondták Kuthi Istvánnénak, aki rémülten lányait ölelte magához. Csomagolok édesanyámnak, mondta a legnagyobb, tiszta ruhát, ennivalót. Nem kell, mondta megnyugtató hangon a tanár elvtárs, akit a lányok az iskolából ismertek, hiszen ott volt számtantanár, míg az egyenruhát fel nem vette. Holnap már itthon is lesz édesanyátok, csak egy papírt kell aláírnia. Az autót kihajtott az udvarról, a lányok apjukkal összefogva álltak az udvaron, de Kuthi Istvánnénak nem volt lehetősége visszanézni rájuk. A vékony nyári ruhája volt rajta még, amiben a mezőn dolgozott, lábán szandál, semmi nem volt nála, meg zsebkendő sem.

Donáth Irén 1940-ben ment feleségül Kuthi Istvánhoz Uzonba. A Donáth család Szotyorban jó gazda hírében állott, földjük, állataik voltak, innen kerül a 18 éves lány az ismert uzoni Kuthi családba. A férj édesapja, Kuthi János 1879-ben Uzonban született többgyermekes földműves családból (szülei Kuthi János és Püskösti Rozália), felesége a lisznyói születésű Kесе Etelka volt. Szentivánban, báró Zethal szolgálatában 18 évig dolgoztak, a birtok vezetését a báró Kuthi Jánosra bízta, ismerve jó gazdaszképességeit. Szorgalmuknak megvolt az eredménye, összegyűjtött pénzükből Uzonban házat vásárolhattak, és 1917-ben oda is költöztek. Gyermekük Uzonban jártak elemi iskolába, majd a sepsiszentgyörgyi Mikó Gimnáziumba írták őket. István fiukra azonban a gazdaságban szükségük volt, így ő nem fejezte be tanulmányait, de az iskola elindította őt azon az úton, hogy olvasni szerető, a világ dolgai iránt érdeklődő emberré váljon. Szerette a zenét, maga is hegedült, később

kislányait kedvenc dalaira is megtanította. Kuthi Irénke, a fiatal feleség jó gazdaszony volt, tudott a pénzzel bánni, rakta félre, amit meg tudtak takarítani, így hamarosan mezőgazdasági gépeket is vásárolhattak. (Ezeket később az erőszakos kollektivizálás idején bevitték a közösbe, amikor kulákká nyilvánításuk után a társas gazdaságból eltávolították őket, semmit nem kaptak vissza, de tudták, kik vitték haza gépeiket. Ám hiába kérték vissza.) Három kislányuk született, Irma, Irén és Margit. A gyermekeket hamar rászoktatták a munkára, megtanultak mindent elvégezni a ház körül, de a mezőn is együtt dolgoztak a napszámosokkal, arattak, szénát forgattak, répát egyeltek. Mintha tudták volna a szülők, hogy hamarosan, a túlélés éveiben nagy szükségük lesz életükben a tapasztalataikra.

Uzon a történelem országútján mindent megtapasztalt, amit az évszázadok reá hoztak, fegyveres csapatok gyakran vonultak át földjén, török fosztogatók, császári dragonyosok, 1849. július 2-án a kökös csatában halálos sebet kapott Gábor Áront vitték hű honvédei Uzonba, hogy ott ideiglenesen elhantolják, majd végső nyughelyére, a Maksa melletti Eresztevénybe menekítették.

1940 szeptember elején Uzon lázban égett a hírre, hogy a magyar honvédek egész az új határig, a Kökös szélén levő Feketeügy hídjáig jönnek le, ahol Románia és Magyarország között határ lesz. Dr. Benke János (e sorok írójának nagypapa, Uzon orvosa) kezdeményezésére az egész település összefogott, hogy megvendégléjk a várva várt magyar katonákat. Nagy gyorsan egy Rendező Bizottságot alakítottak, melynek nevében dr. Benke János a következő felhívást intézte a település lakóihoz:

„Felhívás Magyar honfitúii szeretettel felhívjuk minden székely Testvérünket, hogy dicső magyar Honvédségünk folyó hó 12-én történő bevonulása alkalmából katonái megvendéglésére pénzben és természetben adakozzék. Kb. 1000-1200 emberről van szó. Testvéri szeretettel a Rendező Bizottság nevében dr. Benke, ...Ágoston”

Az utcánként történő felajánlások listája, mely a település történetének egyik érdekes dokumentuma, e sorok írójának birtokában van. Az adakozók között ott található többek között Kuthi István, Kuthi Lukács, Kuthi Jánosné, Kесе Jó-

Mezőgazdasági iskola

zsef, Ráduly Ferencné, Dr. Benkéné (nagyanyám), Dr. Beke István (Beke György ismert író édesapja), a Temesváry család, Kese Józsefné, a nagyhírű református lelkészcsalád tagjai, Pünkösti Istvánné, Pünkösti Ferencné, Barabás Ferenc gyógyszerész (Bíró Zsolt erdélyi politikus, a M.P.P. jelenlegi elnökének dédnagyapja). Az adományok közt a pénzüsszegek mellett kenyér, kürtőskalács, gyümölcs, krumpli (pityóka), kacska, liba, csirke, akár kirántva is, sütemény található.

A négy év béke után idegen katonacsizmák taposták Uzon földjét. Akik 1944 augusztus végén megjelentek a településen, olyan új világot is hoztak egyben, melyet addig a világnak ez a fele nem ismert, és nem hihette, hogy néhány éven belül évszázados életformák tűnnek el végérvényesen, felborul a korábbi rend, és ők, keserves tapasztalatok után, megtanulnak majd élni ebben az új világban. Lerohanták Uzon is a szovjet katonák, és ahogyan máshol is, fosztogattak, erőszakoskodtak, rettenetet, félelmet keltettek. Rablások, részegeskedések napirenden voltak, bezárkózni se lehetett előlük, betörték házakba, a nők pincébe, padlásra menekültek előlük, felgyújtották a Temesváry család tulajdonában levő szeszgyárat. Az aljanép falulakók szintén fosztogattak, az elmenekültek üresen hagyott házait kirabolták, élelmet, ruhaneműt, berendezési tárgyakat vittek el. A Kuthi család házába is részeg katona tört be, fegyverével fenyegetett, a fiatal asszony, Irénke hihetetlenül bátor módon szállt szembe vele, mert gyermekeit mentette. Nehéz évek jártak nem csak a Kuthi családra.

1945-ben jelentős agrárreform zajlott le országszerte, a földosztással megnövekedett a kisbirtokok száma. Nem tudták még a boldog földhöz jutottak, hogy néhány év múlva elveszik a nekik juttatott földet és bekényszerítik egy közös gazdálkodásba családok százezreit, ami aztán mindnyájuk kifosztását jelenti. Az se számított már akkor a diktatúra erősödésének éveiben, hogy a földműves társadalom nem proletárdiktatúrát akart, hanem további földosztást, hogy a parasztcsaládok meg tudjanak élni a mezőgazdaságból.

1948-ban megtörténik az államosítás, ipari, kereskedelmi intézmények, egyházi birtokok kerülnek állami tulajdonba. A gazdasági kontrollt a hatalom a viszonylag független vidéki társadalom ellen kezdi meg, ennek első állomása a földtulajdon megszüntetése. A hatalomnak az sem számított, hogy a kollektivizálást tömeges ellenállás fogadta, hiszen mindenki érezte, hogy a közellátás jelentősen romlik, az elszegényedés folyamata megállíthatatlan. Háromszéken a kollektivizálásban aktív szerepet vállaló pártfunkcionáriusok, maguk is a megye szülöttei, Luka László, Központi Bizottsági tag, pénzügyminiszter, Tóth Géza megyei pártvezetési titkár, Luka féltestvére, Schlusser Károly, megyei pártpolitikus, Luka sógora voltak.

1949. augusztus 14-én Háromszéken, Torján felavatták az első kollektív gazdaságot. Ám ezután, látva az ellenállás fokozódását, a párt kiadta az utasítást: a szervezésnek mennie kell, csak vér ne folyjon. De bizony folyt vér, nem is egy helyen. 1950 szeptemberében Háromszék mintegy tizen-nyolc településén tüntetni kezdtek a kollektivizálás ellen, a tömeg több helyen megrohanta a községházát, a belépési íveket megsemmisítették, helyenként elűzték a hatalom képviselőit. Szeptember 22-én több helysége egyszerre törtek rá a fegyveres alakulatok, a felbujtóknak tartott gazdákat családjukkal együtt elhurcolták, mintegy kétszáz személyt. Az összecsapásnak volt halálos áldozata is, Gidófalván Zsigmond András és Jancsó Vilmost, Maksán Sorbán Györgynét és Fazakas Andrásné lelőtték a karhatalmisták. Minden módszer megengedett volt, megkezdődött a kulákká nyilvánítás, mely aztán ezrek és ezrek ellehetetlenítését eredményezte. A kulák fogalma tágítható és szűkíthető volt az elvtársak érdeke szerint, nem volt világosan elkülöníthető csoport, de ellenséget mindig produkálni kellett. A kuláklistán változhattak, felkerültek rá családok, de le is kerülhettek a listáról, a helyi alapszervezet döntése alapján. És tegyük hozzá, mindig voltak olyan szomszédok, falustársak, haragosok, akik másokat feljelentettek, és kuláklistára tetettek. (1. jegyzet)

A Kuthi családra ugyanolyan sors várt, mint a többi szorgalmas földműves kisgazda családra, elvették amijük volt, teljesíthetetlen beszolgáltatási kvótát róttak ki rájuk, település-szerte ingyen munkára kényszerítették őket, végigjárták velük a megaláztatás minden stációját (2. jegyzet.) Először a kollektivizálás ellenzésének gyanújával több módos gazdával együtt Sepsiszentgyörgyre hurcolják Kuthi Istvánt, hogy „meggyőzzék” őket, napokig az Árkoson levő ún. Lägerben (hajdani katonai kiképző központ) tartják fogva, mintegy előjelzéseként, hogy mi vár rájuk. Aztán egyszerre viszik falustársaival együtt a Duna-csatornához. Szennyes János, Kádár György, Szabó Ferenc, Szentiványi Gábor jó uzoni polgárok embertelen körülmények között dolgoztak több hónapon át, betegen, lesóványodva térhettek haza. Otthon az asszonyok, gyermekek álltak helyt, férfiként végezve a mezei munkát. Uzonban egyszerre 28 család került kuláklistára, azok, kiknek 10 hektár fölötti földjük volt, és hozzá gépek, állatok. Házuk kerítésére felirat került, melyet senki nem mert eltávolítani: Itt kulák lakik, ne higgyetek nekik! A kulák fiatalokat diszkriminálták, nem vehettek részt fiatalok számára rendezett eseményeken, a kulák legényeket még a bálókából is kitiltották. Nem tanulhattak tovább

a 7. osztály elvégzése után, Kuthi Irmát és Kádár Levente diákokat az iskola igazgatója személyesen toloncolta ki az iskolából. A középső Kuthi kislányt, Irénkét nagyszülei Szotyorban nevelték, hogy szüleinek kevesebb gondja legyen a gyerekekkel. Jó tanuló kislány volt, de nem lehetett pionír, nehezen élte meg, hogy kizárták a közösségből. Később azt is tudtára adták, hogy bármilyen jól felel, kulák gyerek nem kaphat jeles osztályzatot. Állandó rettegésben élt a család, féltek a „kiemeléstől”, ez elhurcolással, kényszermunkával járt együtt. A korábbi földnélküli új gazdák elhitték a rendszer hivatalos propagandáját, hogy most ők az új gazdák, sok esetben megalázták hajdani kenyéradó gazdáikat.

Látva a sokszor tragédiába torkolló ellenállást, a román pártvezetők egyelőre lazítottak a kollektivizálás tempóján, és a szovjet elvtársak tanácsára a társas gazdaságokat kezdték népszerűsíteni. Kötelezték a kulák családokat, hogy elsőként ők lépjenek be az új közösbe. Ezekben egy ideig megmaradt a tulajdonjog a birtok és az eszközök felett. Kuthiék is bekényszerültek ebbe a közösbe, később azonban a kuláküldözés erősödött, kitétték őket innen is. Aztán, mikor már mindenüket elvették, kénytelenek voltak megadni magukat, betelepítették őket is az uzoni kollektív gazdaságba.

1958-1959-ben szabályos terrorhullám söpört végig az országon, napirenden voltak a politikai perek, suttogva elmondott hírek terjedtek, elvitték ezt is, azt is. A bebörtönzöttek száma hihetetlenül megnőtt, Románia területén számtalan kényszermunkatábor működött, a börtönök elviselhetetlenül zsúfoltak voltak. Új lendületet vett a kollektivizálás, a döntő ütközetet a paraszti tulajdon ellen a pártállam az eddiginél is keményebben vezényelte le. A korábban már jól ismert sematikus nyelvhasználatba visszatértek a burkolt sztálini dogmák, mindennaposak lettek a sajtóban, rádióban. Ezzel párhuzamosan az emberekben nőtt a rettegés, a bizonytalanság, a félelem. Az 1957-es moszkvai kongresszus után a pártállamok (Románia, Magyarország, Csehszlovákia, NDK) az 1956-os magyar forradalom alatt átélt sokk után még keményebben indították újra a kollektivizálási kampányt. Valóságos ostromot vívtak az „ellenséges” társadalmi csoportok ellen, bevetve ideológiai terrort, letartóztatást, elhurcolást, szigorú társadalmi kontrollt, az ügynökhálózat kiterjesztését. Romániában még az is motiválta a párt vezetőit, hogy 1958-ban, a szovjet csapatok kivonulása után, be akarták Moszkvának bizonyítani, hogy a párt így is ura a helyzetnek. Mindezeknek törvényesítéséhez módosítani kel-

lett a büntető törvénykönyvet, hiszen így tudtak súlyos büntetéseket kiszabni a rendszer elleni izgatás, a szocialista vívmányok becsapása, a magyar forradalom melletti kiállás, a Szovjetunió szidalmazása vádjának esetén. De mindennekfelett a mezőgazdaság szocialista átalakításának akadályozása járt elrettentő következményekkel. Ilyen körülmények között aztán sikerült is a kommunista pártnak 1962-re befejezni a mezőgazdaság átalakítását.

A sajtóban, az irodalomban nem lehetett írni a nehézségekről, igen szigorú cenzúrázás előzte meg a művek megjelenését, megvolt a párt által teljes hatáskörrel megbízott hivatalos kritikusok kasztja, Hajdú Győző, Kovács György, Marosi Péter. A párt nem akart tudomást venni a valóságról, az irodalomnak csak a kommunista irányelvek helyességéről szabadott szólnia. A falusi közösségekben azonban világos volt a kollektivizálás következménye. Akik ellenálltak, tulajdonképpen a magántulajdonra alapozott szabadságukat, önállóságukat védték. De sérelmesnek tartották az egyenlősítő törekvéseket, úgy gondolták, igazságtalanság az, hogy azok, akiknek semmijük se volt, ugyanolyan jogú tagjai legyenek a közösségen alapuló kollektív gazdálkodásnak, mint azok, akik mindenüket, földjüket, állataikat, mezőgazdasági eszközeiket, mindent bevitték a közösbe. De elsősorban a szabad választás jogát hiányolták. A kor mindennapjaihoz tartozott a beszolgáltatás súlyos terhe, az agitátorok fenyegető fellépése, az osztályéberség követelése, a hatalom közelébe került rendszerhű emberek agresszív viselkedése. Ezeket nehezen lehetett felejtani, későbbi évtizedekre is konzerválódtak az adott közösségben. 1958-ban a kollektív szervezésével együtt járt az ütlegelés a milícia pincéjében, a házkutatás, a csúfolódó versikékkal való megalázása az ellenállóknak.

Uzont megrázta a község köztiszteletnek örvendő személyiségeinek letartóztatása, 1958-1959-ben elhurcolták Nagyobb Péter református tiszteletest, Faragó Ferenc plébánost rendszerellenes vádak alapján hosszú börtönbüntetésre ítélték. Aztán, egy júliusi estén, Kuthyék házában is megjelent a fekete autó. Bár a házkutatás eredménytelen volt, ez nem játszott szerepet, mert a letartóztatási parancsot előre kiállították, Kuthy Irént magukkal vitték. A dubának nevezett zárt utasterű kis teherautó először Illyefalván állt meg, ott Benkő Sándor tanítót ültették fel. Nála házkutatás közben látványosan felmutatta az egyik szekus a revolvert, melyet előtte a másik a gerenda mögé dugott, íme megvan a bizonyíték, már vitték is a tanítót. Sepsiszentgyörgyön a milícianál töltöttek néhány órát, aztán Málnás faluban Kocsis Ferenc sorstársuk is az autó utasa lett. Hajnalban Kuthi Irén az autóban rosszul lett, egész napi munka után hozták el őt otthonról, étlen, szomjan, félelemmel telve ájultan esett le az autó padlójára. Megálltak, útitársai lefektették az út szélére, víz hiányában harmatos lapulevelet tettek homlokára, aztán robogott velük tovább az autó Csíkszereda felé.

Az otthon maradt családra is nehéz napok vártak, nem tudták, mivel vádolják az anyát, hova vitték, miért nem engedték haza. Rettegve várták a híreket, az apa igyekezett helyt állni otthon és a mezei munkában is, a gyermekek gondja is az ő vállán nyugodott, nem volt kivel megosztania a terheket. Szeptember hatodikán hajnali 3 órakor ismeretlen tettesek felgyújtották a ház mellett álló fásszint és a disz-

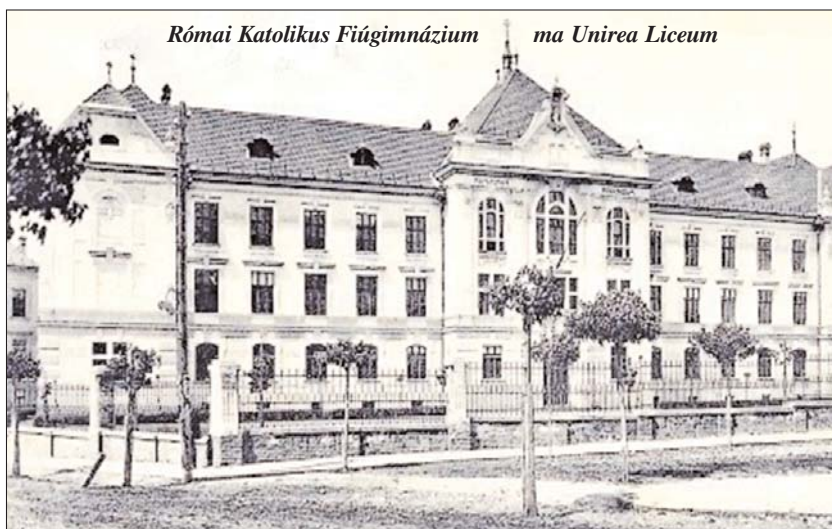
Katonai reáliskola, ma orvosi egyetem

nópajtát. A lángok a házat is veszélyeztették, a házban riadtan ébredők életét is. Mire a tűzoltók kijöttek, már mentették a menthetőt a közel-távol lakó felriadt ismerősök, jó emberek, vödörrel szaladtak oltani, Lázár Pál első volt az oltásban. Mások az állatokat vezették ki a pajtából, vagy a gyermekekre, a kislányokra volt gondjuk. A közvetlen két szomszéd, akik a Kuthiétől bérelt házban laktak, furcsa mód, semmit nem észleltek a tűzből, segíteni se jöttek, mélyen aludtak, mondták másnap az üszkös romokat szemlélve. Rossz szándék volt e mögött, így akartak talán ártani nekik, és házukat megszerezni. Szerencsére hamarosan segítség érkezett, Sepsimogyorósról egy távoli rokon, Márkos Antal fizetség nélkül javította meg a fészert és a pajtát, hogy helyreálljon a rend az udvarban. Uzoniak is gyakran segítettek a családon, köztük volt Vánca Miklós, Veress István. A család várta a híreket az édesanyáról, de kérdéseikre senki nem adott választ, a letartóztatásnál jelenvolt Vida Bálint szóba se állt az apával, azt sem tudták, hova vitték az édesanyát. (Később ő volt az, aki a naponta beidézt Kuthi Istvánt durván bántalmazta, megverte, hogy kicsikarja belőle a kollektívbe való belépési nyilatkozatot.) A gyermekek számára csomagokat készítettek össze, ha értük is jönnek, hát legyen kevés holmijuk. Így éltek, várakoztak, rettegetek.

A csíkszeredai börtönben naponta folyt a kihallgatás, ilyenkor a rabokra plébából készült szemüveget tettek fel, ne lássanak senkit, ne tudják, hol vannak, vezették őket újra és újra kihallgatóik elé. Ordítva, gumibotot csattogtatva ismételték vádjaikat, valljanak, valljanak, innen úgyse kerülnek ki. Ez így folyt Kuthi Irén fogva tartása alatt is, olyan vádakkal szembesítették, melyek a kinti életben semmiségek lehetnének, ha nem éppen 1959-et íránk Romániában. Vádolták, hogy járja a családokat, agitál, hogy ne írják alá a belépési nyilatkozatokat. Várja az amerikaiakat. Eladott egy szegény földműves családnak egy beteg malacot, tudva, hogy az állat el fog pusztulni, de az árát nem adta vissza. A néptanács ajtaját azért csapta be maga mögött, mert a jelen levő N.K. szekus бүдös kuláknak nevezte őt, és kioktatta, hogy úgy jöjjen be a néptanács épületébe, mintha templomba menne, igen ám, de lehullott az ajtó vakolata, ezzel kárt okozott a dolgozó nép tulajdonában. Akadt hamis tanú, aki egy beigért brassói állásért állította mindezt, a másik azért, hogy majd megszerezze a Kuthiék házat. Sok évtized múlva, a rend-

szerváltozás után a nyilvánosságra került szekusdossziékba betekintve, kiderült, hogy a helyi ortodox pópa is jelentett, a néptanács elnöke is, „mindenki szem volt a láncban”. A hangadó, Simon Lajosné, a vádak kiötlője, egy nagyon befolyásos uzoni asszony volt, két osztályt végzett fél-analfabéta, hajdani napszámos, de ekkor már a Nagy Nemzetgyűlés tagja (gyűlésekre mezítláb járt kötényben, ő volt a nép gyermeke, az új idők embere), aki úgy érezte, élet és halál ura lett a párttagsággal felruházva. Kuthi Irén kihallgatása 47 napon át tartott. Amikor elegendő vád gyűlt össze, következett a tárgyalás. A hamis tanúk elmondták a betanított szövegeket. A férj, a gyerekek otthon várták az ítéletet, csak Kuthi Irén szülei és testvére lehetettek ott a tárgyalóteremben. A vádlott nem fordulhatott feléjük, nem nézhetett rájuk, még bírásra sem, lesütött fejjel kellett végighallgatnia a felolvasott vádat, majd az ítéletet: hét év! Az elítélt nem tudhatta, hogy már másnap uzoni otthonában megjelentek a hatóság képviselői, mindent felleltároztak és elvittek, ami az ő tulajdona volt, bútort, ruhát, személyes holmikat. De mást is, például férje hegedűjét, mert az megtetszett a jelen levő néptanács-elnöknek. És vittek mindent ki a házból. Nem tudhatta meg azt sem, hogy lányait nem vették fel a megye iskoláiba, Brassóba mentek, és csak esti iskolában folytathatták tanulmányaikat az Unirea középiskolában (volt katolikus gimnázium, ma Áprily Lajos Gimnázium), korán felnőtté válva, anyjuk nélkül. Azt sem tudhatta, hogy tragédiájának előidézője, Simon Lajosné Brassóba sem hagyta lányait élni, utánuk ment és követelte, hogy a kulák gyermekeit dobják ki az iskolából. Ám Henter Lujza igazgatónő nem hallgatta meg, a tanáraik is védelmükbe vették a Kuthi lányokat.

Kuthi Irén megkezdte börtönéveit Csíkszeredában, majd a tél beálltával továbbvitték őt Marosvásárhelyre, hogy ott töltsse le büntetését. Rajta még mindig az a nyári ruha és szandál volt, amiben otthonról elvitték a nyár közepén. Ebben az öltözetben tette meg gyalog a börtön és az állomás közti utat, térdig érő hóban, a lába megfagyott, élete végéig szenvedte ennek következményeit. A marosvásárhelyi börtön a Szekuritáté hirhedt börtönei közé tartozott. A zömmel magyar származású vallató tiszték, nyomozók „bizonyítani” akartak, kegyetlenül verték az elítélteket, egy-egy kihallgatás után a szerencsétleneket, akik lábra se tudtak állni, rongyként hurcolták végig a folyósón a celláig. Marosvásárhelyen újabb megpróbáltatás érte Kuthi Irént, tudtára adták, hogy férje beadta ellene a válópert, ott hagyta feleségét. Ez is a vallatók kegyetlen módszerei közé tartozott, a férjet a feleség, a feleséget a férj ellenében próbálták vallomásra bírni. Okként felhozták, hogy Kuthi Irén nem volt jó feleség, zsarnokoskodott a családban, gyermekeit nem nevelte, a háztartással nem törődött. Azt nem tudhatta, milyen fenyegetéssel és veréssel csikarták ki férjéből ezt a döntést. Ugyanis azt mondták, különben elveszik a gyermekeit tőle, árvaházba kerülnek, elveszik a házat, kikerül az utcára, ezt ismételték naponta, míg alá nem írta az eléje tett, előre megírt papírt. Kuthi Irén ekkor 37 éves volt, és úgy érezte, hogy az életének vége. Azt sem tudhatta, hogy a férjét ezután gyermekei sokszor látták sírni.

A túlszűfolt börtön körülményeit nagyon nehezen viselte, 94 nő volt összezárva a cellában, melybe őt is betették, őt cseber szolgált vécének, tisztálkodási lehetőség szinte semmi. Háromszintes vaságy, az összetolt két ágyban öten aludtak a rongyos szalmaszákon, lyukas, bűdös pokróccal takaróztak, fűtéssel se kényeztették őket. Az étel inkább állati eledel volt. Reggelire cikóriakávé egy darab penészes kenyérral, ebédre szemetes fuszulykaleves, estére penészes puliszka. Húst és krumplit egyszer sem kaptak. A beteg, megromlott egészségű asszony az első időkben képtelen volt helyzetét felmérni, szembenézni a rá váró évekkkel, idegrendszere az összeomlás határán volt. Az első napokban semmit nem evett, nem beszélt senkivel, mikor testileg is legyengült, hívó baptista cellatársai segítettek, tartották benne a lelket, rávették, hogy bármilyen hitvány is az étel, de ennie kell. A hívők imádkozással segítettek elviselni a rabságot. A hét évre elítélt Kuthi Irén nem mert a jövőre gondolni, ha kiengedik, hova tér haza, gyermekei befogadják-e, milyen idegen lesz a házában helyette, érdemes-e még otthona után sóvárognia? Volt köztük 15 éves kislány is, de olyan cellatárs is, aki már 12 éve raboskodott. A cellalakók egymás között kopogtatással tartottak kapcsolatot, a falhoz szorított pléhcsésze segítségével kaptak egymástól információkat. Halkan beszélhettek csak, mert az őnök figyelték őket, és minden kihágás büntetéssel járt. Így tudta meg Kuthi Irén, hogy ott tartják fogva Nagyobb Péter uzoni lelkészt is. A lelkész aggódott otthon maradt családjáért, két kicsi lányáról és feleségéről semmi hírt nem kapott, olykor kihallgatásra vitték, és úgy verték, hogy jajgatása a cellákban is hallatszott. Közben naponta vették ki egyik-másik rabot, hogy rávegyék a besúgásra, mondja el, ki mit beszél a rendszerről. Bizony, volt, aki vállalta. Kuthi Irént is faggatták a lelkésztől, az uzoni kulákokról, különösen félt a Herczeg nevű tisztól, aki gumibottal a kezében kérdezgette, de ő semmit nem mondott. Így éltek a fogvatartottak, elszigetelve a világtól, állandó aggodalomban otthoni családtagjaikért, de így éltek az otthoniak is, hiszen semmit nem tudtak az elítéltről.

A két nagyobbik lány, Irma és Irén, naponta megküzdöttek azért, hogy Brassóban az esti iskolában maradhassanak. Jól tanultak, de tudták, hogy ez nem elég, ha kiderül, hogy jogtalanul veszik igénybe az esti iskolai oktatást, hiszen az csak azoknak járt, akik napközben alkalmazásban vannak valahol. Őket azonban kiskorúak lévén, sehova se vehetik fel, így maradt a nem hivatalos út, beszerezni fiktív igazolást a munkahelyről. Ezzel együtt járt a lebukás veszélye, állandó féle-

Ferenc József lactanya

lem, mi lesz velük akkor? Felváltva mentek haza szombaton Uzonba apjuknak, húguknak segíteni a ház körül, mosni, főzni, takarítani, az állatok körüli teendőket ellátni. Nem élhették a fiatal lányok gondtalan életét ilyen lelki teherrel a szívükön. Közben apjukat sok zaklatás, verés után rávették, hogy belépjen a kollektívbe. Ez azzal is járt, hogy a telken levő tágas istállót a kollektív azonnal kisajátította, betelepített negyven borjút, ezeknek teljes gondozása Kuthi István feladata lett. Miután aláírt, minden mezőgazdasági felszerelést elvitték a közösbe, gépeket, állatokat úgyszintén. A saját megmaradt kis földjét csak úgy művelhette, ha a hajdani saját szerszámain, gépeit a kollektív alkalmi használatra odaadta neki. Ezt a munkát nem bírta volna, ha a vele élő kislánya, a tizenhárom éves Margitka el nem végzi a napi otthoni teendőket, és segítőkész uzoni társai nem segítenek. A belépést kikényszerítő elvtársak megígérték, hogy közbenjárnak a felesége szabadon bocsátása érdekében. Az elítéltetésben fontos szerepet játszó Simon Lajosné közölte, ő vitette el Kuthi Irént, ő is fogja hazahozni. A rendszer feltétlen, elvakarta híve volt, oly igen hitt az új világban, mikor az olyanoknak, mint ő, eljön az idejük, hogy Sztálin halálakor mindent összeomlani látott, elájult a nagy lelki trauma hatására. (Nem hitte volna, ha látja a jövőt, hogy ő, a hithű kommunista, majd ha fordul a kocka, mindenkitől megvetve, elfeledve hal meg magányosan, egy göröngyöt se dob utána senki.) Így aztán, 1960. március elsején G. János, a Kuthi család volt napszamosából lett pártelvtárs és Simonné maguk mentek el Marosvásárhelyre, hogy aláírassanak az anyával egy belépési nyilatkozatot a kollektívbe, felajánlva ennek árát, a szabadságot. Kuthi Irén attól félt, hogy becsapják, másik börtönbe viszik. Nem írt alá semmit, már nem bízott senkiben. Erre március 8-án újabb elvtársak jöttek érte, kihozták a börtönből, utaztak hazafelé, de akkor sem hitte el, hogy szabadult. Mikor a család értesült arról, hogy arra a napra nagy népgyűlést szervez a párt, reménykedtek, hogy talán hazahozzák édesanyjukat. Délután meg is állt egy fekete autó az udvarban, de csak az elvtársak szálltak ki belőle, Kuthi Irén nem mozdult, nem tudta, hogyan várja őt a családja. Félt, hogy megtagadják, hogy hitelt adnak azoknak a vádaknak, melyeket a válási irat tartalmazott. Aztán bement a házába, látta az üres szobákat, látta, hogy a bútorokat, melyeket ő hozott a közös otthonba, mind elvitték, a szekrények üresek voltak, fázott, de kabátja nem volt, cipőt, kendőt a kis Margitka nem tudott adni anyjának. Így vitték őt a kultúrházba, ott felállították a színpadra, kényszerítették, hogy ismerje el igaznak, amiért elítélték, valljon be mindent, aztán köszönje meg a Pártnak, hogy kihozták a börtönből. Közben bűneit hangoztatták, melyeket a szocialista rendszer ellen elkövetett. Miközben a gyűlés szervezői kiáltoztak, sürgették a beismerést, Kuthi Irén lehajtott fejjel sírt, és csak annyit suttogott: Köszönöm. A jelen levők többsége tisztában volt az igazsággal, nem tapsoltak, nem éljeneztek a párt jócselekedetének hallatán. Két év múlva Kuthi Irén egy kis levelet kapott, arról értesítette a párt, hogy nem követett el bűncselekményt.

Hatvanas, hetvenes évek. Háztáji nem volt, a kertet is elvette a kollektív, kimért néhány ágyásnyit, az maradt a családnak, de ezen is megtermelték mindent, majd a virágot, zöldséget a csíkszeredai vagy brassói piacra vitték. Hajnalban már úton voltak, és a hold vezette őket haza. Gyűjtöttek,

„egyből kettőt csináltak”, s mire a kicsi leány, Margitka is férjhez ment, közösen új házat építettek. Kuthi Irén a munkába menekült, a világnak akarta megmutatni, hogy akkor is viszi valamire, ha el akarták tiporni, ha meg akarták törni a gerincét. A nehéz élet megacélozta testét-lelkét, 88 évet élt, de soha nem tudott megbocsátani ellenségeinek, azoknak, akik filléres jutalomért hamisan tanúskodtak ellene. Családja nagyszonya volt, gondjával, bajával mindnyájan hozzá fordultak. Életútja egy kor szimbólumává vált.

Kuthi Irénke Brassóban 1962-ben leérettségizett, mindjárt kihelyezték tanítani Bikfalvára, majd a következő évben óvónőnek Zalanpatakára. Itt ismerkedett meg Ráduly József tanítóval, akivel 1964-ben házasságot kötöttek. Két fiuk született, József és István, később maguk is Uzonban építkeztek és oda költöztek. Ráduly Józsefné született Kuthi Irénke édesanyja elbeszéléséből és a maga, valamint testvérei emlékeiből megírta családja számára meghurcolásuk, megpróbáltatásaik történetét **Borzalmas éjszakák** címmel. A kommunista diktatúra megszűnte után, 1990-ben a 118-as törvény rendelkezett a kártérítésről. A család, mint politikailag meghurcolt, jogosult volt erre. Évek teltek el, míg sok beadvány után sikerült jogukat per útján kiharcolniuk. Bizonyíték volt erre a fennmaradt bírósági akta, mely szerint Kuthi Irént a MAT Katona Ügyészsége a BTK 209. paragrafus alapján a kollektivizálás elleni izgatás vádjával a 135/1959. számú dossziéval állították bíróság elé, és ítélték el 7 évre hamis tanúzás alapján.

Jegyzetek

1. Gh. Gheorghiu Dej Az osztályharc jelenlegi szakasz Romániában című 1950-ben kiadott brosrájában a következőt írja: „...a mezőgazdaságban még kisáruteremlé van túlsúlyban, a legnépesebb tőkésosztály: a kulákság pedig még jelentős gazdasági pozíciókat tart birtokában... a város és falu közötti árucserre megszervezésében mutatkozó hiányosságok folytán a „piac nélküli és a piac megkerülésével” létrehozott közvetlen árucserét a kulákok és spekulánsok rablásnak mondható üzérkedések céljára használják fel... A falvakban az osztályharc a kulákok korlátozásának és az első falusi kollektív gazdaságok megalakulásának feltételei között bontakozik ki.” Megvan tehát, mondhatnánk, a kor állandó bűnbakja, a politikai támadások célpontja, a kulákság. Hogy mit is kellene velük tenni, az aztán nem volt gond a Párt számára. „A kulákság korlátozása úgy megy végbe, hogy megvédjük a mezőgazdasági proletariátus, a szegény-és középparaszt-ság érdekeit a kulákkal szemben, osztálypolitikát folytatunk az adózás és a beszolgáltatás terén, másrészt pedig a szövetkezetek fejlesztése és erősítése, valamint a dolgozó parasztnak a föld közös, gépi eszközökkel való megmunkálására irányuló társulása útján.” Megvan a stratégia is: „Falusi pártpolitikánk megvalósításánál a bolsevik párt tapasztalataira támaszkodunk, és Sztálin elvtárs tanításához tarjuk magunkat, mely szerint a tömeges kollektivizálási mozgalom kibontakozásához mindenekelőtt a párttagok tömegét, a kommunista parasztokat kell e politika helyességéről meggyőzni.” Igaz, hogy a nagy tanítómester, Sztálin három év múlva meghal, ám a szovjet elvtársak még csak 1958-ban vonulnak ki Romániából, addig még lehet tőlük útmutatást, ötletet, keménységet tanulni. A kulákokkal pedig megbirkózunk magunk, vagyis leszámolunk velük. „A kulák, az öt jellemző álnoksággal, mindenféle hazug rémhíreket terjeszt a kollektív gazdaságokról, hogy megfélemlítse, elijessze a parasztokat. Bandita tevékenységükben a kulákok, különösen Erdély területén támogatásban részesülnek a katolikus papság reakciós elemei és különböző vallási szekták részéről...A kulák minden erejével harcol a kollektív gazdaságok létesítése és saját elszigeteltsége ellen, mert felismerte, hogy a kollektív gazdaságok létesítése és az ő elszigetelése pusztulást jelent számára.” Ez tiszta beszéd, külön elbánásban lesz része az erdélyi

*

Köszönöm Ráduly Józsefné Kuthi Irénkének, hogy elolvashattam meghurcolásukról szóló könyvét, és személyes beszélgetésünkön felidézte megrendítő éveik történetét.

Nagy Gáspár Előkészület az imához

*Mondj egy imát értük
mert nagyon is tudták
hogy mit cselekszenek
kit figyelnek
kit jelentenek
és mennyiért
bár nagyon nehéz
az öklendezést visszatartanod
hiszen a hihetetlen tartományban
fantáziátlan fedőnevekkel
másutt meg befeketített
letakart óvott-védett nevekkal
ők vannak ott
akikről azért nem hitted volna el
s akikről persze mégis tudad
hogy többnyire gyöngye rongyok*

Serdült Benke Éva
Paks, 2017 szeptember

szabadságszerető magyarságnak, velük együtt a közösség tiszteletben álló értelmiségi rétegének is, meg is történik velük minden eddig elképzelhetetlen. A legnagyobb dologidőben kényszermunkára viszik a Duna-csatorna építéséhez a gazdákat, minden idény-munka az otthon maradtakra hárul, családanyákra, gyermekekre, idősekre.

2. A beszolgáltatási kötelezettség mértékéről vall az a dokumentum, mely e sorok írójának nagyanyjánál, özv. dr. Benke Jánosnénál fennmaradt hagyatékában: Obligatiune de predare nr. 228. (azaz 228. számú Beszolgáltatási kötelezettség.) Feltünteti, milyen terményekből, mennyit kell beadnia az államnak. Mivel nagyanyám önként a termőföldeket az államnak már odaadta, nem tudta sem műveltetni, sem művelni a földeket, egyedül élt, így a kötelezettség enyhítésért folyamodott, beadványát a kor nyelvi előírások mondatával zárta: Harcolunk a békéért! Kötelezettsége: rozs, árpa, zab, kukorica, szárazbab, borsó, krumpli, lucerna, lóhere, bükköny, széna, tehén és-bivalytej, juh és-kecsketej, gyapjú, az 1953-as évre: 50 kg disznóhús, egyéb hús 168 kg, mindez negyedévre felosztva.

Irodalom

1. Tóth-Bartos András: László Márton: Kollektivizálás-ellenes megmozdulások 1950 őszén Háromszék megyében In Székelyföld 2017 május
2. Miként ábrázolta az ötvenes évek erdélyi magyar irodalma a kollektivizálást? Lövétei László László beszélgetése Oláh Sándor társadalomkutatóval In Székelyföld 2017. május
3. Gh. Gheorghiu Dej a Román Munkáspárt Központi vezetőségének főtitkára a Minisztertanács első elnökhelyettese Az osztályharc jelenlegi szakasza Romániában Kiadja a Román Munkáspárt 1950. megjelent a „tartós békéért, népi demokráciáért!” 1950. április 7-i 14. számában
4. Ráduly Irénke Borzalmas éjszakák (Visszaemlékezések) Uzon, 2014.
5. Sylveszter Lajos Fekete pléhszemüveges idők 1-2-3. InGondola.hu 2008. június 1., június 13, Háromszék 2008. június 12.

Marosagárd

Egy alig-alig ismert falu

Amikor egy aránylag ismeretlen településről szeretne valaki információkat szerezni, általában lexikonokat vagy útikönyveket lapoz fel. Manapság az internet korában már sokkal könnyebb – hiteles vagy kevésbé megbízható – adatok birtokába jutni akár jól ismert, akár éppen eldugott erdélyi falvak történeti megismeréséhez. Ámbár hiányosságok még mindig vannak. Bizony, nagyvárosok mellett vagy fontos történelmi helységek árnyékában meghúzódó kistalvaink neve, világa még mindig eléggé ismeretlen szűkebb vagy tágabb pátriánkban. Egykor ott szolgáló lelképásztorként mintegy kedves adósságnak érzem egy Marosvásárhely melletti kistelepülés bemutatását.

A várostól alig 8 km-re fekvő, aszfaltúton megközelíthető székelyföldi faluról elég keveset tud a történelem és a nagyközönség egyaránt. Igaz, a pár éve készült aszfalt a falu közepén megszakad, mert a szomszédba vezető mezei utak csak a helyiek számára fontosak. Jedd, Kebeleszentivány, Kebele, Székelybő és Csejd nevű falvak által határolt kis völgyben fekszik Marosagárd. A Révai Nagy Lexikonban is kisközségeként jelenik meg a 339 román és magyar vegyes lakosságú település (1910-es népszámlálás szerint). Az Agárd előtti Maros jelző nem is annyira a marosmenti fekvésére utal, mint inkább nagyobb testvére, a Velencei tó melletti Agárdtól való megkülönböztetésre.

Orbán Balázs nem talált itt feljegyzésre méltó érdekességet másfél évszázaddal ezelőtti utazása alkalmával. Ezek szerint vára nem volt, nem is olyan a területi elhelyezkedése, kastélyt sem építettek ott, sokkal egyszerűbbek és szegényebbek voltak az emberek, templomai sem voltak olyan szépek vagy nagyok, hogy a krónikás nagy utazó megörökítette volna. Orbán Balázs csupán egyetlen mondatot szentel ennek a kis székely eredetű, de a 17-ik századtól román többségű falunak, s ezt a rövid feljegyzést így fejezi be: „hol semmi megjegyzésre méltót nem találunk”. E szűkszavú

megjegyzést igazolja Kelemen Lajos művészettörténész, aki a régi marosi református egyházmegyei matricula alapján csak kápolna építményt jelöl meg.

Habár a Székely Oklevéltár már 1484-ből említi nevét, Marosagárd lakossága talán soha nem érte el a félezres számot, hiszen még 1956-ban is csak 457 lakosa volt.

Eltűnő székely jelek

Ha egy falunak nem olyan gazdag a múltja, akkor az érdeklődő és a krónikás a jelenben keresi a megőrkítésre valót. Pár évvel ezelőtt **Csiki Sándor**, az erdélyi nagycsaládosok vezetője járt a faluban, és első találkozásukat így jellemezte: „akkora mély csend ül sokszor körülötte, hogy neki lehet dőlni”. Talán éppen ez az egyik nagy áldása és ajándéka a falunak, a 21-ik századi rohanó világban itt majdhogynem mozdulatlanság, békés csend érezhető. Azért a másfél oldalas krónikát ugyanúgy megírta ez a nyárádszeredai tornatanár, mint a szomszédos Jeddről vagy akár a sokszázados templomával dicsekedő Berekeresztúrról.

Természetesen egy ilyen csendes, békés kistelepülésen is történnek apróbb vagy nagyobb események, amelyek lázba hozzák az embereket, vagy éppen megzavarják a békességet. Emlékszem azokra az izgalmas hétköznapiakra, amikor Farkas Lajos harangozó hízóját elvitte az ólból a faluban garázdálkodó medve, s a falu már akkor kioregedett lakossága egy emberként figyelte, várta a fejleményeket, s együtt üzték el a be-bejáró medvét.

Nem is olyan régen még a megyei újságok címlapjára is felkerült Marosagárd neve és művelődési otthonának fényképe. Talán értékesebb lett volna, ha egy táncfalalkozóval vagy éppen színházi előadással kapcsolták volna össze a kultúrothon megmutatását, de itt egészen másfajta részvételtől kellett tudósítani: Marosagárdot nézték ki egy krematórium megépítési helyének.

Talán nem mindig olyan rossz egy-egy ehhez hasonló kihívással szembenéznie egy közösségnek. Legalábbis Marosagárdon jó jött ki belőle. A három nemzet és a három vallás példás egyetértésben fogott össze a halotthamvasztó felépítésével szemben. Történelmi hasonlatként akár azt is leírhatnám, micsoda jelképes erdélyi szimbólum, csakhogy az itteni három nemzet nem az egykori erdélyi magyar, székely és szász, és a három vallást is így kell pontosítani: görög keleti, görög katolikus és református.

Ha légvonalba szeretnők elhelyezni Marosagárd földrajzi fekvését, nyugodtan állíthatjuk, egykori Székelyvásárhely (ma Marosvásárhely) és Székelybő között fekszik – félúton. Ez a megjelölés már igazolja székelyföldi jelenlétét, székely eredetét, amit az ideérkező ma egyáltalán nem fedez fel, nem talál meg. Egykor még sok Adorjáni vezetéknevű család élt itt, akik a nyárádszeredai székely falvakból (Kis- vagy Nagyadorján) kerültek ide ködbevesző múltban. Itt már olyan régóta élnek együtt románokkal, hogy a székely gyökereket hiába is keresi a kutató. Gazdátlanul ugyan még áll egy-két magánház a boldog békebeli időkből, de a kis falu pár utcáját a múlt század 50-60-as éveinek jellegzetes egyen-épületei uralkodják, s a falu szélén itt is megjelentek az újjazdag világ modern épületei. Lassan eltűnik az a két-három, százévesnél idősebb tornácos ház, s utánuk egyetlen

tárgyi bizonyíték sem marad egy székelyföldi kislelő eredetének igazolásához.

Három templom uralja a falut

Amint a máshonnan érkező a községközpont, Jedd felől éri el, látja meg a falut, három kicsi templom fogadja és köszönti az idejövőt. Távolról úgy is tűnik, egy udvaron három kicsi templom. Nem nagyok ezek az épületek, talán még száz férőhely sincs egyikben sem, de építésük és jelenlétük egyfajta erdélyi história.

Legrégebbi a görög katolikus templom, amely kilenc évtizedes története alatt megélt egy-két változást. Erdélynek ezen a részén, az itt élő románok görög katolikus vallásúaként éltek békében és szép egyetértésben másokkal. Aztán 1948-ban államhatalmi szóval és erővel beszüntették Romániában a görög katolikus egyház működését, s az akkor 21 éves templom a hívekkel együtt a görög keleti, azaz ortodox egyház tulajdona lett. Majd jött az 1989-es fordulat, a hívek felével 1990-ben újraalakult a görög katolikus gyülekezet, s az ortodoxok templom nélkül maradtak.

Az ortodoxok nemzeti tudatuk felerősödésében elhatározták egy teljesen tájidegen, nagy hagymakupolás, bizánci stílusú román templom építését, amihez meg is vásárolták a téglát. Marosagárdról elszármazott, a román fővárosban élő **Ignat Mihai** nevű építésmestert kértek meg a templomépítésre, aki sokkal reálisabban látta a gyülekezet lélekszámát és erejét, s a már megvásárolt építőanyag felét – pénz ellenében – átadta a magyar református gyülekezetnek. Így épült fel egymás mellett két templom 1990-1992 között.

Attól szép ez az erdélyi, székely eredetű, román többségű kislelő, hogy azóta is egymás mellett, békében él három kicsi templom. Saját papja egyiknek sincs, de mindhárom templomban havonta egyszer vagy többször van istentisztelet, szól az ének és az imádság. Számtalanszor megtörténik, hogy egy temetés alkalmával mindhárom templom harangja megszólal, s ilyenkor a közepén álló magyar református templom tornyából átvezetett drót meghúzásával jelzik a két román templom harangozójának, mikor kell befejezni. Talán ebben is egyedi ez a kicsi falu.

A református templom az egykori vályogtemplom mellé és annak formájára épült, de belső bútora teljesen új, és egész Erdélyben egyedi. Bútorzatát **Miholcsa József** szob-

rásművész tervezte, készítette, aki stílusosan belefárgatta a magyar nép művészetének ezeréves világát. Az énektartó egy turulmadárra emlékeztető alkotás, az orgonaszék akár a mondabeli csodaszarvas is lehetne. Be is mutatták már gyűjteményes képzőművészeti kiállításon. Az oldalvilágítást kihasználva egyik falon a Nap, vele szemben a Hold jelenik meg, alattuk a négy őselemre utaló két-két pad, amelyek körbefogják az úrasztalát. A szószek egyediségére utal faragása mellett elhelyezése is, mert nem a szokványos, falhoz rögzített prédikáló szék az, hanem akár szabadon körbejárható templomi emelvény. E holland segítséggel épült marosagárdi református templom szerényen és alázattal húzódik meg pár km-re egy nagyváros mellett, s jelzi a múlt, jelen és jövő változó világának örök értékét.

Most még háromtemplomosan gyönyörködik Isten és a világmindenség ebben a csendvölgyben. Amint keleten a kebeleli erdő fölött megjelenik a Nap első sugara, megcsillan a bizánci kultúra Székelyföldig elért honfoglalásán, a görög keleti templom bádogtornyán napköszöntő fénye. Délben, amikor a legmagasabbra

emelkedik az égen, fényével a közepén álló magyar templomot karolja át, s mintha akkor egy kicsit megemelné azzal a biztatással, hogy nem veszhet el az a közösség, amelyet az Úristen a tenyerén hordoz. Aztán nyugat felé haladva szépen visszaengedi arra az anyaföldre, amelyből vízen és tűzön vétetett, s mielőtt a csejdi dombok eltakarnák Marosagárd elöl a lebukó Napot, fényben köszön el a görög katolikus istenháza falától. Majd – ahogyan időtlen idők óta Isten napsugara járja körbe a marosagárdi templomoldalt – éjszaka borul a falura, s néhány házórzó eb ugatása vigyázza a csendet, imádságos biztatással nyugodalmat, szép álmokat ígér. A falu csendjét, békességét, álmát és vágyát pedig őrzi biztos biztatással a három templom, mert Erdélyben ma templomainkon keresztül visel gondot ránk az Isten.

Ötvös József, Marosvásárhely

Eleven hagyomány

SZÁNTÓ GYÖRGY

(Vágújhely, 1893. június 7. – Budapest, 1961. szeptember 11.)

„Tudom, vannak szürke átlag-emberek, akikből Dosztojevszkij többet bányászott ki, mint amennyit más a világverő hadvezérek gazdag életéből. Jelenthet többet egy útszéli zsebtolvaj Al Caponenél, egy falusi szatócs Fordnál és egy gránátos Napoleonnál. De amit én a hegedűben megtaláltam, amit én a hegedűről el akarok mondani, ahhoz nekem Stradivari másik életére is szükségem van. Ami nincs benne a lexikonokban, szakkönyvekben. Amit nekem kell újraélnem, vele, az allongeparókától a saxofonig.” (Szántó György: *Stradivari*)

Szántó György, korának egyik ünnepezt írója volt. Gondolatgazdag publicisztikája, tiszavirág életű magazinja, amit **Periszkop** néven indított 1925-ben Aradon, utat nyitott az erdélyi avantgárd térhódításához, és amit ha jobb időkben, szerencsésebb körülmények között lát napvilágot, talán olyan hatású lehetett volna, mint a **Nyugat**. Később több helyi lapnak volt a vezető munkatársa. A két világháború közötti aradi magyar szellemi élet sokszínűsége mindenképp elképzelhetetlen nélküle. Regényei pedig több kiadást mértek. Egy író megismerését azonban nyilván nem a lexikonokban leírt száraz adatok elolvasása jelenti – ahogy ő hangoztatta – ahhoz az ember „másik életének” ráérezése is szükség van.

Énhozzám, csak a 30. születésnapomon jutott el ez a felismerés, amikor is Édesanyám születésnapjára ajándékként, a díszes, Révai-kiadású *Stradivari*-t vehettem kezembe, amit természetesen valamelyik antikvárium mélyéből bányászott elő. De számomra mindennél többet jelentett, mert nálunk szebb ajándék a könyvnél nem létezhetett. Nos, akkor nyertem betekintést először Szántó György sajátosan bonyolult, kifinomult varázsvilágába, ahol igazolást nyert Romain Rolland megállapítása, hogy „a szellem sohasem vak”.

Az első világháború egyik ütközetében fejlődést kapott egy Szántó György nevű fiatal tiszt, aki otthon műgyetemi hallgató volt, építész-mérnöknek készült, de valójában festő akart lenni, méghozzá olyan festő, aki Böcklin nyomán, majd az izmusok ihletésére nagyméretű, újszerű festészetet szeretett volna létrehozni. A sebesülés azonnal elvitte egyik szemét és úgy megsértette másik szemének idegeit, hogy hiába volt minden bécsi és hamburgi orvosi erőfeszítés, huszonnyolc éves korára teljesen megvakult. Vágújhelyen született, majd Lugoson tanult, és félig vakon még festett,

ameddig bírta, hanem amikor a fény és a szín végképp elveszett a számára, akkor a magyar irodalom talán legszemléletesebben fogalmazó, legtöbb fényről és színről író, romantikus történelmi tablókat regényben elmesélő írója lett. És vakon sem szakadt el egy pillanatra sem a világtól. Ehhez azonban az kellett, hogy felesége olyan legyen, amilyen volt. Ez a feleség - Brandeis Adél - élete egyetlen tartalmának tudta, hogy férjének szemével legyen.

Kemény Jánosné, Kemény Gizella, SZÁNTÓ GYÖRGY, Szilvássy Karola, Szántó Györgyné, Kovács Lászlóné, Bartalis János

Szántó György nimbuszának kialakításában meghatározó tényező volt világtalansága. Pedig műépítésnek készült, színpadtervezői, festői ambíciókat melengetett, és a Kultúrpalotában még kiállítást is rendezett munkáiból. A tárlatok idején már teljesen vak, és ha nincs olyan hűséges és áldozatkész társa, mint Brandeis Adél, akkor Szántó talán egy korán életkedvét vesztő, fogyatékkal élő emberként tengette volna életét. „Szinte örültem vakságomnak, mely megtanított látni. Hálás voltam a sorsnak, amely írógépemhez kötött és rákényszerített arra, hogy két első szerelmem, a piktúra és irodalom közül az utóbbival is házasságra lépjek. De nem jól mondom. A piktúra a szeretőm volt csak, csalfa, szeszélyes, rakoncátlan, megfélemlíthetetlen. A literatúra feleség, amely megosztotta velem örömet, bánatomat, vigasztalt fekete éveimben, erőt adott a fekete fal mögött, megsimogatta deresező fejemet, étkeket rakott asztalomra. A literatúra egyszerűen Adél volt, aki festő koromban színekben élt, de írói éveimben teljesen szavakra tudta transzponálni magát, fejezetekre és regényszerkezetekre. Aki javította és másolta kézirataimat, összeszedte az évszámokat és adatokat, de tudott pezsgőzni is velem hajnalig, tudott táncolni és dalolni egy vak ember mel-

lett. *Dehogys mellette: a lelkében, a lelke legbensejében.*” – vallja az író.

1924-ben költözött Aradra, s itt bontakozik ki közel négy évtizedes, rendkívül termékeny írói pályája. „Mélyebbről, mint a tengerfenék életkiontó iszapja – írja a *Fekete éveimben* –, mint a geológiai rétegeken áttörő vulkánkráter, valami néma parancs érkezett, és én elkezdtem szavak, gondolatok, kifejezésformák után keresgélgni...” Amit festőként nem tudott megvalósítani, azt mint író a *Periszkóp* c. folyóiratán keresztül teljesítette. „Mevakított Sámsonnak képzeltem magam – írja szintén a *Fekete éveimben* –, aki átfogja két karjával a múzeumok csarnokának pilléreit és rádönt mindent az akadémikus filiszteusokra.” Az 1924-es év regényekben is termékeny, de párhuzamosan már 1922-től kezdve egész sor novellája jelenik meg, amelyekben a központi szereplők többnyire művészek, a központi probléma pedig a művészet. Az írói sikert és ezzel a további pályáját meghatározó műforma megtalálását a tatárjárás korát felelevenítő

Bábel-tornya (1926) után három egymást követő regénye az I. világháború híres-hirhedt kémnőjének élettörténete, a *Mata Hari* (1928), a Marlow-t főhősnek választó *A földgömb* (1928) és Kőrösi Csoma Sándor regénye *A bölcső* (1929) jelentette. A szakmai elismerés sem váratott sokáig magára. Báró Kemény János meghívta az Erdélyi Helikon marosvécsi írói körbe. Azt pedig ugye, mindenki tudja, hogy a helikoni közösség kiválások és viták ellenére a romániai magyar írók legszámottevőbb és legjelentősebb irodalmi csoportosulása volt a két világháború közötti időszakban.

Ugyanakkor azonban egyértelmű: nem hajlandó megaludni, vállalja „ómódiságát”, polgárjogot követel a jóság, áldozatkészség, szeretet irodalmi ábrázolásának, még akkor is, ha ez már nem divat. „*Sokféleképpen megírhattam volna az életemet – ha más eseményeket, személyeket idéztem volna is, mást, lényegesen mást nem mondhattam volna, mint így, hiszen a koordináták adottak: szülőföldem, ahonnan elindultam, a város, az ország, amelyben élek... a nép, amelyhez tartozom, a barátaim, munkahelyem, családom – amelyből nem tudom, nem is akarom leírni a Kis Szökevényt... Talán az ő biztatására írtam meg ezt a könyvecskét, hogy ne maradjon a*

Sötétre mindaz, amit csak így, elsőszemélyes vallomásban mondhatok el magamról.”

Szántó György végül, 1941-ben felköltözött Budapestre. Ám az Aradon eltöltött aktív negyedszázad okán is egyike azoknak, akiket a város sajátjának érezhet, és akikre büszke lehet.

Legtöbbet olvasott, legtöbbszor kiadott regénye, a *Stradivari*, amely a modern regénytörekvések előtt különböző korokat – olasz barokkot, XX. századi európai életet – kever össze, izgalmas formajátékkal. Ebben és később a *Melétében* érhető tetten legjobban Szántó György nagy tehetsége. E művekre a hiteles korkép és a művészi emberábrázolás a jellemző. Az utolsó Árpád-kori királyok színes krónikája, az *Aranyágacsk*a hibátlanul szép történelmi regény, talán itt

érvényesül legteljesebben festői látásmódja: nemcsak a romantikus nagyregényekkel, hanem a romantikus festészettel is rokonságot tart. Majd következik megrázó önéletrajzi műve, megvakulásának és vakságának regénye, a *Fekete éveim*, és ennek folytatása néhány évvel később az *Öt fekete holló*. Korrajznak is dokumentumértékű, önelemzéseként az irodalom nagy vallomásai közé tartozik, amivel legismertebbek közé került a szerző. Ezek után sikert siker követ.

Élete utolsó két éve szakadatlan lelkes munka, folytonos siker, a korábbi művek újra meg újra megjelenése. Az életmű könyvespolcot tölt be, és miközben a szélesebb olvasóközönség válogatás nélkül lelkesen olvassa műveit, a serdülő ifjúság kedvencei közé tartozik, a kritika egyre kevésbé tudja, miképpen is vélekedjék felőle. Élete vége felé, amikor vaksága mellett hallása is romlani kezdett, és különféle betegségek jeleztek a közelgő véget, arról ábrándozott, hogy életművéből a legjobb regényeit sorozatban kellene megjelentetnie. De ideje már nem volt hozzá, hatvannyolc éves korában meghalt. Az *Öt fekete holló* című önéletrajzi regényét tulajdonképpen végrendeletnek, eligazításnak szánta, hogy a maga felfogása szerint ítélkezzünk művei fölött, hogy lássuk élete és gondolatvilága alakulását. És ha a művek autonómok is az írói lét mindennapjaitól, nem függetlenek az alkotó személyiségének alapvető lelki tulajdonságaitól. A művészi formák nem a gondolat börtönörei, hanem a szárnyai.

Szántó György memoárjai jelentős alkotások, ugyanakkor egy sajátos sorsú és tehetségű író küzdelmes életének dokumentumai. Munkásságát 1959-ben József Attila-díjjal jutalmazta a Magyar Állam, ennek dacára helyét azóta sem jelölte ki a kritika. Pedig kétségtelen és teljesen egyértelmű, hogy a 20. század irodalmában maradandó értéket képvisel. Ideje lenne újra felfedezni. Síremléke a Farkasréti temetőben található.

(Összeállította: **B. Osvát Ágnes**)

B. Osvát Ágnes

DANIKA

10. *És imé, egy kéz illete engem, és felsegített térdeimre és tenyereimre.*
12. *És monda nékem: Ne félj, Dániel: mert az első naptól fogva, hogy szívedet adtad megértésre és sanyargatásra a te Istened előtt, meghallgattattak a te beszédid, és én a te beszédeid miatt jöttem.*
5. *És széttekinték én, Dániel, és imé másik kettő állta ott, egyik a folyóvíz partján innét, a másik túl a folyóvíz partján.*
(Dániel könyve 10.11.)

Amikor felnyitotta a szemét, tekintetével a zuhogó, sötét esőfátylat kereste, de csak világossárga falakat látott köröskörül, és mintha egy fölője hajló arc aggódó hangját hallaná. Aztán lassan bomlani kezdett az érzékeire nehezedő szürke felhőgomoly, s a résen át meglátta a felé közeledő böhömnagy autótrént. Rémülten kapta félre a kormányt, de a vastagon ömlő, éjszakai esőben nem látta az útviszonyokat és már csak a saját sikolya visszhangzott a fejében. A többi néma csönd. Próbált volna mozdulni, de rádöbrent, hogy nem érzi a tagjait, tulajdonképpen semmijét, egyetlen porcikáját nem érzi. – Akkor hát vége, mindennek vége... – nyilallt belé a felismerés. – Akkor hát nekem mégsem szabad... Ó, Istenem, miért? Most, amikor már éppen elért élete első autójának megvételéig, a vezetés, a száguldás semmihez nem hasonlító mámoros érzéséig. Amikor meg tudta volna mutatni mindenkinek, hogy neki is sikerülhet és sikerült is. – Igen, sikerült... mi is?... Jaj, a fejem... a fejem – s szemhéját fáradtan felemelve, megpróbálta elrebegni a fölő hajló alaknak: „Tudom, hogy nekem már végem van.”

Újból becsukta a szemét s már csak pillái rezdülésén látott, hogy a gondolatok gátlástalanul rajzanak mögötte, akár gyermekkorában, a folyó partszélen sekély vizében a pár milliméteres halacsok villámgyorsan ide-oda cikázó tömege.

* * *

Dániel már az anyaméhben megérezte, hogy senkinek nem kell. Valami ősi ösztönből érzi ezt a szegény magzat, az anya vérével áramlik belé a sejtés, ami később aztán fájdalommal izmosul, hogy ő a nem kívánt gyermek. Emiatt az örökös szorongás, félelemérzet egész életén át végigkísérte, bizonyos formában – talán csak a zsigereiben élő sejtelemként - mindig kirekesztettnek érezte magát valamiből, maga se tudta, hogy miből. A szülők szeretetéből? Testvérei ragaszkodásából? Gyermekkorában elfogultan és félelemmel, de túlárado tisztelettel nézett szigorú, nagy tudású apjára, szerette volna, ha néha az ő fejét is megsimogatja, netán megdicséri valamiért, de valami okból képtelen volt teljesíteni, lehetetlenségnek tűnt megfelelnie a követelményeknek, így aztán többnyire ostobaságokat művelt, amiért verést, jobb esetben büntetést kapott. Szerette volna elfogadtatni magát ő is, ami a két bátyjának könnyedén ment, neki azonban a kínok kínját kellett elszenvednie, rá úgy

nézett mindenki, mint teljesen fölösleges teremtményre, aki ráadásul gyengébb képességekkel rendelkezik, mint a testvérei. Talán, ha lánynak születik, - tűnődött néha a meddő lehetőségen, hiszen sokszor hallotta, amint az anyja sóvár hangon panaszkolta a családban, mennyire szeretett volna egy kislányt. Pontosabban, első gyermeknek egy kislányt, másodiknak egy fiút, többet azonban semmi esetre. De, hogy a két fiú mellé egy harmadik fia is lett, hát ezt már egyenesen a sors merényletének minősítette. Dániel kisebb korában, hogy rá is figyeljenek, elképesztő dolgokat művelt, amiért természetesen csak szidást kaphatott, s ahogy telt az idő, egyre jobban elmagányosodott. Igazán jól csak az anyai nagyszüleinél érezte magát, igen, ott szerették, sőt nagyanyja a leghetetlenebb viselt dolgaiért is neki adott igazat, mert okkult módon, az ő születése előtt hat évvel meghalt, - akkor tizennégy éves – fia reinkarnációját látta benne. A nevét is erről a nála húsz évvel idősebb nagybátyjáról öröközték rá, s tényleg, a fényképek alapján rendkívüli hasonlóságot lehetett felfedezni kettőjük között. Ez a tény, amennyi előnyt biztosított neki a nagyanyja felől, másrészt éppúgy nyomasztotta a lelkét. Sokat bolyongott a kertjük végénél kezdődő réten, ahol – a családi legenda szerint – a másik Dániel, játék közben, rég elásott pisztolyra lelt, annak berozsdázott csövébe kandikálva, kíváncsian meghúzta a ravaszt, s a golyó átfúrta a koponyáját. Ablaknagyságú olajkép lógott róla a nagyanyja ágya fölött a falon, ő pedig esténként mintha saját magát látta volna abban a nem is olyan régen élt – neki viszont borzasztóan távolinak tűnő – fiúképben.

Danika jobbára a nagyszülőknél időzött, csakhogy a nagyapja, aki – dacára számtalan csínytevésének, sokat foglalkozott vele, oktatta, taníttatta – hirtelen meghalt, és neki attól kezdve végleg a szüleivel és testvéreivel kellett laknia, egy számára elutasító, szinte ellenséges világban. Pedig ő reménytelen és kétségbeesett nagy ragaszkodással szerette a szüleit, a távol élő apai nagyszüleit is, meg a testvéreit, módfelett büszke volt arra, hogy hozzájuk tartozónak mondhatja magát. Hogy ő a nagy professzor fiának mondhatja magát, és tagja ennek a köztisztelőben álló családnak. Később a szakiskolába sem az általánosban elért eredményeiért, hanem az apja tekintélyéért vették fel, ahol – becsületére válják - egyszer sem bukott meg, és a harmadik év végén kézbe vehette a szakmunkás-diplomáját. Arról nem ő tehetett, hogy a lelke mélyéről újból és újból felszakadt a keserűség, valahányszor arra gondolt, hogy a család minden férfitagja egyetemi diplomával rendelkezett és rendelkezik, fel egészen az ükapáig. Ráadásul a műhelyben, ahova iskola után kihelyezték, az alacsonyabb társadalmi rétegből jövő munkatársai kinézték maguk közül, s ezzel folyamatosan mérgezték a tisztességesen elvégzett munkája örömet. Hiába iparkodott, bármit tett, nem illett ő sehova és senkihez, s mindenütt felfedezte az enyhe sajnálkozást az emberek szemében. Kiseb korában a fiúk, akik játszópartjai lehettek volna, hamar felismerték sebezhetőségét és kórusban kiáltották felé, ha közelíteni akart hozzájuk: „Dugó Daniii! Dugó Daniiii!!!” Ő ilyenkor dűhrohamot kapott, olyan is történt, hogy bebújt a kályha alá és csak órák múlva volt hajlandó kijönni onnan. Aztán megsűrűsödtek a dűhrohamok, néha a fejében már elviselhetetlen visítások-

nak érezte a fiúk csúfolódásait, egyszer a konyhában – bordóvörösre gyúlt arccal és füllel –, ahány pohár csak a keze ügyébe akadt, mind földhöz csapta. Persze, meg is kapta érte a maga verését az apjától, s ettől kezdve a verések is rendszeresebbé váltak. Ilyenkor az anyja, ahelyett, hogy védelmére kelt volna, inkább kiment a lakásból, hogy ne hallja az üvöltését, ne lássa a kínjait, aztán amikor az apja már elment otthonról, előkerült és sírva borogatta a Danika kékre-zöldre vert tagjait.

Végül úgy érezte, őt csak az állatok és a természet szereti, bolondulásig oda volt a kutyákért, ha meglátott az úton egy kóbor kutyát, képes volt órákig követni, magához csalogatni és beszélgetni vele, amíg csak lehetett. Úgy kilencéves korában történt, december elején, hogy reggel, iskolába menet meglátott egy fejét leszegve tartó, imbolygó fehér kutyát, s addig füttyögtetett feléje, amíg az melléje szegődött. Csak ment, ment mellette, az iskolát már régen el is feledte, beértek a sétátra, ahol aztán a kutya egyszer csak rásandított, majd hátat fordítva neki előbb oldalozva, majd egyre gyorsabban eltalpalt mellőle. Még füttyentett néhányat, s iramodott volna utána, amikor eszébe jutott az iskola. Igen ám, de nyolc óra már régen elmúlhatott, látta ezt jól, mert a járdára kiérve egyetlen iskolást sem látott már semerre. Elballagott hát az iskolával átellenben fekvő templom lépcsőjéig, ott álldogált egy ideig, majd a szorongástól hatalmas bágyadtság tört rá, hát kapta magát, leült a templom széles lépcsőfokára, majd fokozatosan az iskolatáskájára dőlve, szép lassan elszenderedett.

Még szerencse, hogy mielőtt egészen áthült volna, a tanító meglátta a szemközti ablakból és kirohanva, kétségbeesetten szedte fel Danikát a hideg lépcsőről, és telefonált az anyjának, hogy jöjjön utána. Akkor nem kapott verést, de csak azért nem, mert az apja elől sokáig elhallgatták ennek a napnak a történéseit, majd amikor hónapok múlva mégis felszínre került a dolog, a testi fenytés már okafogyottá vált.

A természettel tehát igen-igen jó viszonyban volt mindig. Úgy vélte, hogy a természetben létező vagy élő jelenségektől egyáltalán nem kell félnie, azok megvédik az emberek bántásaitól, rájuk mindig lehet számítani. A kertben órákig

elnézte a bogarak mozgását, piszkálta, tanulmányozta a földből előbújó kis gilisztákat, de soha nem bántotta őket. Ebből a bogarakkal való nagy barátságból kifolyólag történetelt meg úgy négy éves korában, hogy amikor a tél beálltával végre sikerült a szüleinek egy jó meleg, erős bőrbakancsot szerezniük neki, ő egy este elmélázva ült a konyhában a kisszéken, miközben a kályhában finom meleget árasztva, vidáman pattogva égtek a fahasábok, Dani előrenyújtotta a lábát a kisszékről és bedugta a kályha hamuzójába, ahova úgy látta, szép piros bogarak szállnak alá, majd fokozatosan elszürkülve bevegynének a hamu közé. Ült tehát és melengette a lábát, s amikor vacsorához szólították, felállt, de csak anyu rémült kiáltására tért vissza a való világba. „Szent isten, ez a gyermek kiégette az új bakancsát!” – sikoltotta anyu. Hogyne sikoltott volna szegény, hiszen a háború utáni években csak nagy nehezen lehetett ilyen lábbelihez jutni. „Mit csináltál már megint, te gyermek!” – nézett rá szomorúan nagy tata, „hát benned nem lehet megbízni egy pillanatra sem? Mi az ördögnek dugtad be a lábad a hamuzóba?” Danika csak nézte a bakancs kiégett orrát, eltűnődött egy picit, majd nagy alaposan rákezdte: „Hát, én láttam, hogy jön egy nagy piros bogár, rámászott a cipőmre és elkezdte rágni, rágta, rágta, s egyszer csak kirágta.” A felnőttek összenéztek, ezzel a fantáziadús gyermeki logikával nem volt mit kezdeniük és a veszteség ellenére is ellenállhatatlannul tört ki belőlük a nevetés. A Dani élete folyamán nagyon sokszor emlegették még, hogy mondaná már el, hogy is mászott az a nagy piros bogár a bakancsára, ami aztán addig rágta, amíg kirágta.

A víztől sem félt, egyszer, nyáron, egy forró kánikulai nap délutánján, a vihar elől egyenesen a folyóba menekült, azzal a gondolattal, hogy ha már úgyis vizes, akkor mit érthet neki a zápor. Egyébként is, amikor játszás közben meglátta az ég alján gomolygó felhőket, ahogy feketén és iszonyú gyorsan közelítenek, s hogy a hirtelen támadt szélből szinte felnyögtek a folyóparti fák és bokrok, a vadvirágok reszketve hajoltak a földre, ő pedig villámszagot érzett a szélben és a rét ezernyi színe fényét veszítve, pillanatok alatt szeme láttára sötétedett ijesztően morddá, csak a folyóban csobbantak egyet-egyet barátságosan a halak, ő azonnal hozzájuk menekült. Ott ült nyakig bújva a folyó védelmező ölelésében és eszébe sem jutott, hogy valami nagy baja is eshetne. Ez a nagyanyjáiéknál történt, még élt a nagyapja is, akkor órákig kereste az egész család mindenfelé, s amikor elállt az eső és már végképp kétségbeesett mindenki, nem sokkal sötétedés előtt, csuromvizesen, de diadalmasan vigyorogva besomfordált a kapun Danika.

Attól kezdve sokat és sokszor bolyongott a folyóparton, s élvezettel szívta magába annak jellegzetesen fanyar, bürök- és egyéb növények illatával keveredett halillatát. Sok évvel később, amikor megismerte a jövődöbéli feleségét, egy forró nyárestén az első gyermeküket is állítólag a folyóban hozták össze. De bármennyire is szeretett volna, nem vált igazán jó apa belőle soha. Az első gyermek után még született kettő, és Dániel tekintélyt követelően igyekezett szigorú lenni hozzájuk. Példakép csak egy volt előtte, a saját apja, - akit a rettegek és a rengeteg elszenvedett verés dacára -, kétségbeesetten tisztelt és szeretett. És nem értette, hogy nem minden esetben lehet az erőltetett szigorúság-

gal és veréssel tiszteletet és szeretet kívívni, s hogy ő sem ez utóbbiakért nézett fel az apjára, hanem bizonyára a tudásáért meg a társadalomban elfoglalt helyzetéért. Daninak igazából csak sejtelmek voltak a dolgok rendjéről, mindig szeretete volna megérteni, sőt alkalmazni a helyes sorrendet, de aztán az többnyire túlságosan bonyolultnak bizonyult számára és mindannyiszor összezavarodott. A folyó túlzott szeretete egyszer nagy bajt is hozott rá, ez abban az időben történt, amikor már végképp a szüleivel lakott, s egy napon iskola után nem haza indult, hanem a folyópartra. Késő őszi, már szinte télbe hajló idő járta, s Danikára reggel ráadta az anyja az új télikabátját, ami – az akkori viszonyokhoz képest – irigylésre méltóan szép darab volt. Csakhogy az órák végén Daninak eszébe jutott, hogy jó lenne egyet kószálni a folyó mellett, úgy sincs még otthon senki, a szülei csak később kerülnek haza a munkahelyükről. Ráérősen, szépen felballagott hát szinte a város végéig, ahonnan leereszkedett a folyópart strand-felőli részére, és hosszan elnézte a hideg, sötét vizet. Arra gondolt, hogy nyáron milyen jó barátságos itt minden, most pedig szinte ellenségként viselkedik vele a folyó, csak úgy árad belőle a hideg elutasítás. Lemondóan legyintett, miközben egy kerítéshez ért, ami a parttól felfele húzódott, s ami mellett csak úgy lehetett elmenni vízbeesés nélkül, ha a szélébe kapaszkodva, óvatosan átteszi az ember egyik lábát a másik után a kerítés túlsó felére. De ehhez két kézre van szükség, így Danika hóna alá csípte a táskáját, s a télikabátját, amit eddig a karján vitt, a hátára borította. Megfogta a kerítés végét, de a mozdulattól a kabátja a vízbe esett, s miközben utána akart kapni, a táskája is belepottyant a folyóba. Dermedten nézte, mint veszik a hullámok a hátukra takaróként szétterült kabátját és könyveivel, füzetével teli táskáját. Úsztak, lebegtek egyre bennebb és egyre messzebb tőle, majd szép lassacskán eltűntek a szeme elől. Őt pedig iszonyú félelem fogta el, első gondolata az volt, hogy ő most már többé soha haza nem mehet.

Egyszerre egészen csöndes lett körülötte minden, a levegő is megállt fölötte, mintha az egész világ visszafojtaná a lélegzetét. Addig is csönd volt, de csak most vette észre magát a csöndet. Végül valahogy átkászálódott a biztonságosabb helyre és a hideg földre rogyott. Nem tudni, mennyi ideig kucorgott ott, gondolatok nélkül, már szinte elaludt, amikor rádöbbsent, hogy nagyon fázik és az egyre sötétedő felhők is mind mogorvábban néztek le rá. Felállt hát, s elindult a parton, a város felé. Félóra múlva a régi, romos vár alá jutott, ahol körülnézett, hogy hova húzódhatna az egyre fokozódó hideg elől.

Közben ezalatt otthon mindenki már rég hazaért, megbédéltek, Danika pedig seholy. Arra gondoltak, hogy talán valamelyik osztálytársánál időzik, de aztán ahogy sötétedni kezdett, az anyja mind nyugtalanabban nézett ki az ablakon. Végül elküldte a két nagyobbik fiút, néznének utána, hogy merre járhat már megint az a tekergő. Mentek is a fiúk, bejárták a Dani közelben lakó osztálytársait, de senki nem tudott róla. Végül a mellékutcákat kezdték róni, közben folyamatosan kiáltották a nevét, hátha előjön valahonnan. Amire a régi várhoz értek, már egészen besötétedett. Tanácstalanul néztek körül, időnként elkiáltották magukat: „Daniii!!! Gyere elő, akárhol vagy!!! Nem kapsz verést,

gyere elő nyugodtan!!!”. Danika meglapulva hallgatta egy darabig őket, aztán kidugta a fejét a várfal mellől, rögtön vissza is lépett volna, de azok már meglátták. Odarohantak és bármennyire is kapálózott, bármennyire is nem akart menni, ők ketten erősen fogták és vitték.

Ami otthon következett, azt jobb nem részletezni. Dani reményei, hogy talán mégsem kap verést, az elúszott télikabát és iskolatáska hírére rövid időn belül romokban hevertek. Az anyja kirohant a lakásból, apja pedig úgy elverte egy hasábfával, hogy még két hét múltán is tele volt lila-sárga folttal, és olyan keserves fájdalmat addig soha életében még nem érzett, mint azokban a napokban. Mindene fájt, teste, lelke, és soha többé nem hitt el semmit a bátyjainak, akik azt ígérték neki, hogy nem fog verést kapni. Az a nap valamilyen formában rányomta bélyegét az egész eljövendő életére, valami akkor végképpen összetört a lelkében.

Tulajdonképpen egész életében rettenetesen vágyott arra, hogy elismerjék, hogy valaki komolyan vegye őt. Szeretett volna főnök lenni valahol, igen, nagyfőnök, ahol mindenki tisztelettel néz reá és szót fogad neki. Ennek a vágnak a beteljesülését - úgy vélte - úgy hat-hét éves korában érte el leginkább, amikor vasárnaponként, kis fehér ruhás ministránsként megrázta a templomi csöngettyűt és mintegy

varázsszóra az emberek mindannyian térdre borultak előtte. Ezt nagyon élvezte.

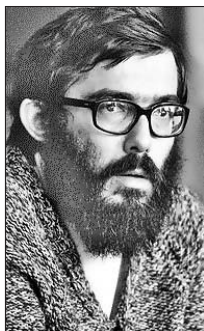
* * *

S most hirtelen, mintha a piciny kis ezüstcsöngettyűk énekét hallaná újból, igen, az ő kezében van az egyik csengő, újra az övében, és boldogan meghimbálja, majd rázza, rázza önfeledten...

A templomablakon át hatalmas fénysugár özönlik be, szinte rázuhan, és látja magát lassan felemelkedni a sugárban, a tenyérnyi csipkével diszített, bő, fehér ministránsruha picit szétterül rajta, s a csöngettyűk szava mellett még hallja a térdeplő, lehajtott fejű emberek mormolását: „Harmadnapon halottaiból föltámadta, fölméne a mennyekbe, ott ül az atyaisten jobbja felől, onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat.....” Végül a mormolás is egyre jobban halkult, majd egészen elcsendesedett. Csak a kórházablak félig nyitott szárnyait csapkodta ki-be a hirtelen felkerekedő őszi szél

„A vihar elvonult, kitisztul/ az ég, már csillaggal tele:/ népvándorlás korabeli/ lószerszám ezüst verete.// Mióta ismerjük mi egymást!/ Állunk a Jantra felett./ Tenyeremmé szűkült hazám,/ hazám-má tágult tenyered.”

(Baka István: A Jantra hídján)

Baka István (1948. július 25. Szekszárd–1995. szeptember 20, Szeged), magyar költő, műfordító, júliusban lett volna 70 éves.

Prédikátor-ének

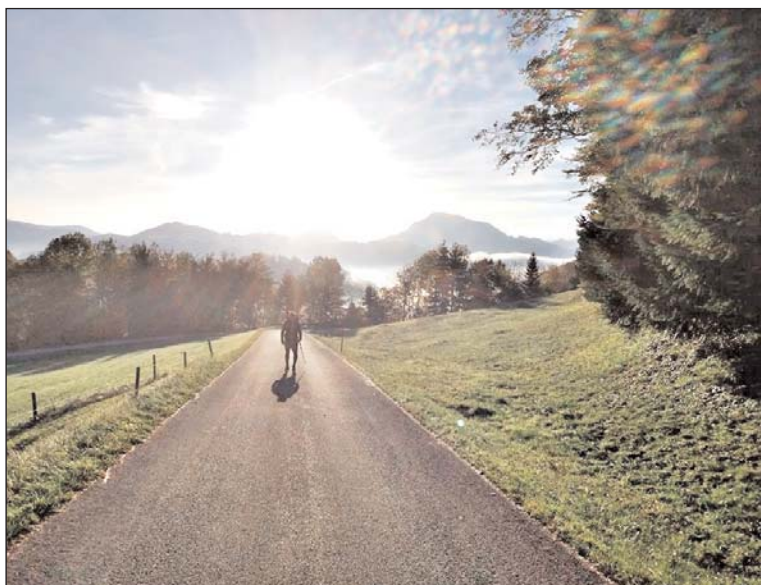
Ím, két lélegzetvételel
között a csend vagyunk, Uram!
Sorsunkká dermed némaságod -
fordítsd ránk kegyelmed, ha van!
A meggyötört arcú vizeknek
is kín, ha kiürült egek
tükrei csak. Ezt lássuk eztán
óvó tekinteted helyett?
Mint félig béna nyelv, sajogva
forgunk az éj szájüregében,
még motyogunk, kemény fogakba
ütközve, túl minden reményen.
Tárgyakká hűlnék a szavak
és tömlőcfalakká a tárgyak,
és szétszór közönyöd alatt
bennünket s elfelejt e század.

Székelyek

Évszázadok kalászaiból
kipergő népek sorsa sorsunk?
Ringunk a szél bölcsődalában...
Holnap ki tudja már, ki voltunk?
Asszonyaink párnára, ingre
mentik a szűkülő hazát:
vásznaikon az elkaszált
rét nekünk pompázik tovább.
Úzhatnak - minket jégveréssel
szögezett e földhöz az Úr,
hol sírok kopjafái vívnek
miértünk halhatatlanul.
Szövetkezünk, hogy megmaradjunk.
Oltár az asszonyok öle:
átlobban öleléseinken
Isten teremtő gyönyöre.
Ringunk a szél bölcsődalában...
Már borzolódnak a füvek.
Villámlik - martalóc-vigyorba
rándulnak újra az egek.

Ajánlás

A mező Veronika-kendő:
töröld belé az arcodat!
Ne hitegesd magad, hogy e
földön más nyomod is marad.
S elég is ennyi. Ím, öregszik
elfáradt arcoddal a rét,
s kirohad fogaid közül
a virágmag-keserűség.
Vadvízzé simuló szemedre
majd jégkéreg-szemhéj tapad;
és pillaként verdes a nád a
tél nyugodt egei alatt.
A mező Veronika-kendő:
töröld meg veritékező
arcod benne - magába oldja
maró emléked a jövő.

Fodor Sándor:

Csipike és Tipetupa

A búcsú

– Csodállak téged, Csipike – szólalt meg egy idő után Típetupa. – Csodállak a bátorságodért. – Nem mondom – húzta ki magát Csipike egy kicsit –, éppenséggel nem ijedek meg az árnyékomtól, de nincs rajtam semmi csodálnivaló. – Már hogyan lenne! Ilyen hatalmas nagy állatokkal barátkozol, mint Nyúl, meg a rettentő Vaddisznó! És hogy megszelídültek! – Nyúlnál nem a szelídség a gond, hanem az, hogy ne meneküljön el hakra-vakra. A másik pedig nem is vaddisznó, csupán Vadmalac, csak egy kicsit megnőtt a télen. – De mekkorára! Tud meg, én Kukucsitól is félnék, ha te nem lennél itt! – Tőle lehet is – gondolkodott el Csipike a hallottakon –, mert néha olyanokat mond, hogy fára kell mászni... – De azért kedves. Mindnyájan kedvesek vagytok. Mindig szeretettel őrizlek meg az emlékezetemben. Kiváltképpen téged, Csipike. Csipikének elmelekedett a füle. Mindig sejtette, hogy lesznek, akik szépen beszélnek róla, ha ő már... hohó! – Köszönöm, de még élek – nyögte ki attól való félelmében, hogy ez a csengettyűhangú tündérke itt helyben el is siratja. – Tévedés – riadt meg Típetupa –, én arra értettem, hogy mindjárt itt lesz ő, hamarosan, érzem az arcomon a leheletét, és hazarepít. Köszönöm szépen a vendéglátást. Megyek, keresek egy ernyőt... Az ám, de a gyermekláncfű még alig nyílt a Tisztáson. Csipike tudott ugyan egy helyet a Tisztás déli csücskén, ahol esetleg... De valahogy nem volt kedve ahhoz, hogy utánanézzon. Olyan szívesen elhallgatná még néhány napig Típetupa csengő hangocskáját! Kár annyira sietni azzal a hazamenetellel. Gyanakodva figyelte a Szelet, de csak alig-alig érezhető kishúga, Szellőske libbentette meg a fák leveleit. – Eridj, Szellőske – suttogetta elfordulva, hogy Típetupa ne hallja – mondd meg a bátyádnak, ha másfelé van dolga, intézze nyugodtan. Itt majd vigyázunk a menyasszonyára. Hallod, Szellőske? Megmondod? Szellőske helyett egy margarétavirág bólintott Csipikének. – Csipike! Jaj, hol vagy, Csipike?! – Típetupa hangja mintha riadtan csengett volna. Csipike gyorsan feléje szaladt. – Csak nem Szarvasbogárral találkoztál? – hadarta egy szuszra. – Vigyázz, mert jóindulatú, de egy kicsit bárdolatlan. Túlságosan is erős a kézszerítása! – Dehogy bogár, dehogy Szarvasbogár! – siránkozott Típetupa. – Nem találok ernyőt! Jaj, nincs ernyőm... És akkor Szél nem kaphatja át a derekamat, nem tud felemelni, és megharagszik, döntögetni kezdi a fákat, mert jön Orkán bácsi és segít neki... – Melyik Orkán bácsi? A kabát? – furcsállotta Csipike. – Dehogynis! A vihar! Jaj de szerencsétlen vagyok! Típetupa sírt, mint a záporosó. Csipike megsajnálta. – Egyet se sírj, Típetupa. Én ugyan nem félek se a vőlegényedtől, se attól a kabátnevű vihartól, de azért... egy életem, egy halálom, hozok neked ernyőt! Várj meg itt. Típetupa könnyei nyomban elapadtak. –

Hogy te milyen jó vagy, Csipike! Mindjárt megpuszillak! Csipike hanyatt-homlok elmenekült. A Tisztás déli csücskéig meg sem állt. Jól sejtette: hamarosan talált egy szépségesen fehér, gyönyörű ernyőcskével teli pitypangot. Leszedett néhányat, és visszaszaladt velük Típetupához. – I... itt vannak – lihegte. – Ugye nem sírsz? – közben arra gondolt, mi lesz, ha Típetupa örömeiben megpuszítja, és behunyta a szemét. Ám Típetupa az ernyőkkel volt elfoglalva, sorra próbálgatta, melyik csinosabb? Végre sikerült egyet kiválasztania: a többit szélnek eresztette, azaz Szellőcskére bízta. – Mindjárt így szállok én is – nézett az elbillegő ernyők után. – Hát akkor... légy boldog, Típetupa. – Köszönöm, Csipike. De még boldogabb lennék, ha te is jönnél. Sajnáltnám, ha többé nem látnálak. Tudod, te olyan... más vagy. – Mennék? Veled?! – derült fel a Csipike arca. – Persze! Együtt repülnék! És olyan jó lenne! Tudod, arra mifelénk minden olyan szép... nyárvízben mosakszunk, és hamarabb érik a szamóca, mert déli oldalon van, igen... – A szamóca hamarabb? – álmélkodott Csipike. – És a málna is! Na, jössz? Csipike körülnézett. Menjen? Ne menjen? – Arra nálatok... van ilyen? – mutatott körbe. – De mennyire! Szép nagy fák vannak és gyönyörű pillangók!

– Bükkfa is van? – Sok! – És fenyő? – Az is! – Korhadoszóbelű? – Dehogy! Fiatal, egészséges fenyőfák! – dicsekedett Típetupa. – Akkor miben laknak a Vadméhek? – Nem is tudom... azt hiszem, nincsenek. Csipike elgondolkodott. Ha nincsenek Vadméhek, akkor ő kiket indítson munkára reggelenként azzal, hogy jó reggelt atyafiak? Aztán meg... hogyan is utaznának együtt olyan messzire? – Kettőnket nem bírna meg az ernyő – nézte meg alaposabban Csipike a Típetupa repülő szerszámát. – Meg aztán... mit csinálnék én ottan? Mi lenne Madárból, Nyúlból és ebből a boldogtalan álomszuszékból nélkülem? Ha itthagynám, vajon nem térne-e le Vadmalac a becsület és tisztaság útjáról éppen most, süldőkorában? – Szükség van itt rám, Típetupa. Nem mehetek. – Nagy kár. Pedig a vőlegényem szívesen elhozna téged is! Ezt kár volt mondani. Csipikének végképp megkeményedett a szíve. – Engem csak egyet se hordozzon a te vőlegényed! – Haragszol rá? – nézett Csipikére bánatosan a tündérke. Csipike vállat vont. – Nem is haragszom. De inkább búcsúzzunk, mert a búcsú érzékeny, és essünk túl rajta, mielőtt a vőlegényed megérkezik. – Hát minden jót, Csipike! Típetupa hozzá lépett. Lábujjhegyre állt, átölelte a Csipike nyakát és egy hosszat, hatalmasat, cuppantott az arcára. Szegény Csipikét annyira meglepte a búcsú (ilyen érzékenyen még senkitől se búcsúzott,) hogy azt hitte, ő utazik. – Akkor én megyek – mondta. Elindult az Óriásnagy Bükkfa felé, de se nem látott, se nem hallott, fel is rúgta a harmattal teli fenyőkéregvödrot. Úgy lépett be az odújába, hogy vissza se nézett.

Kukuci jóízű horkolása térítette magához valamennyire.

Érezte, elszorul a torka. Nem Tiptetupa miatt. Dehogyan. Csak. – Fel a fejjel, ki a mellel, gyáva ember, aki nem mer! – bátorította magát, és ez olyan jól sikerült, hogy a könnyecsepp se pottyant ki a szeméből. Ott maradt a szeme sarkában. Odakint felzúgott a Szél.

A csábász

Kukucsi mélyen bent járt az álmok országában, ahol – úgy látszik – trombitásként szolgálta a köz javát, mert igen horkolt. Olyan erősen, hogy Csipike még a kint pörlekedő Szél hangját se hallhatta tisztán, pedig mintha valamivel hangosabban fújta volna, mint máskor szokott. Biztosan örömeiben hányja-veti magát a Szél - gondolta Csipike. Időközben mintha Tiptetupa hangját is hallotta volna, de valahányszor jobban odafigyelt, Kukucsi behorkolt a szélzúgásba. Valahányszor tapasztalnia kellett, hogy semmi sem tart örökké, Csipike mindig elégedett volt. Csak most fogta el az aggodalom, amikor Szél elvonult. Odakint elcsendesedett a világ, az ideoda ringatott ágak és az össze-vissza libegtetett levelek békésen pihentek. Előbb-utóbb Kukucsi is abbahagyja a horkolást – gondolta szomorúan Csipike. Azért volt szomorú, mert ha Kukucsi már nem horkol, akkor csend lesz, és a csend fájni fog. Legalább Madár zendítene rá, amire nem sok remény volt, mert a reggeli dal ideje lejárt, és ki tudja, merrefelé repdes azóta az énekes. Madár éppen nem repdesett. Derűsen szemlélte az Óriásnagykücskű ágáról a Tisztást. Nem a csend volt derűs, hisz megszűnt a Szél zúgása – a Kukucsi megbízható horkolása nem hallatszott fel hozzá –, és nem is a Csipike bánatának örvendezett, hisz sohasem volt kárörvendő. Attól volt derűs, amit látott. Csakhogy azt, ami a Madár szeme előtt történt, Csipike nem láthatta, mert odabent kuporgott az odújában, egy fél mogyoróhéjon. Ment volna is ki a Tisztásra, meg nem is. Vágyott arra, hogy körülnézzen, hogy megsimogassa Légyölő Galóca kalapját, amelyre Tiptetupa leszállt, de félt is a reá váró látványtól. Félt attól, hogy Tiptetupa hült helyét kell szemlélnie, mert a Szél biztosan nem egyedül vonult el, átfogta a kicsi tündér karsú derekát, belekapaszkodott az ernyőjébe, és... huss! Akkorát sóhajtott, hogy Kukucsi majdnem felébredt tőle. Réz Úrra pillantott. – Magunkra maradtunk, Réz Úr – szólalt meg halkán, hogy ne zavarja az alvó Kukucsit. – Itthagyt bennünket. Réz Úr - szokása szerint - nem válaszolt. Csipike azonban úgy vélte, hogy ő is bánkódik. – Látom, némán szenvedsz - mondta -, pedig tőled el se búcsúzott! – és a búcsúra gondolva akkorát, de akkorát sóhajtott, hogy ettől már tényleg felébredt Kukucsi. – Hát te mit csinálsz itt? – nézett nagyot, mert Csipike napközben nem szokott a lakásán kuksolni, kivált nyáridőben, amikor nem esik az eső. – Ülök - válaszolta Csipike tömören. – Hát a másik hol van? – Miféle másik? Mi az, hogy másik? – nézett rá megbotránkozva Csipike. – Az a kis Hogyismondják Libeluba. – Az nem Libeluba, hanem Tiptetupa. És elment. Itthagyt bennünket... Az álmos Kukucsi egyszerre úgy felfrissült, mintha hideg vízzel öntötték volna le. – Elment?! Sose hittem volna! Hogyan? - Úgy, ahogy jött. Megérkezett az a... tudod te. A vőlegénye. Tiptetupa magasra tartotta az ernyőjét, és huss! Elszálltak együtt oda, ahonnan... Kukucsi gyanakodva hallgatta barátját. – És te integetél neki? – Integtetem

volna, de... (Csipike csak ekkor jött rá, mennyire udvariatlan volt, amikor nem integetett a távozónak). – Biztos nem volt tisztázva zsebkendőd. – Nem azért. A kalappal is integethettem volna, de nem volt kinek. – Olyan gyorsan elvitte őt az őszi szél? – Nem is az őszi, hanem a nyári. És nem tudom, milyen gyorsan vitte őt el. – Hát nem láttad? – Nem én. Nem akartam látni, amint a Szél megöleli és felkapja. Elbúcsúztunk, nagyon szépen elbúcsúztunk, és egyszer csak azon vettem észre magam, hogy itt vagyok. Hallottam a Szél zúgását, aztán csend lett. Kinek intettem volna? Neked? – Nekem akár most is integethetsz, de én azért körülnézek.

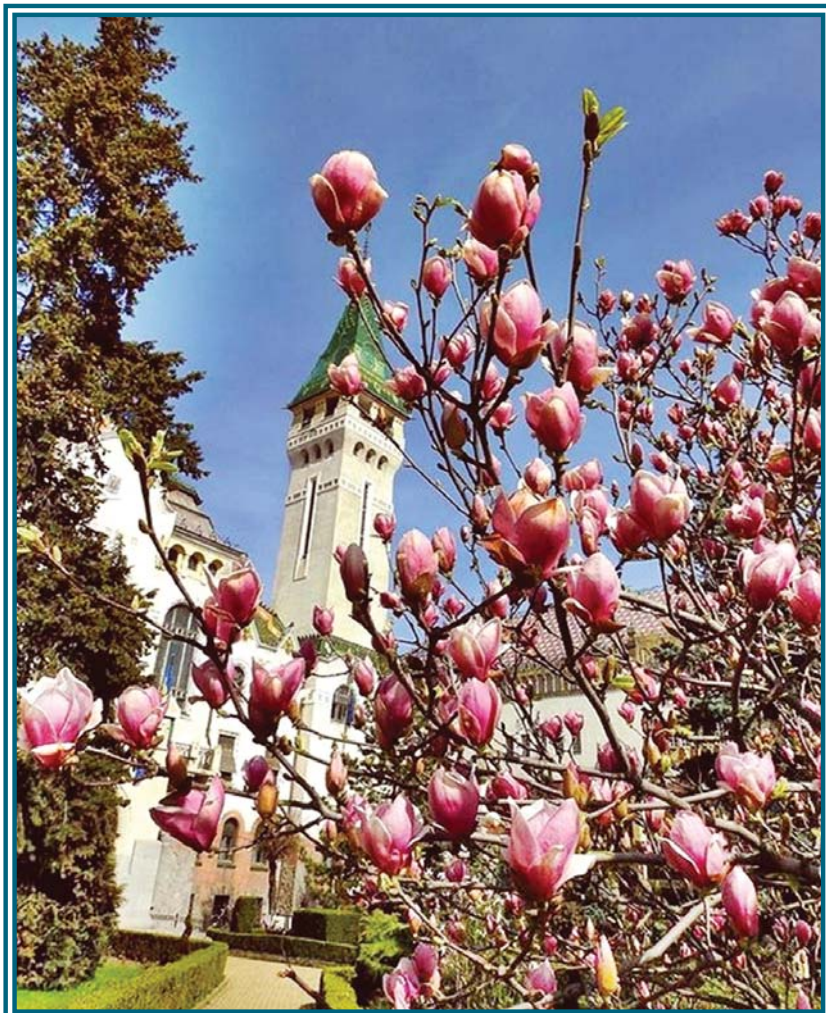
Csodának csodája, nem az éléskamrába ment körülnézni. Kilépett az odúból, de nyomban vissza is tért. – Mi az, már körülnéztél? – csodálkozott Csipike. – Nem néztem, csak pillantottam. Veheted elő a zsebkendődöt, vagy integethetsz a kalappal. – Neked? – Tiptetupának. Odakint üldögél a Tisztáson. De azért légy óvatos: összetörte az ernyőjét, nehogy hozzád vágja! Csipike felpattant, és kiszaladt a Tisztásra. A pipacs-mellényes tündérke ott ült, ahol hagyta. – Tiptetupaaa! – kiáltotta. – Várj, mert jövök! Egy iramodással hozzá szaladt. – Nem mentél el?! – ujjongott Csipike. – Velünk maradtál? De Tiptetupa hátat fordított neki. Kukucsi érdeklődve közeledett. – Reám haragszol? – kérdezte Csipike ijedten, de Tiptetupa nem válaszolt. – Igazán reám haragszol? - kérdezte ismét, de Tiptetupa helyett Kukucsi adta meg a nyugtalanító feleletet: – Persze, hogy rád. Nem látod? – most már ő lépett Tiptetupához. – Mi történt, hogyúgymondjam, kedves Tiptetupa? Nekem igazán megmondhatod. Ismersz. – Neked meg is mondom – csilintelt a síróra álló hangon Tiptetupa. – Mert te kedves vagy hozzám és jó, nem úgy mint... mások! Csipikét a guta környékezte. Kukucsi a kedves, a jó... meg kell bolondulni! – Ez nálam ugye megvan, hogyúgymondjam – pillantott sandán Csipikére Kukucsi. – Mondj hát, mi történt? – Elhagytak! – mondta Tiptetupa, és kis szája lefelé görbült. – Az a... hámos? – kérdezte felháborodottan Kukucsi. – Miféle hámos? – nézett rá értetlenül Tiptetupa. – Hát Szél... a vőlegényed! - Csak volt - emelte fel a fejét büszkén Tiptetupa. – Kiadtam az útját. Kukucsi pislogott. – Én már hozzád is buta vagyok, kedves Tiptetupa. Az imént még azt mondtad, hogy elhagyt. – Nem ő! – toppantott mérgesen Tiptetupa. – Más! Idejött, hogy elbúcsúzzunk, és akkor én elbúcsúztam, és olyan jól esett a búcsú, és vártam, hogy ő is búcsúzzék el, gondoltam, mind csak búcsúzni fogunk, de ő faképnél hagyott. És én sírtam, és akkor jött a Szél, én pedig megmondtam neki, hogy felőlem akár jöhet is, mehet is, mert nem tud búcsúzni, és akkor összetörtem az ernyőmet, ő pedig elment. – Hallod ezt?! – nézett szemrehányóan Kukucsi a boldogan szegyenkező Csipikére, majd tőle szokatlanul erőlyes hangon hozzátette: – Elválasztottad a vőlegényétől, te csábász! Most már tudom, mi a kötelességed! – Így a jó! így a jó! – helyeselt neki Madár az Óriásnagykücskű ágáról

(Folytatjuk)

Kellemes nyári szünidőt kíván mindannyioknak a szerkesztő néni és továbbra is várja leveleiteket, javaslataitokat az alábbi címre:

B. OSVÁT ÁGNES

**540477 Targu Mures (Marosvásárhely), Str. Armoniei nr. 22 ap.13 Jud. Mures ROMANIA
Telefon: 0265-249918 és 0365-803670
Mobiltelefon: 0771-293784**

Tisztelt olvasóink!

Előfizetői díj változatlanul: 2000 Ft. belföldre, Európába 20 EU, a tengeren túlra 30 USD egy évre.

Előfizetni természetesen banki átutalással is lehet, a következőképpen: Belföldről: Erdélyi Körök Országos Szövetsége. Számlaszám: 10918001-00000063-39990003, UniCredit Bank, Szekszárd.

Külföldi átutalás esetén: Erdélyi Körök Országos Szövetsége 2200 Monor, Kapisztrán János u. 49.

Számlaszám: 10918001-00000063-39990003. IBAN: HU34 1091 8001 0000 0063 3999 0003. Bank-kód: UNICREDIT BANK - SWIFT (BIC): BACXHUHB

Támogatóink

(a megjelölt előfizetői díjakat meghaladó befizetéseket tekintjük támogatásnak)

Bedő Imre		
Székesfehérvár	3000 Ft	
Benke István	Budapest	3000 Ft
Boér Ferenc	Kolozsvár	5000 Ft
Boros Tibor	Fadd	3000 Ft
Csiszér József	Tatabánya	1000 Ft
Dr. Bartha Sámuel	Balatonendréd	8000 Ft
Dr. Bíró Anna Mária	Szigetvár	3000 Ft
Dr. Bordy László	Szekszárd	3000 Ft
Dr. Czákó József	Göd	1000 Ft
Dr. Csidey Mária	Budapest	2000 Ft
Dr. Farkas Szabolcs	Monor	8000 Ft
Dr. Gyurkovits Kálmán	Mosdós	3000 Ft
Dr. Haltrich Irén	Budaörs	3000 Ft
Dr. Horváth Sándor	Pécs	2000 Ft
Dr. Issekutz Sarolta	Budapest	3000 Ft
Dr. Kiss András	Pócsmegyer	1000 Ft
Dr. Kiss Kálmán	Nyíregyháza	10.000 Ft
Dr. Miklós Ildikó	Mátészalka	3000 Ft
Dr. Perneki-Simonits István	Szeged	3000 Ft
Dr. Schenker Marianna	Budapest	2000 Ft
Dr. Sebestyén Gyula	Nagyvázsony	3000 Ft
Dr. Soós László	Budapest	3000 Ft
Dr. Szabó Ilona	Budapest	3000 Ft
Dr. Szekeres Sándor	Monor	5000 Ft
Dr. Szemes Ferenc	Szekszárd	3000 Ft
Dr. Szövérfi Károly	Jászberény	3000 Ft
Filipp György	Budapest	3000 Ft
Gácsér János	Órvényes	4000 Ft

Gruber Gyula	Szekszárd	2000 Ft
Horváth Magdolna	Jászfelső szt.györgy	7000 Ft
Ilyés Emese	Budapest	8000 Ft
Kálmán Kinga	Budapest	18.000 Ft
Kapitány W. András	Budapest	3000 Ft
Kese Zoltán	Miskolc	8000 Ft
Kis Irén	Tatabánya	3000 Ft
Lenhardtne B. Emma	Budapest	5000 Ft
Orbán Márton	Budapest	500 Ft
Palkó László	Csongrád	1000 Ft
Prof. Dr. Kosztarab Mihály	USA	25 USD
Rittner Erzsébet	Százhalombatta	500 Ft
Szabó Ella	Budaörs	3000 Ft
Szász Olga	Monor	3000 Ft
Szücs József	Gara	2000 Ft
Szücs Lajos	Kozármisleny	3000 Ft
Tamási Károly	Budapest	10.000 Ft
Tófalvi-Balassa Szilvia	Budapest	2000 Ft
Tunyogi Csapó Márta	Zalaszabar	1000 Ft
Wagner József	Szentendre	1000 Ft
Zoltán Attila	Jászárokszállás	3000 Ft

Köszönjük!

ÁTALVETŐ ONLINE

Lapunk 2008-ig visszamenőleg az interneten a következő címeken olvasható: www.ekosz.eu, www.erdelyikor.hu. Ugyanitt érhető el az Átalvető Repertórium és a szerzők névjegyzéke